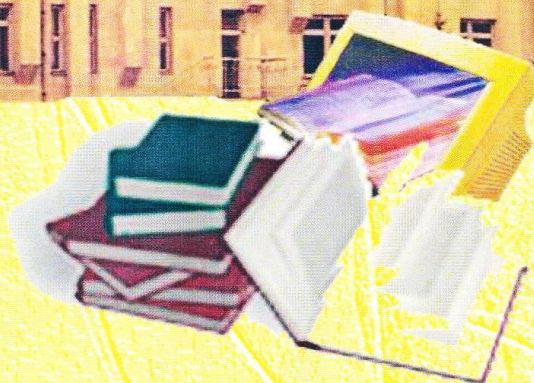

Confluente Bibliologice

Revista de biblioteconomie și știința informării
a Bibliotecii Științifice
a Universității de Stat *Alecu Russo*

ISSN: 1857 - 0232

Nr. 1-2 (11-12), 2008

Director: Elena HARCONIȚA

Redactor - șef: Anatol MORARU

Colegiul de redacție:

Valentina TOPALO,

șef CD al ONU, șef Serviciu Manifestări Culturale

Silvia CIOBANU,

șef Serviciu Cultura Informațională. Marketing

Elena STRATAN,

șef Serviciu Asistență de Specialitate

Alexe RĂU,

directorul general al Bibliotecii Naționale din Republica Moldova

Silvia GHINCULOV,

dr. în științe economice, directorul Bibliotecii Științifice ASEM

Radu MOȚOC,

inginer, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Galați

Maria ȘLEAHTIȚCHI,

dr. în științe filologice, conf. univ. (Universitatea de Stat "Alec Russo", Bălți)

Nicolae ENCIU,

dr. hab. în științe istorice, conf. univ. (Universitatea de Stat "Alec Russo", Bălți)

Lector: Galina MOSTOVIC

Redacție bibliografică: serviciul Documentare / Informare bibliografică BȘU

Coperta / viziune grafică / tehnoredactare: Silvia CIOBANU

Adresa redacției:

str. Pușkin, 38

mun. Bălți, 3100, Republica Moldova

Tel/fax: (231)23362

E-mail: libruniv@usb.md

Web: <http://libruniv.usb.md>

Tiparul: Biblioteca Științifică a Universității de Stat "Alec Russo" din Bălți

© Biblioteca Științifică a Universității de Stat "Alec Russo"

ISSN: 1857 - 0232

SUMAR / SUMMARY

EDITORIAL / EDITORIAL

Anatol MORARU
Tinerii, Biblioteca, Internetul.../
Youth, Library, Internet..... 5

CARTEA DE VIZITĂ / VIZITING CARD

Elena HARCONIȚA
**Privește de aproape lucrurile ca să
vezi adevărul /**
*Look on the bright side to see
things as truth .....* 8

BIBLIOMESAGER / LIBRARY MESSENGER

Elena HARCONIȚA
**Simpozionul Anul Bibliologic - 2007,
ediția a XVII -a /**
*Symposium Bibliological Year - 2007,
the XVII- th edition.....* 13

Elena STRATAN
Evenimente / Events 15

GALERIA PERSONALITĂȚILOR / THE GALERY OF PERSONALITIES

Marina MAGHER
**Gabriel Garcia Marquez – 80 de ani
de la naștere/**
*Gabriel Garsia Marques - 80 years since
birth.....* 25

IN MEMORIAM

Elena HARCONIȚA
**Silviu Berejan sau Catedra de Filolo-
gie și Pedagogie a Omeniei /**
*Silviu Berejan or the Department of Filo-
logy and Pedagogy of
kindness .....* 30

ION MADAN (1935 – 2008)..... 30

OPORTUNITĂȚI MODERNE / UP-TO-DATE OPPORTUNITIES

Olga DASCĂL
**Posibilități de cercetare în domeniul
științelor agricole /**
*Possibilities for research in agricultural
sciences.....* 32

DIALOG CONTINUU / CONTINUING DIALOGUE

Silvia CIOBANU
**Biblioteca Universitară – portal in-
fodocumentar în sprijinul procesului
educațional USB/**
*University Library - info - documentary
portal in supporting educational pro-
cess.....* 35

Gherda PALII
**Opportunități de cunoaștere a limbii
ucrainene /**
*Opportunities for knowledge
of Ukrainean language.....* 44

SUMAR / SUMMARY

SUMAR / SUMMARY

- Irina ZALÎGAEV
Modalitățile de stabilire a gradului de dotare a lectoratelor /
Established methods the degree of endowment of lectorate 46
- LECTURI JUBILIARE /**
JUBILEE READINGS
- Valentina TOPALO
Ediții Cantemiriene în colecțiile Bibliotecii Științifice /
Cantemiriene editions in the Scientific Library collection..... 52
- FILMUL COLECȚIEI /**
COLLECTION MOVING
- Adela CUCU
Humanitas - Cartea care dăinuie /
Humanitas - the book at all times 57
- Ana NAGHERNEAC
Colecția Biblioteca pentru toți /
Collection Library for all 60
- Elena SCURTU
Revista Fundațiilor Regale – o publicație de largă rezonanță /
Foundation Royal magazine - a publication of widely resonance 67
- Valentina VACARCIUC
Ziua Internațională a Apei /
International Day of water.....70
- Varvara GANEA
Opera lui Vasile Alecsandri în colecția Carte rară /
Vasile Alecsandri works in collection "Rare Book "..... 74
- Diana GĂINĂ
Alexei Mateevici – 120 de ani de la naștere /
Alexei Mateevici -120 years since birth 79
- FORMAREA PROFESIONALĂ /**
PROFESSIONAL DEVELOPMENT
- Lina MIHALUȚA
Un atelier profesional la DIB ULIM /
A professional workshop on DIB ULIM 82
- Lilia UCRAINEȚ
CZU: opinii pro și contra /
CZU: opinions for and against 85
- STRATEGII ALE COLABORĂRII /**
STRATEGIES OF COOPERATION
- Valentina TOPALO
Colecția Consiliului Europei /
Council of Europe collection 88
- Tatiana AMBROCI
Mihai Sebastian – un autor „recuperat” la o oră de literatură /
Mihai Sebastian - an author recovered at an hour of literature 91

SUMAR / SUMMARY

SUMAR / SUMMARY

Ludmila CORGHENCI

Colecția de biobibliografii „Universitaria”: 10 ani de editare /

Collection of biobibliographies

Universitaria -10 years

of editing 95

Valentina TOPALO

Un „reportaj” de la Salonul

Internațional de carte pentru Copii /

A story of the International Book Fair for

children 103

PAGINI DE ISTORIE /

THE PAGES OF HISTORY

Lidia PĂDUREAC

Geneza Sfatului Țării /

Genesis of our country -

Sfatul Țării.....107

Nicolae ENCIU

Marea Unire de la 1918 în actualitate /

Great Union from 1918

to current 114

Radu MOȚOC

Un ostaș al Unirii - Sbera Chiril /

Sbiera Chiril - A soldier

of the Union 117

Vasile SECRIERU

Unele aspecte privind editarea revistei Luminătorul /

Some aspects of editing

“Luminătorul” 133

Radu MOȚOC

Un eveniment memorabil: Simpozionul Urcarea pe tron a lui Constantin Brâncoveanu (1688 - 1714) /

A memorable event: Symposium “Ascending on the throne of Constantin

Brâncoveanu (1688 -1714) 143

RAFTUL DE SUS /

UPPER SHELF

Lucia ȚURCANU

Lectura necesară a Cercului deschis /

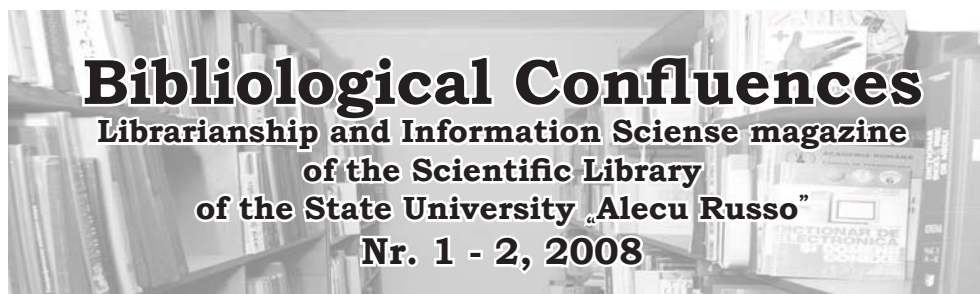
Needful reading of Open circle 146

Tatiana POTÎNG

Critica literară ca fapt de cultură /

Literary criticism as a fact

of culture.....150

TINERII, BIBLIOTECA, INTERNETUL..

Anatol MORARU, redactor - șef

Este semnificativ faptul că 2008 a fost declarat în R. Moldova Anul Tineretului, Anul lecturii, Anul Druță. Ne gândim, firește, la semnificațiile și profiturile culturale și nu la rațiunile și interesele (pre)electorale de care se ghidează guvernarea comunistă, când decretează sărbători naționale. Ar fi normal, și nu descoper continente, ca această categorie socială să se bucure mereu de o atenție specială, or, adevărul *Tinerii sînt o expresie a continuității, rămîne a fi, cu toate imicțiunile politicului, unul axiomatic.*

Tînărul, lucru știut, se formează ca personalitate prin lecturi și devine performant cînd are acces la informații. În această ordine de idei, tinerii au astăzi la dispoziție două importante surse de formare / informare: *Biblioteca și Internetul.*

O dispută la modă în ultimele decenii este cea a substituirii Bibliotecii cu Internetul, o discuție purtată uneori la limită și în care s-au antrenat deopotrivă și cei care preferă să obțină sume de conținuturi din cărți, dar și partizanii fervenți ai calculatorului.

Nu-mi asum poziția ingrată de arbitru al acestui "război", mi-aș permite doar cîteva clarificări de fond, care, de altfel, nu-s o noutate absolută.

Internetul oferă, într-adevăr, acces la informații 24 din 24, depășind net programul de activitate al unei biblioteci. Totodată, el oferă constant și simultan un volum aproape nelimitat de informații, fapt imposibil de realizat printr-o singură vizită la bibliotecă. Pe urmă, *Internetul* poate pune la dispoziție un număr infinit de copii ale oricărui articol, volum, document, pe cînd numărul de exemplare chiar și într-o bibliotecă națională este, de regulă, limitat. Nu e lipsit de importanță pentru beneficiar și uriașa economie de timp și efort – *Internetul* dă posibilitatea căutării instantanee a informației, pe cînd într-o bibliotecă lucrul acesta e, practic, imposibil de realizat. *Internetul* poate conține, pe lîngă text, imagine și sunet, adaosuri foarte utile, mai ales, în cazul textelor din domeniul tehnice și a celor din cadrul istoriei și geografiei. Internetul oferă și iluzia unei comodități, intimități, dacă vreți. Și în fine, biblioteci noi se construiesc nu în fiecare an, pe cînd viteza cu care se răspîndește accesul la Internet crește pe zi ce trece.

Biblioteca are avantajul să ofere un anume mediu pentru

lectură, este un spațiu în care poate să se producă comunicarea directă între un autor și cititori la o ședință de cenaclu sau la o lansare de carte.

E adevărat, *Internetul* reunește o sumă impresionantă de informații, dar informația verificată alternează cu cea nedocumentată. În bibliotecă, în schimb, ea este bine sistematizată, identificabilă. Și apoi, informația difuzată prin Internet, are drept sursă cărțile din bibliotecă, astfel că anume ea oferă acces la surse credibile, de primă mână.

În concluzie: Internetul nu trebuie văzut ca un substitut al bibliotecii, ci ca o sursă alternativă, deosebit de eficientă, operativă de informare. De unde și imaginea unei biblioteci la modul ideal - una cu spații largi, foarte bine completată, cu toate colecțiile puse pe suport electronic, care oferă diverse și rapide tehnologii de căutare a surselor și, numaidecât, cu multe, multe calculatoare în dotare.

Acum și despre un alt subiect "*ferbinte*" - problema lecturii. Prin lecturi bine dirijate tînărul (licean, student) poate să se informeze, să învețe a reflecta, să-și formeze și să-și impună opiniile, să afle cum gîndesc și scriu alții; prin lecturi (și mă gîndesc și la subiectele din curriculumul național) poate fi construită o conștiință identitară în plan cultural, poate fi articulat sistemul de valori estetice, morale, civice care să-i devină caracteristic tînărului actual.

Ei bine, orice sondaj, realizat cu deplină obiectivitate

în rîndul tinerilor din R. Moldova, ar demonstra că ei citesc puțin. Cauzele sînt multe și diferite (am putea lista zeci de probleme), dar cea mai principală este, cred, că aproape nimeni în sistemul nostru de învățămînt nu se arată preocupat la modul serios de a-i învăța pe tineri cum să citească. Ce-i drept, programa școlară conține conținuturi ce prevăd cultivarea unor competențe precum receptare și producerea de text, dar... numai în Biblie, iertați-mi paralelismul, litera e sfîntă. Sistemul nostru de învățămînt este de o frumusețe statistică sclipitoare, însă, dacă încerci să faci o arheologie a calității, trebuie să-ți asumi deziluziile. Că lucrurile nu pot rămîne așa, mai ales acum, cînd învățămîntul nostru trebuie conectat / compatibilizat la / cu cel european, este clar. Ce-i de făcut?

O experiență foarte interesantă în acest sens o putem observa la colegii noștri din România. Cum și acolo școala propunea doar...o lectură școlară a literaturii, mai mulți profesori înzestrați cu har și temeritate au inițiat din 2005, ca o alternativă, un amplu proiect *Cercuri de lectură*. O idee foarte interesantă, probată, anterior, și în alte țări europene care s-au ciocnit de acest fenomen - criza lecturii și au elaborat programe naționale de promovare a lecturii. Proiectul, ne-ar trebui spații largi ca să-l detaliem, este, cum menționează Monica Onogescu, unul "*desfășurat în exclusivitate prin voluntariat*" și își propune să realizeze toate etapele procesului dat - de la prelectură la postlectură. Astfel, cititorul are libertatea să fie lector inocent, lector competent sau, ca finalitate, și

creator de texte. Proiectul a trecut deja ecuatorul: s-a reușit extinderea lui la nivel național și s-a trecut de la abordarea globală a problematicii la strategiile actului de lectură secundat / finalizat de cel al scrierii, urmînd a se concretiza în modele didactice probante. Astfel, s-a realizat și deschiderea Cercurilor... către profesori și bibliotecari, care, după cursuri de formare, au devenit consilieri de lectură. Au apărut cîteva studii despre didactica lecturii semnate de A. Rouxell și Alina Pamfil, precum și două volume de Lecturiade Cercuri de lectură, coordonate de doamna profesor Monica Onogescu, volume care însumează opiniile, reflecțiile, experiențele mai multor participanți la proiect și care sînt, în fond, instrumente de lucru pentru noii adepți.

Care ar fi, pînă la urmă, perspectiva, utilitatea unor asemenea Cercuri de lectură la noi? Una deosebită, or, la ședințe elevii, începînd cu cei din clasa a IV(!), pot să guste cărți din Lista profesorului, dar și să-și formuleze propriile Liste de lectură. La fel, ei pot fi învățați nu numai să guste plăcerea lecturii și a interpretării, poate și ușor în detrimentul analizei cerută de școală, dar și să-și scrie propriile creații. Pînă la urmă, aceste experiențe ar putea fi de folos și autorilor de manuale și programe școlare și ar face ca adolescentul postmodern să îndrăgească nu doar Internetul, ci și lectura, și să-și formeze, astfel, competențe de comunicare, literare, culturale.

PRIVEȘTE DE APROAPE LUCRURILE CA SĂ VEZI ADEVĂRUL

Elena HARCONIȚA,
*directorul Bibliotecii Științifice
a Universității de Stat "Alecu Russo"*

Bogăția culturală și spirituală care se păstrează în Biblioteca îi oferă deplinul drept de-a fi considerată sufletul instituției de învățământ. Acest fapt l-a confirmat ambasadorul Poloniei Domnul Krzysztof Supowicz, care a spus că *Biblioteca este inima și, totodată, oglinda unei instituții didactico - științifice cum este Universitatea (7 martie 2006). Este locul unde se formează adevăratele valori intelectuale, profesionale și civice ale tinerilor*, susține DI Marian Lupu, președintele Parlamentului Republicii Moldova. (19.05.07). *Biblioteca Dumneavoastră este o adevărată oază de spirit și inteligență. Succese! Cât mai mulți cititori!*, ne dorește cunoscutul scriitor Vladimir Beșleagă, care a avut o întâlnire cu studenții de la Bălți la 24 mai 2007.

Într-adevăr, Biblioteca este capabilă să susțină demersurile de instruire, cercetare și recreare, poate să influențeze starea spirituală generală de care depinde formarea reperelor morale ale individului.

Activitatea bibliotecarilor noștri în ultimii ani a devenit mult mai vizibilă, ei posedă mai multă competență, demonstrează

independență în acțiuni și luarea deciziilor, inițiativă, comunicabilitate, siguranță în propriile puteri. Lor le este proprie atitudinea creativă și dorința de autorealizare profesională pentru o activitate de succes în condițiile noi de informatizare a societății și reformare a învățământului din perspectiva Procesului de la Bologna. Susținerea atestării și obținerea gradelor de calificare își au impactul pozitiv asupra profesionalismului salariaților Bibliotecii: în anul de referință încă 4 bibliotecari au fost atestați, alăturându-se celor 35 de specialiști (total 70) care deja dețin gradul de calificare superior, uni și doi. Cercetarea bibliografică și biblioteconomică a fost oglindită de ei în 46 de comunicări prezentate în cadrul întrunirilor profesionale locale și naționale. Asociația Bibliotecarilor a apreciat cu Premiul Mare și 2 Premii de gradul I lucrările bibliografice, prezentate la *Concursul Național pentru cele mai bune lucrări științifice editate de bibliotecile Moldovei*. Elena Stratan, șefa serviciu Studii și cercetări. Asistență de specialitate a intrat în *Topul Național Cel mai bun bibliotecar al anului 2007*.

Prin serviciile complexe pe care le oferă comunității universitare, Biblioteca are misiunea de-a asigura proce-

sul educațional și științific astfel ca nici un vizitator să nu plece fără cerința satisfăcută. Una din cele mai importante funcții bibliotecare, inclusiv universitare, este funcția informativă. Iată de ce sarcinile prioritare rămân să fie: crearea instrumentelor de informare – a aparatului informativ – bibliotecar pe suport electronic și tradițional relevant, deschiderea maximală a colecțiilor pentru cititori, formarea competențelor informaționale ale studenților. Realizarea funcției informative a Bibliotecii se bazează pe dezvoltarea colecțiilor, care trebuie să satisfacă în aceeași măsură interesele studenților și ale profesorilor. În ultimii ani procesul de completare a suferit unele schimbări impuse de perfecționarea și implementarea noilor forme de colaborare cu utilizatorii și furnizorii de informații. Performanța instituției depinde de o triplă perspectivă: furnizarea de către fondator, Universitate, a finanțelor; vizarea valorii, costului și calității produselor achiziționate și beneficiarul, care interpretează calitatea serviciului. Bibliotecarii se îngrijesc de cercetarea planurilor de studii actualizate pentru a veghea asigurarea documentară a noilor discipline, analizează în sistem informatizat dotarea lectoratelor, supun analizei cerințele neonorate, urmărind cu regularitate comenzile cititorilor și întreprinzând acțiuni concrete în vederea satisfacerii lor; studiază Bibliografia Națională și Bibliografia cărților recent apărute în România și Rusia atât pe cale tradițională, cât și electronică, vizitează siturile editurilor și *e – librăriile* pentru a extinde aria de cercetare și a

selecta pentru procurare cele mai reprezentative publicații. O deosebită atenție se acordă actualității și caracterului informativ al documentului. În anul 2007 colecțiile Bibliotecii s-au completat cu 6 222 de titluri noi în 14 020 exemplare, în valoare de mai bine de jumătate de milion de lei (653 469). Din nou, ca și în anii precedenți, au prevalat donațiile, care au constituit 95 % din toate intrările. Deosebit de semnificativ este aportul inginerului Radu Moțoc, membru de Onoare al Senatului, al organizațiilor internaționale: Biroul Consiliului Europei în Moldova, Banca Mondială, PNUD. Circa 19 % din toate intrările, apărute la editurile și instituțiile de învățământ din Moldova, le constituie exemplare din Depozitul legal, direcționate către noi de Camera Națională a Cărții. O noutate a anului 2007 au fost și donațiile din Japonia, 20 de opere literare ale scriitorilor japonezi, care au diversificat colecția de beletristică, în urma inițierii relațiilor de colaborare electronică cu promotorii culturii japoneze în lume.

Potențialul intelectual și spiritual al studenților se formează cu precădere prin asigurarea accesului la colecții, precum și resursele rețelei Internet. Noile forme și metode de informare apar în rezultatul comunicării cititorilor noștri cu bibliotecarii în cadrul diverselor manifestări, relațiilor personale în procesul îndeplinirii a tot felul de referințe și consultații, în timpul monitorizării cercetărilor

științifice ș. a. Informarea cititorilor s-a produs prin *e-Buletinele* Intrări recente, care au suplimentat informațiile tradiționale anuale de care beneficiau cele 26 de catedre universitare, Liceu / Colegiu „Ion Creangă”. Aceleași 24 de Buletine se regăsesc pe pagina web a Bibliotecii, iar în format tipărit - în sala de cataloage.

Din 375 de expoziții documentare organizate în anul 2007, 36 %, ori 135 din ele, au avut un caracter informativ și cititorii le-au vizitat în serviciul *Documentare – Informare Bibliografică*, în sălile de lectură și împrumut, în alte subdiviziuni de comunicare a colecțiilor. De la an la an, crește procentul cărților care se află în acces liber, de la 5 - 7 % , de exemplu, la începutul anilor 2000 la 12 % în anul 2007, ca o consecință a reorganizării spațiilor de lectură și deschiderii accesului liber și direct la colecțiile uzuale ale 3 săli. Prin aceste schimbări Biblioteca, de fapt, a reconstituit metodele pe care le aplica în anii 70 – 80 ai secolului trecut. Acestea au un efect pozitiv pentru cititori – posibilități de alegere și cercetare nemijlocit la raft; pentru cărți – probabilitate mai mare de-a fi văzute și solicitate; pentru bibliotecari – modalități de supervizare și asistență consultativă în procesele de instruire / cercetare ale beneficiarilor. Rezultatul s-a dovedit cu totul excepțional: 79 % din tot ce au împrumutat beneficiarii - 1 372 650 ex., a fost realizat în subdiviziunile structurale ale Bibliotecii care și-au deschis complet fondurile.

Determinante în aprecierea eficienței oricărei instituții sînt datele statistice și indicatorii de performanță, care elimină declarațiile neargumentate privind succesele ei. Invocăm doar cîteva date: în anul 2007 au fost înscriși 13 331 de cititori, toate subdiviziunile au deservit 46 663 de utilizatori reali, care au vizitat spațiile Bibliotecii de mai bine 614 989 ori. 70 % din cele 26 545 de referințe au fost oferite în sistem automatizat.

Formarea competențelor informaționale ale studenților se află în atenția bibliotecarilor instituției bălțene încă din anii 60 ai secolului XX. Prioritatea acestui obiectiv a devenit și mai vădită odată cu pătrunderea în spațiile bibliotecare a noilor tehnologii informaționale / comunicaționale, familiarizarea bibliotecarilor cu echipamentul tehnic modern, transformarea lui în inerente instrumente de muncă pentru specialiștii domeniului. Formularea cerințelor, penetrarea spațiilor informaționale naționale / globale, aprecierea relevanței informațiilor obținute, organizarea muncii intelectuale sînt învățate de către studenți în cadrul Modulului *Bazele culturii informaționale*, devenit parte integrantă a cursului universitar *Tehnologii informaționale și comunicaționale*. Circa 950 de ore au promovat bibliotecarii în grupele studențești din anul I de la toate Facultățile.

Creșterea exponențială a numărului de sesiuni electronice (*Internet, baze de date, OPAC*) au determinat extinderea spațiului Mediatecii (pînă la 90 m² cu 40 de calculatoare) și relansarea paginii web a Bibliotecii într-o nouă versiune, care asigură accesul la cata-

logul electronic, mai bine de 250 000 de informații catalogafiate, Biblioteca digitală a lucrărilor cadrelor didactice, serviciul *Întrebă bibliotecarul*, *e- revista Confluente bibliologice*, *e-bibliografii / biobibliografii ale universitarilor bălțeni*, resurse web: *edituri, publicații periodice, e-books, dicționare on-line* ș.a. Pagina web a fost vizitată de 9 716 ori, cifră care, cu siguranță, va crește odată cu amplificarea serviciilor web.

Viața culturală a fost coordonată de *Centrul Manifestări Culturale*, care a organizat și supervizat organizarea a 235 de expoziții tematice, consemnând sărbători și date importante ale anului: *Anul 2007 – Anul Eugeniu Doga; Deceniul Internațional al Programului Apă pentru Viață 2005 - 2015; Deceniul Internațional pentru o Cultură a Păcii și non - violenței (2001 - 2010); Deceniul ONU pentru alfabetizare; Educația pentru Toți (2003 - 2012); Deceniul ONU pentru Educație în spiritul dezvoltării Durabile (2005 – 2012). Au fost marcate Cărțile aniversare – 2007; Patrimoniul Mondial UNESCO; Eminescu, mereu nou (157 de ani de la naștere); Totul începe de la o idee (26 aprilie – Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale) ONU – Republica Moldova: 15 ani de la aderare. La aceste expoziții au fost prezentate 11 739 de documente și efectuate 25 930 de împrumuturi.*

Anul 2007 va rămîne drept unul din anii remarcabili în istoria Bibliotecii și a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova prin faptul că pentru prima dată conferința anuală a ABRM, cu genericul *Instruirea continuă - cerință inerentă a Societății Informaționale și a Cunoașterii*, s-a desfășurat în afara

Chișinăului. Aceasta a fost o unică experiență în biblioteconomia Moldovei, cînd un singur colectiv al Bibliotecii Științifice de la Universitatea bălțeană, a devenit timp de 3 zile gazdă primitoare pentru 200 de delegați de la bibliotecile academice, universitare, publice, de colegii, licee și școli din Moldova și România. Secțiunea bibliotecilor universitare a fost și amfitrionul conferinței științifice internaționale *“Biblioteca – portal educațional intelectual și informațional în edificarea Societății Cunoașterii”*, la care au evoluat cu precădere bibliotecarii noștri.

Implicațiile în activitatea Asociației bibliotecarilor s-au manifestat și prin instituirea filialei Bălți a ABRM (biblioteca universitară, bibliotecii publice și din învățămînt din mun. Bălți); organizarea atelierelor profesionale pentru bibliotecarii din municipiu: *Învățăm profesionalismul în Asociație; Indicatori de performanță - suport important în evaluarea activității și promovării imaginii bibliotecii*. Colegii de la diferite biblioteci au fost invitați la ședința Clubului BiblioSpiritus, la care Claudia Balaban a ținut conferința: *Promovarea cărții pentru Copii vis-a-vis de participarea la Congresul al 30 - lea Mondial al IBBY în China și la Festivalul Internațional de carte pentru copii din Coreea.*

Funcția de Centru Biblioteconomic a fost îndeplinită prin asistența metodologică, analiza planului și a raportului bibliotecilor din bibliotecile Colegiilor Peda-

gogice din Lipcani și Soroca. Datele statistice a 600 de biblioteci școlare din 15 raioane de la Nordul Moldovei au fost colectate la începutul anului 2007, sintetizate în publicația *Raport statistic 2006 a bibliotecilor școlare din Republica Moldova*, devenită o sursă de referință pentru Ministerele de resort, Biblioteca Centrală Universitară, Biblioteca Națională, ABRM.

În colaborare cu toate structurile universitare și cu susținerea deplină a rectoratului își desfășoară activitatea de 62 ani una din cele mai mari biblioteci din Republica Moldova. Sîntem convinși că

eforturile noastre nu sînt zădarnice, iar munca realizată în favoarea societății, comunității universitare, în favoarea autorității și imaginii bibliotecarului va stimula mereu aspirațiile tinerilor pentru învățare pe parcursul întregii vieți. Plecați de aici cu o cultură a cărții și o competență informațională dobîndită în anii studenției, mulți absolvenți revin la *Alma Mater Librorum*, pe care o concep ca pe o *Catedrală* în care se păstrează memoria omenirii, unde se află un conglomerat de forță tainică, intelectuală, socială și spirituală.

SIMPOZIONUL
ANUL BIBLIOLOGIC - 2007,
EDIȚIA A XVII-A

Elena HARCONIȚA

La 4 martie 2008, la Biblioteca Națională a R. Moldova, s-a desfășurat tradiționalul **Simpozion Anul Bibliologic** cu genericul: „Implementarea tehnologiilor informaționale în bibliotecile Moldovei: situația la zi”. La această reuniune au fost anunțate rezultatele Concurșurilor Naționale: *Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și știința informării*, *Cel mai bun Bibliotecar al anului*. Totodată, au fost înmânate și premiile *Gazetei Bibliotecarului*. Lucrările realizate de bibliotecarii Bibliotecii Științifice de la Universitatea de Stat Alecu Russo din Bălți au fost menționate cu 5 premii, *Elena Stratan* a intrat în *Topul Celor mai buni bibliotecari din republică*, iar *Elena Harconița* a obținut *Premiul Gazetei Bibliotecarului*.

Secțiunea: Lucrări bibliografice

Premiul II

Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Tehnică, Fizică, Matematică și Informatică : Bibliogr. select. / Min. Educației și Turismului al Rep. Moldova, Univ. de Stat „A. Russo” din or. Bălți, Bibl.Șt. : col. de red.: E. Harconița (red. resp.), D. Caduc, L. Mihăluță (red. bibl.); alcăt.: M.Fotescu, E. Scurtu.– Bălți:

Tipogr. USB, 2007. – 447 p. – ISBN 978-9975-50-017-3;

Contribuții științifice ale profesorilor Facultății de Drept : Bibliogr. select. / Univ. de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Bibl.Șt.; ed. îngr.: Elena Harconița, alcăt.: Ana Nagherneac, Varvara Ganea; red. bibliogr.: Lina Mihăluță. – Bălți, 2007. – 150 p. – ISBN 978-9975-50-019-7

Secțiunea: Studii și cercetări în domeniul biblioteconomiei și știința informării

Premiul III

Bibliotecile școlare din Republica Moldova / ABRM; Univ. de Stat „A. Russo”, Bibl. Șt.; red. - coord.: E. Harconiță; red.: D. Caduc, E. Stratan, Ecaterina Scherlet, V. Topalo, S. Ciobanu (cop./disgn). – Bălți: Bibl. Șt. USB, 2007. – 56 p.: tab. – ISBN 978-9975-50-007-4

individual – formă de organizare a procesului de învățământ: Abordare metodică / Lidia Stupacenco, Elena Scurtu, Maria Fotescu; red. Elena Harconiță; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Catedra Pedagogie, Învățământ Primar și Educație Preșcolară; Biblioteca Științifică. – Bălți: Tipogr.USB „A. Russo”, 2007. – 92 p. – ISBN 978-9975-9555-8-4

**Secțiunea: Lucrări didactice
Premiul I**

Bazele culturii informaționale: curs univ. / ABRM ; Univ. de Stat „A. Russo”, Catedra Electronică și Informatică; Bibl. Șt.; dir. E. Harconiță, coord. șt.: V. Cabac, V. Guțan; col.red.: E. Harconiță, D. Caduc, E. Stratan, E. Scurtu, S. Ciobanu (cop / design). – Bălți: Presa univ. bălțeană, 2007. – 155 p.;

**Secțiunea: Materiale promoționale
Premiul II**

Ghidul utilizatorului / Univ. de Stat „A. Russo”, Bibl. Șt.; red. - coord.: E. Harconiță; col. de red.: D. Caduc, E. Stratan, S. Ciobanu (coperta/design). – Bălți: Bibl. Șt., 2007. – 48 p. – (Colecția Cultura Informațională). – ISBN 978-9975-50-007-4;

Biblioteca Științifică a Universității de Stat Alecu Russo: Ghid. – Bălți: Bibl. Șt., 2007.

**Secțiunea: Lucrări didactice
Premiul II**

Stupacenco, Lidia. Lucrul

Diploma de excelență în cadrul Concursului Național Cel mai bun Bibliotecar al anului a fost decernată doamnei Elena Stratan, șef serviciu Studii și Cercetări / Asistență de specialitate, pentru merite deosebite în activitatea informațional - bibliotecară, promovarea imaginii bibliotecarului în comunitate și dezvoltarea Sistemului Național de Biblioteci.

Premiul Gazetei Bibliotecarului, Buletin informativ al Bibliotecii Naționale și al Asociației Bibliotecarilor din Moldova, redactor - șef Alexe Rău, Pentru cel mai bun articol analitic a fost acordat doamnei Elena Harconița, directoarea Bibliotecii Științifice a US Alecu Russo

EVENTIMENTE

Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova a confirmat noua specialitate de *Biblioteconomie* la Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți

La Facultatea Filologie a fost deschisă specialitatea Biblioconomie, Asistență Informațională și Arhivistică (ciclul I, studii superioare de licență, învățămînt cu frecvența la zi). Titlul obținut: Licențiat în științe ale comunicării. Admiterea va avea loc în baza atestatului de studii medii generale (va urma un an compensator), diplomei de bacalaureat, diplomei de studii medii de specialitate (colegiu), diplomei de licență (studii superioare).

Sărbătorirea Zilei Internetului și a Utilizatorului de Internet la Bibliotecă

Comunitatea universitară a fost invitată, la 4 aprilie curent, la o manifestare dedicată *Zilei Internetului și a Utilizatorului de Internet*, instituită în anul 1999. Programul informațional - aplicativ a cuprins un șir de comunicări prezentate de bibliotecarii universitari: Olga Dascăl, șef serviciu Mediatecă - *Sf. Isidor - Patronul spiritual al Internetului și utilizatorului*; Sivia Ciobanu, șef serviciu Cultura Informațională. Marketing - *Pagina Web a Bibliotecii Științifice*; Mihae-

la Staver, bibliotecar principal sala de lectură nr. 4 Literatură în Limbi Străine - *Bazele de date EBSCO, precum și Revistele electronice: Convorbiri Literare, Oglinda Literară, Fin Consultant, GEO. Despre buletinul informativ Fără Tabu a vorbit Valentina Topalo, șef CD ONU, CMC.*

Lansarea unor valoroase cărți de psihologie

La 10 aprilie, în Sala de Conferințe a BȘU, a avut loc lansarea cărților **Aglaiidei Bolboceanu**, dr. habilitat în psihologie, cercetător și **Silviei Briceag**, doctor în psihologie, conferențiar universitar la catedra Psihologie și Asistență Socială: Bolboceanu, Aglaida. *Psihologia comunicării*. Ch, Univers Pedagogic, 2007, 136 p. *Cunoașterea elevului: Consiliere și orientare: Ghid metodologic pentru formarea cadrelor didactice din învățământul preuniversitar*. Ch, Știința, 2007, 64 p.; *Psihologia dezvoltării și psihologia pedagogică : man. pentru colegii pedagogice / Ig. Racu, C. Perjan, P. Jelescu, S. Briceag, A. Bolboceanu; Ch, Univers Pedagogic, 2007, 160 p.; Psihologia generală: Man. pentru colegiile pedagogice /*

P. Jelescu, Ig. Racu, Ag. Bolboceanu, S. Briceag; red. - șef : Elena Stati. Ch, Univers Pedagogic, 2007, 160 p.; *Briceag, Silvia. Stresul în mediul didactic: (remedii de profilaxie, gestionare și control)*. Ch, Univers Pedagogic, 2007, 72 p. La eveni-

ment au participat profesori și studenți de la Facultatea Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, cadre didactice și elevi ai Colegiului Pedagogic *Ion Creangă*. Cu această ocazie a fost organizată expoziția *Experiențe pedagogice și creativitate*.

Acorduri de colaborare semnate cu Bibliotecile din România

Acordul de colaborare între **Biblioteca Națională a României**, director, conf. dr. *Elena Tirziman*, <http://www.bibnat.ro> și **Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”**, director *Elena Harconiță*, a fost semnat la 14 aprilie la București. Semnarea Acordului a fost posibilă și datorită eforturilor susținute ale domnului dr. inginer *Radu Moțoc*, Membru de Onoare al Senatului Universității bălțene, secretarul Asociației Culturale *Pro Basarabia și Bucovina*, Filiala *Costachi Negri*, Galați și prin concursul larg al domnului *Alexan-*

Momentul semnării.

De la stînga la dreapta: R. Moțoc, E. Tirziman, E. Harconiță, A. Budișteanu, D. Paladii

dru Budișteanu, arhitect, dr., funcționar internațional la secretariatul ONU, Președintele Uniunii vorbitorilor de limbă engleză din România, Dr. Honoris Causa al Universității de Stat "Alecu Russo". În aceeași zi a fost semnat un **Acord de colaborare** și cu **Biblioteca Centrală Universitară Carol I**, București, director, profesor dr. *Mircea Regneală*, <http://www.bcub.ro>.

Un traseu inedit: Carte - Film - Expoziție

Un eveniment de anvergură s-a produs la BȘU la 24 aprilie. Studenții grupelor 101, 102 de la Facultatea de Filologie au vorbit, aducînd exemple din literatura religioasă și din cea artistică, despre istoria, tradiția de veacuri, obiceiurile și practicile, importanța actuală a *Sfintelor Paști*. Tot în ultima săptămîină a *Postului Mare*, studenții, profesorii de la Facultățile Fizică, Tehnică, Matematică, Informatică și Științele Naturii și Agroecologie au vizionat filmul artistic *Nazarret*. Un mare interes a trezit și expoziția:

„Răsuflul cald al primăverii, Adus-a Zilele - nvierii... Organizatori ai acestor evenimente de rezonanță au fost: conf. dr, *Margareta Curtescu* și *Valentina Topalo*, șef CMC.

Prezentarea Programului AGORA de către Bartol TOMAZ, conducătorul Centrului Național AGRIS, Liubleana, Slovenia

La 23 mai, în incinta Mediatecii, s-a desfășurat trainingul de prezentare a Programului AGORA (Acces Online Global de Cercetare în Agricultură), la

care au participat profesori de la Facultatea de Științe ale Naturii și Agroecologie și colaboratori ai Bibliotecii Științifice. Pe parcursul a 4 ore academice, domnul *Bartol Tomaz*, prof. dr. la Universitatea din Liubleana, Slovenia (www.ist-world.org/PersonDetails.aspx), a oferit celor 25 de participanți ample informații despre programul dat, despre modalitățile de înregistrare și de navigare. Cursanții au efectuat cercetări bibliografice în bazele de date: AGORA - www.aginternetwork.org/, HINARI - www.hinari.org/

who.int/hinari/, OARE - *www.oaresciences.org/*, AGRICOLA, AGRIS - *www.fao.org/AGRIS/*, Agrovoc thesaurus etc.

Ședința Catedrei Psihologie și Asistență Socială la Biblioteca Științifică

În cadrul *Zilelor Informării*, în incinta Serviciului Documentare și Informare Bibliografică, s-a desfășurat ședința ordinară a Catedrei Psihologie și Asistență Socială, condusă de șefa catedrei, conf. univ. dr. Valentina Prițcan. Ședința a avut pe ordinea de zi o singură întrebare: Informarea membrilor catedrei despre noile intrări de carte din domeniul pedagogiei. Natalia Culicov, șef Serviciu Referințe Bibliografice, Margareta Iulic, bibliotecar în Sala de lectură Științe Psihopedagogice, Naturii, Reale, Artă au prezentat expoziția Intrări noi în

colecția Bibliotecii din domeniul Psihologie, Asistență Socială. La rîndul ei, Silvia Ciobanu, șef Centru Cultură Informațională, Marketing a prezentat pagina web a Bibliotecii: <http://libruniv.usb.md>.

Conceptul Catalogului publicațiilor bibliotecilor academice, universitare și specializate din R. Moldova

Biblioteca Științifică a universității bălțene a inițiat editarea sub egida Asociației Bibliotecarilor a Catalogului publicațiilor elaborate de bibliotecile academice, universitare și specializate din RM, cu concursul bibliotecilor vizate, volum care urmează să apară în această toamnă. Scopul editării acestei lucrări constă în evidențierea activității bibliografice și de cercetare documentară a bibliotecilor academice / universitare / specializate din republică, consolidarea statutului bibliotecarilor și a bibliotecilor în societate. Catalogul va cuprinde toate publicațiile apărute la aceste biblioteci, prezentate în ordinea alfabetică a denumirilor bibliotecilor. La fel, în cadrul fiecărei biblioteci, titlurile vor fi prezentate în ordinea cronologică, alfabetică, după vedetă, conform tipurilor de resurse: lucrări monografice, lucrări bibliografice, seriale, documente electronice, materiale promoționale etc.

Întîlnire cu *Muzica sferelor* în Clubul *BiblioSpiritus*

Colaboratorii Bibliotecii s-au întrunit la 21 mai curent, într-o ședință a Clubului *BiblioSpiritus* cu genericul *Muzica sferelor*, prilejuită de susținerea tezei de

Doctor în studiul artelor a doamnei Elena Gupalov, asistent universitar la Catedra Instrumente Muzicale și Metodică. Elena Harconița, directorul BȘU a vorbit despre meritele Elenei Gupalov în domeniu, subiectul lucrării dumneaei

fiind unul de pionierat: *Repertoriul pianistic autohton în Republica Moldova*. La rîndul ei, Elena Gupalov a mulțumit bibliotecarilor pentru sprijinul acordat. Participanții au audiat un recital de lucrări muzicale în interpretarea compozitoarei Aliona Colițova, o discipolă a Elenei Gupalov: L. Beethoven Sonata nr 17, F. Chopin Poloneză, Vladimir Rotaru Două improvizatii, Ghenadie Ciobanu Rondeau. Tot cu această ocazie a fost vernisată expoziția Forța și lumina sufletului

**Simpozionul științific
Evoluții europene
în a doua jumătate a
secolului al XX-lea**

Lucrările simpozionului științific *Evoluții europene în a doua jumătate a secolului al XX-lea*, desfășurat în incinta

Bibliotecii, i-a avut invitați pe Ioan Scurtu, dr. în istorie, prof. univ., președintele Fundației Forumul European pentru Istorie și Cultură, prorectorul Universității Spiru Haret din București, Mihai Reteagan, dr. în istorie, prof. univ., secretar general al aceleiași Fundații, Gheorghe Buzatu, dr. în istorie, prof. univ., Universitatea Al. I. Cuza din Iași. Coordonații ai simpozionului au fost Nicolae Enciu, dr. habilitat în istorie, conf. univ., șef Catedră Disciplini Socioumanistice, US Alecu Russo, Gheorghe Cojocaru, dr. în istorie, cercetător științific, Institutul de Istorie, Stat și Drept, AȘM, președintele Filialei din R. Moldova a Fundației Forumul European pentru Istorie și Cultură, Lidia Pădureac, dr. în istorie, conf. univ., US Alecu Russo. Evenimentul a finalizat cu lansarea a 7 volume ale autorilor participanți la simpozion, cărți care au fost donate Bibliotecii Științifice. A fost organizată și expoziția *Evoluții europene în a doua jumătate a secolului al XX-lea* la care au fost vernisate 117 documente din colecțiile Bibliotecii, Punctului de Informare a Biroului Consiliului Europei și Centrului de Documentare a ONU.

**Maria Șlehtițchi, decanul
Facultății Filologie, și-a lansat
volumul *Cerc deschis : Literatura
română din Basarabia în postco-
munism***

La 26 mai, sala de lectură Științe Filologice a găzduit

lanșarea volumului **Cerc deschis : Lit. rom. din Basarabia în postcomunism**, semnat Maria Șleahțișchi, apărut la Ed. Timpul, din Iași cu sprijinul Administrației Fondului Cultural Național. Moderator al evenimentului a fost Anatol Moraru. Despre calitățile volumului au vorbit titularii Catedrei Literatură Română și Universală: Nicolae Leahu, Lucia Țurcanu, Margareta Abramciuc - Curtescu, Tatiana Poțing, Valentina Budurin, studenții de la Facultatea Filologie.

Expoziția de gravuri și litografii **Domnitori și principii ai țărilor române**

În holul Bibliotecii a avut loc, la 27 mai, inaugurarea expoziției de gravuri și litografii din colecția Bibliotecii V. A. Urechia, Galați și din albumul **Domnitori români**, editat de Nicolae Iorga la Sibiu, în 1930: **Domnitori și principii ai țărilor române**. Expoziția cuprinde 117 portrete și este organizată de Radu Moțoc, Membru de Onoare al Senatului Universității bălțene, inginer, secretarul Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Costachi Negri, Galați. La inaugurare au participat N. Enciu, șeful catedrei Discipline Socioumanistice, V. Țurcan, conf. univ. dr., studenți de la diverse facultăți. Pe marginea expoziției s-au pronunțat Valentina Topalo, șef Centru Manifestări Culturale, CD ONU, conf. univ. dr. Teo - Teodor Marșalcovschi, Dora Caduc, director - adjunct BȘU. Totodată participanții a putut viziona

și versiunea electronică a expoziției **Domnitori și principii ai țărilor române**.

Spectacole în Centrul Manifestări Culturale

Și iarăși Eminescu... a fost genericul

unui incitant spectacol literar - muzical, organizat la 15 ianuarie și închinat împlinirii a 158 de ani de la nașterea poetului național și a 125 de ani de la publicarea poemului Luceafărul. Parte integrantă a spectacolului a fost și expoziția *Eminescu este steaua călăuzitoare pe cerul literaturii române*. Cei prezenți au ascultat un recital de poezii din opera lui Mihai Eminescu și a Veronicăi Micle, au audiat cântece puse pe versurile poetului, interpretate de elevii Colegiului Pedagogic și Liceului Teoretic *Ion Creangă*, secțiunea Arte.

La 18 martie, elevii grupelor 104 și 301 de la Colegiul Pedagogic *Ion Creangă* au fost autorii unui spectacol literar dedicat împlinirii a **120 de ani de la nașterea lui Alexei Mateevici**. Tot cu acest prilej a fost organizată expoziția *Moștenire Literară Impresionantă*, la care au fost expuse peste 60 de documente despre opera, viața și activitatea poetului, publicistului și preotului militar Alexei Mateevici. Coordonatorii spectacolului, care s-a bucurat de prezența multor profesori, studenți, bibliotecari, au fost doamna conf. univ., dr. Marina Morari, director - adjunct al Liceului, șef Catedră Instrumente Muzicale și Metodică, Liuba Axenti, Tatiana Postolache, profesoare de limbă și literatură română și Valentina Topalo, șef CMC la Biblioteca Științifică.

Atestarea bibliotecarilor

La 19 mai curent, la BȘU a avut loc atestarea a 8 bibliotecari: A. Cucu, șef serviciu - *gradul I*; Mihaela Staver, Irina Zalîgaev, Ala Lîsii, Stela Pritula, Diana

Zuzu, Gherda Palii, Lilia Ucrainet, - *gradul II*. Astfel, din cei 68 bibliotecari ai BȘU - 42 dețin grade de calificare: 9 - *grad de calificare superior*; 10 - *grad de calificare I*; 23 - *grad de calificare II*. Membrii Comisiei au remarcat consistența Rapoartelor de autoevaluare a solicitanților, cunoștințele temeinice în domeniile de activitate și cele adiacente, cunoașterea și utilizarea tehnologiilor informaționale, ideile inovaționale și experiența, activitatea profesională și cea de formator, participarea la acțiuni de instruire la nivel local, național și internațional, prezentarea unor teme de cercetare de importanță: *Comunicarea colecției și relația cu publicul; Biblioteca Universitară în asigurarea informațional - documentară a procesului de studiu și cercetare (Dotarea Lectoratelor); Organizarea și dezvoltarea colecției de documente în limba ucraineană în Sala de lectură Științe Filologice; Aplicarea CZU în Bibliotecile Universitare; Marketingul serviciilor în sala de lectură nr. 4 Literatură în Limbi Străine; Comunicarea cu utilizatorii în biblioteca universitară.*

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova a împlinit 75 ani de la fondare

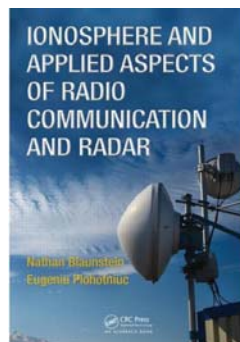
BRȘA este un Centru important de resurse informaționale agrare naționale, care și-a sporit, pe parcursul anilor, prestanța prin implementarea activă

a noilor tehnologii informaționale, prin aderarea la diverse programe / rețele agricole internaționale, menite să amplifice și să faciliteze accesul utilizatorilor la informațiile de profil agrar naționale și străine. Îndeplinirea funcției de Centru Național AGRIS, obținerea accesului la bazele de date de profil agrar: AGORA, AGRIS, CARIS, FAOSTAT, obținerea statutului de membră a Rețelei Internaționale de Biblioteci Agricole AGLINET, de Bibliotecă Depozitară FAO în Moldova, de membră a Rețelei Internaționale AgroWeb a tarilor Europei de Est și Centrale, lansarea paginii AgroWeb Moldova - sînt realizările de succes ale echipei BRȘA în ultimii ani, eforturi orientate pe asigurarea accesului la informația agrară națională și internațională. BRȘA, un Centru de Coordonare al Rețelei Bibliotecilor Agricole, este condusă de un manager cu experiență - doamna Ludmila Costin, care este și Președintele ABRM, desfășurînd și în această funcție o prodigioasă activitate profesională. Le dorim bibliotecarilor de la BRȘA noi performanțe profesionale, mult entuziasm și colaborări fructuoase.

**Cartea rectorului
Universității de Stat Alecu Russo
Eugeniu Plohotniuc
intrată în colecțiile Bibliotecii
Științifice Universitare și a Biblio-
tecii Congresului Statelor Unite
ale Americii**

Volumul *Ionosphere and
Applied Aspects of Radio*

Communication and Radar, semnat de Nathan Blaunstein, Ben - Gurion University of Negev, Beer Sheva, Israel și Eugeniu Plohotniuc, rector la Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți, Moldova a intrat recent și în colecția Bibliotecii Congresului Statelor Unite ale Americii, putînd fi

accesată în Catalogul online al Bibliotecii universitare și Bibliotecii Congresului <http://www.loc.gov>. Lucrarea poate fi consultată integral pe siteul *AmazonOnlineReader*: http://www.amazon.com/gp/reader/1420055143/ref=sib_dp_pt#reader-link.

Volumul are peste 1 500 referințe, inclusiv la publicațiile academicianului, profesorului universitar, doctorului habilitat Nicolae Filip, Președintele Filialei AȘM din Bălți.

Senatul Universității și activitatea științifică a BȘU

Ședința Senatului Universității din luna mai a inclus în agendă și monitoringul activității științifice a Bibliotecii în anul 2007. În raportul său, doamna Elena Harconiță, directoarea BȘU, a evidențiat rolul important al instituției în sistemul de utilizate și difuzare a informației științifice prin susținerea procesului didactic și științific universitar, prin realizarea lucrărilor complexe de conservare a patrimoniului național de publicații,

prin crearea repertoriului bibliografic național, activitatea interbibliotecară la nivel național și internațional, de cercetare și dezvoltare în biblioteconomie, editorială, prin exercitarea funcțiilor de centru al sistemelor automatizate de informare, elaborarea standardelor în domeniul biblioteconomic, organizarea asistenței de specialitate etc. Promovarea a 6 conferințe și ateliere, implicările în organizarea Conferinței anuale a ABRM în premieră la BȘU din Bălți (să menționăm, în acest context, și cele 26 de comunicări ale bibliotecarilor universitari bălțeni), 46 de comunicări la reuniuni profesionale, 80 de articole științifice, 8 studii și monografii, 23 de biobibliografii și buletine Informative, editarea a 4 numere ale revistei de biblioteconomie *Confluente Bibliologice*, 7 premii obținute la concursuri naționale, participări în proiectele naționale de cooperare EBSCO, SIBIMOL – sînt cîteva din performanțele personalului Bibliotecii noastre.

S-a schimbat site-ul Bibliotecii.

Noua versiune a paginii Web a BȘU permite accesul la: *Biblioteca Digitală* a cursurilor profesorilor universitari (70 lucrări fulltext), expoziții de intrări noi, publicațiile profesorilor, informații despre programele bibliotecare desfășurate de Bibliotecă, activitatea Clubului *Biblio-Spiritus*, a Filialei Bălți a Asociației Bibliotecarilor din R. Moldova, Forum etc. Prin intermediul Forum-ului, administrat de Natalia Culicov, Taisia Aculov, beneficiarii au posibilitatea să participe la discuțiile despre activitatea Bibliotecii, să-și expună opiniile și sugestiile, să

obțină referințe bibliografice din cataloagele electronice și tradiționale proprii sau din alte surse de informare ale Bibliotecii, răspunsuri la cereri de referințe în domeniile științelor socioumanistice și economice, reale și aplicate, filologice, artă, sport.

Participări la conferințe, simpozioane, workshop-uri

În prima jumătate a anului 2008, bibliotecarii BȘU au participat la un șir de activități biblioteconomice de amploare, la programele de activitate științifică, metodologică și bibliografică ale bibliotecilor mari din R. Moldova și România. Astfel, Elena Harconiță, directorul, BȘU, a participat la seminarul *Registrul de evidență a colecțiilor*, organizat de Biblioteca Centrală a USM; Elena Stratan - la simpozionul *Implementarea tehnologiilor informaționale în bibliotecile Moldovei: situația la zi*, organizat de BNRM; Lina Mihăluța - la conferința *Catalogarea și clasificarea*; E. Harconiță, V. Topala – la colocviul *Cartea pentru copii: fond, formă*, organizat de USM; O. Dascăl, A. Cebotari – la workshop-ul *Arhivele electronice*, desfășurat la biblioteca ASEM.

Workshop-uri profesionale la Clubul BiblioSpiritus

Conform Programului de dezvoltare profesională a angajaților Bibliotecii, a fost

organizat un ciclu de acțiuni de instruire continuă cu o tematică variată. La workshop-ul **Bibliotecarul prin prisma secolelor** (moderatori: Elena Stratan, Adella Cucu; formatori: Margarita Iulic, Gherda Palii, Marina Magher) au fost puse în discuție subiectele: Cine este bibliotecarul?, **Evoluția profesiei, Bibliotecarul în secolul XXI**. În urma

discuțiilor aprinse, dar constructive, s-a ajuns la concluzia că bibliotecarul este, deopotrivă, agent de informare, proiectant de Web, manager de informație, cercetător al informației, consultant în informare, educator...

În cadrul altui workshop - **Valențele Bibliografiei în societate** (formatori: Varvara Ganea, Ana Nagherneac, Elena Scurtu), au fost abordate momente din biografia profesiei de bibliotecar - bibliograf, una din cele mai vechi și nobile profesii, legate de spiritualitatea și cultura umanității, locul bibliografiei în noile realizări informaționale. Apoi participanții au vizionat filmul *Cele mai mari biblioteci ale lumii*.

Care sînt secretele unei prezentări

de succes, metodele de prezentare a discursului, poziția formatorului, avantajele unei prezentări în *Power Point* - au fost subiectele luate în discuție în cadrul workshop-ului **Arta prezentării comunicării în fața publicului** (formatori: Elena Stratan, Diana Găină, Tatiana Pogrebneac, Natalia Luchianciuc). Fiecare participant a putut să-și testeze abilitățile, realizînd exercițiul Evaluarea personală a calităților de prezentare.

La trainingul **Servicii de animație culturală la bibliotecă** au participat bibliotecarii de la serviciul Comunicarea Colecțiilor, precum și noii angajați.

Trainerul Valentina Topalo a vorbit despre categoriile de animații culturale, oprindu-se, în special, la expoziții (istoricul, tipurile, modul de organizare a expozițiilor, selectarea și sistematizarea materialului, elaborarea planului - prospect etc.). Partea practică a cuprins evaluarea cunoștințelor participanților care au avut de realizat cîte o expoziție. În final, cei prezenți au vizionat filmul *Apa*, dedicat Deceniului Internațional al Programului *Apă pentru Viață* (2005 - 2015).

Rubrică susținută de **Elena STRATAN**, șef serviciu Studii și cercetări. Asistență de specialitate

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

80 DE ANI DE LA NAȘTERE

Marina MAGHER, șef Mediatecă

Spune in totdeauna ce simti si fa ceea ce gandesti

Aș da valoare lucrurilor, dar nu pentru ce valorează, ci pentru ceea ce semnifică. Aceasta este vocația mea: lucrurile cele mai bune se petrec atunci când le aștepti mai puțin.

Nu așteptați nimic de la secolul XXI! Nu veți primi nimic, căci el așteaptă totul de la voi! Tot ceea ce se petrece are un anumit sens. Scriu pentru ca să nu fiu nevoit să vorbesc.

În ziua în care am descoperit că tot ceea ce îmi plăcea cu adevărat era să povestesc istorii, mi-am propus să fac tot ce-mi stă în putință spre a-mi împlini această dorință. Mi-am spus: aceasta este vocația mea. Nimeni și nimic nu mă poate face să mă consacru unei alte activități."

(G. Garcia Marquez)

Majoritatea criticilor și cercetătorilor literari au dreptate când afirmă că cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea se definește prin remarcabila prestață a scriitorilor din America Latină și culmea realizărilor lor o constituie, fără îndoială, opera în continuă evoluție a lui Gabriel Garcia Marquez. În 1967, atunci când a apărut capodopera sa *Un veac de singurătată*, autorul devine o notorietate internațională, reușind să stîrnească un viu interes pentru scrierile și cultura latino-americană.

Sursa temelor lui G. Garcia Marquez, precum și tehnicile lui esențiale, își au rădăcinile în propria-i biografie. Gabriel Garcia Marquez s-a născut la 6 martie 1928, în satul columbian Aracataca, fiind cel mai mare dintre cei 16 frați. Pînă la vîrsta de 8 ani a locuit cu bunicii. Gene-

za miturilor izvodite de scriitor se află, în mare parte, în poveștile cu rădăcini adînci în credințele populare, istorisite de bunica sa și de slujnicele indiene din casă - povești cu fantome, cu totfelul de întîmplări miraculoase, anecdote despre obîrșia străbunilor - toate acestea guvernate de convingerea că spiritele morților bîntuie în preajma celor vii, că natura și violența firii omenești determină inexorabil mersul lucrurilor. „Era o lume supranaturală, unde lucrurile cele mai fantastice păreau cele de zi cu zi”, își amintește prozatorul. Viitorul scriitor se deprinde de la o vîrstă fragedă să fie credincios principiului că adevărat este ceea ce povestesc cei din popor, „pentru că superstiția

are rădăcini mai adânci decât realitatea” și, așa cum se confesează la maturitate, „toată formația mea se bazează pe cultura populară, care mă emoționează și mă motivează în cel mai înalt grad”. Anume bunicii sale el îi atribuie meritul pentru interesul provocat de miturile și legende locale, ca și pentru maniera de a depăna povestiri în care miraculosul se amestecă cu realismul simplu. Bunicul îi spunea nepotului să nu asculte *“prostiile femeiești”* pe care bunica i le povestește cu toată seriozitatea, dar viitorul scriitor va folosi în cărțile sale de mai târziu tocmai acest incredibil amestec de ficțiune și adevăr.

La școală, *Marquez* a fost botezat *“bătrînul”*, pentru că nu prea îi plăcea sportul și-și petrecea timpul scriind poeme umoristice și desenând. A mers apoi cu o bursă la un liceu iezuit de lângă Bogota, iar după aceea, ca să le facă pe plac părinților, s-a înscris la Facultatea de Drept din capitală. A renunțat însă repede, pentru că îi plăcea mult mai mult viața de ziarist.

În timpul studiilor liceale, se îndrăgostește de Mercedes, o fată ciudată și tăcută

de 13 ani. Se vor logodi abia peste 14 ani.

Cartea care i-a schimbat viața și care l-a făcut conștient de vocația sa de scriitor a fost *Metamorfoza* lui *Kafka*. I s-a părut chiar că vocea scriitorului din *Meta-*

morfoza seamănă cu vocea bunicii sale: același firesc imperturbabil în a povesti cele mai ciudate și neverosimile lucruri. Chiar a doua zi s-a apucat de scris prima sa poveste.

După câțiva ani, în 1954, s-a angajat la ziarul *El Espectador* ca scriitor de schițe și critic de film. A simpatizat un timp ideea socialismului, s-a implicat în lupta politică împotriva dictatorului Gustavo Rojas Pinilla și, la un moment dat, a trebuit să emigreze din Columbia.

Ajuns la Paris, trăiește în sărăcie în Cartierul Latin, scrie, rescrie (între timp rămâne fără serviciu, întrucât dictatorul columbian desființează *El Espectador*). Revine într-un final în America Latină, dar nu în Columbia, ci în Venezuela.

În 1958, se întoarce incognito în Columbia doar pentru a se căsători cu Mercedes, care-l aștepta de mulți ani și, împreună, ajung în Cuba, unde *Marquez* se împrietenește cu Fidel Castro. Susține revoluția cubaneză și va rămâne prieten cu Castro pînă astăzi.

Înființează o filială a Presei Latine (agenția de presă a lui Castro) în Bogota, apoi o altă în New York, unde va și lucra un an sub amenințarea cu moartea din partea americanilor anti - Castro. Între timp, se dezamăgește de ceea ce se întâmplă cu adevărat în Cuba și se mută în Mexico City. Pînă în 1971, lui *Marquez* îi

va fi interzisă intrarea pe teritoriul State-
lor Unite.

În Mexic trăiește din subtitrarea unor
filme și din stilizarea de scenarii. Convins
de prieteni, participă la un concurs literar
pe care îl câștigă. *Premiul consta în trimi-
terea manuscrisului la Madrid pentru a fi
publicat, dar madrilenii îi desfigurează
cartea, eliminând toate efectele de stil
sud - americane și traducând-o într-o
spaniolă academică. Este cea mai mare
dezamăgire a lui Marquez, care e gata
să abandoneze literatura. Timp de câțiva
ani, singurul lucru pe care îl va mai rea-
liza este un scenariu de film scris îm-
preună cu Carlos Fuentes, iar prozele
sale se vînd anevoios.*

Apoi, dintr-o data, în timp ce se
îndrepta cu familia (avea deja doi fi)
spre Acapulco, în vacanța, are un fel de
revelație: își dă seama că trebuie să scrie
o carte exact în modul în care bunica îi
povestea ciudățenii în copilărie. Întoar-
ce mașina în mijlocul șoselei și se închide
în camera lui pentru 18 luni.

Primul care-i citește manuscrisul și-l
declară o capodoperă e prietenul său
Carlos Fuentes. *Marquez* iese din izolare
avînd 1 300 de pagini scrise, aproxima-
tiv 10 000 \$ datorii și aproape intoxicat
cu nicotina. Romanul *Un veac de sin-
guratate* apare în 1967 și are un succes
răsunător. Cartea s-a vandut în peste 30
de milioane de exemplare în întreaga
lume, fiind tradusă în 37 de limbi. De
fapt, *Un veac de singuratate* a fost cea mai
bine vîndută carte vreodată în Spania, în
afară de *Biblie*, firește. Rezonanța acestui
roman a fost atît de mare, încît cotidianul
The New York Times l-a definit drept: "*pri-
ma operă de literatură de la Biblie și pînă*

*în prezent, care ar trebui să fie citi-
ta de toți oamenii de pe planetă*".

Cartea a dat naștere termenului
de "*realism magic*" - care înseamnă
o îmbinare vibrantă a realului cu
supranaturalul, povești și folclor, toate
combinat cu imaginația și culoarea
carnavalului sudamerican.

De aici încolo, *Marquez* este o vedetă
asaltată de presa din întreaga lume, de
fani înrăiți, de premii.

Cu cît a ajuns mai bogat și mai rep-
utat, cu atît *Marquez* s-a implicat mai
mult în viața social - politică a conti-
nentului. A susținut mișcările de stînga
în toată America Latină. În 1999, a
cumpărat revista columbiană *Cam-
bio* care este astăzi una dintre cele
mai influente publicații din Colum-
bia. A rămas prieten cu Fidel Castro,
dar a scris dur despre realitatea din
Cuba socialistă.

Cele mai cunoscute romane ale
lui *G. Garcia Marquez* pot fi găsite și
în colecția bibliotecii noastre. Citi-
torii pot lectura aceste capodopere
în limba spaniolă, engleză, franceză,
română și rusă, apărute la diferite
edituri din lume: Alfred A. Knopf
(New York), Era (Mexico), Paris, Bar-
selona, Buenos Aires, Moskova.
Beneficiarilor care nu posedă lim-
bile străine biblioteca noastră le
oferă textele lui Marquez traduse în
română.

În primul rînd, avem două ediții
ale romanului *Un veac de singuătate*.
Prima ediție a apărut la București,
Ed. UNIVERS, în 1971, iar a doua, tot
la București, Ed. RAO Interna-
tional Publishing Company,

în 2005, traducerea din spaniolă aparținându-i lui Mihnea Gheorghiu.

Criticii au fost unanimi în aprecieri: "Cu opera sa *"Un veac de singurătate"* Marquez a dat un adevărat avânt literaturii latino - americane din anii 1970". Romanul a devenit, după cum scria Carlos Fuentes, *Biblia Americii Latine*, iar Marquez cel mai citit autor al continentului său. După ce în 1982 a primit Premiul Nobel pentru literatură, hoteluri, săli de biliard și chiar plantații de fructe au fost redenumite - cea mai bună echipă de polo a Columbiei se numea *Macondo*.

„Cred că apariția cărții *"Un veac de singurătate"*, scria Eugen Barbu, este egală cu apariția lui *Don Quijote*. Este o carte pe care cu greu o poate egala cineva în următoarea sută de ani. Aș fi murit de fericire să fi scris o astfel de carte. Astfel de cărți hotărăsc soarta întregii literaturi a lumii”.

O altă prezență în colecția bibliotecii este volumul *A trăi pentru a-ți povesti viața* (București, Ed. RAO International Publishing Company, 2004). Traducerea din spaniolă, prefața și notele aparțin Tudorei Șandru Mehedinți. Primul volum al memoriilor lui *G. G. Marquez* a apărut în octombrie 2002 și a devenit în scurt timp un best-seller. În cele 600 de pagini scriitorul își descrie copilăria, adolescența și o parte din tinerețe.

Un alt volum - *Dragostea în vremea holerei* - a apărut tot la București la editura RAO International Publishing Company, 2005, traduce-rea din spaniolă fiind realizată de Sarmiza Leahu. „După *"Romeo și Julieta"*, menționează

autorul, *aceasta este cea mai frumoasă poveste de dragoste care s-a scris vreodată.(...) O să fac nefericiți o mulțime de bărbați, deoarece iubirea reprezintă totul aici. Acest bărbat a făcut timp de 50 de ani curte unei femei..."*

Tot la această editură, în 2004, a apărut culegerea de nuvele *Incredibila și trista poveste a candidei Erendira și a bunicii sale fără suflet*, traducerea din spaniolă aparținând, la fel, Tudorei Șandru Mehedinți.

Gabriel Garcia Marquez a declarat acum doi ani că renunță la scris. "Cu experiența pe care o am, aș putea să mai scriu un roman fără să întâmpin nici o problemă, însă oamenii ar observa că nu am pus suflet în ceea ce am scris" a declarat laureatul Premiului Nobel ziarului spaniol *La Vanguardia*.

Fanii scriitorului au putut "citi printre rînduri" că acesta nu mai are aceeași dorință de a scrie, fiind nevoiți să aștepte zece ani romanul *Povestea tîrfelor mele triste*. În acest ultim roman marquezian este vorba despre un bătrîn în vîrsta de 90 de ani, care dorește să-și sărbătorească ziua de naștere, oferindu-și cadou o adolescentă virgină, în vîrsta de 14 ani. Volumul, provocător, examinează importanța iubirii, a pasiunii, sexului și a morții.

Atît fanii, cît și criticii literari speră acum că această criză de creație prin care trece *Gabriel Garcia Marquez* să fie una trecătoare și nu sfîrșitul unei cariere literare extraordinare.

Lumea așteaptă ca Gabo să se răzgîndească...

Bibliografie consultată:

1. Baraga, Victoria. Gabriel Garsia Marquez: lumii latente. În: Limba română, 2004, nr 12, p. 92-94
2. Deciu, Andreea. Demonii vremii noastre: [G. Garcia Marquez despre dragoste și alți demoni]. În: România literară, 2000, nr 24, p. 19
3. Filotheanu, A. Marquez sau imanența singurătății. În: Cronica, 1996, nr 23 - 24, p. 16
4. Ionescu, Andrei. Garcia Marquez și dialectica "realismului fantastic". În: Secolul 20, 1972, nr 9, p. 144-146
5. Хоакин, Эстефания. Возвращение Габо: [Габриэль Гарсия Маркес]. В: Литературная газета, 29 мая – 4 июня, 2002, p. 13

SILVIU BEREJAN SAU CATEDRA DE FILOLOGIE ȘI PEDAGOGIE A OMENIEI

Colectivul Bibliotecii Științifice este profund îndurerat și exprimă sincere condoleanțe rudelor și apropiaților în legătură cu trecerea în neființă a Academicianului SILVIU BEREJAN, *Doctor Honoris Causa* al Universității de Stat *Alecu Russo* din Bălți, lingvist remarcabil și *Om cu Suflet Mare*.

Născut la 30 iulie 1927 în comuna Bălăbănești, plasa Vadul lui Vodă, jud. Lăpușna (azi - jud. Chișinău), fire energetică, perseverentă și laborioasă, și-a dedicat enorma contribuție și talentul pe tot parcursul vieții în apărarea și dezvoltării graiului matern – Limba Română. *“Academicianul SILVIU BEREJAN a avut în față orizontul limpede al graiului matern. Spre el a mers ca spre o mîntuire, traversînd un drum lung și sinuos, purtînd pururi în suflet speranța împlinirilor”* menționează revista *Limba Română*. Biblioteca Științifică a consemnat prodigioasa activitate științifică a eminentului lingvist în recunoscuta biobibliografie *Academicianul SILVIU BEREJAN* din prestigioasa colecție *Personalități universitare bălțene*. Către Colocviul Internațional *„Filologia modernă: realizări și perspective în context european”*, consacrat aniversării a 80-a de la

nașterea academicianului SILVIU BEREJAN, organizată de Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Filologie, Universitatea de Stat *Alecu Russo* și Facultatea de Filologie, Academicianului SILVIU BEREJAN i-a fost dedicată o valoroasă expoziție ce a întregit epocala și consistenta activitate științifică: *SILVIU BEREJAN sau Catedra de Filologie și Pedagogie*.

Academicianul SILVIU BEREJAN nu mai este printre noi, dar amintirea Dumnealui va dăinui veșnic în inimile noastre. Opera științifică va persista peste secole.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

ION MADAN (1935 – 2008)

După o boală îndelungată și grele suferințe s-a stins din viață Patriarhul și protagonistul bibliologiei naționale, cercetătorul de vocație, istoricul, bibliograful, profesorul universitar ION MADAN, *Om emerit al Republicii*, personalitate marcantă în cultura Moldovei.

ION MADAN s-a născut la 31 mai 1935, în com. Trușeni, jud. Lăpușna. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Moldova, doctor în istorie, conferențiar al Catedrei Biblioteconomie și Asistență Informațională.

Pe parcursul anilor a elaborat lucrări de valoare (monografii, dicționare, bibliografii, studii, articole) care-l ca-

racterizează ca pe un istoric al cărții naționale, investigator al bibliografiei naționale și un renumit bibliograf practic.

Printre lucrările publicate (peste trei sute): *Cartea Moldovei Sovietice, Bibliografia basarabeană la început de secol; Dicționar rus - român de bibliologie și biblioteconomie; Cercetări în domeniul științelor umanistice la Universitatea de Stat din Moldova: (1974 - 1995); Contribuții bibliografice; Biblioteconomia și bibliografia: Profesori și discipoli; Istorie, arheologie, etnografie: 1981 - 2001; Contribuții bibliografice* - Dumnealui se înscrie printre inițiatorii cercetărilor bibliologice propriu - zise din R. Moldova și este un deschizător de drumuri în domeniul dat.

Dintre realizările de ultimă oră ale prof. ION MADAN menționăm: redactor responsabil și prefațator la *Scieri istorice* (vol. 1, 2) de Petru Gannenco, la dicționarul biobibliografic *Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților* (ed. a 2-a, 2004); membru al colegiului de redacție și autor la *Calendarul Național* (2000 - 2005); editarea biobibliografiilor: *Un savant cu reputație mondială: Profesorul Aurelian Gulea la 60 ani; Poezia muncii științifice - Savanta Profesoara Aurelia Crivoi; Cavaler al cunoașterii și dăruirii: Profesorul Mihail*

Revenco la 60 ani; Academicianul Valeriu Ruduc - menționate cu *Premiul special pentru Originalitate* în cadrul Concursului Național *Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și știința informării* în anul 2006.

Ca profesor, om de știință și de cultură, Ion Madan este autorul a multor manuale, programe și alte materiale didactice, participant activ (cu referate și comunicări științifice) la zeci de simpozioane și conferințe naționale și internaționale. A redactat, prefațat și recenzat zeci și zeci de lucrări biblioteconomice, bibliografice și bibliologice pregătite de Camera Națională a Cărții, de Biblioteca Națională, de Biblioteca Științifică Centrală a Academiei de Științe din Moldova și de alte mari biblioteci.

Eminent al culturii, deținător al medaliilor *Pentru muncă excelentă* (1970) și *Veteran al muncii* (1985), al Titlului onorific de *Om emerit* (1996) ION MADAN și-a dedicat întreaga viață Cărții și celor iubitori de carte, prin activitatea și profesionalismul său a meritat respectul și înalta autoritate în mijlocul comunității științifice din Republica Moldova.

Colectivul Bibliotecii Științifice este profund îndurerat de trecerea în neființă a colegului nostru, renumitul bibliolog ION MADAN și exprimă sincere condoleanțe rudelor și apropiaților defunctului.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Elena HARCONIȚA, directorul Bibliotecii Științifice

POSIBILITĂȚI DE CERCETARE ÎN DOMENIUL ȘTIINȚELOR AGRICOLE

Olga DASCĂL, șef Mediatecă

La 23 mai curent, studenții și profesorii Facultății Științe ale Naturii și Agroecologie, precum și bibliotecarii universitari au participat la un training de prezentare a Programului **AGORA** (acces online global de Cercetare în Agricultură). Printre participanți s-a aflat și doctorul habilitat Boris Boincean, directorul general al Institutului de Cercetări pentru Culturile de Cîmp „Selecția”, personalitate cunoscută și apreciată în domeniul științelor agricole.

Timp de patru ore academice, domnul doctor Bartol Tomaz, profesor la Universitatea din Liubleana, conducătorul Centrului Național **AGRIS**, Slovenia, a oferit informații ample despre Programul **AGORA**: structura și colecțiile pe care le include, modalitățile de înregistrare, strategiile de cercetare etc. Buna cunoaștere a limbii engleze și a subiectului în discuție l-a favorizat pe domnul Boris Boincean, care s-a produs în calitate de translator și a asigurat o atmosferă de lucru captivantă și eficientă. După ce au cunoscut mai multe informații, participanții au efectuat căutări / cercetări bibliografice în bazele de date: **AGORA, HINARI, OARE, AG-**

RICOLA, AGRIS, Agrovoc tezaurus etc.

AGORA este un program elaborat de Organizația pentru Alimentație și Agricultură a ONU (FAO), care permite țărilor în curs de dezvoltare să obțină acces la o remarcabilă colecție de biblioteci digitale în domeniul produselor alimentare, agricultură, știință și de medii legate de științele sociale. **AGORA** oferă o colecție de 1 278 de reviste editate în 107 țări. Acest Program este elaborat pentru a asigura sporirea potențialului științific al mai multor mii de studenți și cercetători din domeniu.

HINARI oferă gratuit sau la un preț convenabil acces online la cele mai importante reviste din domeniul biomedicinii și științelor sociale pentru instituțiile din țările în curs de dezvoltare. **HINARI** a fost lansat în ianuarie 2002 prin cele 1500 de reviste apărute la 6 edituri importante: Blackwell, Elsevier Science, Harcourt Worldwide STM Group, Wolters Kluwer International Health & Science, Springer Verlag și John Wiley, ca urmare a unei Declarații de intenție, semnată în iulie 2001. Alte douăzeci și două de edituri au aderat în mai 2002, numărul total de reviste depășind cifra de 2000. Din acel moment, numărul de participanți, de edituri și de alte resurse full-text a crescut continuu. Astăzi, mai

mult de 70 de edituri sînt membre HINARI, iar altele se vor integra în program în timpul apropiat.

OARE, un consorțiu internațional public - privat, coordonat de către Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP), Universitatea Yale, a fost lansat în octombrie 2006 și are misiunea de a îmbunătăți calitatea și eficiența mediului, științelor de cercetare, educație și formare profesională în țările în care populația are venituri scăzute. Prin intermediul **OARE**, țările în curs de dez-

Agricultură a Națiunilor Unite (FAO) în 1974 pentru a facilita schimbul de informații și a pune la dispoziție literatura de specialitate. Centrul Național din Slovenia elaborează baza de date **AGRIS** (500 înregistrări pe an), care conține informații din domeniul agriculturii, precum și tematici înrudite, elaborate în Slovenia.

AGROVOC – are ca domenii agricultura și agroalimentația. **AGROVOC** reprezintă un motor de căutare

voltare au acces la una din cele mai mari colecții de reviste a științei de cercetare a mediului. Parteneri ai acestui program sînt editori importanți și prestigioase societăți științifice și asociații ale lumii. Astăzi, peste 1 300 de reviste științifice, publicate de cele 340 de edituri membre ai **OARE**, sînt disponibile tuturor doritorilor.

AGRIS este sistemul de informare internațional pentru Științe Agricole și Tehnologie. El a fost creat de către Organizația pentru Alimentație și

în limbile engleză, arabă, chineză, spaniolă, franceză, portugeză, care oferă utilizatorului posibilitatea să caute rapid informații despre produsul sau compania dorită. Baza este proiectată în așa mod, încît să opereze în baza mai multor criterii: genul, produsul, producatorul, regiunea și codul intern. Pentru a face mai accesibilă utilizarea bazei de date de către oricine și oriunde în lume, elementele sistemului pot fi căutate după codul

OPORTUNITATI MODERNE

recunoscut la nivel internațional al FAO (AGROVOC).

AGRICOLA. *The NAL Catalog (AGRICOLA)* conține citate din literatura de specialitate. De asemenea, include cărți, seriale, materiale audiovizuale și alte resurse din următoarele domenii: agricultură, geografie, meteorologie și climatologie, educație în domeniul agricol, economia agricolă, plante, pesticide, soiuri, animale, resurse naturale.

Participanții au remarcat demersul științific obiectiv și riguros al acestei baze de date, eleganța stilului, construcția coerentă, arhitectura, concepția grafică deosebită. Este necesar să menționăm importanța acestor

baze de date pentru toți participanții la training: pentru colaboratorii Institutului de Cercetări pentru Culturile de Cîmp "Selecția", pentru studenții și cadrele didactice universitare și, desigur, pentru bibliotecari care trebuie să știe a naviga ușor prin toate labirinturile informaționale și ale cunoașterii.

Globalizarea informațională solicită în permanență noi competențe, abilități de informare (tehnice, comunicative etc). Conceptul de instruire continuă a personalului bibliotecar prevede orientarea lui permanentă spre noi performanțe profesionale, utilizarea facilităților electronice.

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ –
PORTAL INFODOCUMENTAR ÎN SPRI-
JINUL PROCESULUI EDUCAȚIONAL
USB

Silvia CIOBANU, șef serviciu *Cultură
Informațională. Marketing*

În efortul continuu de sincronizare cu necesitățile utilizatorilor, colectivul Bibliotecii Științifice a Universității de Stat *Alecu Russo* instrumentează tot mai frecvent tehnici din sfera marketingului, tehnici de introspecție, destinate să descopere noi posibilități de reacție la dinamica evoluției nevoilor de lectură. În virtutea acestei tendințe, introducerea chestionării cu regularitate a utilizatorilor este, credem, un imperativ al fiecărei biblioteci.

Marketingul este unul dintre instrumentele care ajută Biblioteca să se adapteze schimbărilor cu care se confruntă, determinate atât de evoluția tehnologică în domeniul informației și comunicațiilor, cât și de apariția unor noi purtători de informație.

Marketingul are ca finalitate îndeplinirea misiunii Bibliotecii de a oferi suportul documentar necesar curriculei prin punerea la dispoziție nu numai a unei colecții de documente, ci și a unor instrumente de lucru, care să sprijine cercetările.

Adecvarea Serviciilor și documentelor bibliotecare la necesitățile fluente ale beneficiarilor impun efectuarea

unor studii în care să fie analizate opiniile și atitudinile utilizatorilor față de calitatea documentelor și informației oferite. În acest context, sondajele efectuate pot furniza date și concluzii teoretice și practice, oferind posibilități pentru ca serviciile să-și organizeze și mai productiv activitatea, ținând cont de solicitările și necesitățile utilizatorilor. Cunoașterea doleanțelor acestora constituie o etapă preliminară, esențială și pentru fundamentarea corectă a procesului de dezvoltare a colecțiilor de bibliotecă. Fără un suport informativ bine constituit, nu se poate vorbi de o selecție adecvată necesităților cititorilor. Această activitate de informare include mai multe surse, forme și canale de comunicare: discuții de informare cu universitarii, planurile și temele de cercetare științifică din cadrul facultăților, bibliografiile obligatorii și facultative pentru fiecare disciplină etc.

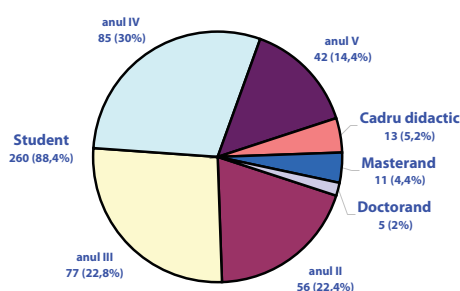
Optimizarea imaginii Bibliotecii este unul dintre obiectivele strategice ale marketin-

gului de bibliotecă. Exploatarea sistemelor moderne de informare necesită adevărate strategii de abordare, bazate pe cunoașterea întregului spectru informațional și a tehnologiilor, pe o definire clară a preferințelor utilizatorilor, pe conceperea procesului de informare drept unul sistematic. Evaluarea generează o înțelegere mai profundă a realității prin crearea unei imagini care reflectă, în măsura posibilităților, totalitatea sistemului supus studiului și contextul său, determină caracteristicile serviciilor și ofertele în vederea satisfacerii plenare a necesităților utilizatorului.

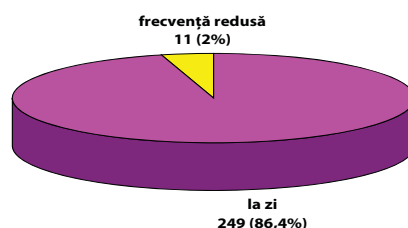
Ca rezultatele investigației să fie cât mai concrete și exacte, am realizat un sondaj, solicitând opinia a 289 de utilizatori ai Bibliotecii: cadre didactice, doctoranzi, masteranzi, studenți din anii II - V. A fost elaborat, în colaborare cu Serviciul Cercetări și Asistență de Specialitate, un chestionar ce conținea 24 de întrebări, intitulat: *Biblioteca Universitară – portal infodocumentar global în sprijinul procesului educațional USB*. Prin acest sondaj ne-am propus să aflăm opiniile cititorilor privind acoperirea documentară a necesităților informaționale, de studiu, de lectură, culturale (exhaustivitatea colecțiilor, disponibilitatea documentelor, cultura deservirii, relevanța acțiunilor cultural - educative etc.).

Analizând rezultatele sondajului, am constatat că cel mai des frecventează biblioteca studenții de la facultățile de Filologie, PPAS, LLS. Din cei 289 respondenți, 83 la sută (240) sînt de sex

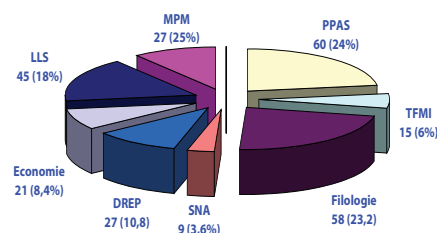
feminin și, respectiv, 17 la sută (49) – de sex masculin, fapt ce dovedește că studentele și profesoarele apelează cu regularitate la serviciile Bibliotecii. Tabelul de mai jos conține informații despre respondenți: Facultatea, forma de studiu, anul de studiu, este student, cadru didactic, masterand sau doctorand:

Forma de studii

Facultatea

Secole de-a rîndul, biblioteca a fost o oază de liniste, un spatiu luminat de noblețea discretă a cărților. Astăzi, această imagine este cel puțin

incompletă, or, dincolo de tăcerea aparentă, Biblioteca, mai ales cea universitară, este o structură în mișcare care comunică firesc cu mediul în care este integrată, influențând și suportând influențe. Răspunzînd la întrebarea: *Care este rolul Bibliotecii Universitare în formarea Dvs ca specialist în Societatea Informațională și a Cunoașterii?*, majoritatea respondenților consideră că Biblioteca rămîne a fi pentru ei: un *Partener în studii și cercetări* - 72 la sută (218), un *Intermediar între utilizator și informație* - 18 la sută (56) și un *Formator* - 11 la sută (34).

Ofertele Bibliotecii ajung la cititor pe mai multe căi, principalele surse sînt totuși bibliotecarii și *Cursul Bazele Culturii Informaționale*, promovată de specialiștii Bibliotecii.

Problema cultivării utilizatorilor nu este deloc ușoară. Începînd cu 1967, Biblioteca noastră este preocupată intens de formarea cititorilor. În anul 2007 a văzut lumina tiparului manualul *Bazele Culturii Informaționale* elaborat de bibliotecarii noștri. Astfel, utilizatorii bibliotecii au la dispoziție un ghid util, care le ajută să se descurce de sinestătător în spațiile Bibliotecii, să beneficieze de toate instrumentele pe care le creează și le oferă bibliotecarii. Formarea utilizatorilor este o adevărată inginerie intelectuală, care presupune mai multe etape preliminare: cunoașterea ofertelor Bibliotecii universitare, a instrumentelor de informare, formarea abilităților de accesare a informației, stimularea pregătirii pentru studiul individual etc. 70 la sută din respondenți menționează că *aceste ore au o mare însemnătate în formarea lor ca*

cititori, fapt care demonstrează importanța acestui curs.

Aproape jumătate din cei chestionați afirmă că *frecventează Biblioteca în fiecare zi*, iar a treia parte - *de 2-3 ori pe săptămînă sau în funcție de necesitate*.

Biblioteca pune la dispoziția cititorului mai multe instrumente de căutare a informației. Am constatat că cititorul preferă, în primul rînd, *Catalogul electronic OPAC, Pagina web a Bibliotecii*. Metode tradiționale, dar utile, rămîn a fi serviciile bibliotecarului, expozițiile din spațiile Bibliotecii, revistele bibliografice editate cu ocazia Zilelor Informării la catedre și în grupele de studenți, precum și accesul liber la raft în sălile de lectură Nr. 1, 3, 4.

Cel mai frecvent solicitate, ca tip de documente, sînt cărțile și publicațiile periodice.

Menționăm că oferta de carte în limba română la unele discipline: Pedagogie, Agroecologie și Științele Naturii este (consideră respondenții) restrînsă. Relativ mai puțin sînt solicitate sursele pe suport electronic (*Documente de muzică tipărită, Documente AV (casete audio - video, dischete, etc.), resurse electronice, inclusiv CD / DVD*). În schimb, Internetul este solicitat de toți utilizatorii. Insuficient sînt consultate bazele de date EBSCO, Legislația Republicii Moldova, Cuprins digitalizat, Înregistrări muzicale, Resource Center (Ambasada SUA), *bazele de date ale ONU și agențiilor ei*. Ele sînt accesate, după cum am constatat, în special, de către

masteranzi, doctoranzi, cadrele didactice, însă de foarte puțini studenți.

Așa cum în trei săli de lectură este asigurat *accesul liber la raft*, am fost curioși să aflăm ce mod de deservire preferă cititorii. Bucură faptul că jumătate din cei chestionați acceptă această modalitate de acces. A treia parte din respondenți preferă regimul cerere / ofertă și pe cel mixt, iar jumătate din vizitatorii acestor săli de lectură rareori când apelează la ajutorul bibliotecarului, deoarece se *descurcă deja singuri*, folosind programul OPAC. Sînt lucruri îmbucurătoare pentru noi, or, atunci cînd am pledat pentru accesul liber la raft în sălile de lectură, am avut dubii. Dacă în anii pre-cedenți utilizatorii se opuneau oarecum acestei oferte, astăzi, așa cum o demonstrează chestionarele, ei solicită accesul liber la raft în toate sălile de lectură.

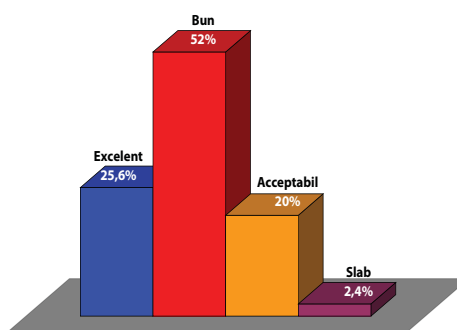
Lecturile utilizatorilor diferă, ele sînt determinate de specificul specialității, de opțiunile profesorilor la curs și, nu în ultimul rînd, de „moda” zilei. Ni s-a părut remarcabil că 40 la sută din respondenți optează pentru lecturi din domeniul *filologie*, 30 la sută - din științele *psihologicice*, 28 la sută - *beletristică*.

Cu toate că studenții obișnuiesc să frecventeze cu regularitate Biblioteca, totuși majoritatea utilizatorilor ar dori să studieze acasă sau la cămin. De aceea, ei regretă faptul că cele mai solicitate cărți nu le sînt împrumute la domiciliu și ar dori ca Biblioteca să achiziționeze *mai multe exemplare de carte la titlu*. Ar fi bine, în acest con-

text, ca cititorii să înțeleagă că nu cantitatea (mai multe exemplare), ci calitatea (mai multe titluri) fac o bibliotecă modernă.

Biblioteca abonează 285 de publicații periodice, care, împreună cu donațiile, constituie anual 592 de titluri. Cum sînt consultate aceste surse? Conform rezultatelor sondajului, 75 la sută lecturează publicații de specialitate, 35 la sută - reviste de cultură și 15 la sută - publicații social - politice. Calitatea acestor publicații periodice a fost apreciată de respondenți cu următoarele note:

Varietatea titlurilor de publicații periodice

Pentru a aduce la zi achiziția de carte și a completa mai calitativ colecțiile Bibliotecii, am solicitat respondenților nume de autori și titluri care lipsesc la moment în fondul nostru. În rezultat, a fost întocmită o listă a acestor lucrări, listă transmisă ulterior serviciului Completare. Ea s-a dovedit a fi una scurtă, fapt care demonstrează că bibliotecarii de la Serviciul Achiziție și Completare își îndeplinesc funcțiile conștiincos.

O altă întrebare la care am căutat răspuns a fost: *Cît de informați sînt utilizatorii despre noile achiziții?* Amintim

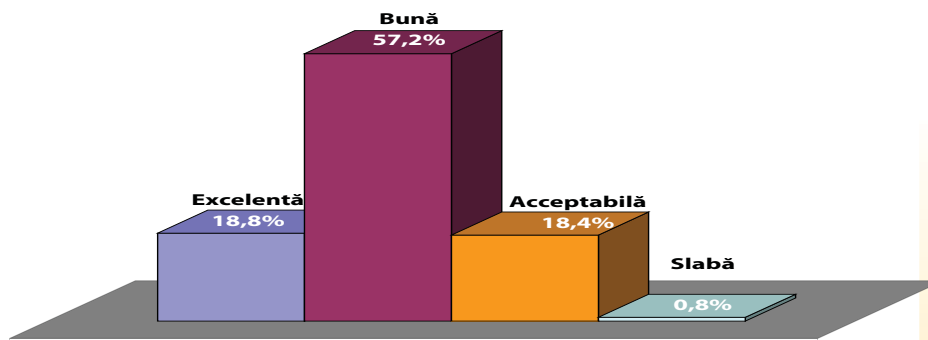

că biblioteca informează cu regularitate cititorii despre intrările recente, utilizînd, în acest scop, *expozițiile, e-buletinele informative, pagina web: <http://libruniv.usb.md>*. Astfel, 45 la sută din cei chestionați susțin că *sînt parțial informați*, 32 la sută - *îndeajuns*, iar 23 la sută afirmă că *nu știu nimic despre noile achiziții sau nu dau*

nici un răspuns. Nu-i exclus că pe aceștia din urmă nici nu-i interesează asemenea informații.

Respondenții au specificat că oferta de carte în domeniul și în limba care-i interesează este acoperită în felul următor:

Oferta documentară în domeniul care Vă interesează

Calitatea colecției de carte pe limbi:

	Excelentă	Bună	Acceptabilă	Slabă
Română	93 (37,20%)	123 (49,20%)	26 (10,40%)	14 (5,60%)
Engleză	38 (15,20%)	73 (29,20%)	37 (14,80%)	8 (3,20%)
Franceză	27 (10,80%)	53 (21,20%)	30 (12,00%)	6 (2,40%)
Germană	12 (4,80%)	32 (12,80%)	31 (12,40%)	9 (3,60%)
Rusă	52 (20,80%)	73 (29,20%)	18 (7,20%)	10 (4,00%)
Ucraineană	3 (1,20%)	22 (8,80%)	23 (9,20%)	15 (6,00%)
Alte limbi	3 (1,20%)	28 (11,20%)	29 (11,60%)	13 (5,20%)

Nu este o noutate că cititorul vine la Bibliotecă și pentru a se recrea. Din genurile preferate pe primul loc se plasează *poezia, romanul de dragoste, urmează romanul istoric, de familie și de aventuri*.

La întrebarea: *Operele căror autori, citite de Dvs, le considerați valoroase?*, majoritatea respondenților au indicat numele mai multor clasici ai literaturii române și universale. Întîietatea le

aparține lui *Mihai Eminescu și lui Marin Preda*.

Anual, în spațiile Bibliotecii (pe holuri, în sălile de lectură și de împrumut) sînt organizate circa 300 de expoziții. Care este impactul lor asupra utilizatorului? Practic, toți studenții și profesorii chestionați au răspuns că le ajută mult în *procesul de studii, în autoinstruire, la îmbogățirea orizontului cultural*.

Un rol important în relația *Biblioteca – utilizator* îl au condițiile în care lucrează cititorul, dar și comportamentul bibliotecarilor și, deopotrivă, al utilizatorilor.

O bună parte din respondenți (52,4 la sută) sînt deranjați de: *rîndul mare la garderobă*, (42 la sută) *de accesul Insuficient la computere în Mediatecă și în sălile de lectură*. Tot în acest context, 17 la sută consideră că *în sălile de lectură e gălăgie*, 28 la sută *sînt nemulțumiți de iluminarea insuficientă*, alți 22 la sută sînt de părerea că *prețurile pentru serviciile xerox sînt ridicate* și, în fine, 15 la sută *reclamă comportamentul inadmisibil al unor cititori care vorbesc tare, utilizează celularele etc.*

Fiecare bibliotecar, se știe, este, într-un fel, și o carte de vizită a Biblio-tecii, chiar si în

afara orelor de program. Bucură faptul că majoritatea respondenților consideră relațiile cu bibliotecarii în procesul de deservire drept foarte corecte și doar 4 la sută revendică *impolitețea bibliotecarilor*. Astfel, statistic vorbind, relațiile dintre bibliotecar și utilizator sînt: *bune* (55 la sută), *excelente* (33 la sută), *formale* (12 la sută). I-am întrebat pe utilizatori Ce calități ale bibliotecarului le consideră cele mai importante? Pe primul loc se situează *amabilitatea* (74 la sută, după care vine *competența* (54 la sută), *operativitatea* (52 la sută) și *responsabilitatea* (42%). Calitățile care valorează mai puțin, în opinia cititorilor, sînt: *sociabilitatea* (38 la sută), *sinceritatea* (24 la sută), *tactul* (21 la sută), *exigența* (10 la sută). Mai mulți respondenți consideră că bibliotecarii trebuie să fie mai îngăduitori.

Un loc important în ofertele Bibliotecii îl are pagina Web - sursă de informare privind modul de organizare și funcționare a Bibliotecii, cantitatea și calitatea colecțiilor și serviciilor. Pagina a devenit un ghid de orientare în universul resurselor Internet, instrument de comunicare cu utilizatorii și, implicit, un vector de imagine. Tabela de mai jos conține opiniile despre această ofertă.

Cum apreciază respondenții unele aspecte ale activității Bibliotecii:

	Excelent	Bun	Acceptabil	Slab
Servicii prestate	70 (28,00%)	108 (43,20%)	42 (16,80%)	8 (3,20%)
Atitudinea bibliotecarilor față de utilizatori	125 (50,00%)	107 (42,80%)	29 (11,60%)	2 (0,80%)

Îndeplinirea cerințelor/comenzilor informaționale	81 (32,40%)	129 (51,60%)	41 (16,40%)	1 (0,40%)
Condiții de studii confortabile (iluminare, aranjarea mobilierului, ordinea, curățenia, aerisirea etc.)	71 (28,40%)	121 (48,40%)	31 (12,40%)	4 (1,60%)
Dotarea cu echipament tehnic	27 (10,80%)	117 (46,80%)	74 (29,60%)	32 (12,80%)
Acces Internet	48 (19,20%)	93 (37,20%)	64 (25,60%)	37 (14,80%)
Aranjarea cărților în raftul cu acces liber	80 (32,00%)	129 (51,60%)	30 (12,00%)	8 (3,20%)
Promovarea cursului „Bazele culturii informaționale”	79 (31,60%)	139 (55,60%)	32 (12,80%)	8 (3,20%)
Conținutul site-ului BȘU http://libruniv.usb.md	59 (23,60%)	116 (46,40%)	37 (14,80%)	8 (3,20%)
Reclamă, publicitate, materiale promoționale	57 (22,80%)	123 (49,20%)	45 (18,00%)	7 (2,80%)
Programul de funcționare al Bibliotecii	94 (37,60%)	135 (54,00%)	23 (9,20%)	4 (1,60%)
Teleinformații	40 (16,00%)	102 (40,80%)	60 (24,00%)	15 (6,00%)
Altele	11 (4,40%)	48 (19,20%)	13 (5,20%)	4 (1,60%)

Firește că am vrut să aflăm opinia respondenților despre: *Care din compartimentele structurale ale Bibliotecii sînt cel mai bine organizate (calitate, relevanță, accesibilitate)?*. Părerile utilizatorului sînt oglindite în următorul tabel:

	Foarte bine	Bune	Aceptabil	Slab
<i>Sala de lectură nr.1, Științe socioumanistice și economice (et.1)</i>	49 (19,60%)	95 (38,00%)	36 (14,40%)	6 (2,40%)
<i>Sala de lectură nr.2, Științe filologice (et.2)</i>	59 (23,60%)	102 (40,80%)	36 (14,40%)	4 (1,60%)
<i>Sala de lectură nr.3, Științe psihopedagogice, ale naturii, reale, artă (et.1)</i>	70 (28,00%)	90 (36,00%)	26 (10,40%)	2 (0,80%)

DIALOG CONTINUU

<i>Sala de lectură nr.4, Literatură în limbi străine (et.2)</i>	54 (21,60%)	88 (35,20%)	25 (10,00%)	14 (5,60%)
<i>Sala de lectură nr.5, Documente muzicale (et.1)</i>	44 (17,60%)	58 (23,20%)	50 (20,00%)	7 (2,80%)
<i>Sala de împrumut nr.1, Documente științifice și beletristică (parter)</i>	93 (37,20%)	73 (29,20%)	28 (11,20%)	
<i>Sala de împrumut nr.2, Documente didactice/metodice (parter)</i>	57 (22,80%)	84 (33,60%)	38 (15,20%)	4 (1,60%)
<i>Sala de împrumut nr.3, Documente muzicale (et.1)</i>	37 (14,80%)	62 (24,80%)	46 (18,40%)	4 (1,60%)
<i>Sala de împrumut nr.4, Literatură în limbi străine (et.2)</i>	47 (18,80%)	80 (32,00%)	44 (17,60%)	10 (4,00%)
<i>Sala de lectură nr. 8 pentru cadre didactice (et.2)</i>	12 (4,80%)	56 (22,40%)	24 (9,60%)	5 (2,00%)
<i>Serviciul Referințe Bibliografice (parter)</i>	67 (26,80%)	84 (33,60%)	27 (10,80%)	
<i>Serviciul Documentare- Informare Bibliografică (et.1)</i>	33 (13,20%)	87 (34,80%)	34 (13,60%)	1 (0,40%)
<i>CD ONU, Centrul Manifestări Culturale (et.2)</i>	49 (19,60%)	29 (11,60%)	28 (11,20%)	2 (0,80%)
<i>Mediateca (et.2)</i>	56 (22,40%)	72 (28,80%)	37 (14,80%)	8 (3,20%)

Respondenții a făcut mai multe sugestii orientate spre creșterea eficienței activității Bibliotecii noastre:

- *Mai multe informații, materiale promoționale*
- *Mai multă literatură în limba română*
- *Achiziționarea promptă*
- *Mai multă literatură pentru domeniul Economie*
- *Mai multă literatură de specialitate pentru Facultatea ȘNA*
- *Mai multe surse în română la domeniul Pedagogie*
- *Dezvoltarea permanentă a bazei tehnico – materiale:*
- *Completarea cu echipament tehnic performant,*
- *Mai multe calculatoare performante,*
- *Instalarea aparatelor de aer condiționat în sălile de lectură*
- *Viteza internet să fie mai rapidă*
- *Mai multe suporturi pentru citire DVD în s15,*
  - *Mai multe CD-uri cu muzică populară*
  - *Mai multe exemplare de carte la titlu solicitat, pentru îm-*

prumut la domiciliu

- *O mai buna colaborare interbibliotecară cu țările straine*
- *O mai bună iluminare a sălilor de lectură*
- *Mai mult timp de acces la Internet*
- *Acces liber in toate salile de lectură*
- *Atitudinea mai amabilă a unor bibliotecari de la Serviciul Referințe și din Sala de Lectură nr. 2.*

Chestionarul dat și-a propus ca finalitate să afle motivația și interesele cititorului. *Cum poate fi menținută și sporită atracția utilizatorilor pentru Bibliotecă?* Sondajul ne-a oferit o imagine clară despre cum stau lucrurile la moment. Am analizat cerințele în creștere ale cititorilor, propunerile lor judicioase și am ajuns la concluzia că se impun unele schimbări urgente pentru a putea face față onorabil imperativelor timpului.

Ne-a plăcut mult recunoașterea faptului că cititorii consideră: *"Biblioteca Științifică este o primă necesitate în procesul de studiu", că utilizatorii sînt tratați cu amabilitate de către bibliotecari, că sînt deserviți repede și calitativ.* La fel, ne-a impresionat aprecierea *designului arhitectural al Bibliotecii, care conferă o ambianță plăcută pentru studii și relaxare spirituală.*

Acest sondaj ne-a demonstrat punctele forte, dar și slabe asupra cărora trebuie să mai lucrăm.

Unul din obiectivele strategice importante este optimizarea imaginii Bibvliotecii prin: a) reactualizarea relației utilizator – bibliotecar; b) mai multe materiale promoționale calita-

tive și la moment, ca cititorul să fie informat în permanență; c) promovarea intensivă a bazelor de date naționale, internaționale și locale prin diverse metode, d) difuzarea mai eficientă a publicațiilor periodice (expoziții, reviste), e) actualizarea permanentă a Paginii Web a Bibliotecii cu scopul popularizării informației necesare studiului.

Pentru realizarea acestor dezi- derate avem nevoie de un sprijin financiar atît pentru înnoirea bazei tehnico - materiale, cît și pentru reamenajarea holurilor, altor spații, reamenajarea locurilor de muncă ale bibliotecarilor cu echipament tehnic performant și mobilier modern (cînd te simți bine, muncești la fel de bine), instalarea sistemului antifurt (pentru sălile cu acces liber la raft), instalarea aparatelor de aer condiționat etc.

O Bibliotecă complet informati- zată înseamnă deschiderea spre viitor. Și, în acest context, *marketingul* este o interacțiune care face posibilă sincronizarea cu ritmul amețitor al evoluției.

OPORTUNITĂȚI DE CUNOAȘTERE A LIMBII UCRAINESE

Gherda PALII,
bibliotecar, Sala de lectură Științe Filologice

Sala de lectură *Științe Filologice* pune la dispoziția utilizatorilor o bogată colecție de documente în limbile română, rusă și ucraineană. Colecția în limba ucraineană este destinată nu numai studenților - filologi, dar și tuturor celor interesați de viața culturală, economică și politică a Ucrainei. Cititorul are acces la documente din cele mai diverse domenii: literatura metodică și de referință, dicționare și ghiduri de conversație, manuale, crestomații, literatura artistică și publicații periodice.

Conform datelor statistice, colecția integrală a documentelor în limba ucraineană constituie 5864 de exemplare în 2 389 de titluri. În sala noastră de lectură sînt oferite pentru studiu și cercetare 776 titluri de cărți (1 817 exemplare) și 21 titluri de publicații periodice apărute la prestigioasele edituri «*Прогвіта*», «*Либідь*», «*Вікторія*», «*Лімонис*», «*Академія*», «*Науковадумка*», «*Вища школа*», «*Știința*». Temelia acestei colecții a fost pusă în anul 1992, cînd s-a deschis secțiunea de Limba și literatura ucraineană în componența Catedrei de Limba și Literatură Rusă și Literatură Universală. Circa 32 la sută din toate titlurile în

ucraineană și 31 la sută din toate exemplarele deținute în bibliotecă formează în această sală un sistem unic și variat ce oferă instrumente de lucru pentru studenții care își fac studiile la specialitatea dată. Inițial colecția conținea doar 160 de unități.

Colecția în limba ucraineană se completează permanent cu noi achiziții de documente, sursa principală rămînd donațiile din partea tuturor celor care doresc să contribuie la îmbogățirea patrimoniului instituției noastre. Donații valoroase au fost primite din partea Consulatului Republicii Ucraina în Moldova, Asociației Culturii Ucrainene, Universității Științifice din Lvov, Institutului Etnografic al Academiei de Științe din Ucraina, Lvov.

Pe parcursul anului, în sala de lectură se înregistrează aproximativ 78 071 de frecvențe și circa 249 332 de documente împrumutate, din care în limba ucraineană – 26 826 (11%). Anual, fiecare student de la această specialitate consultă circa 174 surse tipărite. Este o cifră destul de mare, dacă luăm în considerație că numai 154 de studenți (19%) studiază limba ucraineană (la o facultate cu 805 studenți). Dacă ne vom referi la studenții care vizitează sala, putem spune că ei constituie un

public constant și fidel, fidel în sensul frecvenței zilnice a sălii. În funcție de nivelul de cunoaștere și utilizare a limbii avem două categorii de cititori: studenții care vorbesc și cunosc limba ucraineană, ei utilizează fondul de bază al colecției, alcătuit din monografii și manuale, cadrele didactice care lucrează la diverse discipline de studii, teme de specialitate sau lucrări de cercetare și studenții care cunosc limba la nivel intermediar și folosesc, în mare parte, publicații periodice și de referință.

Cele mai reprezentative documente sînt operele marilor scriitori ucraineni: *Тарас Шевченко, Повне зібрання творів în 6 vol.*; *Іван Франко, Зібрання творів în 25 vol.*; *Леся Українка, Твори în 4 vol.*; *Михайло Коцюбинський, Твори în 7 vol.*, etc.

Publicațiile periodice influențează în mare măsură calitatea colecției, deoarece aduc informația cea mai proaspătă, și, totodată, răspund solicitărilor zilnice ale beneficiarilor. Colecția de periodice cuprinde documente cu precădere în domeniile care acoperă disciplinele filologice din domeniul lingvisticii și criticii literare («Дивослово», «Мовознавство»), *metodicii predării («Початкова освіта», «Українська мова і література в школі», «Українська мова та література»)*, plus seriale de cultură și artă, civilizație și politică

(«Київ», «Дніпро», «Слово і час»).

Cititorii se informează despre aceste publicații din catalogul tradițional la Serviciul Referințe Bibliografice și din baza de date locală care mai conține circa 950 de articole în limba ucraineană, care se completează mereu cu noi și noi informații. Cititorilor le sînt oferite diferite liste de site-uri Web pe teme ce țin de studierea limbii și literaturii ucrainene: (www.kobzar.info, www.vesna.org.ua, www.library.org.ua, www.lib.kiev.ua), acordă consultații beneficiarilor (individual și în grup), asigurînd o deservire rapidă și cu documentele care se află în Serviciul de Organizare și Conservare a colecțiilor (printr-un lift de carte), realizează activități de comunicare a colecțiilor sub formă de expoziții, vitrine tematice, reviste bibliografice.

De un deosebit interes s-au bucurat expozițiile: *Anul 2006 - Anul Ivan Franco (150 de ani de la naștere)*; *L. Ukrainka - 135 de ani de la naștere*; *Taras Șevcenco - 145 de ani de la moarte*; *Culorile răsăritului de soare (poezia română, rusă, ucraineană)*.

Colecția de documente în limba ucraineană este, de fapt, unica de acest fel din nordul Moldovei.

Bibliografie consultată:

1. Raport de activitate a sălii de lectură nr. 2 Științe Filologice, anul 2007
2. Registru de mișcare a fondului sălii de lectură Nr 2. *Științe Filologice*, 2000 - 2007

3. Rusea, Lili. Managementul dezvoltării colecțiilor bibliotecilor universitare. *In: Biblioteca*, 2003, Nr 6, p. 174-175.
4. Susarenco, Ala. Dezvoltarea colecțiilor bibliotecii universitare: probleme, realizări, proiecte. *In: Magazin bibliologic.*, 2001, Nr 3, p. 63-67.
5. Васильченко, Н. П. Принципы формирования библиотечных фондов. В: Научные и технические библиотеки, 2006, Nr 7, p. 20-28.
6. Шилов, В. В. О типологии библиотечных фондов. В: Научные и технические библиотеки, 2005, Nr 8, p.18-23.

MODALITĂȚILE DE STABILIRE A GRADULUI DE DOTARE A LECTORATELOR

Irina ZALIGAEV, șef *Oficiu Catalogare Clasificare*

O instituție care se dorește modernă și conectată la tendințele de evoluție globală în domeniu nu poate activa în afara Standardelor internaționale de organizare a procesului de învățământ.

Educarea și formarea sînt componente hotărîtoare în realizarea obiectivului strategic stabilit de către învățământul european.

Biblioteca, parte integrantă a procesului educațional și științific, a culturii informaționale universitare, firește, nu poate rămîne în afara acestor aspirații de modernizare. În acest context, misiunea Bibliotecii universitare este oferirea asistenței informaționale, sprijinirea procesului didactic, științific și educațional. Asistența informațională este dome-

niul cel mai supus modernizării, bibliotecarii aflîndu-se mereu în căutarea și implementarea noilor metode de raționalizare și optimizare a activității. Succesele economice ale statelor lumii sînt determinate, în mare parte, de calitatea sistemelor de învățământ, de unde și importanța *evaluării calității învățămîntului*.

În 2003, Universitatea de Stat „*Alecu Russo*” a trecut printr-un proces de acreditare. Acreditarea instituțiilor de învățământ de stat și private din R. Moldova, bazată pe evaluarea tuturor domeniilor de activitate, are drept scop stabilirea capacităților acestora de a realiza calitativ obiectivele prevăzute de Legea învățămîntului. Procesul de acreditare desfășurat în Republica Moldova de Consiliul Național de Evaluare și Acreditare a soluționat parțial problema

calității instituțiilor de învățămînt superior. Factori importanți pentru obținerea licenței sînt calitatea planurilor de studii, precum și: volumul și diversitatea literaturii științifico - didactice destinate studenților, baza info - documentară pentru organizarea procesului de instruire, contribuția Bibliotecii, modul în care e organizată activitatea de cercetare și obținere a informației globale, dotarea cu echipament modern, cu calculatoare performante, care fac posibile navigarea/consultarea /stocarea/ prelucrarea oricărui gen de informație.

Biblioteca Științifică s-a implicat, ca și celelalte structuri ale universității, în acest proces utilizînd un eficient program de valorificare a potențialului științific, tehnic și uman. Biblioteca a creat un catalog electronic, care înmagazinează peste 243 006 de informații, oferind prin sistemul OPAC informații despre 51 la sută din colecțiile deținute - cărți, publicații periodice, materiale AV (audio-video casete, discuri, filme, microfilme, slaiduri), documente electronice (CD și DVD).

Integrată în Intranetul universitar, BȘU ofera acces on-line la catalogul electronic; transmite la catedre *e-bibliografii* la disciplinele de studiu universitare; *e-buletine* informaționale despre noile intrări, *e-informații* pentru cercetările științifice ale profesorilor, oferă servicii de înregistrare pe dischetă și de imprimare a informațiilor solicitate din Internet și baze de date.

Modulul OPAC (*Open Public Access Catalogue*, în traducere și adaptare Catalog Deschis pentru Acces Public) asigură căutarea în bazele de date, in-

formarea acestora. OPAC este un catalog electronic care permite fiecărui cititor selectarea literaturii necesare în mod automatizat. Există mai multe modalități de căutare în catalogul electronic: *după autori, titluri, vedete de subiect, cuvinte-cheie, căutări combinate*.

Acest sistem permite utilizatorului (bibliotecarului și cititorului, deopotrivă) posibilități ample de căutare. El permite deplasarea rapidă pe listele înregistrărilor aranjate în ordine alfabetică, asigură căutări libere din text prin decupare. De asemenea, pot fi executate căutări combinate cu ajutorul operatorilor logici după mai multe criterii.

Informațiile obținute în baza Catalogului electronic din 1990 - 2007 au fost utilizate pentru analiza cantitativă a colecțiilor pe domenii, elaborarea bibliografiilor pentru cursurile universitare.

Dotarea lectoratelor este un program de aplicație care permite selectarea surselor documentare pe discipline de studiu, tipuri de documente și limbile de editare. Utilizînd "*Macheta de căutare QBF - (vedete de subiect.)*"; bibliotecarii Serviciului Catalogare / Clasificare verifică realizarea procesului de dotare a lectoratelor cu literatură în colecțiile bibliotecii. Practic fiecare disciplină de studiu este supusă unei cercetări minuțioase în scopul evidențierii nuvelului de asigurare cu literatură științifică și didactică (manuale, programe, materiale metodice etc.). Paralel

cu analiza statistică, sînt editate, pentru unele catedre, facultăți buletine informative în format tradițional și electronic.

Aceste operații fac posibilă cunoașterea asigurării cu documente a fiecărei discipline și permite bibliotecarilor de la Achiziție să proiecteze strategii eficiente de dezvoltare a colecției. Programul este util și pentru cadrele didactice în cazul nevoii de selectare a bibliografiei programelor analitice, profesorii fiind astfel la curent cu diversitatea colecțiilor Bibliotecii.

Prin intermediul Programului aplicativ **Dotarea Lectoratelor** au fost elaborate o serie de documente privind asigurarea disciplinelor de studii: Economie, Drept (intrări noi 2002 - 2007); Finanțe și Contabilitate; Management, Limba rusă și limba engleză; Limba și Literatura română și literatura rusă, Limba și Literatura Germană, Limba și Literatura engleză, Informatica și Limba engleză aplicată, Criminalistică, Matematică, Fizică, Pedagogie, Psihologie etc. Informațiile obținute în baza Catalogului electronic (1990

- 2007), au fost utilizate pentru analiza cantitativă a colecțiilor structurate pe domenii, elaborarea bibliografiilor pentru cursurile universitare. Analiza privind dotarea lectoratelor demonstrează că nu există nici o disciplină care să nu fie asigurată cu literatură științifică sau didactică.

Informația de mai jos este un exemplu elocvent al modului de aplicare a Programului **Dotarea Lectoratelor** pentru analiza cantitativă a asigurării disciplinelor de studii la Facultatea Economie. Datele sînt stabilite în baza Catalogului electronic (1990 - 2007), selectiv din retroconversie.

Dotarea lectoratelor la Facultatea Economie. Dacă în 2003 existau 1 623 de titluri în 3 636 de exemplare pentru domeniul Economie, la 01.05.07, în colecțiile Bibliotecii erau deja 3 135 de titluri de cărți în 6 532 de exemplare.

Dotarea lectoratelor la Catedra Contabilitate. Audit. Analizînd baza de date locală pentru disciplinele de studiu din cadrul Catedrei Contabilitate și Audit, constatăm 3 468 de titluri în 15 055 de exemplare de documente științifice și didactice.

Model.1

Analiza cantitativă a disciplinelor.

Denumirea obiectului (cursului)
conform planului de învățămînt

Titluri /exemplare

	Lit. șt.	Manuale	Programe	Metodici
Anul I				
Matematica aplicată	81/168	116/732	5/7	3/3

Teoria economică.				
Microeconomie	15/45	23/162	1/2	1/1
Geografia economică	21/35	30/118	9/35	5/8
Tehnologii de comunicare informațională	23/26	10/32	2/19	1/5
Sociologia economică	26/35	13/45		
Statistică	70/112	52/158	8/28	5/7
Teoria economică.				
Macroeconomie	59/148	47/181	1/1	

Model 2

Bibliografie selectivă. Analiză și sinteză economică financiară (în baza Catalogului electronic din 1990 - 2006, selectiv din retroconversie)

- Analiza situației financiare a agenților economici / I. Mihai (coord.), E. Cazan, A.
1. 336 Buglea,....- Timișoara: Ed. Mirton, 1997.- 184 p. /ISBN 973-578-254-5: 15.00 lei
A48 Total ex.: s1-2
1. AGENȚI ECONOMICI 2. ANALIZĂ FINANCIARĂ
3. DIAGNOSTICĂ FINANCIARĂ 4. FINANȚE – ÎNTREPRINDERI
5. RISCURI FINANCIARE
336.6+658.1
- Ariton, Doinița.
2. 658(075.8) Finanțele întreprinderii / D.Ariton.- Galați: Ed. Fundației Univ.
A78 "Dunărea de Jos", 2002.- 157 p. : tab..-ISBN 973-8352-76-2: 38.00 lei
Bibliogr. p. 147-157; Total ex.: s1-1
1. ANALIZĂ FINANCIARĂ - ÎNTREPRINDERI
2. FINANȚE - ÎNTREPRINDERI – MANUALE (SUPERIOR)
658.14/.15(075.8)

Concomitent cu bibliografiile selective, este pusă la dispoziția cititorilor și lista publicațiilor periodice (reviste / ziare), anale ale instituțiilor de învățământ atât din R. Moldova, cât și din România, adrese ale resurselor electronice, bazelor de date la care BȘU are acces.

Universitatea bălțeană a susținut deja două acreditări (în 2002 și 2007). Certificatul de membru de profil al Academiei de Științe a Moldovei a fost obținut în anul 2006. BȘU a fost implicată direct în primul rînd, ca partener serios al proce-

sului de instruire, avînd ca destinație acoperirea informațională a cursurilor universitare și a temelor de cercetări științifice. Au fost elaborate *Referiri* ample la dotarea lectoratelor și oportunitățile pe care le oferă astăzi Biblioteca.

În anul 2007, USB a fost din nou acreditată. În acest scop, prin intermediul Programului aplicativ **Dotarea lectoratelor**, a fost pregătit un dosar de informații :

La *Facultatea Economie* a fost analizată situația

statistică (tit./ex). și bibliografia selectivă pentru specialitățile: Contabilitate și audit (33 de discipline), Management (26 de discipline).

La *Facultatea Pedagogie, Psihologie și Asistență socială* au fost analizate specialitățile: Asistență socială, Management educațional, Pedagogia învățământului primar și preșcolar, Pedagogia învățământului primar și Limbi moderne

La *Facultatea Drept* - bibliografia selectivă pentru 14 specialități. Liste / înregistrări bibliografice la specialitățile Criminalistică, Drept civil.

La *Facultatea Fizică Tehnică, Matematică și Informatică* a fost pregătită informația despre dotarea bibliografică a specialităților: Matematică (20 de discipline), Tehnologia materialelor, Fizică (publicații intrate din 2003 / 2007, literatură

științifică / didactică), Informatică (14 discipline)

În cazul *Facultății Limbi străine - Civilizație franceză, Literatură universală, Limba franceză / Limba latină* (manuale / crestomații / ghiduri), Gramatica teoretică a lb. franceze.

De asemenea a fost efectuată o analiză minuțioasă a gradului asigurării cu literatură pentru specializările Masterat 2008, BAC 2008.

Noile structuri informaționale - structurile mileniului nou, se găsesc în căutarea unor noi modalități de deservire a utilizatorilor, or, nimeni nu-și mai poate permite să spună acum: cărțile au drumul lor în ceea ce privește exploatarea informațională, computerele au direcția lor în ceea ce privește prelucrarea, iar Internetul are rolul său în ceea ce privește diseminarea.

Bibliografie consultată:

1. Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți : Raport de activitate 2006 / Min. Educației și Tineretului al RM; Univ. de Stat “A. Russo”, Bibl. Șt., Centrul Managerial; coord.: E. Harconița; red.: D. Caduc, E. Stratan. Bălți, 2007. 121 p.
2. Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți: Raport de activitate 2007 / Min. Educației și Tineretului al RM; Univ. de Stat “A. Russo”, Bibl. Șt., Centrul Managerial; coord.: E. Harconița; red.: D. Caduc, E. Stratan. Bălți, 2008.
3. Harconița, Elena. Biblioteca universitară în cadrul sistemului de instruire. In: Buletinul ABRM, 2008, nr. 1(7), p. 7-11.
4. Harconița, Elena. Optimizarea structurii organizaționale și modernizarea infrastructurii Bibliotecii Universitare Bălțene. In: Magazin Bibliologic, 2004, nr. 3-4, p. 35-38.
5. Harconița, Elena. Știință și inovații. In: Confluente Bibliologice, 2007, nr. 3-4, p. 114 -115.
6. Mihaluța, Lina. Catalogarea în contextul integrării bibliotecilor moderne. In: Magazin Bibliologic, 2005, nr. 3-4, p. 70-72.
7. Mihaluța, Lina. Valori axate pe consumatorii Universității bălțene. In: Symposia Professorum. Ser. Biblioteconomie. Informare. Documentare : Materialele sesiunii șt. din 21 oct. 2005. Ch., 2006, p. 79-82.

8. Vataman, Maria, Pancratov, Elena. OPAC-ul și accesul la informare. In: Magazin bibliologic, 2001, nr.3, 2001, p.39-40.
9. Коряковцева, Н. И. Вузовская библиотека в новой ситуации. In: Мир библиографии, 2007, nr.3, p.7-8.
10. Краснова, Е. А., Аменд, А. Ф. Место библиотеки в информационном обеспечении вуза. In: Библиотечное дело- XXI век, 2007, nr.1, p. 55-61.

EDIȚII CANTEMIRIENE ÎN COLECȚIILE BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE

Valentina TOPALO, șef serviciu Activități Culturale

Dinastia Cantemireștilor a lăsat o moștenire științifică și culturală apreciabilă, care rămîne să fie de un real interes pentru publicul larg. În Biblioteca Științifică Universitară a fost organizată expoziția - eveniment: **Anul 2008 – Anul Dinastiei Cantemireștilor**, dedicată împlinirii a 335 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir și 300 de ani de la nașterea lui Antioh Cantemir.

Se afirmă, pe bună dreptate, că, pînă la un punct, omul este autorul operei sale, apoi, de la acest punct încolo, opera îl „creează” pe propriul ei autor și-l închide într-un destin irevocabil. Această idee este valabilă pentru opera cantemireștilor, care se confundă la un moment dat cu propriile lor destine. Atît Dimitrie Cantemir, cît și Antioh Cantemir au cunoscut în viața

lor lumini și umbre, împliniri și deziluzii. De cele mai multe ori, capodoperele lor sînt creații care-i definesc cel mai bine, fiind, lucru normal, chintesența creației lor. Prin opera sa Dimitrie Cantemir a devenit un nume celebru în Europa timpului său, el, cum menționa inspirat George Călinescu: „a urcat treptele cele mai înalte, ajungînd definitiv în rîndul celor mai valoroși creatori din cultura universală. Dimitrie Cantemir e autorul a 10 volume de scrieri cu tematică diversă: o lucrare filosofică, un roman social, o monografie enciclopedică românească, o lucrare despre istoria Imperiului Otoman, lucrare de referință pentru diplomația europeană, un studiu despre muzica turcească, altul despre Islam, culegeri de cîntece turcești; a elaborat hărți și profile privind Constantinopolul și partea estică a Caucazului etc. Era un scriitor total pentru epoca sa. Prima dintre aceste scrieri, *Divanul sau gîlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul* - a fost zămislită în limbile română și greacă, apărînd în 1698 la Iași, oraș în care autorul și-a petrecut 15 ani din viață, la curtea Domnească. Iașul, ca de altfel și Constantinopolul, Moscova, Harkovul, au avut importanță în viața și activitatea literară a scriitorului nostru și au devenit ulterior indisolubil legate de numele Cantemir. Prima perioadă de aflare a viitorului domni-

tor la Constantinopol ține de perioada anilor 1688 - 1710, timp în care urmează cursurile Academiei grecești a Patriarhiei din Constantinopol, unde studiază limbile străine, îndeosebi greaca, latina, istoria, literatura clasică, teologia ortodoxă. Acești ani au fost, după cum mărturisește însuși Dimitrie Cantemir: „hotărâtori pentru cariera sa de savant”, fiindcă a putut să-și scrie lucrările în câteva limbi, operele sale: *Istoria ieroglifică* (1703 - 1705); *Descrierea moldovei* (*Descriptio Moldaviae*) (1716), *Istoria Imperiului Otoman* (*Creșterea și descreșterea Curtii Otomane*), (1714 - 1716), *Viața lui Constantin Cantemir* (1716 - 1717), *Evenimentele Cantacuzinilor și ale Brîncovenilor* (1717 - 1718), *Sistema religiei mahomedene* (1722), *Cercetarea naturală a monarhiei, Despre numele antice și de astăzi ale Moldovei, Locuri obscure în catehism* (1720), *Hronicul a vechimii romano - moldo - vlahilor* (1719 - 1722), afirmându-l ca pe unul dintre marii umaniști ai lumii. În 1714, cum bine se știe, Dimitrie Cantemir devine membru al Academiei din Berlin, fiind considerat: „Filozof între regi, dar și rege între filozofi”. Meritele incontestabile ale cărturarului enciclopedist român au fost recunoscute de savanții din întreaga lume, definit drept: *cetățean al lumii, uriaș al culturii naționale*. În 1973 numele lui Dimitrie Cantemir a fost inclus în Calendarul UNESCO al aniversărilor personalităților de talie mondială.

Atunci, când în 1711 a fost nevoit să se refugieze împreună cu armata lui Petru I, D. Cantemir credea această despărțire de patrie drept una provizorie, dar drumurile lui și ale familiei sale

s-au oprit pentru totdeauna în Rusia, unde savantul român va continua să-și scrie lucrările sale de performanță.

BȘU deține în colecțiile sale scrieri cantemirene apărute în timpul vieții autorului, cât și lucrări publicate ulterior. Opere complete, scrieri alese, ediții vechi, ediții critice, reeditări, bibliografii stau pline de înțelepciune pe rafturile bibliotecii, așteptându-și cititorii. Selecția edițiilor Dimitrie Cantemir pentru expoziția dată s-a făcut după următoarele criterii: ediții publicate în timpul vieții, ediții apărute ulterior, care cuprind ediții princeps, titluri care au cunoscut mai multe reeditări. În ceea ce privește edițiile apărute între anii 1998 - 2007, BȘU deține 49 titluri în 299 de exemplare în limba română, 2 titluri în 8 exemplare în limba rusă, 3 titluri în 7 exemplare în limbile franceză, germană, engleză, spaniolă. Dosarul critic al operei lui Dimitrie Cantemir este constituit din 20 de titluri - carte în 88 de exemplare în română, 6 titluri în 29 exemplare în limba rusă, 139 de articole critice în reviste în limbile română și 11 în rusă. Putem observa că, în comparație cu anii 60, 70, 80, când apăreau aproximativ câte 20 de publicații despre Cantemir în fiecare deceniu, după 1990 editarea scrierilor sale a scăzut simțitor. La fel, în colecție sînt 3 ediții apărute între anii 1980 - 1982, în limbile germană, franceză, rusă. Printre acestea un loc aparte îl ocupă ediția de opere în 8 volume apărută la editura Academiei de

Științe a R S România, între anii 1973 - 1987. Editurile din R. Moldova au rămas restante în ceea ce privește ediția Opere alese, la noi lipsind, deocamdată, o ediție completă a operei marelui nostru cărturar. Cu toate acestea, BȘU deține în colecțiile sale 23 de ediții ale operei lui Cantemir în limbile română și 3 ediții în traducere. Ne referim îndeosebi la: *Divanul sau gîlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul* - 1 ediție, *Hronicul a vechimei romano-moldo - vlahilori* - 1 ediție, *Creșterile și Descreștirile Imperiului Otoman* - 2 ediții, *Viața lui Constantin Cantemir* - 1 ediție, *Scurtă povestire despre stăpînirea familiilor lui Brâncoveanu și a Cantacuzino* - 1 ediție, *Descrierea Moldovei* - 12 ediții, *Istoria ieroglifică* - 3 ediții, *Mic compendiu asupra întregii învățături a logicii* - 1 ediție, *Creații Muzicale* - 1 ediție. Marea majoritate a acestor ediții au prefețe, studii introductive, comentarii literare, postfețe semnate de nume mari ale literaturii noastre: George Călinescu, Lucian Blaga, Paul Cernovodeanu, Efim Tcaci. Opera Cantemir a apărut în colecțiile: Biblioteca pentru toți, Arcade, Scriitori Români, Biblioteca Școlară. Printre criticii și istoricii literari care s-au aplecat asupra operei cantemiriene îi amintim pe G. Călinescu, Dragoș Moldovanu, Elvira Solohan, Vasile Coroban, Ștefan Giosu, Adriana Babeți, Marinela Tănăsescu. Cărțile lui Dimitrie Cantemir au apărut la editurile: *Prometeu*, *Roza vînturilor*, *Minerva*, *Tineretul*, *Cartea Românească*, *Ion Creangă*, *Hyperion*, *Litera*, *Grana*, *Ju-*

nimea, *Albatros*, *Scriitori români*, *Cartea Moldovei*, *Știința*, *Literatura Artistică*, *Ediții Critice*. Printre edițiile recente se numără volumul *Maxime*, publicat de editura Cartea Moldovei, Chișinău, 2003, volum ce inserează aforisme, valorificînd astfel un dar princiar al autorului. Multe din edițiile rare au ajuns în colecțiile noastre datorită donațiilor făcute cu generozitate de către personalități de cultură ale vremii: Ioan și Bogdan Cârpean, de către Asociația Pro Basarabia și Bucovina, filala Costache Negri, Galați, România. Spiritul cantemerian este prezent atît în biblioteci cît și pe frontispiciul Bibliotecii St. Genevieve din Paris, în jurul nostru: străzi, universități, licee, bulevarde, districte, îi poartă numele panteonul de verdeață al parcului central din Chișinău ce adăpostește 12 întemeietori ai literelor noastre, numărîndu-se printre ei și Dimitrie Cantemir. Opera lui Dimitrie Cantemir a fost editată în Londra, Paris, Hamburg, Leipzig, Viena, Sanct - Petersburg.

Un alt compartiment al expoziției conține scrierile fiului lui Dimitrie Cantemir, Antioh Cantemir. BȘU deține 3 titluri - carte în 27 de exemplare în limba română, 2 titluri - carte în 5 exemplare în limba rusă și 9 articole în română și 6 în rusă. Pentru organizarea expoziției au fost întrebuițate 20 de surse: cărți, reviste, manuale, dicționare. Opera lui Antioh Cantemir aflată în colecțiile BȘU numără 9 satire, 4 ode, 2 epistole, 6 fabule, 9 epigrame, un fragment de epopoe (Petrida), improvizații lirice. Prințul Antioh Cantemir s-a născut în 1708 (?) la Constantinopol, în Turcia și a decedat în 1744, în Franța. Și-a făcut

studiile, începute la o vîrstă fragedă, în casa părintească, la Academia de Științe din Petersburg. Prin grija lui Dimitrie Cantemir, s-a format la școala Mitropolitului de Novgorod, Feofan Procopovici, care l-a atras prin înțelepciunea sa, influențându-l pe prințul moldovean să scrie versuri. Mai târziu Antioh Cantemir a îndeplinit importante funcții diplomatice, fiind apreciat nu o singură dată pentru capacitățile sale intelectuale, cunoașterea mai multor limbi, pregătirea sa deosebită. Între 1733 - 1744, a fost ambasador al Rusiei la Londra și apoi la Paris, fiind apreciat de istoricul rus L. N. Maicov pentru că: „s-a impus în londoneza și pariziana în primul rînd, prin erudiția și atașamentul său la idealul iluminist al progresului și al culturii și apoi prin activitatea diplomatică, căreia un om de gustul și formația sa, i-au imprimat atributele unei adevărate arte”. Opera lui Antioh Cantemir se compune din versuri intitulate de *el Satire*, din traduceri ale unor scriitori latini și francezi precum Juvenal, Horațiu, Boileau, Montesquieu. Lui Antioh Cantemir i se atribuie prefața realizată pentru *Istoria Imperiului Otoman* a lui Dimitrie Cantemir, publicată la Londra (1734) și la Paris (1743), în anii cînd își exercita funcția de ambasador. Folosind exemplarul manuscris, pus la dispoziție de Antioh Cantemir, Voltaire a făcut rectificări în opera sa *Istoria lui Karol XII*, asupra căreia muncea. Într-o scrisoare datată cu 1739 și adresată unui prieten, el scria că a mai cercetat un șir de documente despre Turcia după lectura *Istoriei Otomane*, menționînd că: „l-a impresionat erudiția și respectul pentru adevărul istoric al au-

torului”. Întîia ediție a *Satirelor* a apărut la Paris în 1743, în traducerea lui Jonquieres, iar în 1749 au fost publicate la Londra, în versiunea franceză a abatelui Ottavio Guasco. Tot Guasco îl numește pe Antioh Cantemir în prefața cărții: „pionierul literaturii țării sale... strălucitor, spiritual, agreabil”. În 1752, *Satirele* au fost imprimate la Berlin, fiind traduse în limba germană de baronul von Spilker. Versurile lui Antioh Cantemir au fost editate de către Academia Imperială Rusă în 1762, într-un volum *Сатиры и другие стихотворные сочинения*. O primă versiune în limba română a *Satirelor* a fost publicată la Iași, în 1844, sub îngrijirea lui Costachi Negruzzi și Alecu Donici, iar o altă ediție a apărut la Iași, în anul 1858. BȘU deține 2 ediții ale *Satirelor* - *Satire sau Stihuri*, volum apărut în 1966 la București, la Editura pentru Literatură Universală și *Сатиры и другие стихотворные сочинения/ Satire și alte poetice compuneri*, ediție rusă - română, în traducerea de A. Donici și C. Negruzzi, apărută în 1988 la Chișinău, la Editura *Literatura Artistică*. Opera lui Antioh Cantemir a intrat în secolul XIX în cîmpul de atenție al istoricilor P. A. Efremov, D. G. Tolstoi, A. F. Smîrdin, N. I. Novikov, N. M. Karamzin, V. A. Jucovski, V. G. Belinschi etc. Renumitul critic literar rus a apreciat înalt calitățile poeziei lui Antioh Cantemir: „a fost primul care în Rusia a îmbinat poezia cu viața. Poezia lui e o poezie a rațiunii, a bunului simț și a unei inimi nobile. Scrie des-

pre moravuri, bătăios și cu mult spirit". În anul 1956, opera lui Antioh Cantemir a fost reeditată la Leningrad de către F. I. Prima și V. I. Hersovici, apărând sub titlul *Собрание стихов*. Chiar dacă a fost primul satiric rus, un om cu idei iluministe, din pricina cenzurii, întâia ediție a *Satirelor* a apărut în Rusia abia după 18 ani de la trecerea lui în eternitate. În 1966, *Satirele* au fost editate și în România, volumul intitulat *Stihuri* a fost îngrijit de Virgil Teodorescu, Paul Cornea și Paul Popa. Publicarea operei lui Antioh Cantemir a permis recunoașterea sa ca scriitor român de origine rusă. Vasile Alecsandri menționa că *Satirele* lui Antioh Cantemir „trebuie să fie privite cu atît mai mare entuziasm din partea românilor, că prințul Cantemir a fost însuși român și cu atît mai mare recunoaștința, că pare să fi fost scrisă pentru veacul nostru și pentru noi”.

Expoziția oferă titluri de referință, semnificative pentru poetul și traducătorul Antioh Cantemir. Prezintă interes romanul istoric *Fapta de Eroism* a lui Antioh Cantemir, semnat de Alexandru Zapadov, versiunea română, cu mici omisiuni, aparținînd lui Anatolie Vidrașcu, editată la Hyperion, Chișinău, în 1990. O altă carte demnă de atenție este *Antioh Cantemir, poet, gînditor și om politic*, semnată de Gheorghe Bobîna, a apărut la Civitas, Chișinău, 2006. În 1980 a reapărut la București *Propășirea. Foaie Științifică și Literară*. Volumul propune citito-

rilor textele revistei *Propășirea* în reproducere facsimilată și în transcriere interpretativă. Printre traduceri din pagini figurează și *poezia lui Antioh Cantemir Satira către mintea sa, tradusă de A. Donici și C. Negruzzi*. Volumul conține un studiu introductiv, note și comentarii de Paul Cornea, ediție îngrijită de Mariana Costinescu și Petre Costinescu, (unele din aceste traduceri au fost reproduse în cele două ediții de *Opere Alese* ale lui Costachi Negri, apărute la Chișinău în 1953 și 1957), două scrisori inedite din Paris (1739) de la ambasadorul Antioh Cantemir. Alte ediții prezente în colecții sînt: C. B. Фомин „Кантемиры в изобразительных материалах, Кишинэу, Штинца, 1988, ediție îngrijită de academicianul H. Corbu, B. B. Веселитский „Антиох Кантемир и развитие русского литературного языка”, изд. Наука, Москва 1974, redactor I. S. Iliinskaia. Încheiem cu spusa inspirată a lui Nicolae Iorga: „*Limba în care a scris Antioh este rusească, dar cugetarea, simțirea pe care le-a îmbrăcat, nu. Gluma lui isteță ca și întorsătura vioaie a gîndului nu erau nici rusești, nici franțuzești, ci curat moldovenești*”. Opera Cantemireștilor sensibilizează emoțional și cognitiv. Prin prezentarea colecției **Dimitrie și Antioh Cantemir** am intenționat să subliniem că, fiind nevoiți să se stabilească pe alte meleaguri și să se integreze altor culturi și literaturi străine, *Cantemireștii* ne aparțin în continuare din simplul motiv că *sînt fiii Moldovei*.

HUMANITAS - CARTEA CARE DAINUIE

Adela CUCU, șef Serviciu Săli de lectură

“Cărțile sunt obiecte sfoase, discrete. Vocea lor e vocea - tăcuta - a gândurilor unui autor. Ne-am întrebat cum am putea să o facem mai bine auzită, dar și cum să-i răsplătim pe cei care știu să o asculte”

Gabriel Liiceanu, Președinte și Director General Humanitas.

O editură, se știe, devine prestigioasă când publică autori consacrați sau știe să descopere și să promoveze talente.

Editura *Humanitas* este considerată, în acest sens, una de elită, fiind deseori definită și drept o editură a “oamenilor cultivați”.

Rostim “*Humanitas*” și ne gândim la mai mulți scriitori notorii (editura și-a câștigat cititorii prin publicarea lui Emil Cioran, Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Virgil Ierunca, Monica Lovinescu, Paul Goma). Fondată în București în 1990, director general - Gabriel Liiceanu, editura a promovat ideile: *Humanitas - Cartea care dainuie* și, ulterior: *Humanitas - Bunul gust al libertății*.

Catalogul Editurii *Humanitas* se organizează în jurul unor teme majore, precum “*marile opere ale gândirii*”, “*cetatea, politică și spiritul civic*”, “*adevărul și viața*”, “*pentru îmbogățirea sufletului*” etc.

Un alt deziderat, cel al bibliotecii “*universale*”, reînvie o veche tradiție românească începută cu proiectul bibliotecii universale, lansat de Ion Heliade - Rădulescu în 1843. *Humanitas* articulează acest deziderat pe o strategie de recuperare a capitalului artistic din perioada interbelică: instituția deține

exclusivitatea asupra publicării operelor lui E. Cioran, M. Eliade, C. Noica, L. Blaga, E. Ionescu, fapt datorat în mare parte, directorului ei, filozoful Gabriel Liiceanu.

Statistica traduceri / lucrări originale impresionează – 55 și, respectiv, 45 la sută, licențele de traducere au fost obținute / achiziționate în timp de la un șir de edituri de prestigiu din Europa și SUA.

Editura își organizează activitatea, răspunzând solicitărilor comunităților universitare și își dezvoltă colecțiile consacrate unor domenii în expansiune: sociologie, psihologie, filozofie, științe economice, mass - media, științe politice, istorie, beletristică (romane, proză scurtă, poezie și dramaturgie, memorii și jurnale), cărți

pentru copii, artă, știința popularizată, muzică etc.

În 1999, a fost lansată seria *Cartea de pe noptieră*, care are un imens succes la public. Au urmat alte două colecții de rezonanță: *Spectacolul istoriei și Top H*.

În 2001, apar seria *hpb (Humanitas Practic de buzunar)*, seria *Kundera*, alt romancier "achiziționat" integral de *Humanitas*, și seria *Raftul întâi (literatură)*. Anul 2003 a însemnat lansarea seriilor: *Polis, Înțelepciune și credință, Roman istoric* - care au substituit colecțiile: *Spectacolul istoriei, Eliade - proza, Enigmele Terrei s. a.*

La 18 mai 2006, *Humanitas* a lansat o nouă colecție coordonată de cea mai cunoscută editoare de literatură străină, Denisa Comanescu, intitulată "*Raftul Denisei*", o continuare a unei alte colecții de succes "*Raftul Întâi*".

Potrivit cotidianului "*Gîndul*", "*Raftul Denisei*" s-a "completat" de curând cu opt titluri ale unor autori importanți, precum Salman Rushdie, Marguerite Duras și Anais Nin. De la sine înțeles că notorietatea multor autori de la *Humanitas* depășește granițele României, unii dintre ei fiind

traduși în peste cinci limbi de circulație internațională. Cele mai importante traduceri, apărute la *Humanitas* în 2006, sînt din Mircea Cărtărescu, un autor care a fost publicat deja în aproape zece limbi. Începînd cu noiembrie 2007, editura a mai inițiat colecția *Biblioteca de film*. "*Strategia noastră, menționează coordonatorul colecției, criticul de film Alex Leo Șerban, e de a da publicului cinefil ocazia de a parcurge texte importante legate de cinema, într-un mod coerent*"(...) "*Pe lângă texte aparținînd unor cineaști, colecția va oferi cititorului lucrări de referință privind gramatica filmului*". Ar mai fi de menționat colecția *Nipponica* și seriile de autor dedicate lui Mircea Horia Simionescu și Victor Ieronim Stoichiță.

Biblioteca noastră deține în colecțiile sale în jur de 393 de titluri în 448 exemplare, documente apărute la *Humanitas*, achiziționate sau intrate prin donații venite din partea Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, Galați, BCU București, Biblioteca Pedagogică Națională București, Fundația Soros - Moldova, Ambasada Română la Chișinău. Sînt cărți de beletristică, drept, critică literară, cultură generală, economie, educație, filozofie, psihologie, sociologie, istorie, politică, religie, știință și dicționare de filozofie, logică, de filozofie indiană, de psihologie, de scrieri politice fundamentale, opere filozofice românești etc.).

Vom menționa doar cîteva titluri din edițiile de la *Humanitas* prezente în colecția bibliotecii, cărți care au intrat în cîmpul de observație al cititorului nostru: *Al cincelea munte și Alchimistul de Paulo Coelho (colecția Biblioteca Paulo Coelho)*,

De ce iubim femeile de M. Cărtărescu (colecția *Cartea de pe noptieră*), *Caietele unui fiu risipitor: Fragmente de jurnal* de Fay Ștefan J. (colecția *Memorii. Jurnale*), *Cum am găsit Arca lui Noe* de Angelo Palego, traducere din italiană de A. Șchiopu, (seria *Enigmele terei*), *De la Vlad Țepeș la Dracula* *Vampirul* de Djuvara Neagu (seria *Istorie și legendă*), *Adevărul minciunilor* de Vargas Llosa Marino (seria *Marino Vargas Llosa*) *Ivan cel Groaznic și Petru cel Mare* de Troyat Henri (seria *Roman istoric*), *Buddha*, traducere din engleză de Vlad Russo, *Platon* de Hare R. M., traducere din engleză de Matei Pleșu, *Schopenhauer* de Janaway Ch, *Raționalistii: Descartes, Spinoza, Leibniz* de Cottingham John, traducere de Ștefan - Scarlat L. (seria *Maeștrii spiritului*), *Phaidon* de Platon, traducere de Petru Creția (seria *Filozofie. Marile cărți mici ale gândirii universale*), *Postmodernismul românesc* de Mircea Cărtărescu (seria *Tratate. Referințe*), *Profesioniștii: stil*

și eticheta business de Bixler, Susan și Scherrer Dugan, Lisa (seria *Humanitas practic de buzunar*) etc.

Humanitas se dovedește a fi una dintre cele mai dinamice edituri de pe piața de carte din România.

Humanitas înseamnă revenirea cărților din exil: a cărților interzise, a cărților expulzate, a cărților cenzurate, a cărților arestate în fonduri speciale vreme de decenii. *Humanitas* aspiră să contribuie la renasterea democrației în societatea românească, aducând în spațiul public marile idei din care s-au născut societățile lumii moderne. *Humanitas* dorește să fie editura memoriei regăsite, să aducă în fața noilor generații documente și mărturii esențiale, astfel ca uitarea colectivă să nu se poată așterne peste istoria recentă a societății românești.

Bibliografie consultată:

1. Blaga, Iulia. Editura Humanitas are o nouă colecție „Biblioteca de film”. [citată la 4.06.08]. Accesibil pe Internet: <URL: <http://agenda.liternet.ro>>
2. Jeanrenaud, Magda. *Universaliile traducerii. Studii de traductologie*. Iași: Polirom, 2006.
3. *Repere cronologice Humanitas*. [citată la 3.06.08]. Accesibil pe Internet: <URL: <http://www.humanitas.ro>>

COLECȚIA

“BIBLIOTECA PENTRU TOȚI”

Ana NAGHERNEAC, bibliograf principal
Serviciul Documentare, Informare Bibliografică

Biblioteca Științifică a Universității de Stat *Alecu Russo* din Bălți deține în colecțiile ei un număr impunător de cărți rare românești, mărturii ale bogatei și valoroasei culturi românești de la sfârșitul secolului al XIX – începutul secolului XX. Am remarca îndeosebi colecțiile ***Biblioteca pentru toți, Biblioteca Universală, Scriitori români contemporani, Clasici români, Clasici români comentați...***

Istoria fiecărei colecții de carte este fascinantă prin frumusețea ei grafică, bogăția documentară în care se reflectă imaginea epocii și a oamenilor ce au creat-o cu multă dragoste. Ne gândim în acest sens la librarul - editor Carol Müller, fondatorul prestigioasei colecții ***Biblioteca pentru toți*** (inspirată din colecția germană de buzunar *Universal Reklambibliothek din Leipzig*), care își ia începutul la sfârșitul secolului XIX, colecție de mare popularitate pentru acele timpuri, rămasă nestinsă și în zilele noastre.

Posibilitatea întâlnirilor relevante a cititorilor cu valorile naționale se datorează, în mare parte, domnului Radu Moțoc, secretarul Asociației Culturale *Pro Basarabia și Bucovina*, Filiala Costache Negri, Galați și împătimitului

bibliofil bălțean, corespondentul săptămânalului *Literatura și Arta*, Iulius Popa, posesorul unei bogate biblioteci. Ei au dăruit întregii comunități universitare documente și materiale de studii, cărți bune, menite să stimuleze gândirea, să modeleze voința, să purifice sufletul.

Vom încerca să trecem în revistă câteva momente din biografia colecției ***Biblioteca pentru toți***, ce conține și carte rară / veche românească a Bibliotecii Științifice Universitare, editate în perioada interbelică.

Primul număr al colecției Biblioteca pentru toți se deshide cu volumul ***Poveștile ale H. Ch. Andersen***, apărut la sfârșitul lunii martie 1895, stil vechi, în traducerea lui Dumitru Stăncescu (1866 - 1899, folclorist și publicist român), care a fost și primul director al colecției (1896 - 1899). În perioada Müller – Stăncescu, colecția era înalt apreciată de publicul cititor, tirajul mediu al unui număr fiind de 7 000 – 10 000 de exemplare.

Scopul major al colecției era de a pune la dispoziția „*tinerimei și a tuturor cititorilor cărți bune, bine alese, frumoase, interesante și bine traduse, culese din toate producțiile spiritului omenesc*” și în același timp ieftine – fiecare volum costa numai 30 de bani, ceea ce asigura o largă răspândire colecției. Fiecare “volum va conține și o mică biografie a autorului sau

un studiu asupra operei ce se publică. **Biblioteca pentru toți** va apare regulat de două ori pe lună în volum de 112 pagini tipărite cu îngrijire, cu litere frumoase” (M. Tomescu).

După moartea prematură a lui Dumitru Stăncescu, directorul literar al Bibliotecii pentru toți, Carol Müller în 1899 a cedat editarea colecției lui Leon Alcalay. Perioada Alcalay a colecției, începută cu numărul 179 și întinsă pe un sfert de secol – a fost acoperită de **Editura Librăriei Leon Alcalay, Editura Librăriei Universala „Leon Alcalay”, Editura Librăriei „Universala” Alcalay & Co.**

Coordonarea colecției a fost asigurată de A. Alexandrescu - Dorna, Victor Anestin, Haralamb G. Lecca și Vasile Demetrius. Cea mai îndelungată coordonare a asigurat-o Vasile Demetrius (1923 - 1942). Consilierii colecției, începând cu numărul 1 000, au fost Al. Brătescu - Voinești, Al. Vlahuță și I. L. Caragiale.

Între cele două războaie mondiale ritmul publicării numerelor slăbește, dar, practic, nu există nici un an fără apariții în această colecție. În intervalul 1943 - 1949, **Biblioteca pentru toți** a fost editată de Editura Socec din București. Din 1950 și pînă în 1959, apărută fără numere de colecție, **Biblioteca pentru toți** a fost publicată de **Editura Cartea Rusă** și **Editura pentru Literatură și Artă a Uniunii Scriitorilor, Editura AR-LUS, Editura Tineretului a CC al UTC.** Din 1960, numerotată din nou de la 1, ea a fost editată de **Editura de Stat pentru Literatură și Artă, Editura pentru Literatură** și, din 1970 pînă astăzi, de **Editura Minerva.**

Această colecție a găzduit, în paginile ei autori români clasici și mari scriitori ai literaturii universale, predominînd beletristica și lucrările de cultură generală. Coordonatorii colecției mizau pe faptul că: *“o traducere bună are mai multă valoare decît o operă originală mediocră”* (Al. A. Philippide).

Prin varietatea și multitudinea scrierilor tipărite, **Biblioteca pentru toți** rămîne cea mai importantă colecție de cultură generală română. Datorită ei, cititorul român a cunoscut multe din scrierile literaturii române, precum și o bună parte din valorile literaturii și culturii mondiale.

Atestăm în fondurile Bibliotecii noastre peste 600 de titluri în limba română de documente din colecția **Biblioteca pentru toți** (din păcate, BȘU nu deține colecția integral), cuprinzînd opere din toate domeniile cunoașterii umane – remarcabile prin calitatea autorilor, măiestria grafică și valoarea bibliofilă. Pe unele pagini ale lor sînt însemnări manuscrise (ce sporesc valoarea cărților) privind circulația cărții, proveniența operei în colecția bibliotecii, dedicațiile, autografele, însemnările marginale privind data și numele celor care au achiziționat sau donat cartea. Informații interesante despre cărțile rare / vechi românești oferă și cele două fascicule **Carte rară în limba română din colecțiile bibliotecii** (2000; 2003), editate de BȘU care sînt însoțite de adnotările de rigoare.

Una din primele cărți din

această colecție, prezentă în fondurile Bibliotecii noastre, este exemplarul cu nr. 3: **Zamfirescu, Mihail. Cântece și plângeri: poezii.** București: Ed. Libr. Carol Müller, 1895. 112 p.

Este o selecție de poezii, semnate de Mihail Zamfirescu (1840 - 1879), un poet sumbru, cultivator al macabrului și sarcasmului, poet al simțurilor reci și îmbătrânite care nu mai crede în nimic, senzații redată în versuri prelungi și cavernoase. Poetul a uitat de Dumnezeu în zi de decadentă și s-a scufundat în abisul profund de necredință. Elocvente în acest sens sînt și titlurile poemelor: *Balada dracului, Balada nebunilor, Mireasa strigoiului, Maria, Speranța, Prin valea tăcută, Noaptea e lină, Romanță...*

Exemplu edificator este și poezia **Castelul morții: Totul e sinistru! Poarta solitară / Este însă-n doliu; murii înnegriți / Edera se urcă pe bătrîna scară, / Fluturii de seară zboară rătăciți / Paserile nopții țipă cobitoare / Pe cămine stinse din acest palat; / Vechile colonne par tremurătoare / Și parcă suspină la al lor cîntat.**

Un alt exemplar din colecția dată este: **Szavlovski, I. L. Chronologie, calendare și reforma calendarului.** București: Ed. Libr. Storc Muller, 1898. 57 p. (Bibl. pentru toți; nr 159). Cartea conține informații referitoare la cronologie, calendare și reforma calendarului. Au trecut mai multe secole de muncă

asiduă, studii, cercetări, căutări ale celor mai lucide minți, pînă ce s-a ajuns la descoperirea *orarului ceresc*, determinîndu-se și stabilindu-se măsura timpului, cum o avem astăzi în calendare. Cîteva rînduri sînt consacrate lui Harrison, inventatorul cronometrului. Valoarea cărții sporește și prin tabela: *Pentru regularea ceasornicelor după cadranul solar + sau - de minute, de cît arată cadranul.*

O lucrare demnă de atenție este și cea semnată de **Constantin Rădulescu - Motru: Știință și Energie:** Introducere; Concepțiunea energetică asupra naturii; De docta ignorantia; Filozofia monistă; Energie socială. București: Ed. Biblioteca pentru toți, [1902?]. 120 p. (Bibl. pentru toți; nr. 241). Lucrarea conține mai multe idei ale autorului despre raportul dintre om și natură, despre rostul științei în cunoașterea naturii, despre triumful inteligenței umane.

Un volum insolit este cel semnat de **Alexandru Sihleanu: Armonii intime.** - București: Ed. Libr. „Universala”, [1903?] 96 p. (Bibl. pentru toți; nr. 75). Volumul cuprinde meditații, reverii și balade, dominate de sentimentul fantasticului și al macabrului. Versul curgător și imaginația puternică poartă amprenta parfumului de epocă. Se evidențiază

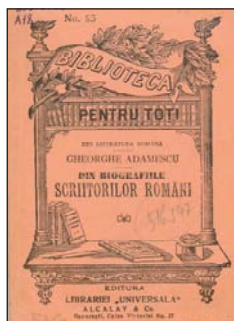
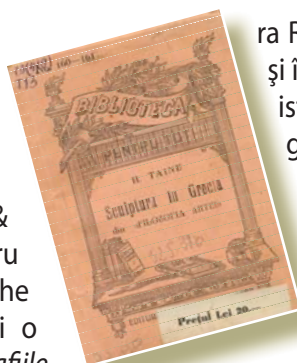

satira *Cișmegiul*, piesă care vădește notabile aptitudini de polemică ale autorului.

Cartea ***Din biografiile scriitorilor români***. București: Ed. Librăriei „Universala” Alcalay & Co, [1903 ?]. 94 p. (Bibl. pentru toți; nr. 85), realizată de Gheorghe Adamescu, are în cuprinsul ei o selecție de materiale *din biografiile scriitorilor români*

care și-au adus obolul la făurirea limbii noastre literare. Lucrarea scoate în evidență pleiade întregi de cărturari, adevărate spirite luminate, personalități de formație enciclopedică ca: Miron Costin, Ion Neculce, Dimitrie Cantemir, Ienache Văcărescu, Gheorghe Șincai, Nicolae Bălcescu, Vasile Alecsandri, Alexandru Odobescu..., autori care au marcat prin operele lor o etapă importantă în evoluția literaturii române. Acest volum a fost binevenit și multășteptat pentru cititorii de la sfârșitul sec. XIX, privați de informație despre viața și activitatea scriitorilor.

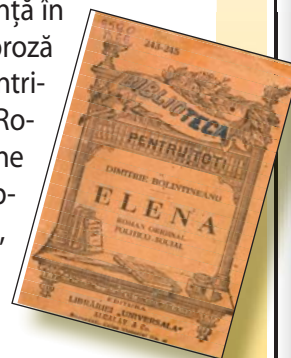
Volumul lui ***Hippolyte Taine, Hippolyte: Sculptura în Grecia***: Din „Filozofia artei”. București: Ed. „Biblioteca pentru toți”, [190 ?] 163 p. (Bibl. pentru toți; nr. 160 - 161) conține ideile unui curs de filozofie a artei ținut de H. Taine la școala *de Bele - arte* din Paris, curs în care el aborda probleme originale: idealul în artă, natura operelor de artă, pictu-

ra Renașterii în Italia și în Țările - de - jos, istoria școlii antice grecești. Lucrarea este dedicată sculpturii grecești - o artă mai națională, mai apropiată moravurilor și spiritului obștesc, mai cultivată și mai desăvârșită. „*Din nefericire, toată antichitatea nu-i decât o ruină, spune Taine, și de aceea ca să înțelegem opera, sîntem nevoiți să cercetăm poporul care a creat-o, moravurile care au sugerat-o și mediul în care ea s-a născut*”.

În colecția dată se integrează cu succes și cartea cunoscutului scriitor român ***Dimitrie Bolintineanu - Elena***: roman original politico - social. București: Ed. Libr. „Universala” Alcalay & Co, [1906]. 246 p. (Bibl. pentru toți; nr. 243 - 245). *Elena* - un roman cu rezonanță în epocă, este o proză de atmosferă cu intrigi arborescente. Romanul se impune prin calitatea observației sociale, capacitatea de a crea o atmosferă a vieții mondene și, mai ales, prin structura morală, spirituală, temperamentul personajelor și finețea observațiilor psihologice.

O „*invitație*” la o călătorie imaginară în Univers e volumul semnat de ***Camille Flammarion - O călătorie în cer***. București:

Ed. „Universala” Alcalay & Co, [1907]. 80 p. (Bibl. pentru toți; nr. 266). Lucrarea descrie fascinantă lumea a planetei Marte, cea dintâi stațiune a sistemului solar, îndepărtata lume a planetei Neptun, a Soarelui, precum și planetele ce se rotesc în jurul lui, aștrii care strălucesc pe cer în nopțile adânci.

Într-o bună zi, o călătorie în spațiu va fi poate la fel de obișnuită ca cea făcută cu avionul. Agențiile spațiale terestre vor face posibili primii pași către planetele îndepărtate, chiar și pentru oamenii obișnuiți. Scrisă într-un limbaj accesibil, cartea rămâne utilă tuturor celor pasionați de astronomie.

Nu mai puțin demnă de interes este și proza fantastică a lui **Chamisso - Omul care și-a pierdut umbra**; trad. de B. Constantinescu. București: Ed. Libr. Leon Alcalay, 1909. 111p. (Bibl. pentru toți; nr. 462). Povestirea fantastică deapănă istoria unui tînăr sărac, care-și vinde umbra necuratului pentru o pungă de aur veșnic plină. Omul care și-a pierdut umbra se resemnează, pînă la urmă renunțînd la bunurile pămîntești în schimbul vieții fericite de după moarte.

Se impune în cadrul colecției și monografia lui **Gh. N. Munteanu - Bârlad, Costache Negri: Viața și vrednicia lui**. București: Ed. Libr. „Universala” Alcalay & CO, [1911 ?]. 115 p. (Bibl. pentru toți; nr. 700 - 700 bis). Profesorul Munteanu - Bârlad cinstește, prin lucrarea sa, pe unul din cei mai activi militanți pentru

crearea unei Români moderne, politice și culturale din sec. XIX - Costache Negri, scriitor, om politic și patriot român, care poate fi considerat primul diplomat al Principatelor Române, „*un om foarte fin, cititor discret al literaturii de calitate*”. Autorul evidențiază activitatea politică a lui Costache Negri în *Divanul ad-hoc*, cea diplomatică la Constantinopol și cea literară ca poet și prozator.

Prezintă interes și volumul lui **Al. T. Stamatiad, Al. T. - Din trîmbițe de aur**: Poezii. Ed. a 3-a. București: Ed. „Bibl. pentru toți”, 1924. 124 p. (Bibl. pentru toți; nr. 900 - 900 bis). Volumul cuprinde poezii închinată iubirii. „*Al. T. Stamatiad e poetul pasiunii și a violenței pasionale din epoca dulceagă a iubirilor sentimentale și nuanțate*”. Iubirea pentru el este o luptă continuă, aprigă în care găsim *învingători și învinși, triumf și dezastru*. Impresionează poezia *Urmează-ți zborul, te avîntă*, în care tragedia sufletului, luptele ce le îndură toți cei care caută să ajungă la limanul idealurilor e reprezentată prin simbolul unei păsări rănite care vrea să învingă valurile, dar puterea aripilor nu-i mai îngăduie să le treacă, cu toată încurajarea pe care i-o dau glasuri din cer: *Abia mai bate din aripă / Alene clipă după clipă, / Și corul îngerilor cântă: / Grăbește-ți sborul, te avîntă, / Mai e puțin și treci de ape / Și malurile sunt aproape*.

Compartimentul *In memoria poezilor* este dedicat lui *Iuliu Săvescu și Ștefan Petică*, poeți talentați care au părăsit de tineri această lume.

Despre folclorul româ-

nesc este volumul lui **I. A. Candrea** - **Graiu datini credințe**. București: Ed. Libr. „Universala” Alcalay & Co, [190 ?]. 141 p. (Bibl. pentru toți; nr. 1343 - 1344). „În gura omului se află pururea vie, sublima sorginte a oricărei literaturе” - așa aprecia B. P. Hașdeu nesecatul izvor al folclorului românesc. În ediția prezentă autorul cercetează fenomenul lexicului, al folclorului românesc, cu o serie de datini, tradiții și obiceiuri interesante, practicate cu diferite ocazii, mai ales, la sărbătorile calendaristice: *Crăciunul, Anul Nou, (Vrăjile de ursită de Anul Nou), Paștele, (Ouăle Roșii...)*. O realizare reușită este studiul despre Viața cuvintelor. Cuvîntul își are și el viața sa: se naște, există, fiind utilizat în mai multe contexte, dispare. Rămîne o enigmă pentru noi, de ce strămoșii noștri au renunțat la utilizarea cuvîntului latinesc gallus, înlocuindu-l prin slavicul cocoș sau asinul, moștenit de la romani, înlocuit cu cuvîntul măgar. În *Calendarul babelor* sînt descrise sărbătorile religioase și băbești (superstițioase) ale oamenilor de la țară, sărbători de care mulți dintre noi, nici n-am bănuțit că au existat în trecutul poporului nostru: (*Ghermanull, Zilele de piatră, Turta furnicii, Ziua lupului, Lunea păsărilor, Lunea ciorilor...*). Oamenii vedeau în sărbători, «nu prilejul de a-și aminti de cele sfînte și de a duce prinosul lor de recunoștință lui Dumnezeu pentru bunătatea lui, ci ocaziunea de a capta prin nelucrare bunăvoința cutărui sau cutărui sfânt ori sfântuleț, de mânia sau răzburarea căruia se tem». Calen-

darul prezintă și o enumerare a sărbătorilor cu date fixe, 96 la număr, 34 sărbători cu date mobile, cele 52 de duminici din an, 12 vineri din post, plus marțea și joia din *Postul Paștelui*. Totalul zilelor, în care nu se lucra deloc sau se lucra parțial, era de 196, rămînînd astfel 169 de zile integral lucrătoare.

E firesc ca în colecția respectivă un loc de cinste să revină cunoscutului estetician, scriitor și critic literar **Tudor Vi-anu** cu volumul **Trei critici literari** (Titu Maiorescu, Mihail Dragomirescu, Eugen Lovinescu). București: Ed. „Biblioteca pentru toți”, [190 ?] 96 p. (Bibl. pentru toți; nr. 1350). Cartea include prelegerea ținută la Facultatea de Filosofie și Litere din București cu prilejul centenarului lui T. Maiorescu, (*creatorul esteticii filosofice în cultura noastră. Prin gustul și prin virtuțile caracterului său, el a devenit pilda invariabilă a oricărei activități critice*), discursul rostit la deschiderea cursului de *Estetică și critică literară* la aceeași facultate, consacrat lui Mihail Dragomirescu, estetician, teoretician, critic literar român, precum și un omagiu de simpatie și respect adus lui Eugen Lovinescu la împlinirea vîrstei de 60 de ani (*un scriitor plin de seducție,*

manevrând florea ironiei cu multă abilitate, și un portretist dintre cei mai remarcabili).

Vom menționa și prezența lui **Ury Benador cu *Appassionata: Prelludiu la Beethoven***. Final: Nuvele. – București: Ed. Sosec & CO, [1948]. 181 p.– (Bibl. pentru toți; nr. 1559 - 1560). Protagonistul celor trei nuvele este *Marele Beethoven*, aflat toată viața sub *biciul talentului*, personalitate notorie în evoluția muzicii tuturor timpurilor, care a creat dintr-o necesitate interioară și nu la comandă. Marele compozitor a învins pînă și destinul, ajungînd BEETHOVEN spre

binele întregii lumi.

„În cărțile pe care le alege cineva, le păstrează cu îngrijire, le lasă după sine ca o moștenire scumpă, se vede icoana sufletului său”, afirma Nicolae Iorga încă la sfîrșitul sec. XIX. Poporul român a fost întotdeauna fascinat de mirajul cărții. O carte poate să deschidă un drum, o perspectivă largă, propagînd esența unei epoci întregi, unde cuvîntul scris este suveran.

Colecțiile de carte păstrate cu grijă de biblioteci, *„aceste coloane vertebrale ale culturii unui popor vor dăinui în timp, potolind setea de lectură a multor generații”*.

Bibliografie consultată:

1. Bibliografia literaturii române, 1948 - 1960. Bibl. Acad. R.P.R. Sub red. T. Vianu. București: Ed. Acad. R.P.R., 1965. 1123 p.
2. Bibliografia românească modernă (1831 - 1918). Vol. I (A-C). Pref. de Gabriel Ștrempel. București: Ed. Șt. și Enciclopedică, 1984. 911 p.
3. Bibliografia românească modernă (1831 - 1918). Vol. II (D-K). Pref. de Gabriel Ștrempel. București: Ed. Șt. și Enciclopedică, 1984. 893 p.
4. Carte rară în limba română din colecțiile bibliotecii : contribuții bibliografice. Alcăt. Elena Scurtu, Ana Nagherneac, Vasile Secieru; red. resp. Elena Harconița. Bălți, 2003. 123 p.
5. Editura Minerva [on line]; [citat 12.03.2008]; Accesibil pe Internet: <<http://www.edi-turaminerva.ro>>
6. Moțoc, Radu. Ex libris. In: Confluente bibliologice, 2006, nr 3, p. 67 - 68.
7. Tomescu, Mircea. Evoluția cărții. Dezvoltarea editurilor. In: Istoria cărții românești: de la începuturi pînă la 1918. București, 1968, p.154 - 162 p.

REVISTA FUNDAȚIILOR REGALE –
O PUBLICAȚIE DE LARGĂ REZONANȚĂ

Elena SCURTU, șef serviciu
Documentare, Informare Bibliografică

Revista Fundațiilor Regale – o publicație de largă rezonanță.

O colecție de publicații rare, patrimoniu documentar valoros, semnifică posibilitatea întâlnirii cu zestrea spirituală a personalităților care au trecut în eternitate.

„*Biblioteca, menționează filozoful și scriitorul american Ralph Waldo Emerson, este un spațiu mare în care sînt închise duhuri vrăjite, care se deșteaptă cînd sînt chemate*”. Colecția de publicații rare a Bibliotecii Științifice Universitare (BȘU) cuprinde în jur de 4 500 publicații (cărți, seriale) editate în mai multe țări, în mai multe limbi și în diferite perioade de timp.

Publicațiile periodice, cărțile tipărite, reprezintă valori materiale și spirituale ale patrimoniului național. Ion Bianu afirma cu mîndrie: „*Gazetăria noastră trecută formează cele mai prețioase arhive ale regenerării vieții neamului*”.

În secolul XIX, presa românească a contribuit mult la formarea unui stat democratic modern, la popularizarea culturii naționale; în perioada interbelică, ea cunoaște o nouă etapă de dezvoltare democratică, impunîndu-se ca o a patra putere în stat. În acest interval de timp s-a editat un număr considerabil de ziare și reviste, publicațiile angajîndu-se în lupta pentru idealurile naționale.

Revista Fundațiilor Regale e o publicație de literatură, artă și cultură, care

apare la București (cu intervale), începînd cu 1934 pînă în 1947. Mai multe celebrități literare au ghidat și coordonat această revistă: Alexandru Rosetti, Paul Zarifopol, Camil Petrescu, Ovidiu Papadima.

Revista Fundațiilor Regale s-a constituit din inițiativa regelui Carol al II-lea, care declara: *Cultura noastră nu trebuie să fie numai de import, ci produsul acestui neam, sprijinit pe trecutul nostru și pe infinitele mijloace ale țării, prelucrate ca mijloace care trebuie să ni le pună la îndemîna mințile luminate, de oriunde ar veni ele.*

Revista publică versuri, proză (schițe, fragmente de romane, memorii, amintiri, însemnări de călătorie), articole și studii de istorie și critică literară, studii de filozofie și istorie a culturii, cronici și recenzii literare, artistice, culturale. *Revista* nu accepta și nu promova un singur punct de vedere sau un anume curent literar, criteriul de selecționare a materialului era, firește, cel estetic.

La devenirea revistei și-au dat concursul personalități de marcă ale epocii: filozofii Anton Dumitriu, Mircea Florian, Constantin Noica; sociologii Dumitru

Gusti, Henri H. Stahl; scriitorii Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Pillat, Mihail Sadoveanu, Mircea Eliade, Mihail Sebastian; compozitorii George Enescu, Constantin Brăiloiu, Bela Bartok; pictorii: Ion Vlasiu, Alexandru Tzigara - Samurçaș.

Colecția de carte rară a BȘU deține mai multe numere ale revistei, care vor fi prezentate mai jos.

Revista Fundației Regale - anul 1934. Biblioteca noastră deține numerele: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12 în care sînt publicate versuri de Adrian Maniu, Horia Stamatu, George Gregorian, Barbu Brezianu, Nicolae Davidescu, Cicerone Teodorescu, Andrei Tudor, Camil Baltazar; poemele în proză ale lui Tudor Arghezi, proză de Ion A. Bassarabescu, Victor Eftimiu, Marta Rădulescu, Lucia Mantu, Anton Holban, Alexandru O. Teodoreanu, Lucia Demetrius, Gala Galaction, Barbu Brezianu...

Numerele 4 și 9 inserează două articole ale lui Nicolae Iorga, din seria *Literatura română necunoscută*, cu informații despre personalități literare românești necunoscute de publicul larg: Codru Drăgușeanu, Gheorghe Melidon, Vasile Bumbac (tovarășul de studii al lui Mihai Eminescu), Ioan Daloga. Tot N. Iorga prezintă și fragmente din operele literaților sus - numiți. În numărul patru, sînt publicate referințe documentare despre primele încercări poetice ale lui Mihai Eminescu, Ion Luca Caragiale, Barbu Delavrancea, precum și fragmente din unele poezii.

Din cercetările literare menționăm materialul *Idei pentru cultura literară* în care

Paul Zarifopol emite opinii despre arta literară și cultura generală, despre cultura națională și cultura socială, despre cultura românească și cea mondială, precum și mai multe studii ale lui Șerban Cioculescu. În studiul *Poezia românească în 1933* (nr. 4) Cioculescu trece în revistă realizările poetice ale anului 1933, remarcînd în mod deosebit, prestața lui Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ilarie Voronca, Vasile Voiculescu, iar în *Literatura română în „Orizonturile mele”* (nr. 5) este comentată cartea lui Nicolae Iorga *Orizonturile mele* (3 volume), o operă de mare valoare prin bogăția materialului documentar, care radiografiază șase decenii de viață culturală, literară și politică românească. Numerele 6 și 10 conțin alte două investigații ale lui Șerban Cioculescu despre lirica și epica contemporană. Cititorul va lua cunoștință de reușitele și eșecurile liricii românești din anii 20 ai secolului trecut, de opiniile autorului referitor la creația unor prozatori de mare calibru și o analiză amplă a romanelor lui Liviu Rebreanu (*Jar*), Cezar Petrescu (*Comoara Regelui Dromichet*), Gib I. Mihăiescu (*Zilele și nopțile unui student întîrziat*), Mihail Sebastian (*De două mii de ani*).

Două studii ale lui Șerban Cioculescu sînt consacrate operei lui Gheorghe Bogdan - Duică, istoric literar, lucrările căruia *încorporează o documentare masivă...*, un interes accentuat pentru epoca sa (nr. 12) și lui Duiliu Zamfirescu, care s-a impus prin poezia și prin romanele sale (nr. 8).

Alexandru Ciorănescu publică în nr. 5 articolul *De la gesta franceză la Miron Costin*, consacrat creației marelui cronicar moldovean. Autorul realizează un exercițiu comparativ al Cronicii lui Cos-

tin și al altor scrieri de aceeași factură din literaturile occidentale, inclusiv cea franceză.

În mod deosebit se cere a fi evidențiat studiul lui Șerban Cioculescu *Operele premiate ale scriitorilor tineri needițați* (nr. 9), un studiu despre autorii de poezii și eseuri care s-au învrednicit de premiul special al prof. Dumitru Gusti. Autorii operelor premiate erau Emil Cioran cu „*tendința sa vitalistă accentuată, dar contradictorie*”, Eugen Ionescu cu „*tendința de negativism critic asupra literaturii române*”, Constantin Noica, „*restabilizator al încrederii în structura formală, logică și matematică...*”, Eugen Jebeleanu, Vladimir Cavarnali, Horia Stamatu.

Cîteva articole iau în discuție problemele învățămîntului românesc din anii 20 - 30 ai secolului XX. În studiul *Școala satului* (nr. 8), Constantin Rădulescu - Motru își expune părerile sale referitor la viața rurală, care „*condiționează civilizația deopotrivă cu orașul*”. Autorul consideră că școala sătească trebuie să difere de cea orașenească. Elevul de la sat trebuie să posede o intuiție justă în tehnica muncii gospodărești.

Problemele cu care se confrunta învățămîntul secundar din România după aplicarea Legii Învățămîntului din 1928 sînt interpretate de Scarlat Struțeanu în articolul Problema învățămîntului nostru secundar (nr. 2).

Revista Fundațiilor Regale găzduiește în paginile sale și traduceri ale unor părți din *Cartea Cărților*. O nouă traducere a cărții *Cântarea Cântărilor*, poate cea mai enigmatică din toată Biblia, carte atribuită lui Solomon, este prezentă în nr. 8. Este un poem de „*istorie alegorizată asupra iubirii lui Iahve pen-*

tru Israil”. Scrisă sub forma dialogului, cu situații și sentimente cunoscute inimii omenești, cartea destăinuie adevăruri ce se plasează mai presus de icoanele iubirii pămîntești.

Cititorul poate lectura în nr. 6 „*o poveste de cristal, izvorită la umbra Sfintelor Scripturi Tocmala crailor*” (traducere din limba franceză) de scriitorul Jules Lemaitre, o „*poveste*” despre bunătate, dragoste și înțelegere, ce-și iau începutul din religia creștină.

Din alte articole de real interes pentru economiști, filozofi, sociologi menționăm: *Reabilitarea spiritualității de Constantin Rădulescu - Motru* (nr. 11), o intervenție despre știința spiritualității, unitatea organică între spirit și materie, timpul și spiritualitatea, viața spirituală normală...; *Tineretul: o nouă categorie socială de Alexandru Mironescu* (nr. 4); *O criză economică acum două sute de ani* (despre criza economică din Franța lui Ludovic al XII-lea) de George Stroe (nr. 4), *Asimetrie și dezechilibru* (despre simetrie și frumos, asimetrie și dezechilibru ca formule de gîndire și forme de expresie) de Alexandru Mironescu (nr. 5).

Demnă de interes este și rubrica *Cronici* care conține în fiecare număr discursuri de ultima oră a unor personalități notorii, comentarii la opere recent apărute, trecerea în revistă a evenimentelor culturale ale epocii. Spre exemplu, în nr. 5 este publicată cronică lui Constantin Noica *Despre ideologia lui Eminescu*, o recenzie la volumul lui George Călinescu *Opera lui Eminescu*.

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A APEI

Valentina VACARCIUC, bibliotecar
Sala de lectură Științe Reale, Naturale, Ecologie,
Pedagogie, Psihologie, Artă

„...tu ești cea mai mare bogăție din lume”.

O veche zicală arabă spune: „*Apa e mai scumpă decât diamantul cel strălucitor*”. Într-adevăr, pe globul pământesc nu există ființă sau plantă care să poată exista fără apă. Conținutul apei în organismul uman e de circa 70 %, în pești - 75%, în meduze - 99%, în tomate - 90%, în mere - 85%. Viața omului este strict determinată, cum se știe, de conținutul de apă din oase - 22 %, creier - 75 %, mușchi - 75 %, sânge - 83 %.

Pînă la începutul secolului XX, cererea de apă, calitatea acesteia și eficiența utilizării ei păreau probleme de importanță secundară. Însă în a doua jumătate a secolului XX, apa potabilă a devenit o materie primă deficitară. Specialiștii au constatat că la sfârșitul secolului XX populația globului era între 6 și 7 miliarde de locuitori, dintre care jumătate locuiau în mediul urban. Evident, nevoile vitale de apă sunt proporționale numărului populației. Nu e de mirare că în ultimii ani această problemă a devenit una globală.

Una dintre cele mai importante reuniuni, în cadrul căreia s-au luat în dezbatere multiplele aspecte ale problemei apei potabile, a fost *Conferința Națiunilor Unite* desfășurată la Mar del

Plata (Argentina), în martie 1977. Conform datelor Conferinței, volumul total al apei existente pe pământ este apreciat la 1 400 milioane km³, din care volumul total de apă potabilă este doar de circa 2,7 %. Și numai 0,46 % din cantitatea de apă potabilă de pe glob poate fi utilizată direct. Mai mult, în consecința progresului economic și a creșterii continue a necesităților umane, resursele de apă sînt poluate considerabil.

Această stare de lucruri a alarmat Organizația Națiunilor Unite, care, în 1992, în cadrul Conferinței privind mediul înconjurător de la Rio de Janeiro, a declarat ziua de **22 martie - Ziua Internațională a Apei**. Scopul general era de a sensibiliza Guvernele și populația globului asupra faptului că apa nu este o resursă inepuizabilă, iar dezvoltarea resurselor de apă contribuie mult la productivitatea economică și la bunăstarea socială. *Ziua Internațională a Apei* este marcată începînd cu anul 1993.

Anul 2005 a determinat începutul deceniului numit *Apă pentru viață*, scopul căruia este de a realiza, pînă-n anul 2015, obiectivele cu privire la apă și salubritate, adoptate la nivel internațional. *Deceniul Apă pentru viață* proclamat de ONU este o posibilitate pentru comunitatea internațională de a-și concentra

eforturile și angajamentele politice și economice globale asupra problemei resurselor apei. Antoine de Saint – Exupery scria: „*Tu nu ai nici gust, nici culoare, nici miros, neștiind ce este aceasta, nu se poate de spus că ești necesară pentru viață, tu singură ești viața, tu ești cea mai mare bogăție din lume*”. Ar fi necesar ca fiecare din noi să-și aducă contribuția la soluționarea acestei probleme de care depinde viața omului pe pământ.

În sala de lectură Nr. 3, *Științe Reale, Naturale, Ecologie, Pedagogie, Psihologie, Artă* a Bibliotecii Științifice Universitare a fost vernisată expoziția *Apa - oglindă a lumii exterioare*, în cadrul căreia au fost prezentate cărți și ediții periodice la temă. Scopul acesteia este de a atrage atenția cititorilor la problemele stringente cu care se confruntă societatea umană și natura.

Problema apei are două aspecte: mai întâi, această resursă naturală este în cantități insuficiente și inegal distribuite pe glob, în al doilea rând, este supusă unei puternice poluări tocmai datorită progresului tehnic și exploziei demografice. Importanța abordării ambelor aspecte concomitent a determinat concepția lucrării Liliane Topliceanu *Apa. Captare. Tratare. Epurare* (Chișinău, Ed. Tehnica - Info, 2003), care abordează problema apei în ansamblu, de la captare pînă la restituirea în emisar, incluzînd gestionarea stațiilor de epurare a apelor. Lucrarea își propune să ofere o privire de ansamblu asupra circuitului complex al apei, oferind informații asupra echipamentelor și tehnologiilor aferente. Sursa este destinată cu precădere studenților facultăților teh-

nice cu discipline înrudite în programele de studii, avînd scopul să le stimuleze interesul și să le ofere direcții de cercetare. Lucrarea este accesibilă fiecărui cititor interesat de problematica apei.

Volumul *Starea factorilor de mediu din Republica Moldova*, elaborat de un grup de autori: Gheorghe Duca, Ion Stoleru, Alexandru Teleuță (Chișinău, Ed. Grafema - Libris, 2003), este rodul unor preocupări ale specialiștilor din organele de mediu, în primul rînd, al celor din inspectoratul Ecologic de Stat, fiind sintetizate în el datele privind starea factorilor de mediu în general și, în special, în fiecare raion în parte. Investigațiile în domeniu sînt ilustrate prin diagrame, grafice, tabele și fotografii concludente. Astfel concepută, lucrarea prezintă un deosebit interes pentru specialiștii din structurile oficiale de mediu, organizațiile ecologice neguvernamentale, precum și pentru jurnaliști, studenți, cadre didactice, agronomi și pentru toți cei tentați să ocrotească frumusețile plaiului natal.

Necesitatea de a promova o politică unică în domeniul mediului și folosirii resurselor naturale, de a organiza procesul de reformare a economiei naționale și conform cerințelor ecologice, orientarea politică spre integrare europeană – toate acestea au condiționat revizuirea politicii de mediu și elaborarea unui document conceptual nou în domeniu. Astfel, *Concepția politicii de mediu a RM* (Chișinău, Ed. Reclama, 2002)

a fost elaborată de un grup de cercetători în domeniu, în frunte cu academicianul Gh. Duca. Scopul lucrării este să se racordeze obiectivele majore ale politicii ecologice la schimbările social - economice din țară, la programele și tendințele regionale și globale în domeniu pentru a se preveni degradarea mediului.

Proiectul Izvoare (autor V. Moșanu, Chișinău: Ed. Continental Group, 2005) - apărut în cadrul Programului *Prin cooperare și participare să salvăm râurile dăinuiri noastre*, inițiat de organizația obștească *Avântul* și realizat și cu susținerea financiară a Centrului Regional de Mediu din RM. Această lucrare abordează stricto sensu 2 subiecte: despre apă și despre implicare. Altfel zis, este vorba despre implicarea comunităților locale a oamenilor care populează satele și orașele noastre în activitățile de protejare și utilizare judicioasă a apelor. Lucrarea este destinată unui cerc larg de cititori: profesori, elevi, studenți, dar, nu în ultimul rând, și pentru autoritățile publice locale.

Cea mai remarcabilă lucrare din expoziția *Problematika mediului înconjurător* este colecția intitulată *Mediul geografic al RM*. Primul volum, *Resurse Naturale*, coordonat de Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale al RM, (Chișinău, Ed. Știința, 2007), constituie o lucrare de sinteză privind resursele na-turale. După prezentarea

aspectelor generale ale mediului geografic, sînt reflectate categoriile de resurse naturale, în funcție de diversitatea, utilitatea pentru societatea umană, răspîndirea geografică, gradul și modul de valorificare și măsurile de protecție. Această carte are o însemnătate majoră, deoarece reprezintă cel mai recent studiu privind starea

resurselor naturale ale R. Moldova, inclusiv a resurselor de apă.

Lucrarea *Resursele acvatice ale RM*, coordonată de Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale al RM (Chișinău, Știința, 2007), conține informații despre hidrografia R. Moldova. Materialul este structurat în trei capitole: *Caracteristicile morfometrice și morfologice ale obiectelor acvatice*; *Caracteristicile regimului hidrologic al râurilor*; *Hidrografia obiectelor acvatice*. Cartea conține, de asemenea, multe imagini, hărți, tabele.

Poluarea apei are un impact negativ asupra sănătății omului. Problema respectivă este abordată în lucrarea *Mediul ambiant și sănătatea populației* (autor, V. Arapu, Bălți, 2006). Autorul descrie tendințele de poluare a mediului ambiant, influența celor mai primejdioase impurități asupra sănătății omului, apariția proceselor patologice și a bolilor. La fel, sînt descrise realizările practice, sociale în perioada de tranziție la economia de piața.

Multe din cele mai importante materiale privind problemele de mediu sînt sintetizate sub forma materialelor didactice. Trebuie remarcată în acest sens

lucrarea *Ecologia și protecția mediului. Practica pe teren* (Chișinău: CEP USM, 2006), semnată de D. Roșcova, T. Dudnicenco, V. Donin.. Materialul didactic include zece lucrări practice, realizate conform curriculum-ului la disciplina Ecologie și Protecția Mediului. Sursa va contribui la completarea cunoștințelor ecologice, la formarea unor deprinderi practice necesare, utile studenților specializați în ecologie, biologie, pedologie etc.

Expoziția dată atrage atenția cititorului și prin mulțimea de publicații periodice care abordează subiectul în discuție: *Natura; Gutta; Florile Dalbe; Mediul Ambiant; Revista Apelor; Экология и жизнь*.

Revista apelor este o publicație trimestrială cu materiale orientate spre protecția și utilizarea rațională a resurselor acvatice. Partenerii principali ai revistei sînt Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale, Agenția *Apele Moldovei*, Asociația Republicană *Moldova Apă - Canal*. În revistă sînt luate în dezbatere cele mai stringente probleme legate de protecția și utilizarea judicioasă a resurselor acvatice: alimentarea cu apă și canalizarea, starea apelor

de suprafață și a celor freatice, biodiversitatea acvatică, irigația, utilizarea apei în industrie, consumul casnic al apei potabile etc. Revista este destinată unui cerc larg de cititori - atît specialiștilor în domeniu, studenților, cetățenilor de rînd, cît și reprezentanților organelor administrației publice locale.

Mediul ambiant este o revistă științifică de informare și cultură ecologică, fondată de Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale, Institutul de Ecologie și Geografie al Academiei de Științe din Moldova. Publicația acordă atenție maximă subiectelor de reală importanță pentru specialiștii și persoanele interesate de protejarea și conservarea naturii. Trei ar fi domeniile prioritare: științific, informațional, de cultură ecologică. Astfel, sînt publicate nu doar studiile specialiștilor din domeniu, reprezentanților ONG - urilor, dar și a tinerilor cercetători, doctoranzi, studenți, elevii.

Expoziția dată a trezit atenția studenților. Ei au solicitat lucrările expuse, găsind în ele răspunsuri la problemele actuale ale mediului ambiant. E îmbucurător faptul că anume tinerii se interesează și se încadrează activ în soluționarea problemelor existente.

Parte componentă din *natura - mamă*, omul are obligația de a proteja, de a salva de la distrugere lumea înconjurătoare.

Bibliografie consultată:

1. Amariei, Livia. Apa sursa pentru viata. In: Natura, 2005, nr 4, p. 2.
2. Garaz, Mihail. Izvorul din codru verde. Ch.: Ed. Prut Int., 2001, p. 123.
3. Lupei - Prodan, Maria. Impactul apei potabile asupra sănătății populației. In: Studia Universitatis. Seria Stiințe ale Naturii: Rev. șt. a USM, 2007, An. 1, nr 7, p. 14 - 18.
4. Савельева, Г. В. Книжная выставка как путь к читателю в информационном пространстве библиотеки. В: Школьная библиотека, 2005, nr 7, p. 26 - 29.

OPERA LUI VASILE ALECSANDRI ÎN COLECȚIA "CARTE RARĂ"

Varvara GANEA, bibliotecar principal
serviciul Documentare, Informare Bibliografică

Poet al priveliștei și al legendelor românești. Fără să ajungă la înălțimea tulburătoare a geniului lui Eminescu, el este totuși un mare poet, cu o fizionomie proprie și originală. De aceea el are dreptul să trăiască în conștiințele noastre, iar noi avem datoria să nu sărăcim patrimoniul nostru sufletec, lăsând în uitare pe clasicul poet, cu interesantele note idilice și eroice pe care el le-a adus poeziei românești.

N. I. Herescu

Poet al secolului XIX - Vasile Alecsandri a fost dotat cu un talent universal. A scris nu numai poezie, ci și proză, teatru, publicistică, a întreținut o vastă corespondență cu prietenii și cu cititorii săi și s-a implicat în viața politică a țării.

În privința datei nașterii lui V. Alecsandri s-au purtat discuții aprinse. După unii cercetători, V. Alecsandri s-ar fi născut în 1819 sau la 21 iulie

1821 „Ivirea la viață, menționează G. Călinescu, a fost romantică. Fugind de răzmeriță înspre munții Bacăului, mama împlini rostul în căruță, păzită de departe de patru slugi înarmate, sub vehicul fiind culcușul tatălui”.

Biblioteca Științifică Universitară posedă un fond aparte al colecției de *Carte Rară* ce numără peste 4 000 de publicații ale scriitorilor din țară și de peste hotare. Colecția *Scriitori clasici români* conține un set de documente variate ce se referă

la viața și opera lui Vasile Alecsandri.

Doine și lăcrimioare de B. Alecsandru: 1842 - 1853. Cartea are imprimat pe foaia de titlu câteva ștampile, mărturie că acest exemplar a făcut parte din colecțiile Bibliotecii Centrale din București, Bibliotecii Academiei Române, bibliotecii lui Alexandru Odobescu etc. Din păcate, lucrarea nu s-a păstrat complet - începe de la pagina 353 și cuprinde compartimentele *Doine, Lăcrimioare, Suvenire*. Predilecția lui Alecsandri pentru folclor este mai mult decît cunoscută. Doinele fuseseră întiile poezii de inspirație și factură pur românească în literatura noastră. Ciclul *Lăcrimioare* este, în fond, un jurnal tainic al iubirii poetului pentru Elena Negri. Cele 22 de poezii nu au fost publicate în volum mult timp. Abia în 1853, aflînduse la Paris, Alecsandri le-a adunat pe toate (din ziare, reviste sau calendare) într-un volum. Tot acum, cînd trecuseră *ani de lacrimi*, scrie poezia *Steluța*, pe care o așază în fruntea *Lăcrimioarelor*, ca o pecetuire și consacrare a lor.

În poeziile cuprinse în *Suvenire: Deșteptarea României, Adio Moldovei, Întorcere la țară, Dezrobirea țiganilor* etc. (total - 21 de poezii) aflăm rezonanțele poetice ale evenimentelor la care poetul fusese martor și care făcuse să-i vibreze sufletul.

Poezii populare ale românilor. București: Tipografia Lucrătorilor Asociați, 1866, Vol I, 416 p. conține cîntece batrinești (*Legende și Balade*) - mici poeme ale întîmplărilor istorice și asupra faptelor mărețe, Doine - ce cuprind toate cîntecele de dor, de iubire și jale și *Hore* - cîntece de veselie ale poporu-

lui. Această culegere publicată la începutul anului 1966 este dedicată doamnei Elena Cuza. Publicarea se face în folosul Azilului *Elena*, fiindcă: „poeziile culese din gura poporului sunt copii găsiți ai geniului românesc și au dreptul de a se bucura de îmbrățișarea înaltei protectoare a Azilului „Elena”. *Miorița, Toma Alimoș, Bujor, Dragoș* sînt doar câteva din baladele inserate în culegere, texte care circulă și astăzi cu haina dată de Alecsandri.

Poezii epice. București, Ed. Cartea Românească, 1936, 48 p. - e o ediție îngrijită de Ion Pillat și cuprinde următoarele poeme: *Sentinelă română, Visul lui Petru Rareș, Dan, căpitan de plai, Grui - Sînger, Balcanul și Carpatul, Peneș Curcanul, Sergentul Rareș* - capodopere intrate în tezaurul poeziei române.

Poezii. Craiova: Ed. Scrisul românesc, 1940, 326 p. (vol. tipărit sub îngrijirea prof. univ. N. I. Herescu). Culegerea cuprinde *Poezii populare* (Doina, Miorița, Monastirea Argeșului); *Doine, Lăcrimioare, Suvenire, Mărgăritare; Pasteluri* etc. Antologia reunește cele mai frumoase poezii ale bardului de la Mircești, întrunind toate speciile valorificate: *oda, imnul, pastelul, legenda, basmul, doina*. De altfel, Alecsandri a cultivat, statistic vorbind, 26 specii poetice: poezii lirice(61), pasteluri (53), legende (26), madrigaluri (22), poeme (20), balade(15) și elegii (14).

Miorița. București: Albatros, 1972, 60 p. + 1 caiet +

1 disc / Interpret: Tudor Gheorghe, o ediție multilingvă (română, engleză, franceză, germană, rusă, spaniolă), tipărită cu litere special desenate de Emil Ghendea.

Miorița. Iași: Ed. Junimea, 1994, 63 p., o lucrare în miniatură (3x4 cm), textul și ilustrațiile sînt gravate în lemn de M. Olinescu. În accepția lui V. Alecsandri acest mit: „*e o capodoperă ce simbolizează existența pastorală a poporului român și chiar unitatea lui în mijlocul real al țării reprezentat de lanțul carpatin*”.

Proza; Amintiri; Povestiri romantice.

Craiova: Ed. Scrisul românesc, 1939, 326 p. – ediție comentată de profesorul universitar Alexandru Marcu. Pe lîngă o caracterizare generală a operei, volumul cuprinde și o analiză literară aplicată a fiecărei proze în parte. Nu lipsesc nici indicațiile bibliografice indispensabile pentru fixarea cronologiei operei. Îndemnat de prietenul său Kogălniceanu, Alecsandri scrie primele bucăți autobiografice. Ele fac parte din primul compartiment al volumului - *Amintiri: O preumblare prin munți, Balta - Albă, Vasile Porojan* etc. Cel de-al doilea compartiment - *Povestiri romantice cuprinde: Buchetiera de la Florența, Muntele de foc, Istoria unui galbăn și a unei parale, Dridri și Mărgărita.*

Demnă de interes este și literatura epistolară a lui V. Alecsandri. *Scrisorile* sale sînt: „*o poarta deschisă prin care poetul păstra legătura cu viața politică și literară a țării*”.

Alecsandri, se știe, a ținut o intensă corespondență cu personalitățile epocii: Ale-

xandru Ioan Cuza, Mihail Kogălniceanu, C. Negri, N. Bălcescu, Ion Ghica, D. A. Sturdza etc.

V. Alecsandri. Scrisori inedite: Corespondența cu Edouard Grenier 1855 - 1885. București: Ed. librăriei „Universala” ALCALAY Co., [?], 92 p. (traduse și publicate cu o introducere de Alecsandrescu - Dorna). Om cu relațiuni alese, Grenier, era considerat un remarcabil poet al sec. XX-lea. Discipol al lui André Chénier, al lui Lamartine, el merită să fie pus alături de Barbier, de Brizeux, de Laparde, care-i prețuia foarte mult talentul. Creînd prietenii credincioase, el purta corespondență cu mulți străini: germani, greci, români, italieni etc.

Volumul respectiv conține treizeci și două de scrisori ale lui Vasile Alecsandri, adresate, între anii 1855 - 1885, lui Eduard Grenier și este, practic, un capitol din volumul *Memoires de la Société d'Emulation du Doubs* (1909, seria 8-a, Tom IV) – un memoriu amănunțit asupra corespondenței pe care poetul Edouard Grenier, mort în 1901, o lăsase bibliotecii orașului Beșançon. Un tînăr savant, fiul profesorului de la Sorbona, Antonin Gazier, își dă seama de bogăția materialului ce-l avea la îndemînă, de importanța acelor mii de scrisori ale marilor personalități literare și politice din a doua jumătate a veacului al XIX-lea. Le păstrează cu sfințenie, oferindu-le cu generozitate cercetătorilor pentru studierea epocii literare și politice. O parte importantă a Memoriului lui Gazier îl constituie scrisorile inedite ale lui Vasile Alecsandri, care prezintă un indiscutabil interes pentru noi, or, tot ce-a ieșit de sub pana poetului merită să fie cunoscut în profunzi-

me. *Scrisorile* lui V. Alecsandri, datate cu 1877, sînt adevărate pagini de istorie.

V. Alecsandri. Scrisori: Către T. Maiorescu, I. Negruzzi, Al. Papadopol - Callimach și Paulina Alecsandri. București: Ed. Librăriei SOCECŪ & Comp., 1904, 317 p., (publicată și îngrijită de I. Chendi și E. Carcalechi).

În capul volumului este așezată o bibliografie, relativ completă, a operelor lui Alecsandri și notițe despre rezonanțele din presă și impresiile opiniei publice. Urmează, într-o ordine cronologică, scrisorile adresate lui T. Maiorescu, I. Negruzzi, Al. Papadopol - Callimach și Paulina Alecsandri. Scrisorile conțin fapte interesante și date de natură psihologică, istorică și politică ale vieții de atunci. Iată ce scria, de exemplu, V. Alecsandri de la Mircești, la 25 mart, 1875 lui T. Maiorescu: „*Lubi-te Domnule Maiorescu, Vroiți să ascultați istoria unei biserici de șeară? – În satul Mircești ecsista o bisericuță veche, durată în lemn de stejar și ornată cu arabescuri foarte frumoase pe care le săpase un sculptor necunoscut de-a lungul grinzilor. Acest templu modest, cap d'operă pierdut în câmp și încunjurat de mormînturi, era deservit de un preot care printre alte dăruri avea și darul beției. Într'o Duminică, or fi acum cîțiva ani, preasfințitul, doritor de a schimba potirul pe stacană și de-a părăsi mai de grabă altarul pentru ca să se ducă la taraba crîșmei... uitînd să stingă lumînările în biserică...!*” Urmează o întreagă povestire captivantă despre biserică și preotul ei, despre suflul vieții acestui mic sat. La finele scrisorii, autorul roagă pe DI Maiorescu să-i ajute pe acești oameni să iasă din impas.

Din scrisorile către Paulina Alecsandri, aflăm multe informații despre călătoriile scriitorului. La 2 iunie 1882, din Londra, el scria: „*Dragă, cînd ne-om întîlni oi avea de istorisit, căci în cîteva săptămîni am vizitat părțile cele mai frumoase din Europa: Austria, Italia, Franța și Englitera!*”

Scrisori inedite de la Vasile Alecsandri 1872 - 1890 publicate de Emil Virto-su. București, Ed. Fundației Culturale Mihail Kogălniceanu, 1939, 26 p. Această corespondență este grupată în două capitole: primul cuprinde 3 scrisori și 4 telegrame (din care 3 în limba franceză) adresate lui M. Kogălniceanu, între anii 1872 - 1889 și al doilea - 12 scrisori (6 – în l. franceză) adresate lui Miliță (D. A.) Sturdza, între anii 1884 - 1890.

Scrisorile către Kogălniceanu prezintă interes din mai multe puncte de vedere: prezintă calitatea raporturilor de prietenie, precum și continuitatea lor de-a lungul anilor; și ținea să dea certitudinea că nu se amestecă în luptele politice, nici chiar pentru a-l sprijini pe vechiul său prieten Kogălniceanu. Dar în scrisoarea din 19 aprilie 1875, el nu pierde totuși prilejul să facă o declarație de principiu lui Kogălniceanu, din care se vede că era mai puțin îndepărtat de politică decît i se părea și că apela la ea cînd i se părea folositor sau convenabil: „*Fii liniștit! Nu am ajuns încă la acel grad de tîmpire, sau de patimă zisă politică, încît să primesc a-mi sacrifica orbește convingerile mele personale, pentru a com-*

place unui partid. fie oricare și văpsit oricum, nefiind, precum mă știi, nicidecum ambițios de a ieși la iveală pe scena parlamentarismului”.

Contribuția lui Vasile Alecsandri la crearea și dezvoltarea teatrului național a fost apreciată de el însuși: „*Nu știi dacă am creat teatrul național, dar știi că i-am adus un mare concurs*”. În lipsa unui repertoriu autohton, Alecsandri alături de M. Kogălniceanu, C. Negruzzi, A. Russo, apar drept cei dintii autori de acest gen, înlăturând tradiția unui teatru importat prin traduceri din literatura greacă, franceză sau italiană și construind în mod grabnic un repertoriu original.

Pe lângă cele trei drame istorice în versuri: *Despot Vodă* (1879); *Fântâna Blanduziei* (1884) și *Ovidiu* (1885), a mai compus peste cincizeci de piese tipărite în patru volume, între anii 1844 - 1875.

Ovidiu: Dramă în 5 acturi și în versuri (Vol XI al Operelor complete și IV al teatrului), București: Ed. Librăriei SOCECU & Comp., 1901, 140 p. – dedicată cu cel mai profund respect Măestăței Sale Elizaveta, Regina României. În acest volum a intrat încă o piesă în 3 acturi și în versuri *Fontâna Blanduziei*. București, 1907, Vol. X al operelor complete și V al teatrului, 147p.

Despot - Vodă: Legendă istorică în versuri. București: Ed. Tineretului, 1953, 188 p. Această dramă istorică a fost scrisă, când Vasile Alecsandri avea 60 de ani și patru decenii de muncă literară. Legenda istorică în versuri, precum a numit-o autorul, a ridicat teatrul național de inspirație istorică la mare înălțime, aducând în scenă momente și figuri din trecutul zbuciumat al poporului nostru, slăvind pe eroii luptei pentru libertate, în lupta împotriva tiraniei.

Chirița în Iași. București: Ed. Tineretului, 1954, 171p. – ediția cuprinde încă două piese: *Chirița în provincie* și *Chirița în voiaj*.

„*Cărțile lui Vasile Alecsandri au avut o mare circulație europeană, au fost traduse și publicate în limbile franceză, engleză, germană și italiană. În 1853 și în 1855 Doinele sale au cunoscut două ediții franceze, la Paris, iar în anul 1854, o ediție engleză Doine or the National Songs and Legends of Romania. În 1885, piesa de teatru Fântâna Blanduziei cunoștea o ediție germană, la Viena. Numeroase traduceri mai târziu ale operelor bardului de la Mircești l-au făcut atât de cunoscut, încât i s-au consacrat în străinătate mai multe monografii și teze de doctorat. (Simionescu, Dan; Buluță Gheorghe. Pagini din istoria cărții românești. București, Ed. Ion Creangă, 1981, P. 159.)*

Bibliografie consultată:

1. Biblioteca în cifre [citat la 12.05.2008]; Accesibil pe Internet: <URL: <http://libruniv.usb.md>>

2. Călinescu, G. Vasile Alecsandri. In: Istoria Literaturii Române: De la origini pînă în prezent text stabilit de Al. Piru. Craiova: Ed. VLAD&VLAD, 1993, p. 281-319
3. Curticăpeanu, Doina. Vasile Alecsandri – prozator: (Profilul memorialistului). București: Ed. Minerva, 1977.
4. Curuci, Leonid. Speciile literare cultivate de V. Alecsandri: (Clasificări și analize). Ch.: Ed. Paragon, 2004.
5. Epoca lui Alecsandri [citată 14.05.1008]; Accesibil pe Internet: <URL: http://biblior.net/istorialiteraturii_roman_e>
6. Nicolescu, G. C. Viața lui Vasile Alecsandri. Ch.: Ed. Hiperion, 1990.
7. Piru, Al. Vasile Alecsandri. In: Analize și sinteze critice. Craiova: Ed. Scrisul românesc, 1973 p. 38 - 80.
8. Roman, Ion. Vasile Alecsandri: Orizonturi și repere. București: Albatros, 1973
9. Stanciu, Ilie. Biblioteci în România. In: Călătorie în lumea cărții: Mică encicl. il., București: Ed. didactică și pedagogică, 1970, p. 180 - 205.
10. Vasile Alecsandri [citată la 13.05.2008]; Accesibil pe Internet: <<http://biblioteca.euroweb.ro>>

ALEXEI MATEEVICI – 120 DE ANI DE LA NAȘTERE

Diana GĂINĂ, bibliotecar principal
serviciul Împrumut la domiciliu

“Iubiți Basarabia, dragii mei, iubiți poporul ei cu sufletul deschis adevărului și dreptății, iubiți trecutul ei bogat în monumente istorice, mai ales, cele bisericesti, tradițiile și obiceiurile lui strămoșești – și nu vă veți înșela. Iubiți-o, cunoașteți-o, învățați-o – acesta este testamentu-mi adresat vouă...”
Alexei Mateevici

Mateevici, cel mai talentat dintre poeții generațiilor trecute ale Basarabiei, a avut o soartă mai mult decît crudă. Român pînă în cele mai adînci fibre ale ființei lui, el n-are norocul să-și potolească setea de cultură din izvorul culturii naționale.

Despre basarabeanul Alexei Mateevici, preot militar, participant la luptele de la Mărășești, mort în 1917 la

numai 29 de ani, G. Călinescu spunea că „ar fi fost un mare poet, dacă trăia”. Criticul îl așază pe Mateevici alături de Eminescu, pentru talentul de a scoate „mireasmă din ritmurile populare”, considerîndu-l superior lui G. Sion, autorul odei *Limba românească* (1855).

Alexei Mateevici a fost, întâi de toate, poet. *Eu cînt, Țăranii, Țara, Cîntecul zorilor* sunt opere poetice purtînd pecetea individualității autorului, din fiecare putîndu-se cita versuri bine cizelate, expresii cu adevărat înaripate privind omul și existența umană în general.

Este autorul unei opere destul de vaste ca volum, chiar impresionantă, dacă ne gîndim că activitatea sa a durat doar ani numărați, extrem de variată prin domeniile pe care le-a explorat și tematica pe care a abordat-o.

Mai presus de toate, el a fost un poet foarte înzestrat și un traducător iscusit, care ne-a transmis prin filiera cugetului curat vederile, trăirile, visurile ce l-au animat, doleanțele, năzuințele țărănimii basarabene, pe care a iubit-o așa de mult, sfintele aspirații naționale ale întregului său popor, înfeudat de un aspru regim autocratic străin, oferindu-ne totodată și o fracțiune ponderabilă a poeziei clasice ruse.

Se știe de asemenea că poetul a fost un pasionat culegător de folclor, care a publicat nenumărate studii și articole în probleme legate de cultura, istoria și viața cotidiană a românilor.

Cele mai importante dintre acestea sînt, fără îndoială, cele consacrate folcloristicii, pornite din interesul și dragostea sa pentru creațiile populare: „*M-a atras totdeauna cu o putere deosebită folclorul românilor noștri, datinile, poveștile strămoșilor, frumoasele legende și cîntece populare...*”, mărturisirea Mateevici într-o scrisoare adresată lui Ioan Bianu.

Alexei Mateevici este în planul biografic un Cârlova al Basarabiei. A trăit doar 29 de ani, o existență meteorică nu lipsită de vicisitudini și greutăți ca student, profesor și preot.

În plan literar, poetul este comparabil cu Andrei Mureșanu. Ca și autorul *Răsunetului*, el este autorul unei poezii nemuritoare: *Limba noastră*. Autorul *Răsunetului* este poetul Revoluției transilvane de la 1848, al deșteptării și demnității noastre naționale, printr-o poezie care a devenit imn național.

Alexei Mateevici este poetul limbii materne. Și, în această ipostază, e neîntrecut. Nu sînt puține odele închinată limbii române, dar nici una nu poate concura cu *Limba noastră* de Alexei Mateevici – imn de slavă și durere al neamului, odă închinată graiului țării, plîns al unei nații care la 1917 își căuta demnitatea și spera profund în triumful rațiunii.

Limba noastră răsună patetic și măreț ca imn de slavă închinat neamului românesc, care a cîntat-o și o cîntă cu mîndrie, conștient fiind că prin aceasta și-a păstrat și-și păstrează ființa națională. Intonația solemnă se simte prin repetarea expresiei „*limba noastră*” cu care încep majoritatea strofelor și care sună ca un leitmotiv al întregii poezii; prin acest procedeu, poetul dezvăluie multilateral concepția sa despre limba maternă, aceasta fiind și cauza dragostei nemărginite pentru ea. În accepția lui Mateevici, limba este expresia supremă a însăși ființei poporului român, a istoriei, a luptei, a traiului, a concepțiilor, a credinței și a artei lui.

Poezia *Limba noastră* a fost scrisă ca o replică împotriva stricătorilor de limbă, precum și împotriva aceluia care

susțineau că limba noastră e prea săracă pentru a putea exprima idei mari, simțiri înalte, că este inaptă pentru poezie, filozofie, știință.

Tematica și mesajul poeziei *Limba noastră* îl înscriu pe Mateevici în rîndul unor iluștri reprezentanți ai scrisului românesc, dintre care amintim doar pe I. Văcărescu, V. Alecsandri, M. Eminescu, L. Blaga, N. Stănescu, care au adus, în epoci diferite, dovezi de prețuire a poeziei ce alcătuiesc limba română.

A. Mateevici se prezintă ca cel mai de vază reprezentant al culturii spirituale basarabene din epoca sa, poet, cărturar și profet al poporului căruia i-a aparținut cu trup și suflet. Acest lucru ni-l sugerează pregnant poetul Dumitru Matcovschi în simțite-i versuri dedicate vestitului pămîntean: „*Părintele limbii noastre / Și geniul acestui meleag [...] / Poetul e cinstea noastră / Și partea de eternitate, / Pe care ne-a hărăzit-o / Marele Demiurg.*”

Colecția Bibliotecii Științifice a Universității de Stat *Alecu Russo* din Bălți dispune de valoroase opere ale poetului Alexei Mateevici. *Limba noastră, În zarea anilor: Poezie, proză, publicistică, Scrieri, Opere etc.* sunt studiate cu interes de studenți și profesori, fiindcă A. Mateevici e poetul neamului nostru, e lumina care întotdeauna ne va călăuzi spre adevăr și ne va reda credința în ziua de mîine.

Cu A. Mateevici se stinse una din cele mai frumoase și mai temeinice speranțe pentru îmbogățirea literaturii românești cu opere nemuritoare.

Cu atît mai dragi ne sunt și ne vor fi pururi mărgăritarele pe care ni le-a dăruit poetul în scurta lui viață. Pentru aceste mărgăritare și pentru viața lui închinată neamului nostru, noi, cei de azi, cît și urmașii noștri să nu-l dăm uitării, ci veșnic să-l avem în inimă și-n suflet!

Referințe bibliografice :

1. Ciocanu, I. Actualitatea lui Alexei Mateevici. In: *Literatura română : St. și materiale pentru învățămîntul preuniv.* Ch.: Prometeu, 2003. p. 225-228. ISBN 9975-919-35-9.
2. Colesnic, I. *Doina dorurilor noastre.* Ch.: Museum, 2007. 336 p. ISBN 978-9975-948-03-6.
3. Halippa, Pan., „Înviați-ne dar graiul”: Despre A. Mateevici. In: *Basarabia : rev. a scriitorilor din Moldova.* 1993, nr 8, p. 191-194.
4. Ioan, L. Alexei Mateevici : „Limba noastră”. In: *Lb. și lit. română.* 1992, nr 1, p. 30-31.
5. Alexie Mateevici : Genealogii. Iconografie. Evocări. Ch.: Știința, 2003. 198 p. ISBN 9975-67-382-1.
6. Părinte al limbii noastre : Închinare către Mateevici. Ch.: Red. revistei „Basarabia”, 1992. 143 p.
7. Teodorescu, V. Alexei Mateevici – un martir al cauzei naționale. In: *Destin românesc: rev. trimestrială de istorie și cultură.* 1997, nr 3, p. 91-98.

UN ATELIER PROFESIONAL LA DIB ULIM

Lina MIHALUȚĂ,
șef serviciu Catalogare și Clasificare

La 15 mai curent, DIB ULIM a organizat din inițiativa Comisei ABRM „Catalogare și clasificare” și „Formare profesională continuă. Etică și deontologie profesională” un atelier profesional, având ca subiect de dezbatere conținutul unui set de standarde naționale și interstatale referitor la descrierea bibliografică a diverselor resurse bibliografice. Formatorii acestui atelier au fost un grup de specialiști de la Camera Națională a Cărții, Biblioteca Națională a R. Moldova, Comitetul Tehnic nr. 1, iar moderator - Ludmila Corgenci, președinta Comisei ABRM Formare profesională continuă. Etică și deontologie profesională. La această întrunire au participat bibliotecari și specialiști în informare din bibliotecile universitare, academice, specializate, publice și de colegiu. Programul de activitate al atelierului a fost bine gândit, abordate fiind aspectele cele mai importante ale subiectelor propuse.

Valentina Chitoroagă, director CNC, a realizat în comuniucarea Sistemul publicațiilor bibliografice naționale: 50 ani de la apariția primului număr, o retrospectivă a evoluției acestei instituții pe care o conduce, accentul fiind pus pe valoarea și contribuția Camerii

Naționale a Cărții la animarea vieții spirituale a republicii. Sarcina principală a CNC constă în acumularea fondului național de tipăriuturi și informarea publicului despre edițiile apărute prin intermediul buletinelor informative: *Cronica cărții, Cronica articolelor de revistă, Cronica articolelor de gazetă, Cronica recenziiilor*, care, actualmente, apar într-o singură culegere *Bibliografia Națională a Moldovei*. Fiind parte a sistemului bibliografic național, editată în baza exemplarului legal depus de toate editurile la CNC, *Bibliografia Națională* oferă utilizatorilor informații ample despre toate genurile de publicații editate în republică.

Renata Cozonac a vorbit despre coordonatele actuale ale agendei editoriale E - *Bibliografia Națională a Moldovei* și modalitățile de abonare, care este posibilă sub formă tipărită, dar și electronică. Pagina Web a CNC va semna publicațiile în curs de apariție.

Lulia Tătărescu, președinta Comitetului Tehnic nr.1, și-a început comunicarea *Biblioteconomie. Informare. Documentare: funcții și activități* cu citate despre rolul Bibliotecii și bibliotecarilor, selectate din lucrările unor personalități notorii. Spre exemplu, sentința: „*Biblioteconomia este o știință exactă*” consună perfect cu una din Legile lui Murphy: „*Dacă vrei să găsești ceva, trebuie să știi*”

unde ai pus". Apoi, domnia sa a vorbit despre principalele standarde, evidențind aspectele esențiale ale noțiunii de standard: „Standardele sunt construite pe înțelesul tuturor categoriilor de bibliotecari și nu sînt niște documente rigide, iar atunci cînd e cazul sînt admise modalități de-a alege varianta optimă”.

În continuare, *Lulia Tătărescu* a semnalat apariția la Departamentul Moldova – Standard a documentului: *Cod de bună practică*.

Apoi, *Valentina Chitoroagă* s-a referit la *ГОСТ 7.1-2003 Система стандартов по информации, библиотечному делу Библиографическая запись. Библиографическое описание. Общие требования и правила составления*. Noile tehnologii informaționale cer și noi reguli de descriere / înregistrare bibliografică a resurselor într-un sistem automatizat de bibliotecă. Aparent, această activitate pare foarte simplă, dar în realitate ea constituie un model complicat. Aprobarea unui nou standard de descriere bibliografică a fost o adevărată explozie, însă era și timpul ca standardul în vigoare să fie reactualizat, avînd în vedere evoluția rapidă a procesului de descriere bibliografică a diverselor resurse. Noul standard a fost elaborat de Camera Cărții Federației Ruse / Biblioteca Națională a Rusiei în colaborare cu Ministerul Culturii din Rusia și țările participante, printre care se numără și R. Moldova (01.05.2005).

Acest Standard substituie, unificînd, cele 5 standarde în vigoare pînă la elaborarea celui în discuție: GOST 7.1-84, 7.16-79, 7.18-79, 7.34-81, 7.40-82. Standardul stabilește cerințe / reguli gene-

rale de descriere bibliografică a documentelor și părților unui document sau grup de documente. *Obiectul* descrierii bibliografice îl constituie toate tipurile de documente pe diverse suporturi de informare – cărți, seriale, note / partituri, hărți, materiale AV, picturi / albume / calendare / postere, documente normative / tehnice, microfilme, resurse electronice.

Vorbitoarea a evidențiat deosebirile standardului în vigoare, comparativ cu Stas-urile precedente, analizînd fiecare zonă din corpul descrierii bibliografice.

Lucrările atelierului au continuat, după o pauză, cu luarea în dezbateri a unui alt document al descrierii bibliografice ce ține de resursele electronice și non-publicații. Comunicarea *Particularități ale descrierii bibliografice: resurse electronice, non-publicații* a doamnei Ala Panici, șef serviciu Catalogare și Clasificare BNRM, coordonator al proiectului SIBIMOL, a avut ca subiect descrierea bibliografică a unor genuri de documente specifice, care în comparație cu cele monografice necesită studierea profundă, analiza minuțioasă a sursei pentru a depista cu precizie elementele bibliografice necesare pentru înregistrarea / regăsirea documentului, într-un catalog tipărit sau electronic. Drept instrument de descriere bibliografică poate fi utilizat ISBD (ER) în limba română [www.bcub.ro/continut/nutati/isbd\(er\).pdf](http://www.bcub.ro/continut/nutati/isbd(er).pdf). Cu toate că acest document nu are statut de Standard național, el poate fi aplicat în cata-

logarea acestor surse, fiind structurat conform ISBD (G) și Dublin Core (*dublin-core.org*) inițiator OCLC, care este și el un instrument cu 15 elemente metadata, destinate în special creatorilor de site-uri obligatorii pentru structura paginei WEB.

Un alt gen de documente sînt non-publicațiile, documente specifice instituțiilor de învățămînt. Statutul de non-publicații le revine: Tezelor de doctor; Rapoartelor investigațiilor experimentale și terminologice; Lucrărilor științifice finisate; Algoritmilor și programelor lor.

Toate comunicările au fost prezentate în PowerPoint cu exemple în funcție de prevederile Standardului 7.1-2003.

Efmia Macrinici, șef serviciu CNC a vorbit despre *Abrevieri în descrierea bibliografică a documentelor: prevederi ale standardelor în vigoare (STAS 8256-82 „Prescurtări de cuvinte și expresii tipice românești”, SM ISO 4:2003 „Informare și documentare. Reguli pentru abrevierea cuvintelor din titluri și a titlurilor de publicații”, Standardul interstatal GOST ISO 832- „Библиографическое описание и ссылки. Правила сокращения слов и словосочетаний на иностранных языках”)*. Acest subiect este, la ora actuală, poate cel mai discutabil în mediul biblioteconomic, atunci cînd apare necesitatea aplicării abrevierilor și prescurtărilor de cuvinte în descrierile bibliografice și referințe. Practic, fiecare agenție bibliografică aplică abrevieri în mod diferit și, pentru a unifica această activitate, CNC a elaborat o

anexă *Abrevieri de cuvinte și expresii tipice românești*, care conține o listă de cuvinte intercalate din sandardele sus numite cu unele completări și variante abreviate, înaintate pentru aprobare Consiliului Biblioteconomic Național. Examinarea conținuturilor din anexă a început chiar în cadrul atelierului și a trezit interesul general al participanților, deoarece aplicarea abrevierilor în descrierile bibliografice rămîne a fi o problemă dificilă.

Personal, am unele rezerve vizavi de acest document. Consider că nu este reușită comasarea Standardelor în vigoare. Apoi, anexa propusă cere o revizuire integrală:

- **nu toate cuvintele incluse sunt aplicabile în descrierile bibliografice (ex.: colonel, militar, lărgit);**
- **unele cuvinte, după abreviere, exprimă un alt sens, iar altele au o formă necorespunzătoare (ex.: botanic – bot., fundație – fund.);**
- **cuvintele cu sens diferit au aceeași formă abreviată (ex.: fost, foaie, filă – f., regal, registru, regiune – reg., sau veac, vezi – v.);**
- **cuvinte cu aceeași rădăcină au o formă de abreviere diferită (ex.: carte – c., document – doc., documentare – docum.), iar expresia – o altă formă (ex.: carte de informații – ct. de inform.)**

În final, ținem să menționăm utilitatea și oportunitatea unor astfel de întruniri profesionale, în cadrul cărora nu numai că facem schimb de informații, dar devenim mai competenți în domeniu. În plus, cunoștințele acumulate le putem aplica cu multă eficiență întru binele utilizatorilor sistemelor de informare moderne.

CZU: OPINII PRO ȘI CONTRA

Lilia UCRAINET,
bibliotecar, Serviciu Catalogare și Clasificare

În ultimul timp, opiniile despre Clasificarea Zecimală Universală (CZU) sînt variate. Unii specialiști consideră că ar trebui să se renunțe la clasificare în genere, oferind mai mult spațiu vedetelor de subiect, alții rămîn fideli clasificării zecimale universale, continuînd să modifice unele diviziuni sau să introducă clase noi. Orice modificare trebuie argumentată, de aceea voi încerca să pătrund în esența divergențelor dintre cele două concepții ale cercetătorilor în domeniu.

Adversarii CZU-lui au predilecție pentru vedetele de subiect din considerenul că această operație asigură o interpretare mai detaliată, bazată pe cuvinte, oferind o informație convențională despre un material concret. Dovadă elocventă în această ordine de idei este articolul „*Contra CZU: propuneri pentru o reformă a accesului după subiect în cataloagele românești*”, unde Dan Matei, de la Biblioteca Națională a României, susține: „...odată tot va trebui să se renunțe la CZU și, cu cît aceasta se va întîmpla mai tîrziu, cu atît va fi mai traumatic.”

Georgeta Lăzărescu, de la Biblioteca Academiei Române, susține această idee: „Orice sistem tradițional de regăsire a informațiilor asigură sistematizarea acestora conform schemelor de clasificare ierarhizată, dintre care cea mai utilizată este CZU. În aceste sisteme analiza docu-

mentelor este lipsită de profunzime.”

Luînd în calcul și cele spuse mai sus, putem deduce care sînt dezavantajele CZU:

- **structura CZU nu prezintă întotdeauna ierarhiile în mod corect;**
- **termenii noi nu sînt reprezentați, cele mai multe clase nefiind revăzute;**
- **uneori conceptele sînt prezentate excesiv de detaliat și nu în ordinea lor firească.**

Pe de altă parte, există, cum spuneam, și destui cercetători care pledează pentru existența și dezvoltarea CZU.

Pe plan mondial, la sfîrșitul anilor '40 ai sec. XX, CZU, ca arie de cuprindere, ajunsese să acopere teritoriul mult mai mari decît cele acaparate de cele mai ostile imperii ale lumii. Aserțiunea lui Henry Lafontaine de la Congresul din Frankfurt am Main din 1931 rămîne valabilă și astăzi: „Născocit pentru nevoile bibliotecii, dezvoltat pentru scopuri bibliografice și documentare, clasificarea zecimală va fi singura soluție posibilă în toate domeniile unde ordinea și promptitudinea în darea informațiilor a devenit o chestiune vitală. Aceasta va deveni un fel de limbă universală de-o exactitate și

ușurință de înțelegere extraordinară. Ne vom înțelege prin cifre, unde cuvintele și limbajul sînt de neînțeles. În aceasta rezidă puterea ei de a cuceri lumea."

Asfel, *Valentina Chitoroagă* de la Biblioteca Națională, într-un articol publicat în revista *Buletin* (nr. 1, 2001), menționează: „*Să tindem spre a face CZU cea mai experimentată schemă de clasificare, cunoscută de bibliotecarii noștri și menținută permanent la zi*”.

Ideea transformării și extinderii CZU este susținută de colega noastră, *Lina Mihașuța*, șef Serviciu Catalogare / Clasificare al Bibliotecii Științifice a Universității de Stat *Alecu Russo*. În studiul „*Actualizări în Catalogare / Clasificare*”, apărut în revista *Confluințe bibliologice*, nr. 1-2, 2006, remarcă: „*Clasificarea este modificată permanent pentru a reflecta informația actuală. [...] se face loc unor subiecte noi, sînt revizuite schemele existente [...], pentru a reflecta orientări noi într-un domeniu sau altul, sau se urmărește eliminarea unor inexactități*”.

Zenovia Niculescu afirmă, pe bună dreptate, că „*accesibilitatea CZU nu este o caracteristică intrinsecă, ci se dobîndește prin cunoaștere și exercițiu*”.

La fel ca matematica, sistemul CZU are utilitatea și logica sa, dar cîtă lume are vocație pentru matematică? Deci utilizarea sistemului CZU cere perseverență, eforturi susținute și cunoașterea informației din diverse domenii.

Asfel, nu tebuie să ne mirăm că, mai nou, *Clasifica-*

rea Bibliotecar - Bibliografică (B.B.K.) nu a rezistat în competiția cu *Clasificarea Zecimală Universală* (CZU).

Anul 1992 a fost unul favorabil pentru dezvoltarea CZU, fiindcă toate bibliotecile au revenit la ea, de asemenea, conform Ordinului nr. 215 din 08.10'91 „*Privind revenirea la CZU a publicațiilor intrate în biblioteci*”, punctul 5, Camera Cărții era obligată să editeze fișele tipărite în baza tabelelor CZU.

Prin urmare, CZU rămîne a fi un instrument competitiv de structurare a informației ce intră în biblioteci. Flexibilitatea ei face posibilă gruparea tuturor referințelor pe un anumit subiect și îl ajută pe specialist în găsirea informațiilor, oricît de variate sau specifice ar fi ele, prin amplasarea lor în contextul mai larg al domeniilor înrudite. *Sistemul CZU* poate fi comparat, ca structură, cu un dicționar: determină termenii prin plasarea lor într-un mediu specific, utilizează același simbol notațional pentru a denota un concept distinct, indiferent de limba folosită.

Clasificarea reprezintă accesul formal la carte și poate fi definită drept: „*aranjarea cărților sau a descrierilor acestora în modul cel mai avantajos pentru cititor*”. Ea nu este numai o grupare generală de subiecte, dar presupune sistematizarea acestora într-o ordine logică. CZU se evidențiază prin natura sa proteică, fiindcă prin indicii săi, care se atribuie lucrărilor, oferă informații privind conținutul, în primul rînd, apoi aflăm date ce țin de apartenența lucrării la domeniul sau genul literar. *Indexul CZU* asigură o interpretare unică și corectă a conținutului materiei, pentru

că atribuirea lui denotă, în același timp, și prestața bibliotecarului, arta lui de clasificare a lucrării respective.

Fiecare domeniu se distinge printr-un limbaj adecvat, astfel limbajul posedat de CZU, un limbaj numeric, este unul universal, deoarece un clasificator poate repartiza cartea în raft, fără a cunoaște limba în care a fost scrisă / tipărită.

CZU este un instrument de mare utilitate în Biblioteca Științifică Universitară, deoarece este mult mai precis și mai riguros decât oricare clasificare bazată pe cuvinte; este extrem de necesar unei cercetări documentare pe criterii științifice; prezintă o modalitate directă de a grupa informațiile și de a organiza regăsirea lor după forma fizică, forma de prezentare și subiect; joacă un rol central în structurarea fișierelor personale individuale, e o metodă de identificare a unui document după subiectul său, de

ex., în cataloagele on-line; este un factor de bază în elaborarea listelor bibliografice; constituie o sursă în terminologie în construirea tezaurilor.

Renunțarea la anumite clase, revizuirea, înlocuirea cu altele demonstrează tendința permanentă spre renovare a CZU, de asemenea, se evidențiază munca depusă pentru restructurarea tabelii zecimale universale în favoarea nu numai a specialistului, ci și a utilizatorului. Pentru regăsirea anumitor categorii de documente se va recurge mereu la CZU, deoarece nu se poate efectua o căutare fără a avea indicele principal de clasificare. CZU, în opinia noastră, reprezintă totalitatea cunoștințelor de pe glob, inserate într-o tabelă numerică care reflectă esențialul existenței noastre.

Bibliografia consultată:

1. Corbu, George, Dinu, Mihaela, Mătușoiu, Constantin. Scurt istoric al Tehnicii de bibliotecă din țara noastră. In: Biblioteca: rev. de bibliologie și știința informării, 2006, nr. 3, p. 86-87, nr. 4, p. 116-117, nr. 5, p. 151-152, nr. 6, p. 182-183, nr. 8-9, p. 252-255.
2. McIlwaine, I. C. Clasificarea Zecimală Universală: Ghid de utilizare București, 2006, 285 p.
3. Mihaluța, Lina. Actualizări în Catalogare/Clasificare. In: Confluente bibliografice, 2006, nr. 1-2, p. 65-69.
4. Panici, Ala. Noutățile catalogării, clasificării și indexării resurselor bibliografice. In: Magazin bibliologic, 2006, nr. 1, p. 23-26.

COLECȚIA CONSILIULUI EUROPEI

Valentina TOPALO,
șef CD al ONU

Odată cu deschiderea accesului la documentele *Centrului de Documentare a ONU, colecției Institutului Goethe, București, România, colecției de reviste științifice Journal Donation Project, SUA, EBSCO, Punctului de Informare a Biroului Consiliului Europei, Biblioteca Științifică* a informat comunitatea universitară că fondurile ei sînt deschise tuturor celor care depun eforturi pentru a cultiva o mentalitate europeană, pentru a pregăti, ca finalitate, integrarea europeană a R. Moldova. *Colecția Punctului de Informare a Biroului Consiliului Europei* (276 de documente ale CE) oferă beneficiarilor: universitari, studenți, membri ai ONG - urilor, locuitori ai municipiului Bălți acces la documente care conțin informații, idei din diverse domenii de activitate: drepturile omului, cooperare juridică, democrația locală, educație și cultură, sport, ocrotirea sănătății, mediu înconjurător. Astfel, bibliotecarii sălii de lectură *Științe Socioumanistice* pun la dispoziția cititorilor convenții europene, Recomandările Adunării Parlamentare și ale Comitetului Miniștrilor, lucrările conferințelor, seminarelor europene, seminarelor internaționale din diverse domenii de activitate.

88

În 2007 peste 350 de

beneficiari au frecventat zilnic această sală, împrumutînd 1 100 de documente, au obținut alte informații accesînd *Internet-ul, site-ul Consiliului Europei, alte baze de date, pliante și broșuri* (324 la număr) în limbile română, rusă, engleză, franceză. *Colecția Consiliului Europei* a fost prezentată în, și prin intermediul diverselor *expoziții, Tv - clipuri, Breviarului*. Biblioteca colaborează cu *Catedra Discipline Socioumanistice* (Facultatea Drept) în vederea difuzării informațiilor privind domeniile de activitate și experiența *Consiliului Europei*. Numai în prima jumătate a anului 2008, 522 de studenți au împrumutat 1 304 documente pentru a se pregăti de orele de curs, de seminare și pentru a organiza *Ziua Europei la Bibliotecă*. Trebuie remarcată și organizarea simpoziunilor științifice: *Evoluții cultural - istorice în Sud - Estul Europei la începutul Mileniului III, Evoluții europene în a doua jumătate a secolului al XX-lea, organizate în colaborare cu Catedra Disciplin Socioumanistice, Filiala din Republica Moldova a Fundației Forumul European pentru Istorie și Cultură*. În cadrul acestor manifestări științifice s-au produs istorici cu renume din R. Moldova și România: Nicolae Enciu, doctor habilitat în istorie, Lidia Pădureac, doctor în istorie, Universitatea de Stat Alecu Russo, Cheorghe Cojocaru, doctor în istorie, cercetător științific, Institutul

de Istorie, Stat și Drept, Academia de Științe a R. Moldova, Ioan Scurtu, doctor în istorie, prorectorul Universității, *Spiru Haret*, București, Mihai Retegan, doctor în istorie, profesor universitar, Universitatea din București, Gheorghe Buzatu, doctor în istorie, profesor universitar, Universitatea Al. I. Cuza din Iași. De un real interes s-au bucurat și expozițiile organizate cu aceste prilejuri: *Ziua Europei, Consiliul Europei și Republica Moldova, Drepturile Omului, Evoluții europene în a doua jumătate a secolului al XX-lea*. O carte solicitată, publicată cu susținerea Consiliului Europei prin intermediul Biroului de Informare al Consiliului Europei în R. Moldova, este Consiliul Europei. 800 milioane de europeni, Chișinău, 2006. În prefața acestei cărți, Terry Devis, Secretar General al Consiliului Europei menționează că: „obiectul principal al Consiliului Europei este realizarea unei unități mai strânse între cele 47 de State membre pentru protecția libertăților individuale, libertăți politice și a statului de drept, principii care constituie fundamentul tuturor democrațiilor autentice și care se referă la diferite domenii ale vieții tuturor europenilor”. Volumul *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, editat de Biroul de Informare al Consiliului Europei în Moldova în 2000, conține o serie de tratate europene, adoptate în 1950 și intrate în vigoare în 1953. Republica Moldova a semnat această Convenție... la 13 iulie 1995, în ziua aderării sale la Consiliul Europei și a ratificat-o la 12 septembrie 1997. Convenția definește drepturile și libertățile omului, stabilește un sistem internațional de protecție: orice stat și orice cetățean

pot sesiza Curtea europeană a Drepturilor Omului de la Starsburg în cazul când le sînt lezate drepturile. O altă carte din colecție este Convenția europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Protocolul adițional și protocoalele nr. 4, 6, 7, 12, și 13, Amendată prin Protocoalele nr. 3, 5, 8 și 11, din Seria tratatelor europene nr. 5, apărută la Chișinău în 2002. Volumul inserează următoarele compartimente: Drepturi și libertăți, Curtea Europeană a Drepturilor Omului și Dispoziții diverse, urmate de protocoalele numite mai sus. Un alt volum - *Consiliul Europei: Fișe de informare cu privire la drepturile omului*, editat la Chișinău în 2006, conține 16 fișe utile celor care vor să cunoască instituțiile independente ale Consiliului Europei, măsurile necesare pentru combaterea violenței, rasismului, xenofobiei și a tuturor formelor de discriminare. În alte două culegeri de documente: *Hotărîri ale curții Europene a Drepturilor Omului* (Chișinău, 2006) și *Carta socială europeană revizuită - în aplicare* (Chinău, 2001) cititorul se poate informa despre drepturile, libertățile și procedurile de supraveghere care garantează respectarea lor de către Statele Părți. Drepturile garantate de Cartă se referă la componentele vieții cotidiene: locuință, sănătate, educație, circulația cetățenilor și nediscriminare. R. Moldova și-a dat acordul de asociere la prevederile inserate în Carta socială europeană revizuită la 3 mai

STRATEGII ALE COLABORARII

1996 și a ratificat documentul la 8 noiembrie 1998. *Carta Europeană a limbilor regionale sau minoritare: raport explicativ (Strasbourg, 5.IX.1992), seria tratatelor europene / 148*, apărută la Chișinău în 2005 conține acte menite să protejeze și să promoveze limbile regionale sau minoritare ca parte a patrimoniului cultural european amenințate de pericolul dispariției, prevede măsuri active de sprijinire a lor: susținerea financiară (în măsura posibilităților), folosirea limbilor regionale în învățământ, în mijloacele de informare în masă, crearea condițiilor pentru utilizarea lor în justiție, administrație, în viața economică, socială și activități culturale. Din volumul *Principiile fundamentale cu privire la statutul organizațiilor neguvernamentale în Europa și expunerea motivelor (Chișinău, 2005)* aflăm despre implicarea ONG - urilor în edificarea unei societăți democratice, totodată, el conține concluziile conferințelor multilaterale și regionale, organizate în perioada 1996 - 1998, privind statutul juridic al

ONG - urilor și rolul lor într-o societate emancipată. *Studiul Consiliul Europei și Istoria în Școală*, apărut la Chișinău în 2001 prezintă concluziile și recomandările esențiale conținute în rapoartele Consiliului Europei, preocupat timp de 50 de ani de predarea și învățarea istoriei în Europa. Volumul *Sintem cetățeni ai Europei (Chișinău, 2005)* amintește cititorilor despre *Anul - 2005, Anul European al Cetățeniei prin Educație*. Consiliul Europei organizase atunci un concurs de desene și eseuri - *Sint Cetățean al Europei*. La proba *Desene* au participat copiii de 9 - 13 ani, iar la *Eseuri*, adolescenți de 14 - 16 ani. Cartea conține lucrările premianților și laureaților concursului.

Colaboratorii BȘU depun eforturi susținute pentru a desimina informația referitoare la specificul, principiile de activitate și prioritățile Consiliului Europei, pentru ca utilizatorii să fie cât mai bine inițiați și să împărtășească aceste valori democratice.

MIHAI SEBASTIAN – UN AUTOR „RECUPERAT”

LA O ORĂ DE LITERATURĂ

Tatiana AMBROCI

șefa Bibliotecii Colegiului de Construcții

Încredințez aceste foi unui om tânăr, care le va primi cu bună credință și le va citi așa cum ar sta de vorbă cu el însuși. Nu-l cunosc pe acest tânăr și nu știu unde este, dar sunt convins că este.

Mihai Sebastian

Biblioteca Colegiului de Construcții a organizat pe parcursul anului de studii, în colaborare cu alte subdiviziuni ale instituției, un șir de acțiuni științifico - culturale menite să cultive tinerilor apetitul lecturii, interesul pentru cele mai valoroase opere din literatura română și universală. Printre acestea se numără și conferința științifico - literară **O oră de literatură cu Mihai Sebastian**, care a avut loc în Sala de Lectură a Bibliotecii. Participanții - elevi, profesori, bibliotecari - au descoperit un autor al unor scrieri de certă valoare, scriitor și dramaturg român.

Manifestarea dată a fost organizată cu prilejul împlinirii (în 2007) a o sută de

ani de la nașterea autorului *Accidentului* și a *Stelei fără nume*. Născut la 18 octombrie 1907, *Mihai Sebastian* a făcut carieră în domeniul juridic, a colaborat la cele mai importante reviste din perioada interbelică: *Contemporanul*, *Cuvântul*, *Revista Fundațiilor Regale* și a cunoscut mari personalități ale veacului, dintre care unii i-au fost chiar prieteni intimi: *Camil Petrescu*, *prințul Bibescu*, *Mircea Eliade* sau *Nae Ionescu*. Dispărut tragic în urma unui accident, *Mihai Sebastian* lasă în urmă o operă marcată, în mare parte, de condiția de evreu în vremuri tulburi ale istoriei.

Participanților li s-a oferit frumoasa ocazie de a realiza o incursiune revelatoare prin operele care l-au consacrat pe *Mihai Sebastian*, incursiune dirijată cu pricepere de moderatorii activității - elevii *Rodica Ababii* și *Ion Druță*. Manifestarea a început cu *Introducere în rondo capriccioso* a lui *Sen Sans*, piesă muzicală cu un puternic conținut emoțional, ce a determinat o concentrare maximă asupra cuvintelor de început ale prezentatorilor privind accidentul tra-

STRATEGII ALE COLABORARII

gic din mai 1945, în care *Mihai Sebastian* și-a pierdut viața.

Luînd în calcul faptul că tinerii de azi preferă mai mult să privească imagini în mișcare și să audă sunete, organizatorii acțiunii au prezentat un film de scurt metraj despre viața și activitatea lui *Mihai Sebastian* (<http://www.youtube.com/watch?v=r2w5pFCKvfQ>),

după care elevii Victoria Curoșu și Victoria Rusu au adus la cunoștința publicului datele biografice ale scrii-

O altă elevă, Tatiana Său, a vorbit despre lucrarea de debut a lui *Mihai Sebastian* *Fragmente dintr-un carnet găsit*, pe care a lecturat-o în versiune on-line din motivul lipsei acesteia în bibliotecă. Totodată, ea a făcut și o scurtă prezentare a culegerii de nuvele *Femei*, proze care au impresionat-o puternic prin notele de tristețe și melancolie.

Felicia Angheluță a prezentat o altă operă a lui *Mihai Sebastian* *Cum am devenit huligan*, creație care a fost în fapt o replică dată criticilor săi din epocă, cauzată de apariția scandalosei prefețe a lui Nae Ionescu la cartea sa *2 000 de ani*. Totodată, *Cum am devenit huligan* este și o explicație a resorturilor care l-au determinat pe Sebastian să-și submineze propria carte și anume prietenia cu Nae Ionescu.

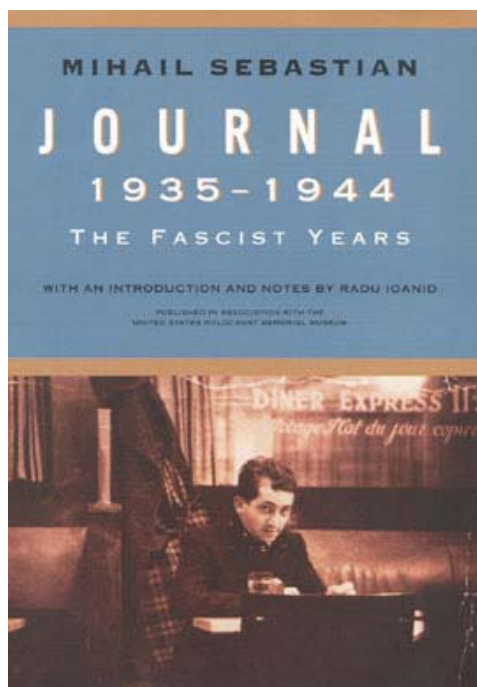
Despre romanele de dragoste *Orașul cu salcâmi* și *Accidentul* au vorbit elevele Tatiana Gheorghiuță, Cristina Spînu și Elena Sert, ultima menționînd că *Mihai Sebastian* face parte din autorii ei preferați, îndemnînd colegii să citească această valoroasă operă. Elena Sert a remarcat faptul că a recunoscut ușor un alter - ego al lui Sebastian, cel din *Jurnal*, în avocatul Paul din *Accidentul*: se simte batrîn și obosit și nu-și regăsește pofta de a trăi decît departe de un București apăsător, la munte, pe culmile înzăpezite, unde reușeste să-și recîștige libertatea („*Cine a fost în munți e un om liber*”, îi spune *Nora*, iubita sa, la sfîrșitul romanului) și

torului, informațiile fiind prezentate în Power Point. Elevele s-au referit la cele mai importante momente din viața scriitorului: stabilirea relațiilor de prietenie cu *Mircea Eliade*, *Nae Ionescu*, *Cezar Petrescu*, *Camil Baltazar* etc.; colaborarea la publicațiile *Cuvântul*, *Azi*, *România Literară*; luarea licenței în drept și activitatea sa ca avocat; activitatea literară: romancier, publicist și dramaturg.

tinerețea, idee care este deosebită de cele din primele romane ale lui Sebastian: libertatea și tinerețea personajelor sînt căutate, cîștigate, nu mai vin în chip natural. Fragmentul citat de Elena Sert i-a determinat pe mai mulți tineri să facă lectura prozei sebastianiene, astfel, imediat după conferință, aceste romane au fost solicitate.

Cele mai multe discuții a generat

Jurnalul intim, publicat după 60 de ani, despre care au vorbit Vasile Muturniuc și Tatiana Său, astfel elevii au putut cunoaște cine a fost *Omul Mihail Sebastian*, cel care, în timpuri cumplite, aflat între mitralierele ideologice ale extremei drepte și ale extremei stîngi, a făcut față "rinocerizării", omul despre care Eugen Ionescu, unul din cei mai apropiați prieteni ai săi, avea să scrie: "Îl iubeam

așa de mult... Mihail Sebastian își păstrase o minte lucidă și o omenie autentică... Era acum un prieten, un frate... Devenise grav, profund..." Momentele cele mai tulburătoare evocate în *Jurnal* țin de perioada anilor de război, perioadă în care Sebastian trăia fiecare zi, fiecare ceas cu gîndul morții lîngă el, cu frica de deportare sau pogrom, ca evreu, fiind contestat de o ideologie nazistă care vedea în evrei dușmanii principali, fapt care a adus la aceea că i-a refuzat dreptul de a exista ca individ.

Treptat, au fost antrenați în discuții elevii și profesorii prezenți în sală, care au rămas puternic impresionați de unele fragmente din *Jurnalul sebastianian*, lecturate de doamna Tatiana Ambroci, fragmente unde sînt reflectate vremurile hâde (anii 1935 - 1944), timp divorțat de rațiune, bun - simț și omenesc ("rinocerizarea" celor mai apropiați prieteni și relațiile complexe și sinuoase, marcate de tensiuni și decepții, arestarea lui Geo Bogza, învinuit de pornografie etc.), martor la care a fost *Mihail Sebastian*, prin notele, reflecțiile, însemnările fugare constituind edificiul memoriei.

În final, elevii Nicolae Cojușneanu și Marina Maidan au înscenat un act din piesa *Steaua fără nume*, astfel conferința s-a transformat într-un mini - spectacol cu un scenariu bine elaborat, atractiv, cu mișcări scenice și acompaniment muzical. Dincolo de bucuria întîlnirii, dar și de satisfacțiile estetice pe care le-am încer-

STRATEGII ALE COLABORARII

cat cu toții la această *Oră de literatură cu Mihai Sebastian*, rămîne evenimentul cultural de seamă la care au contribuit elevii colegiului îndrumați de bibliotecari și profesori.

În cadrul conferinței literare *O oră de literatură cu Mihai Sebastian* a fost vernisată și o expoziție de carte, astfel că această acțiune a Bibliotecii s-a dovedit a fi un succes de rînd cu multe alte activități desfășurate pe parcursul anului de învățămînt, atît în plan organizatoric, cît și cognitiv, constituind un bun prilej de a cunoaște dimensiunile operei lui Mihai Sebastian.

Această activitate se înscrie firesc în strategiile campaniei *A citi e la modă*, lansată pentru acest an de învățămînt de secțiunea Asociației Bibliotecarilor din R. Moldova Bibliotecii de colegiu în scopul promovării lecturii în rîndul tineretului studios

din colegii și menținerii interesului pentru literatura artistică.

Trebuie menționat și faptul că direcția Colegiului de Construcții, a organizat vizionarea colectivă a spectacolului *Ultima oră de Mihai Sebastian*, montat de fostul absolvent al colegiului Alexandru Cozub la Teatrul Național *Mihai Eminescu*, spectacol prezentat în exclusivitate pentru elevii și profesorii Colegiului de Construcții în luna decembrie 2007. La fel, elevii au putut viziona în chiar ziua desfășurării conferinței spectacolul *Steaua fără nume* la Teatrul *Ginta Latină*.

Considerăm că organizarea unor astfel de activități pentru și împreună cu elevii vor contribui la dezvoltarea gustului pentru literatura artistică și la ridicarea nivelului de cultură generală a elevilor de la Colegiul de Construcții.

În final, am dori să remarcăm eforturile considerabile ale tuturor celor care au determinat reușita activității: colaboratorii Bibliotecii Colegiului de Construcții, domnul I. V. Pelivan, directorul Colegiului, doamna T. Cuhăl, director - adjunct studii, doamna E. Galben, director - adjunct educație, doamna L. Condur, profesoară de limbă română și, nu în ultimul rînd, N. Gâncu, administrator de rețea.

COLECȚIA DE BIOBIBLIOGRAFII „UNIVERSITARIA”: 10 ANI DE EDITARE

Ludmila CORGHENCI,

director adjunct,

Departamentul Informațional Biblioteconomic, ULIM

lcorghenci@ulim.md

lcorghenci@yahoo.com

Provocările majore determinate de cerințele pieței informaționale, dezvoltarea tehnologică și comunicațională, dinamica dezvoltării mediilor economice și social, complexitatea procesului educațional impun atenției instituțiilor informațional - bibliotecare (IIB) din învățământ o întrebare majoră: ce tehnici și instrumente pot contribui eficient la adaptarea la un mediu în permanentă schimbare? Acceptând faptul că buna funcționare a IIB este influențată de elementele economice, financiare, materiale, accentuăm, astfel, importanța conceptelor manageriale performante, a culturii manageriale în procesul de adaptare la metamorfoze.

Specificăm, în acest sens, două aspecte, care, după noi, grevează adaptarea IIB la noile condiții. Este vorba, în primul rând, despre structurile funcționale actuale ale IIB, centralizate și rigide, cu „bariere” între unități (servicii, oficii, centre), care favorizează integrarea acestora în comunitățile deservite (este vorba despre IIB din toate structurile, nu numai de cele din învățământ). Considerăm că sînt necesare noi structuri organizaționale, cu elemente flexibile, care să reacționeze în timp util

provocărilor. Ierarhiile diferențiate și cu specializări stricte, predominante azi în IIB, nu corespund cerințelor actuale.

În al doilea rînd, menționăm nivelul insuficient de cultură managerială (referindu-ne la întreg personalul IIB, indiferent de postul deținut), necesitatea acesteia fiind augmentată de caracterul complex al activității în cadrul structurii date. „*Mediul economic, social și valoric, reglementările legale și cele impuse de stat sînt atît de complexe, încît nu mai sînt suficiente doar cunoștințe de specialitate pentru a soluționa probleme de management. Este necesară o colaborare strînsă la toate nivelele organizației (management, departamente, angajați), precum și între organizații pentru a obține rezultate de calitate și pentru a evalua costurile și riscurile aferente deciziilor*” - susțin specialiștii în domeniu, Mariana Mocanu și Carmen Schuster (3, p. XI - XIII).

Departamentul Informațional Biblioteconomic ULIM aplică forme și metode de management modern, eficient, conform cerințelor secolului XXI, sporind, astfel,

implicarea profesională a fiecărui angajat. Această afirmație poate fi confirmată prin câteva exemple ponderabile: predominarea structurii organizaționale bimodale; crearea unui sistem instituțional de comunicare profesională; instituirea obligațiunilor de „bibliotecar - contact” (care a avut drept rezultat amplificarea capacităților decizionale ale bibliotecarilor ULIM), organizarea activității în baza echipelor de lucru etc. O parte constituantă a conceptului modern de management la DIB este conceptualizarea activității profesionale, implementarea managementului proiectului.

Misiunea DIB, după noi, constă în:

- **modelarea, dezvoltarea și administrarea serviciilor info - documentare în sprijinul studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio - profesionale;**
- **facilitarea și lărgirea accesului la surse de informare și documentare (interne și externe) prin implementarea tehnologiilor informaționale moderne, formarea deprinderilor de căutare, selectare, regăsire și utilizare a informației de către clienți.**

Rațiunile activității DIB, aplicațiile moderne de management și-au găsit expresie în lucrarea „*Conceptul Sistemului Publicațiilor Bibliografice (SPB) DIB*”, o lucrare în care sînt structurate următoarele componente:

- *scopul*: prezentul Concept orientează cercetările bibliografice, efectuate în cadrul DIB, spre beneficiul comunității universitare și le fundamentează

pe principiile integrității și continuității;

- *funcțiile SPB*: sinteza contribuțiilor didactice, științifice ale universitarilor și constituirea patrimoniului documentar / intelectual al ULIM; informarea grupurilor - țintă privind subiectele supuse bibliografiei; promovarea imaginii ULIM, a potențialului uman universitar;
- *elementele SPB*:

a) **colecția „Scriptio”** (bibliografii ale publicațiilor cadrelor didactice de la facultățile ULIM, ale bibliotecarilor ULIM; colecție inițiată în anul 2007 și care include bibliografii gen: „Publicații ale profesorilor Facultății ...”;

b) **colecția „Universitaria”** (bibliografii ale universitarilor, altor personalități din lumea științei, învățămîntului universitar; colecție inițiată în anul 1998);

c) **colecția „Studiorum”** (publicații ce sintetizează realizările didactice, științifice, culturale ale ULIM; colecție inițiată în anul 2007, inserează publicații gen: „ULIM: prezent și perspective. 1992 - 2007”, „Doctori Honoris Causa ULIM” etc.);

d) **colecția „Patrimonium”** (lucrări bibliografice ce reflectă și promovează resursele documentare ale DIB; colecție inițiată în anul 2006; include bibliografii gen: „Cărți cu autografe în colecțiile DIB”; „Valori bibliofile în colecția DIB” etc.);

e) **colecția „Bibliolautus”** (lucrări ce reflectă implicațiile și reușitele profesionale ale personalului DIB; colecție inițiată în anul 1998; include publicații gen: dicționar biobibliografic „Bibliotecarii ULIM”, Publicații ale angajaților DIB (anexe la rapoartele de an și retro-

spective), „Publicații despre DIB” (anexe la rapoartele de an și retrospective), „Publicații editate sub egida Departamentului Informațional Biblioteconomic. 1992 - 2008”);

- *suportul de înregistrare a informației*: publicațiile bibliografice sunt promovate atât în format tradițional (Centrul editorial ULIM, alte edituri), cât și în cel electronic (pagina WEB, CD, Intranet etc.);

- *Impactul SPB*: parte integrantă a patrimoniului documentar universitar; amplificarea procesului didactic și științific universitar; augmentarea imaginii profesionale a DIB și a bibliotecarilor; pîrghie de implementare a managementului de personal (echipe de lucru, lărgirea responsabilităților, antrenarea în activitatea de bibliografiere a bibliotecarilor de la diferite sectoare ale DIB); cooperarea activităților de parteneriat DIB – bibliotecar - facultate – profesor; formarea culturii informaționale a membrilor comunității universitare.

Un exemplu elocvent de implementare reușită a Conceptului SPB este colecția de biobibliografii „**Universitaria**”. În anul 2008 colecția împlinește 10 ani, în acest deceniu fiind editate 33 de lucrări (a se vedea, în acest sens, lista anexată; aceste lucrări pot fi accesate și în format electronic: www.library.ulim.md).

De ce a fost inițiată această colecție? Prima fascicolă a colecției „**Universitaria**” a fost dedicată Rectorului Universității, academicianului Andrei Galben, inserînd informații despre activitatea sa științifică: volume, studii, articole, comunicări, precum și alte date

despre managerul universitar și cercetătorul de referință. Fiind prilejuită de semicentenarul academicianului, această primă apariție a determinat orientarea ulterioară a întregii colecții: celelalte ediții, la fel, sînt dedicate personalităților din domeniul științei și pedagogiei universitare. Pe parcursul a 10 ani, biobibliografiile editate de către DIB au servit drept mijloc important de apreciere a realizărilor universitarilor, ele fiind lansate în cadrul ședințelor speciale ale Senatului ULIM (edițiile au fost înmîinate persoanelor în cauză împreună cu alte distincții universitare).

Caracteristicile colecției „**Universitaria**” sînt următoarele: biobibliografiile au o structură specifică acestui gen, îmbinînd informația bibliografică cu cea documentară; sînt lucrări bilingve sau multilingve (informația e în engleză, franceză); se insistă pe orientarea spre amplificarea potențialului informațional-bibliografic al publicațiilor (incluzînd compartimentele gen: „*Din colecția personală...*”, „*Cărți cu autografe pentru...*”; „*Discipoli ai...*” etc.); se caută diversificarea genurilor de documente incluse în biobibliografii (teze de master și doctor; rapoarte științifico - arheologice; lucrări ale studenților, elaborate sub conducerea persoanei respective, recenzii la teze de doctor etc.). Elaborarea biobibliografiilor necesită eforturi serioase, lucrul în echipă, constituită din *bibliotecari / contact*, personalul din toate unitățile de structură DIB (în

funcție de colecțiile gestionate, sarcinile profesionale, dar luându-se în calcul și domeniile de cercetare ale fiecăruia). Am putea conchide că implementarea managementului modern de personal a adus următoarele rezultate: augmentarea muncii în echipă; îmbinarea organică a intereselor și strategiilor științifico - bibliografice instituționale cu cele individuale; implicarea întregului personal DIB în efectuarea cercetărilor bibliografice; sporirea nivelului de profesionalism al personalului DIB.

Buna calitate a lucrărilor apărute în cadrul colecției „**Universitaria**” a fost apreciată la Concursul național „*Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei, informării și documentării ale anului...*”, astfel, circa 50 la sută dintre publicații au fost menționate cu diplome și premii (a se vedea descrierile bibliografice din Anexă, evidențiate cu *).

După părerea noastră, posibilitățile de îmbunătățire a colecției constau în: diversificarea metodelor de identificare bibliografică a documentelor (rezumate, abstracte etc.); majorarea potențialului informațional în baza traducerii titlurilor lucrărilor în limbile de circulație universală, elaborării de adnotări și rezumate; utilizarea suportului netradițional de fixare a informației (CD, Intranet etc.); includerea mai multor indexuri auxiliare, care ar facilita folosirea biobibliografiilor.

Îndemându-vă să analizați și să utilizați experiența editorială a DIB, vreau să închei cele expuse mai sus cu o întrebare, în speranța că s-ar produce, posibil, o discuție: persoanele, care au efectuat cercetări bibliografice și au elaborat o ediție bibliografică, pot fi considerați autori? Conform CIP-ului, oferit de către Camera Națională a Cărții, aceștia sînt categorisiți drept „*alcătuitori*”. În volumul *Din istoria și arta cărții* autorul Virgil Olteanu definește termenul „*alcătuitor*” drept un „*compiler*”, cel din urmă fiind „*persoana care răspunde de conținutul unei cărți, alcătuită dintr-o culegere de lucrări sau de părți de lucrări ale unuia sau mai multor autori*” (4, p. 19, 91). Nu credeți atunci că sînt minimizezate în acest mod eforturile de investigație bibliografică în arhive, colecții de documente etc., de elaborare a unei structuri originale, a identificării bibliografice a documentelor (formarea descrierilor bibliografice, adnotărilor ori a abstractelor)? Informația documentară, prezentă în publicațiile bibliografice este, de regulă, elaborată de către bibliotecar (de ex.: „*Discipolii profesorului ...*” etc.). Or, „*Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe*” (nr. 293-XIII din 23 noiembrie 1994), utilizează noțiunea de „*autor*” drept „*persoana fizică prin a cărei muncă creatoare a fost creată opera*” (2, p. 6). În cazul nostru, opera creată este o publicație biobibliografică (ca și multe alte lucrări bibliografice, elaborate de către biblioteci).

Referințe bibliografice:

1. Androniceanu, Armenia. Managementul schimbărilor. Valorificarea potențialului creativ al resurselor umane. București: All Educational, 1998. 170 p. ISBN 973-9392-16-4.
2. Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe = Закон об авторском праве и смежных правах: nr. 293-XIII din 23 noiemb. 1994. Ch., 2005. 112 p. ISBN 9975-911-50-1.
3. Mocanu, Mariana; Schuster, Carmen. Managementul proiectelor. București: All Beck, 2004. 264 p. ISBN 973-655-107-5.
4. Olteanu, Virgil. Din istoria și arta cărții. Lexicon. București: Ed. Enciclopedică, 1992. 400 p. ISBN 973-45-1008-8.
5. Russu, Corneliu. Management strategic. București: All Beck, 1999. 416 p. ISBN 973-9435-23-8.

Anexă

Lista publicațiilor din cadrul colecției „Universitaria”

1998

***Andrei Ilie Galben:** biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: L. Corghenci, V. Chitoroagă, N. Beleavschi; red.: V. Chitoroagă. – Ch., 1998. – 92 p. – (Col. Universitaria”; Fasc. 1 -a).

1999

Pavel Parasca: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: L. Corghenci, V. Chitoroagă, N. Beleavschi, V. Ghețu; red.: V. Chitoroagă, V. Cosmescu. – Ch., 1999. – 52 p. – (Col. Universitaria”; Fasc. a 2-a). - ISBN 9975-920-12-8.

2000

Eugen Martâncic: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; echipa de lucru: L. Corghenci, V. Ghețu, V. Chitoroagă, V. Cosmescu, N. Beleavschi. - Ch., 2000. – 66 p. – (Col. Universitaria”; Fasc. a 3-a).

2001

Alexandru Roman: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf.

STRATEGII ALE COLABORĂRII

Biblioteconomic; dir.: Z. Sochircă; alcăt.: V. Ghețu, V. Chitoroagă, L. Corghenci. - Ch., 2001. - 43 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 6-a). - ISBN 9975-920-38-1.

Mihai Cernencu: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: L. Corghenci, N. Beleavski, V. Chitoroagă, V. Ghețu; red.: V. Chitoroagă, V. Cosmescu. - Ch., 2001. - 35 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 4-a). - ISBN 9975-920-36-5.

Mihai Patraș: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; resp. de ed.: Z. Sochircă; alcăt.: N. Beleavski, S. Zbârnea; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. - Ch., 2001. - 78 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 5-a). - ISBN 9975-920-41-1.

2002

Alexandru Robu: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; dir.: Z. Sochircă, alcăt.: F. Luca, A. Frumusachi, S. Zbârnea, red.: V. Chitoroagă. - Ch., 2002. - 31 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 8-a).

***Ion Hâncu:** biobibliogr. la 70 de ani / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Gh. Postică; alcăt.: V. Cosmescu, L. Corghenci, L. Bârnea; coord.: Z. Sochircă; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. - Ch., 2002. - 72 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 7-a). - ISBN 9975-920-44-6.

Petru Roșca: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; resp. de ed.: Z. Sochircă; alcăt.: O. Vacariuc, I. Babin, N. Ghimpu; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. - Ch., 2002. - 48 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 9-a). - ISBN 9975-920-90-X.

2003

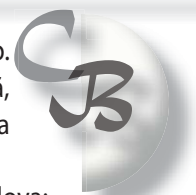
***Andrei Galben:** biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; resp. de ed.: Z. Sochircă; echipa de lucru: L. Corghenci, V. Chitoroagă, O. Leahu; trad. în limba fr. de A. Guțu, în limba engl. de V. Stog. - Ch., 2003. - 136 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 11-a). - ISBN 9975-9603-9-1.

Ion Alexandru: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; resp. de ed.: Z. Sochircă; alcăt.: O. Vacariuc, N. Pîslaru, L. Corghenci; red.: V. Chitoroagă. - Ch., 2003. - 24 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 10-a). - ISBN 9975-920-94-2.

Mihai Prigorschi: biobibliogr. / Univ. Liberă Int. din Moldova; ed. îngr. de Z. Sochircă; echipa de lucru: N. Ghimpu, T. Levița; red.: V. Chitoroagă, L. Corghenci. - Ch., 2003. - 34 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 12-a). - ISBN 9975-934-14-5.

2004

***Emil Rusu la 60 de ani:** biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; echipa de lucru: S. Zbârnea, L. Corghenci, O. Leahu, V. Chitoroagă, N. Pîslaru, N. Soțchi, A. Amorțitu. - Ch., 2004. - 62 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 15-a). - ISBN 9975-934-34-X.

*Ion Borșevici la 75 de ani: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic ; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: N. Corghenci, V. Chitoroagă, N. Pîslaru, O. Leahu, A. Amorțitu. - Ch., 2004. - 96 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 14-a). - ISBN 9975-932-89-4.

*Gheorghe Postică la 50 de ani: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic ; ed. îngr. de Z. Sochircă; echipa de lucru: L. Corghenci, N. Pîslaru, V. Chitoroagă, O. Leahu, V. Ghețu; consultant șt.: Gh. Postică; trad. în limba engl. de V. Stog. - Ch.: Cardidact, 2004. - 112 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a 13-a). - ISBN 9975-940-58-7.

*Grigore Junghietu la 65 de ani: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic ; ed. îngr. de Z. Sochircă; echipa de lucru: L. Corghenci, A. Amorțitu, T. Levința, N. Soțchi, S. Zbârnea; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. - Ch., 2004. - 70 p. - (Col. Universitaria"; Fasc. a XVII-a). - ISBN 9975-934-43-9.

Maria Dorogan la 75 de ani: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic ; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: N. Ghimpu, N. Soțchi; red. șt.: L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. - Ch., 2004. - 34 p. - (Col. „Universitaria"; Fasc. a 16-a). - ISBN 9975-934-42-0.

2005

*Ala Mîndicanu: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; echipa de lucru: S. Zbârnea, M. Calistru, N. Soțchi; red. șt.: L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. - Ch., 2005. - 56 p. - (Col. „Universitaria"; Fasc. a 20-a). - ISBN 9975-934-88-9.

*Alexei Barbăneagră la 60 de ani: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; echipa de lucru: L. Corghenci, V. Ghețu, N. Soțchi, N. Mitiliuc, A. Amorțitu. - Ch., 2005. - 52 p. - (Col. „Universitaria"; Fasc. a 21-a). - ISBN 9975-934-89-7.

Mitru Ghițiu la 60 de ani: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; echipa de lucru: L. Corghenci, A. Amorțitu, N. Soțchi, S. Varzari; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. - Ch., 2005. - 32 p. - (Col. „Universitaria"; Fasc. a 18-a). - ISBN 9975-934-54-4.

Tatiana Podoliuc: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; echipa de lucru: N. Ghimpu, N. Soțchi; red. șt.-bibliogr.: V. Chitoroagă, L. Corghenci. - Ch., 2005. - 21 p. - (Col. „Universitaria"; Fasc. a 19-a). - ISBN 9975-934-69-2.

2006

*Andrei Smochină la 60 de ani: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: V. Ghețu, L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. - Ch.: ULIM, 2006. - 86 p. - (Col. „Universitaria"; Fasc. a 24-a). - ISBN 978-9975-920-01-8.

Petru Roșca la 70 de ani: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: N. Ghimpu, E. Idrisov; red. șt.: L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. – Ch., 2006. – 85 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. a 22-a). – ISBN 978-9975-934-19-0.

Trofim Carpov la 70 de ani: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: L. Corghenci, V. Ghețu; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. – Ch., 2006. – 30 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. a 23-a). – ISBN 9975-934-20-6.

2007

***Ana Guțu – femeia în căutarea adevărului = La Femme à la recherche de la Vérité:** biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: N. Ghimpu, I. Soltan; red. șt.: L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă; red. și trad. în limba. franc.: L. Hometkovski. – Ch.: ULIM, 2007. – 130 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. a 25-a). – ISBN 978-9975-920-07-0.

***Natalia Burlacu:** biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: S. Cîrlan, E. Țurcan, T. Kalgușkin; red. șt.: L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. – Ch.: ULIM, 2007. – 42 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. a 29-a). – ISBN 978-9975-934-35-0.

***Valentin Așevschi la 60 de ani:** biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: T. Panaghiu, E. Idrisov; red. șt.: L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. – Ch.: ULIM, 2007. – 52 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. a 26-a). – ISBN 978-9975-920-28-5.

***Vladimir Remiș:** biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: L. Corghenci, E. Idrisov; red. șt.: L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. – Ch.: ULIM, 2007. – 56 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. a 28-a). – ISBN 978-9975-934-33-6.

***Vladimir Valeico:** biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; ed. îngr. de Z. Sochircă; alcăt.: S. Cîrlan, E. Țurcan; red. șt.: L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. – Ch.: ULIM, 2007. – 77 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. a 27-a). – ISBN 978-9975-934-31-2.

2008

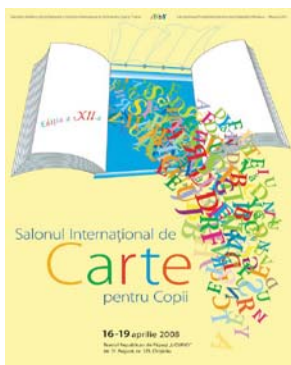
Ana Mihalache – Dăruire întru dănuire: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; alcăt.: N. Ghimpu, L. Beșelea; concepție, red. șt.: L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. – Ch.: ULIM, 2008. – 88 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. a 31-a). – ISBN 978-9975-920-75-9.

Ilie Borziac la 60 de ani: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; Inst. de Ist. și Șt. Politice; alcăt.: L. Corghenci; echipa de lucru: V. Chitoroagă, V. Ghețu, V. Corcodei; red. șt.: Gh. Postică. – Ch.: ULIM, 2008. – 114 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. a 32-a). – ISBN 978-9975-920-91-9.

Nicolae Țâu: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; alcăt.: T. Kalguşkin, E. Țurcan; red. şt.: L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă. – Ch.: ULIM, 2008. – 64 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. 30-a). – ISBN 978-9975-920-63-6.

Svetlana Rusnac: biobibliogr. / Univ. Liberă Intern. din Moldova; Dep. Inf. Biblioteconomic; alcăt.: T. Panaghiu, L. Corghenci; red. bibliogr.: V. Chitoroagă, red. computerizată: V. Gheţu; ed. îngrijită de Z. Sochircă. – Ch.: ULIM, 2008. – 115 p. – (Col. „Universitaria”; Fasc. a 33-a). – În proces de editare.

UN „REPORTAJ” DE LA SALONUL INTERNAȚIONAL DE CARTE PENTRU COPII

Valentina TOPALO,
şef serviciu Activităţi culturale

Începînd cu anul 1997, în incinta Bibliotecii Naționale pentru Copii *Ion Creangă*, Chișinău, se desfășoară tradițional **Salonul Internațional de Carte pentru Copii**.

Scopul major al activității Salonului este *susținerea scriitorilor, editorilor în eforturile de editare a cărții pentru copii, precum și difuzarea și popularizarea ei*. Manifestările din acest an au fost organizate în cadrul Proiectului Național *Spre cultură și civilizație prin lectură* și, ca de obicei, s-au desfășurat la 16 - 19 aprilie, în incinta Teatrului *Licurici*. Evenimentul a fost organizat de către Secția Națională IBBY și Biblioteca Națională pentru Copii *Ion Creangă*. La salon au participat edituri din R. Moldova, România, Ucraina,

Belarus, Rusia, Franța, Germania, China, SUA etc., care au propus atenției vizitatorilor peste 100 de titluri de carte. S-au bucurat de o atenție deosebită cărțile apărute la editurile *Pro Noi, Prut Internațional, Știința, ARC*. În prezența unui public numeros s-au desfășurat și celelalte evenimente speciale: lansări de carte, recitaluri de poezie, ateliere, simpozioane, conferințe, un colocviu, o video conferință internațională, un *Forum al copiilor*. La ultimul, au fost înmînate distincții laureatilor concursului *Ofrandă pentru Biblioteca mea*. La închiderea Salonului au fost acordate premiile: *Igor Vieru, Cartea Anului, Simpatia Copiilor, Cartea Cognitivă, Cartea de Referință, Cea mai reușită colecție de carte pentru copii, Cea mai reușită prezentare grafică a cărții, Cea mai reușită prezentare a ilustrației de carte în original, Cea mai reușită traducere, Cel mai bine amenajat stand*.

Deja al doilea an consecutiv, este decernat prestigiosul Premiul *Ion Creangă*, instituit de către Președintele Parlamentului, premiu acordat pentru întreaga activitate în domeniul cărții pentru copii. **Cartea Anului** i-a revenit lui *Aureliu Busuioc* pentru volumul *Cînd bunicul era nepot*, apărut la Prut Internațional. Editura a inaugurat cu acest volum colecția **Cartea Adolescentului**. Premiul *Simpatia copiilor* a fost acordat, în baza deciziei juriului alcătuit din copii, scriitorului *Ianoș Țurcanu* pentru culegerea de versuri *O girafă supărată*, apărută la Editura Cartier. *Cartea Surpriză* din acest an o constituie pove-

tea *Trei urși*, expusă în varianta scriitorului englez Robert Southey, adaptarea și garfica aparținînd pictorului Lică Sainciuc.

Printre realizările reușite ale organizatorilor Salonului se numără și colocviul interuniversitar *Cartea pentru copii: fond, formă, valoare*, organizat de Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării a Universității de Stat din R. Moldova. Colocviul desfășurat la 17 - 18 aprilie a avut două secțiuni. În cadrul celei dintîi – cea a *Seniorilor* - s-au produs Ion Hadîrcă, scriitor, ex-prim-vicepreședinte al Parlamentului Republicii Moldova, Ion Ciocanu, dr. hab. conf.univ., Mihai Lescu dr. conf. univ. Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, Vasile Malanețchi, lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova, Elena Harconița, director, Valentina Topalo, șef serviciu, Biblioteca Științifică a Universității de Stat *Alec Russo*. Comunicările: *Literatura pentru copii - o Cenușăreasă a literaturii române?*, *Cartea didactică pentru prunci, Energia creatoare a lecturii și bibliotecile școlare din Moldova* au generat debateri ușor polemice pe marginea unor subiecte incitante: de ce crede critica literară că în R. Moldova nu există literatură pentru copii; cum poate fi asimilată azi informația necesară din cartea pentru copii și, totodată, cum poate să ajungă cît mai repede cartea la copil. Au fost și cîteva evidențe în acest sens: paradoxal, cărțile nu ajung la toți copiii, chiar dacă, statistic vorbind, se editează suficient de mult. Apoi cartea pentru copii apare, în mare parte, doar datorită editurilor, statul nu le oferă

nimic, anume editurile fac posibilă această sărbătoare anuală a Cărții pentru copii.

Alte probleme evidențiate în timpul dezbaterilor țin de activitatea editorială. Două circumstanțe grevează editarea cărților pentru copii: nivelul scăzut de achiziționare a cărții pentru copii și decalajul capacităților editurilor și posibilitățile reale de asimilare ale cititorilor. Astfel că editarea unei cărți nu este numai o problemă de ordin economic, trebuie luată în calcul și dimensiunea ei culturală, artistică și științifică. „*Se tipăresc destule cărți, a menționat Ion Ciocanu, dar dimensiunea spirituală, esența ei formativă au fost întotdeauna primordiale și nimeni nu este îndreptățit s-o deformeze, chiar s-o distrugă prin măsuri economice insuficient gândite.*”

Dacă dorim ca anul viitor să avem la dispoziție cărțile necesare, e timpul să se treacă hotărât la acele reglementări legislative care să asigure editarea cărților în dimensiunile statistice și calitative necesare copiilor. Aceste idei au fost de urmărit în comunicările studenților Gabriela Bulduma, anul II, activitate editorială, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Informării, USM, Ana Damir, anul II, Cristina Rusu, anul I, Larisa Sîrbu, anul I, USM.

La 18 aprilie, la Biblioteca Onisfor Ghibu s-a desfășurat simpozionul internațional: **Dialogul Bibliotecar - copil în contextul lecturii, informării, cunoașterii**, întrunire la care au participat 20 de bibliotecari din România, Rusia, R. Moldova. Vorbitoarii și-au împărtășit experiența în ce privește realizarea programelor de educație pentru copii la

biblioteca, popularizarea cărților de povești, tehnologia sondajelor privind volumul și calitatea lecturilor elevilor.

Un eveniment de importanță a fost și Conferința video Moldova - SUA: **Promovarea lecturii copiilor: campanii, programe, acțiuni**, organizată în Centrul de Resurse Informaționale al Ambasadei SUA în Republica Moldova de către Secția Națională IBBY, Centrul de Resurse Informaționale al Ambasadei SUA, Biblioteca Națională pentru Copii Ion Creangă. Animatoarea acestei video conferințe a fost Lesile Burger, Director al Bibliotecii Publice din Princeton, New Jersey. Doamnia sa a vorbit interesant despre problemele lecturii în bibliotecă americană, subliniind că *lectura este o activitate specială și cere o vrăjire permanentă a utilizatorului*. În acest scop, sînt elaborate planuri imediate, proiecte speciale, campanii și acțiuni concrete în favoarea cărții, activități sprijinite neapărat de sponsori, mecenai, fapt care asigură reușita acestor activități. În politica de popularizare a cărții nu se insistă pe accente prioritare, nu există limitări sau discriminări tematice sau de alt gen. Manifestările de popularizare a cărții se desfășoară și conform unor programe diverse: **Community Wide Reading Events** (implicarea comunității la lectură); **DEAR-Drop Everything and Read** (Lăsați totul și Citiți!); **On-line Events** (citirea unei cărți); **Big Read** - citirea a 21 de titluri de cărți populare de pe situl Bibliotecii; **Ziua Citito-**

rului, Prime Time Reading (*Timpul Special în Familie*), **Curious About** (*se citește în grup, cu copii în brațe, tipul acesta de difuzare a cărții fiind foarte special și popular*), **Every Child Ready to Read** (*Fiecare Copil este gata să citească*), **Teen Read Week** (*Săptămîna pentru Adolescenți, invitați fiind, cu acest prilej, personalități notorii, laureați ai diverselor premii literare; sînt oferite cadouri: postere*), **Summer Reading Program** (*Cititul în Vară*).

La fel, se desfășoară campanii de Promovare a Citirii, sponsorizate de Asociația de Bibliotecari din America (ALA), creîndu-se în acest scop spoturi publicitare, materiale promoționale, fiind utilizate diverse

metode de marketing care să capteze interesul copilului. Cea mai importantă campanie: **Born to Read** (*Născut pentru a Citi*), este adresată părinților cu copii, care trebuie să recunoască cărțile, să aprecieze cuvîntului scris și care pot să aleagă Cel mai bun titlu, Cea mai bună carte), Anual, ALA prezintă pe situl ei cărțile Anului. Campania **First Book** (*prima carte*) a întrunit în anul 2007, 270 de comunități, direcționată către cititorii cu dizabilități. Astfel, copiii dezavantajați le-au fost oferite gratis 50 de milioane de cărți. Tot pentru ei este organizat **Clubul on-line OPRA** (*orphans book*), care popularizează cărți, evenimente speciale de promovare a cărților, autori, editori, festivaluri ale cărții. Biblioteca oferă Internetul pentru promovarea lecturii: **Novelist** - *pagina pentru Tineret*, **AT Booklover** (*lubitorii de Carte*), **New Ways to Share INFO about Books** (*Părerii noi despre cărți*). În încheiere doamna Burger a recunoscut că renașterea lecturii este un proces complex pe care numai realizîndu-l, îi putem înțelege problemele, obstacolele, mijloacele de accelerare, fiindcă reconstrucția spiritului începe cu noi înșine.

GENEZA SFATULUI ȚĂRII

Lidia PĂDUREAC,

doctor în istorie, conferențiar universitar

La începutul secolului XX continentul european este neomogen ca nivel de dezvoltare economică a statelor; organizare politică; grad de libertate, suveranitate a popoarelor; intensitate a spritului național; năzuințe de viitor. Majoritatea europenilor era în așteptarea unor transformări, întârzierea cărora făcea posibilă contaminarea Europei de spiritul revoluționar. Ultima fază a primului război mondial, apreciată ca sfârșitul unei istorii și începutul războiului civilizațiilor, a intensificat și mai mult acest spirit. Pentru teritoriile aflate sub dominație străină, inclusiv Basarabia, teritoriu românesc anexat de Rusia țaristă în 1812, s-a întrezărit posibilitatea de a-și dobîndi independența.

Evoluția Europei s-a aflat mai multe secole sub semnele contradictoriului, în mare parte și din cauza Rusiei, care accepta și propunea doar jumătăți de măsură în aprecierea sau promovarea unor fenomene. Astfel, după revoluția din Rusia, Guvernul provizoriu condus de Kerenski a formulat, însă nu a legiferat, principiul autodeterminării popoarelor. Ideea lansată de menșevici și social-revoluționari a fost preluată și de alte grupări politice. Kerenski a luptat pentru o uniune supranațională – o asocierie voluntară a popoarelor cuprinse în Imperiul Rus, dar nu după criteriul național, ci după criteriile: economic,

geografic, administrativ și politic [11, p.151]. Mișcările sociale din Rusia din februarie – martie 1917 au impulsionat redeșteptarea conștiinței naționale a românilor din Basarabia. Realizarea principiului de autodeterminare era posibilă doar în cazul consolidării masive a populației. Tradițional, poporul își manifestă dreptul asupra puterii printr-un organ care-l reprezintă. *Pan Halippa*, un înverșunat luptător pentru realizarea ideilor naționale, menționa că după triumful revoluției democratice din Rusia (februarie, 1917) s-a impus organizarea sfaturilor populare țărănești județene, orășănești și guberniale care trebuiau să participe la conducerea țării, iar intelectualii basarabeni au fost determinați să acționeze în vederea organizării sfaturilor (consiliilor) populare, întrucît foștii conducători ai zemstvelor județene, guberniale, orășănești nu mai erau ascultați de masele populare [4, p. 38]. În aprilie, Partidul Național Moldovenesc a venit cu ideea formării organului reprezentativ al Basarabiei - **Sfatului Țării**. În programul său se menționa: *"Toate legile care privesc viața dinăuntru a Basarabiei să le întocmească dieta provincială (Sfatul Țării) potrivit obiceiurilor*

vechi și nevoilor de acum ale țării[...], administrația (ocîrmuirea locală) și judecățile să se îndeplinească de sus pînă jos de către slujbașii ieșiți din sînul poporului și în limba poporului. Limba rusească să fie numai pentru legăturile cu stăpînirea de sus; în școlile de toate treptele de predare să fie limba națională a poporului”[7, p.72].

Însăși denumirea partidului a generat reacții controversate. Partidul era învinuit că nu poate fi democratic, întrucît democrația trebuie să fie internațională, iar el va lupta doar pentru drepturile moldovenilor. Drept rezultat, programul Partidului Progresist de la Odesa și al Partidului Național a fost completat, alcătuiindu-se unul nou, în care se insista asupra drepturilor întregii populații. În capitolul 3 se menționa: *„Toate legile care se lucrează în Sfatul Țării să fie aduse la cunoștință norodului și să fie confirmate de el. Totodată, norodul are dreptul de a controla lucrarea deputaților și a-i da afară din deputăție, dacă nu lucrează după voia alegătorilor”*[7, p. 74].

Conceptul convocării unei instituții reprezentative era promovat în cadrul diferitor întruniri. La congresul preoțimii basarabene (19 - 25 aprilie 1917) se cerea autonomia politică, convocarea unei adunări naționale și constituirea unui *„înalt sfat”* cu atribuții legislative și executive [10, p. 275]. Se menționa că acest sfat trebuie să fie format din membri aleși de adunarea reprezentanților întregii Basarabii pe baza votului universal, egal, secret și direct [7,

p. 83]. Moțiuni similare au fost votate în toate circumscripțiile administrative din Basarabia.

În luna iulie, situația politică din Basarabia s-a tensionat din cauza pretențiilor teritoriale ale Ucrainei. Protestele basarabenilor înaintate Radei Ucrainene au determinat acest for să trimită o telegramă pe numele PNM, Comisarului gubernial, Comitetului Executiv Gubernial, în care se spunea că Rada n-a dorit niciodată să răpească *„pămînturile moldovenilor”*[9, p. 3]. Totuși I. Inculeț menționa că Sfatul Țării a fost creat și cu scopul de a contracara încercările Ucrainei de a supune Basarabia [9, p. 3]. Situația era complicată și din cauza dezordinii de pe frontul de Est. Într-adevăr, la 30 iulie 1917, în Hotărîrea Sfatului deputaților soldați și ofițeri moldoveni cu privire la înființarea Sfatului Țării se menționa: *“Sfatul pe deplin va sprijini gîndul despre întocmirea Sfatului Țării și le pune în vedere tuturor națiilor din Basarabia că ele trebuie să se unească mai bine pentru lucru de obște. Starea lucrurilor în Basarabia fiind ca aproape de front, scoate la iveală nevoia de a se uni toți pentru cheazășluirea liniștii și apărarea locuitorilor pașnici de siluiri și jafuri”* [5, p. 144].

Populația majoritară, românii basarabeni, nedreptățită timp de un secol, dorea inițial să-și promoveze doar propriile valori naționale. Începînd cu luna iulie, liderii mișcării naționale tot mai mult insistau și asupra respectării intereselor și drepturilor etniilor minoritare din Basarabia, întrucît organizațiile naționale promovau principiile democratice, dar, în mare parte, și din cauza perico-

lului militar, a dezordinii care puteau fi depășite doar prin consolidarea întregii comunități. Activitatea liderilor mișcării naționale din Basarabia a continuat în acest spirit. În Declarația moldovenilor de pe frontul românesc, din 2 august 1917, se menționa hotărârea de a întemeia în Chișinău Sfatul Țării: „*în care să intre împuterniciții norodului de la toate partidele politice, proporțional numărului fiecărui norod ce locuiește în Basarabia*”. În același context: sfatul se întemeiază: „*pentru unirea tuturor puterilor, ca să înființeze și să sprijine o rînduială și să apere interesele naționale ale tuturor locuitorilor Basarabiei*” [5, p. 145]. La 30 august și 1-5 septembrie 1917, la „*plenara*” Comitetului Executiv al organizației militare moldovenești din Odesa, la care au participat delegațiile Comitetelor organizațiilor militare moldovenești din garnizoanele Sevastopol, Nikolaev, Ekaterinoslav, Herson și Novagheorghievsk, au fost puse în discuție proiecte referitoare la dezvoltarea politică ulterioară a Basarabiei. Cei mai mulți dintre militarii și intelectualii moldoveni considerau că soluționarea „*chestiunii sociale*” era la fel de importantă ca și a celei naționale și nu erau dispuși să renunțe la drepturile politice și economice obținute, din care motiv în Hotărârea „*plenarei*” era prevăzută înființarea unirii cu România, dar erau înaintate și unele cerințe de ordin social - economic. Astfel, se „*armoniza disensiunile dintre convingerile politice ale ostașilor moldoveni și necesitatea înființării idealului național*” [8, p. 11]. Această decizie demonstrează că vectorii preocupărilor viitorului Sfat al Țării au fost trasați din timp, pentru ca ac-

tivitatea acestuia să fie corectă. Din cauza opoziției elementelor care pledau pentru o Rusie indivizibilă, Sfatul Țării nu a putut fi organizat nici în iulie 1917, nici în următoarele 3 luni [9, p.3]. În septembrie 1917, *Pan Halippa*, conștientizând necesitatea unificării populației Basarabiei în vederea distanțării de Rusia, cerea Comitetului Central Moldovenesc al soldaților și ofițerilor înființarea Sfatului Țării, explicînd reprezentanților minorităților care doreau amînarea hotărîrii, motivele pentru care un atare organism era necesar [2, p. 78]. Înființarea în spirit democratic a unui organ de conducere reprezentativ impunea și participarea etniilor minoritare, care însă aveau deseori un comportament egoist, cultivat încă în perioada colonizărilor organizate de țarism.

În multe domenii, populația majoritară, spre deosebire de minoritățile etnice, a fost dezavantajată, inclusiv în domeniul învățămîntului. Liderii mișcării naționale încercau să obțină de la Guvernul provizoriu dreptul la instruirea în limba română. La primul Congres al Sfaturilor Populare din toată Rusia a participat și o delegație din Basarabia. Conform relatărilor lui P. Halippa, delegația s-a întîlnit cu Kerenski, însă nu a primit nici un răspuns clar la revendicările înaintate. Ulterior, delegația s-a întîlnit și cu reprezentanții opoziției, inclusiv cu Ulianov - Lenin. Acesta ar fi răspuns: „*Procedați cum vă dictează conștiința*”

națională și interesul politic, dar toate faceți-le prin Sfatul Țării” [4, p. 36].

Pentru a putea răspunde imperativelor timpului, mișcarea națională trebuia să rezolve problema legiferării instituțiilor politice din Basarabia. La 25 octombrie 1917, primul Congres al soldaților moldoveni, organizat la Chișinău, a decis: „*pentru ocîrmuirea Basarabiei în cel mai scurt timp să se alcătuească Sfatul Țării*”. Se preconiza că moldovenii vor deține 70% din locuri, iar celelalte neamuri 30% [15, p. 149]. Congresul a fost precedat de organizarea de comitete ale ostașilor și ofițerilor moldoveni la Tighina, Belgrad, Odesa, Sevastopol, Herson, Ekaterinoslav, lași de pe frontul românesc și de Comitetul Central al deputaților soldați și ofițeri moldoveni. Încă în luna iulie, a fost luată hotărîrea de a adresa un apel către „*toate partidele naționale politice, obștești, profesionale și alte organizații*” cu scopul „*de a se întenia Sfatul Țării în care să intre împuterniciții poporului de la toate partidele politice, proporțional numărului fiecărui norod ce locuiește în Basarabia*” [6, p. 93].

Congresul militar a ales 32 de deputați, 12 locuri rămînînd pentru celelalte organizații militare moldovenești. Alegerea se făcea pe județe, cîte 4 deputați de la fiecare ținut. Din acești aleși se formează un Comitet de organizare a Sfatului Țării, care a început să funcționeze la 28 octombrie 1917, sub președenția lui V. Țanțu [7, p. 168]. Comitetul a trebuit să activeze cu precauție, pentru a nu

crea suspiciunii (în ce privește scopurile sale) în interiorul Comitetului rus al deputaților muncitori, soldați și țărani din Chișinău, care se considera atotputernic. Pe baza ideii că acest comitet rusesc nu poate organiza masele de moldoveni, deoarece este compus din minoritari care nu cunosc limba română, s-a convenit ca, în paralel, să funcționeze și Comitetul moldovenesc [1, p. 70-71]. Factorii externi au catalizat evenimentele din Basarabia.

În urma loviturilor de stat din 25 octombrie 1917 de la Petrograd, puterea a fost preluată de guvernul bolșevic condus de Lenin. Sovietele erau conștiente că nu puteau menține prin forță unitatea teritorială a Imperiului Rus, din care cauză au adoptat la 3/15 noiembrie Declarația drepturilor popoarelor la autodeterminare. Această acțiune a fost o tentativă de a influența opinia publică mondială și de a demonstra că bolșevicii nu promovează politica fostului imperiu. Ideea autodeterminării era privită de bolșevici ca o treaptă de tranziție spre acaparea puterii de către Soviete, care, ulterior, trebuia să garanteze unitatea Rusiei sovietice [12, p. 18-19].

Mișcarea de eliberare națională din Basarabia a considerat dreptul popoarelor la autodeterminare unul firesc, posibil de realizat, și a intensificat eforturile în vederea constituirii Sfatului Țării. Încă în luna octombrie s-a decis că adunarea reprezentativă va fi compusă din 150 deputați: 105 moldoveni, 15 ucraineni, 13 evrei, 7 ruși, 3 bulgari, 2 nemți, 1 polonez, 1 armean, 1 grec, 2 găgăuzi. Astfel, erau reprezentate 21 de organizații și instituții, ostași,

țărani [3, p. 52]. Alegerile au fost organizate de adunările delegaților tuturor așezămintelor obștești și naționalităților [7, p. 172]. Orașele, capitale de județe, aveau câte un deputat, iar Chișinăul – 3 deputați, astfel, numărul deputaților nu era proporțional cu numărul populației din oraș. De exemplu, orașul Bălți cu o populație de 57 552 locuitori și ≈15 000 populație flotantă, deși era cel mai important centru comercial (Chișinăul era doar cel mai populat), nu se evidențiază printre celelalte localități [14, p. 10]. Echilibrul se restabiea totuși prin reprezentanții diferitor organizații și ai minorităților.

Sfatul Țării, organul suprem de conducere, compus din 150 deputați desemnați pe baze reprezentative, și-a deschis lucrările la 21 noiembrie / 4 decembrie 1917. Reprezentanța democratică este argumentată și prin discursurile rostite. Deputații își legau speranțele de noua instituție politică dându-i aprecieri pozitive, chiar dacă între ei existau divergențe de opinie în anumite probleme. Crearea *Sfatului Țării* a fost susținută nu numai de românii basarabeni, dar și de minoritățile etnice. Deși cu viziuni de perspectivă diferite, interesele populației basarabene au fost determinate de pericolul din exterior și au coincis pe segmentul năzuințelor spre stabilitate, ordine, normalizare a situației economice. În prima ședință Ion Inculeț, președintele *Sfatului Țării*, menționa spectrul problemelor ce urmau a fi rezolvate: depășirea anarhiei, îmbunătățirea situației economice, garantarea libertăților personale, funcționarea administrației locale, respec-

țarea legilor, garantarea drepturilor minorităților [13, p. 163-164]. În același context, aprecieri pozitive au fost lansate de toți vorbitorii. S. Luzghin, președintele tribunalului regional din Chișinău, menționa că *Sfatul Țării* este chemat să înlăture dezastrul și anarhia în țară [13, p. 167], reprezentantul grecilor și-a exprimat speranța că *Sfatul Țării* va restabili ordinea, legalitatea și pacea, va apăra viața, libertatea și averea cetățenilor [13, p. 170], G. Kirkorov, reprezentantul avocaturii, vedea menirea *Sfatului* în lichidarea dezastrului local [13, p. 177], Mujicov, reprezentantul Uniunii funcționarilor zemstvei guberniale se declara convins că *Sfatul Țării* va scăpa de dezastru Basarabia, va stabili ordinea și va realiza principiile libertății [13, p. 178], iar reprezentantul Congresului țărănesc din județul Bălți declara că *Sfatul* trebuie să ajute țăranii și să realizeze ideea dreptății și adevărului [13, p. 184]. Discursurile deputaților demonstrează speranța oamenilor în redresarea stării tensionate din regiune prin activitatea *Sfatului Țării*.

La momentul deschiderii lucrărilor *Sfatului Țării*, societatea basarabeană se confrunta cu un șir de probleme interne, cele mai grave fiind:

- dezastrul și anarhia provocate de războiul mondial – la 22 noiembrie 1917, guvernul bolșevic încheie cu Puterile Centrale un armistițiu, fapt ce a determinat retragerea haotică de pe front

a ostașilor ruși, care împreună cu criminalii locali jefuiau și omorau populația română din ținut;

- *sărăcia determinată de război și de problema agrară, rămasă nesoluționată din perioada precedentă;*
- *funcționarea șubredă a structurilor administrative locale în vederea asigurării cu susținere efectivă a organelor centrale;*
- *separatismul etnic, cauzat de consecințele politicii țariste în vederea colonizării și deznaționalizării Basarabiei, acutizat prin faptul că minoritățile naționale concepeau dreptul popoarelor la autodeterminare ca un drept al minorităților.*

Acutizarea ultimei probleme nu ar fi permis depășirea celorlalte, fapt conștientizat de deputații Sfatului Țării. În luările de cuvânt din prima ședință vorbitorii menționau necesitatea consolidării întregii societăți, propunând diferite principii de realizare a acesteia. I. Inculeț menționa că: *„drepturile minorităților naționale trebuiesc garantate. În Basarabia liberă nu poate fi loc pentru națiunile dominante”* [13, p. 164]. În același context, P. Halippa declara că: *„Partidul național nu urmărește scopuri șoviniste, ci vrea să intre în contact strâns cu restul naționalităților mici ale țării, ca împreună cu ele să muncească la reclădirea țării pe principii noi. Dorim să lucrăm în Sfatul Țării pentru binele tuturor naționalităților din Basarabia care au dreptul să trăiască pe pământul ei ospitalier”* [13, p. 165].

În timp ce reprezentanții românilor basarabeni decla-

rau că vor respecta drepturile tuturor locuitorilor conform principiilor democratice, deputații unor minorități insistau asupra drepturilor speciale. M. Cogan, reprezentantul partidului socialiștilor - revoluționari, declara că: *„Luînd în considerație compoziția eterogenă a Basarabiei, al II Congres gubernial al partidului socialist-revoluționar va apăra principiul acordării minorităților naționale, precum și naționalităților fără teritoriu, dreptul pentru formarea unităților personal - autonome cu independență deplină în limitele național - culturale”* [13, p.168], iar Covarschi, reprezentantul partidului proletariatului evreesc „Bund”, menționa: *„noi vom cere pentru fiecare naționalitate dreptul pentru libera dezvoltare a particularităților culturale pentru care scop este necesar: tuturor garanția completă a drepturilor minorităților, sub formă de autonomie cultural - personală națională”* [13, p. 171]. Aceleași cerințe au fost expuse și în discursurile lui Eigher, reprezentantul partidului evreesc socialist și G. Kircorov [13, p. 176]. Odată cu agravarea situației din Basarabia, cerințele minorităților au fost și mai insistente, astfel, în ședința Sfatului Țării din 13 decembrie, Misirkov, reprezentantul etniei bulgare, declara: *„insist asupra alegerii a 13 persoane (bulgari) și se fie cooptate toate, sau cei trimiși aici vor pleca. Bulgarii au declarat că nu vor să trăiască în R. P. Moldovenească, ci în Republica Basarabia. Ei nu vor fi moldoveni și cu ei se vor asocia nemții, malorușii, ș.a.”* [16, p. 173]. Constatăm că reprezentanții unor etnii din Basarabia au șantajat într-o anumită formă componența majoritară a Sfatului Țării. Pericolul era unul real

și nu declarativ, lucru menționat și de P. Erhan, președintele Consiliului Directorilor Generali (organul executiv al Basarabiei) [16, p.171]. După proclamarea independenței R. P. Moldovenești, reprezentanții minorităților etnice și-au intensificat activitatea, avînd mari suspiciuni față de statutul lor ulterior, însă pericolul extern și situația gravă din interiorul Basarabiei le-au temperat comportamentul.

În anii 1917 - 1918, Europa de Sud - Est era cuprinsă de 3 valuri: a războiului, a mișcării sociale și a mișcării naționale. Un factor important ce a marcat soarta popoarelor din această zonă era Imperiul Rus. Popoarele ce doreau să iasă de sub stăpînirea Rusiei se ciocneau cu problema separatismului etnic intern, întrucît țarismul, prin politica de colonizare și deznaționalizare, modificase componența etnică a teritoriilor supuse. Mișcările de eliberare națională declarau respectarea principiilor democratice, conform căror minoritatea se supune majorității, iar majoritatea ce guvernează se obligă să respecte drepturile și interesele minorității. Reprezentanții mi-

norităților etnice din Basarabia au participat la lucrările Sfatului Țării (păstrînd pentru acest organ calificativul de reprezentativ), dar au înaintat cerințe care uneori depășeau limitele respectării drepturilor minorităților.

În anul 1917, în Basarabia s-au creat premise interne și externe care au determinat structurarea instituțiilor supreme de conducere prin formarea *Sfatului Țării* și a Consiliului Directorilor Generali. Manifestarea tendințelor separatiste din partea unor reprezentanți ai minorităților etnice, care identificau dreptul la autodeterminare cu cel al minorităților, în contextul crizei economice, a pericolului extern și a dezastrului provocat de război, a complicat geneza și activitatea *Sfatului Țării*. Este semnificativ totuși că întreaga comunitate basarabeană s-a consolidat și a reușit să realizeze scopul mișcării de eliberare națională prin declarația de independență din 24 ianuarie și actul unirii cu România din 27 martie 1918.

Note:

1. Boldur, Alexandru. Imperialismul sovietic și România. București, 2000
2. Ciorănescu, George. Basarabia pămînt românesc. București, 2002
3. Danu, Eugenia, Negrei Ion. Mișcarea națională în Basarabia și Transnistria (februarie 1917 - decembrie 1918) în Cugetul, Revistă de Istorie și Cultură, 2003, nr. 1, p. 50 - 56
4. Halippa, Pan. Povestea vieții mele, în Patrimoniul, almanah de cultură istorică, 1990, nr. 1, p.17 - 40
5. Hotărîrea Sfatului deputaților soldați și ofițeri moldoveni cu privire la înființarea Sfatului Țării. În: Șt. Ciobanu. Unirea Basarabiei. Studii de documente cu privire la mișcarea națională din Basarabia în anii 1917 - 1918. Chișinău, 1993, p. 144 - 145

6. Moldoveanu, Petru. Cum se falsifică istoria. În: Patrimoniul, 1990, nr. 1, p. 78 - 110
7. Negrei, Ion, Poștarencu Dinu. O pagină din istoria Basarabiei Sfatului Țării (1917 - 1918). Chișinău, 2004
8. Negru, Gheorghe. Proiecte ale militarilor moldoveni privind statutul politic al Basarabiei (august - septembrie 1917), în Caiete de Istorie, 2003, nr. 2, p. 9 - 11
9. Negru, Gheorghe. Pretențiile teritoriale ale Ucrainei din iulie 1917 și crearea Sfatului Țării. În: Literatura și Arta, 1998, 8 ianuarie
10. Nistor, Ion. Istoria Basarabiei. Chișinău, 1991
11. Oprea, Mihai I. România și Imperiul Rus 1900 - 1924. București, 1999
12. Pădureac, Lidia. Relațiile româno-sovietice (1917 - 1934). Chișinău, 2003
13. Procesul-verbal nr.1 al ședinței organului Basarabean al țării – Sfatul Țării. În: Patrimoniul, 1990, nr. 1, p. 161 - 185
14. Primul ghid al municipiului Bălți, redactor I. Braitman. Arhiva Municipală Bălți, fond 149, inv. 1, dos. 206
15. Rezoluțiile întâiului Congres ostășesc moldovenesc. În: Șt. Ciobanu. Unirea Basarabiei. Chișinău, 1993, p. 147 - 150
16. Ședințele Sfatului Țării (9, 11 și 13 decembrie 1917). În: Patrimoniul, 1992, nr. 1, p. 162 - 177

MAREA UNIRE DE LA 1918

ÎN ACTUALITATE

NICOLAE ENCIU, *doctor habilitat în istorie,
conferențiar universitar*

În pofida unor valoroase studii, monografii, culegeri de documente și sinteze apărute în perioada de după 1991 și chiar dacă unii istorici de marcă au vorbit, cu justificat temei, despre un adevărat „*model basarabean*” deschizător de drum într-un proces istoric

desfășurat în lanț (acad. Dan Berindei), trebuie să dăm totuși dreptate acelor autori care consideră că Unirea Basarabiei cu România rămâne un fenomen insuficient studiat pe plan istoriografic și, în consecință, neînțeles în desfășurările lui intrinseci.

Chiar și istoricii obiectivi, cei mai

mulți dintre ei uimiți de imprezibilitatea acestui mare act realizat acum nouă decenii, se rezumă (în explicarea lui) la o simplă narare evenimentială. Privit astfel, momentul 27 martie 1918 nu este încă elucidat în dimensiunile necesare, făcând loc unor interpretări tendențioase.

O posibilă cale de evitare a unor astfel de interpretări o constituie integrarea fenomenului Unirii Basarabiei cu România în amplul proces european de concretizare a principiului naționalităților afirmat de Revoluția franceză de la 1789 și, apoi, realizat treptat la scara întregii Europe Centrale și de Est.

Necesitatea plasării evenimentelor anului 1918 în contextul marilor procese europene a fost remarcată de numeroși intelectuali de marcă din România în chiar primii ani postbelici. Am preferat însă ilustrarea acestei teze cu opinia criticului literar Eugen Lovinescu (31.X.1881- 16.VII.1943), care a realizat o excepțională Istorie a civilizației române moderne (1925) în 3 volume *). Plasate în contextul civilizației europene, opiniile lui E. Lovinescu asupra civilizației române de la 1918 sunt de o uimitoare actualitate. Putem chiar afirma că astăzi, această opinie este mai actuală decât atunci când a fost formulată pentru prima dată.

Bunăoară, referindu-se la împrejurările istorice în care s-a constituit poporul român, E. Lovinescu afirmă că, „și prin constituție etnică, și prin poziție geografică”, acesta (poporul român.- n.n.) se află la hotarul a două lumi: a Răsăritului și a Apusului” (vol.I, p. 5-6).

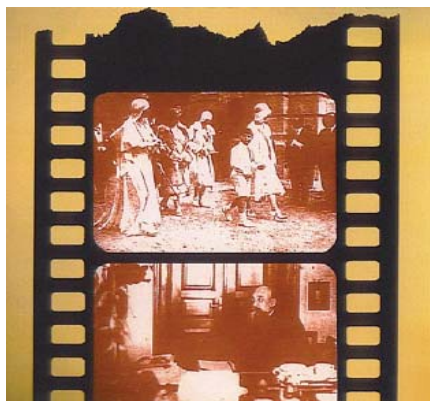
În accepția autorului, „dacă tragice împrejurări istorice nu ne-ar fi statornicit pentru multă vreme în atmosfera morală a vieții răsăritene, - (...) noi am fi putut intra de la început, ca și celelalte popoare latine, în orbita civilizației europene. Condițiile istorice ne-au orientalizat însă”, cu consecințele de rigoare: „prin slavii de la sudul Dunării, am primit formele spirituale ale civilizației bizantine; începând încă din veacul al XV-lea, am suferit apoi, mai ales în păturile conducătoare, moleșitoarea influență turcească, de la îmbrăcămintea efeminată a șalvarilor, a anteriilor și a ișlicelor, până la concepția fatalistă a unei vieți pasive, ale cărei urme se mai văd încă în psihologia populară; am cunoscut, în sfârșit, degradarea morală, vițiile, corupția regimului fanariot; și pentru a-și forma o conștiință cetățenească și un sentiment patriotic, clasele superioare au suferit până în pragul veacului trecut, acțiunea dizolvantă a celor trei împărății vecine” (vol. I, p. 6).

Aceleași tragice împrejurări istorice au contribuit, în opinia lui E. Lovinescu, la formarea unui anumit specific regional în fiecare din provinciile istorice ale României. „Există, negreșit, - afirma autorul, - un temperament moldovenesc, contemplativ, tradiționalist și, deci, visător și inactual care, în domeniul creației poetice, s-a ridicat la cea mai înaltă expresie artistică, pe când, în domeniul vieții politice și economice, prin rezervă și imobilitate, s-a pus într-o vădită inferioritate. Acestui temperament i se datorește

rolul pasiv și mai mult critic al Moldovei în procesul prefacerilor ce aveau să ne scoată din plin ev mediu pe tărâmul vieții contemporane" (vol. I, p. 67).

Să fi însemnat această situație o fatalitate istorică de nedepășit? În nici un caz, deoarece viziunea autorului este una profund optimistă și realistă. Așa cum afirmă E. Lovinescu, „noi nu numai că n-am ajuns la capătul sforțărilor în a ne fixa sufletul, dar chiar abia acum am intrat în adevăratul ciclu de formație națională” (vol. I, p. 16).

Momentul istorical acestui proces era cît se poate de favorabil, deoarece „axa vieții politice și culturale, - afirma autorul, - s-a schimbat din Răsărit în Apus”; prin urmare, „se va schimba și axa vieții noastre sufletești. Timpul roade chiar și lungile deprinderi intrate în inconștient, să-i așteptăm deci acțiunea” (vol. I, p. 17).

În așa mod, contactul cu Occidentul este considerat de autor drept „o reluare a adevăratei continuități etnice și ideale: descătușându-ne, deocamdată, de formele sociale, ne va dezrobi, mai târziu, de invizibilele lanțuri spirituale ale Țarigradului, ale Athosului sau ale Kievului, adică de formele ancestrale ale obscurantismului și ale inerției, pentru a ne pune pe calea regăsirii de sine și a progresului” (vol. I, p. 17)

Concluzia generală a lui E. Lovinescu este, așadar, univocă: „în veacul și de la locul nostru, lumina vine din Apus: ex occidente lux! Progresul nu poate deci însemna, pentru poporul român, decât îmbogățirea fondului național prin elementul creator al ideologiei apusene” (vol. I, p. 18; vol. III, p. 134).

* Lovinescu Eugen. Istoria civilizației române moderne. I. Forțele revoluționare.- 184p.; II. Forțele reacționare.- 187p.; III. Legile formației civilizației române.- 186p. Ediție, studiu introductiv și tabel cronologic de Z. Ornea.- București: Editura Minerva, 1992.

UN OSTAȘ AL UNIRII - SBEREA CHIRIL

Radu MOȚOC,
*inginer, secretarul Asociației
Pro Basarabia și Bucovina,
Filiala "Costache Negri", Galați*

După mai bine de 90 de ani de la înfăptuirea idealului național, România Mare, **Unirea Basarabiei cu țara - mamă**, face parte din evenimentele istorice cele mai interesante ale poporului român.

Un martor ocular, dar și participant activ al acestui mare eveniment, este și basarabeanul **Chiril SBEREA**.

Însemnările de mai jos se doresc a fi o complectare a efortului depus de Iurie Colesnic de a aduna mărturii referitoare la personalitățile care au marcat viața culturală și politică a Basarabiei.

Chiril SBEREA se trage dintr-o veche familie de răzeși moldoveni din sudul Basarabiei. Tatăl lui, Stelian Ioan Sberea, născut la 1860, a fost preot în satul Colibași, jud. Cahul, căsătorit în 1891 cu Ana Dimitrieva Iambulov, din Bolgrad. Preotul Stelian Sberea moștenise de la părinți săi o frumoasă proprietate de pământ arabil în zona Colibași, la locul numit *Vadul lui Isac*. Sînt documente care atestă încă din 1889¹, faptul că această moșie era arendată de Stelian Sberea pînă în anul 1910, cînd decedază². După această dată, moșia a fost cul-

tivată sub îngrijirea Anei D. Sberea pînă în anul 1912 cînd se îmbolnăvește și este nevoită să o arendeze, la rîndul ei, preotului Sofroneanu din Colibași ca procurator. Documentele indică valoarea de arendare la acea perioadă de 7 ruble / disetina, iar prețul de vânzare era de 65 ruble / disetina³.⁴ Soția preotului, mama lui Chiril, supraviețuiește încă 5 ani după moartea soțului, decedînd și ea în anul 1915, la 20 septembrie, în vîrstă de numai 41 ani, după o căsnicie de 24 ani⁵.

Din această căsnicie se va naște la 14 ianuarie 1893, singurul fiu cu numele de Chiril. Studiile primare Chiril și le face la școala eparhială din satul Colibași, urmează gimnaziul Împăratul Alexandru III din Bolgrad și obține diploma de absolvire în anul 1913. Notele cele mai mari le primește la limba latină, religie și istorie⁶.

În perioada 1913-1914, urmează cursurile Școlii de Agricultură din Petrograd⁷ din dorința familiei de a deveni specialist în exploatarea terenului agricol.

Întervine mobilizarea de război și este obligat să se înroleze în armata țaristă ca subofițer pînă la începutul anului 1917, cînd izbucnește revoluția.

În acea perioadă, România nu fuse încă înfrîntă de germani, dar era înconjurată acum din toate părțile de dușmani. Revoluția și defecțiunea rusească aruncase și mai mult România la picioarele adversarului. La 18 februarie 1917, în palatul Știrbei de la Buftea începeau tratativele între Averescu și Mackensen, ca la 5 martie 1917 să se semneze pacea preliminară.

Răpită printr-un act de silnicie, provincia dintre Prut și Nistru, împarte, din 1812, soarta provinciilor de alte etnii din imperiul rus. Cu o populație de 129 milioane de locuitori, Rusia număra, conform statisticilor oficiale din 1897, numai 43.3% ruși restul erau 107 popoare care vorbeau 147 de limbi și dialecte⁸. După 1812, autoritățile rusești și-au stabilit ca obiectiv pe termen lung integrarea provinciei în structura administrativă generală a imperiului.

Perioada de „*autonomie*”, cînd au fost păstrate instituțiile și legile moldovenești, a luat sfîrșit în 1828. Această administrație de după 1828, bazată pe modele rusești, nu a luat în seamă tradițiile autohtone, iar rezistența românească față de dominația rusească a fost sporadică și ineficientă. Pe măsură ce se consolida stăpînirea rusească, proprietatea pămînturilor se destrăma și acestea erau oferite străinilor care erau

înnobițați. Astfel, în 1911, din 468 de familii nobiliare din Basarabia, doar 138 mai erau românești⁹.

Anexarea Basarabiei a afectat profund și compoziția populației. Potrivit recensămîntului din 1817, 86% din locuitori erau români, iar în 1897 numai 56% erau români, 18,9% erau ucraineni și ruși, iar 11,7% evrei¹⁰.

Timp de un secol, Biserica din Basarabia a fost supusă unei neîncetate centralizări și rusificări, care a dominat și politica în domeniul învățămîntului și culturii. În mijlocul anilor 1860, în Basarabia funcționau în parohiile rurale circa 400 de școli, cu 7 000 de elevi, iar în 1880 mai rămăseseră doar 23 de școli, principala cauză a fost, se pare, insistența autorităților bisericești ca predarea să se facă în limba rusă, în condițiile în care nici preoți și nici elevi nu știau rusește¹¹.

În aceste condiții era firesc ca literatura română din provincie să stagneze. La început, intelectuali din Basarabia mențineau contacte regulate cu Iașul și Bucureștiul.

Trebuie să amintim, în acest sens, cîteva personalități basarabene din acea perioadă: Alexandru Hîjdeu (1811 - 1872), un spirit enciclopedic; Constantin Stamate (1786 - 1869), poet și traducător; Teodor Vârnăv (1801 - 1860), autor al unei încîntătoare autobiografii *Istoria vieții mele* etc.¹² Totuși în această provincie nu a existat o mișcare politică națională românească înainte de 1905, cînd moderații conduși de către Pavel Dicescu, mare moșier, doctor în filozofie la Universitatea din Heidelberg, au înființat Societatea pentru Cultură Națională. Aceștia au pledat pentru in-

troducerea limbii române ca limbă de predare în învățământ¹³.

În 1906, apare revista *Basarabia* sub conducerea lui Constantin Stere (n.b.1) care revine la Chișinău pentru a sprijini mișcarea reformatoare împotriva țarismului. Organizarea editării la Chișinău a primului ziar în limba română a necesitat procurarea unei tipografii cu litere chirilice, numai titlul fiind tipărit cu litere latine.

În mijlocul haosului din Rusia anului 1917 și a războiului mondial, procesul despărțirii popoarelor subjugate de Rusia s-a desfășurat firesc și destul de rapid. Finlanda se eliberează în aprilie 1918, Estonia la 28 noiembrie 1917 își proclamă suveranitatea. Lituania, ocupată de Germania, își pronunță independența la 18 martie 1917, Bielorusia, de asemenea, își proclamă independența la 17 decembrie 1917, la 17 noiembrie 1917 Ucraina se proclamă Republică Autonomă, izolând Basarabia de Rusia țaristă. Același proces de eliberare o parcurg și alte popoare din componența Rusiei: tătarii din Crimeea, armenii, georgienii, azerii etc.

Dacă un popor ca bieloruii (rușii albi), legat prin tradiție istorică cu rușii, înrudit cu ei prin limbă, își reclamă dreptul la o viață liberă, putea oare poporul român din Basarabia, cu însușiri etnice și o cultură atât de deosebită, să rămână nepăsătoare față de aceste evenimente din Rusia?

Poporul românesc din Basarabia și-a conservat în sufletul său comoara neprețuită de obiceiuri și datini vechi, de amintiri istorice, și-a păstrat limba, obârșia, instinctul de rasă, el întotdeau-

na s-a simțit străin în mediul rusesc, menționează un cunoscut etnograf și folclorist basarabean Ștefan Ciobanu¹⁴ (n.b.2).

Văzînd descompunerea armatei, răscoalele militare, grevele și revoltele agrare, mitingurile de pe front, moldovenii care au fost mobilizați în proporție de 12 % din întreaga populație, s-au întors acasă după război cu altă mentalitate și alte sentimente.

Cu mult înainte de primul război mondial, nucleul luptei pentru ideea națională l-au constituit cei ce s-au adunat în jurul lui Em. Gavrilă și au format Grupul Național Democrat Moldovenesc (1905)¹⁵. Acest grup se va transforma ulterior în Partidul Național Moldovenesc, avîndu-i în frunte pe Pan Halippa (n.b.3), Ion Pelivan (n.b.4).

La 14 ianuarie 1907, apare *Moldoveanu* (pînă la 15 octombrie 1908), gazetă în limba română, iar, la 22 aprilie 1907, *Viața Basarabiei*, prima gazetă cu litere latine sub conducerea lui A. Nour. Revista *Viața Românească*, fondată la Iași tot de C. Stere împreună cu G. Ibrăileanu, avea încă din 1906 o rubrică specială *Scrisori din Basarabia și Bucovina*.

Din luna iulie 1913, la Chișinău se publică timp de 4 ani revista literară bilunară *Cuvînt Moldovenesc*, condusă de N. N. Alexandri (n.b.5). În 1914 redacția acestei reviste este preluată de către S. G. Murafa, care publică pentru prima dată poezia lui Alexei Mateevici *Limba noastră*.

La 5 martie 1917, soșește la Chișinău o telegramă oficială de la Petrograd, prin care se anunță că Basarabia nu mai este în componența imperiului țarist. Reacția apare abia la 10 martie, când se improvizează și la Chișinău prima manifestare de stradă, cu steaguri roșii, muzică, nelipsita Marsilieză, discursuri. Manifestau soldați, funcționari, dar și autoritățile guberniei¹⁶.

Cei peste 300 000 de soldați și ofițeri moldoveni, aflați sub arme la acea dată, alcătuiau majoritatea populației active a românilor din Basarabia. La 22 martie 1917, la Chișinău, se constituie Sovietul soldaților și ofițerilor. Cum trupele cele mai numeroase, care conțineau elemente moldovenești, erau la Odesa, Statul major al ținutului militar Odesa al teatrului de acțiune militară, la data de 24 martie 1917, adresează sublocotenentului Sberea Chiril ordinul (cu nr. 2684) de numire în regimentul de infanterie român, nr. 48, al orașului Odesa, cu obligația de a se deplasa imediat la primirea acestui ordin, semnat de Comandantul Statului major și Șeful Operațiunilor Militare¹⁷.

Dacă asupra altor revendicări, soluțiile politice, agrare, administrative, justiție, armată, existau soluții diferite, asupra necesității deschiderii școlilor moldovenești nu exista nici o divergență, toate forțele erau de acord.

La 3 aprilie 1917, se constituie la Chișinău Partidul Național Moldovenesc, care prin cele 10 puncte consfințește limba română ca oficială în școli, biserică și

administrație, autonomia bisericească, oprirea colonizării, drepturi egale pentru moldovenii de peste Nistru, etc.

Trebuie amintit și faptul că în Basarabia veniseră în refugiu și o pleiadă de intelectuali ardeleni, printre care Onisifor Ghibu (n..b.6) și Octavian Goga. Încă de la sosire (12 martie 1917), Onisifor Ghibu se implică cu trup și suflet la mișcarea națională din Basarabia. La evenimentul de înființare a Partidului Național Moldovenesc, el este alături de Pavel Gore - președinte, Vasile Stroiescu (n.b.7) – președinte de onoare, Vl. Herța - secretar general, P. Halippa, generalul Donici, părintele Gurie Grosu (n.b.8), S. Murafa, I. Pelivan, și avocatul Moțoc (din Cetatea Albă)¹⁸.

Vasile Stroiescu, ales președinte de onoare în absență, expediază celebra telegramă cu această ocazie: „*Eu sînt la dispoziția Tării mele, cu mintea atît cît mi-a dat Dumnezeu, cu toată inima și cu toată averea*”¹⁹. Și, într-adevăr, acest mecena pentru întreg spațiul românesc, finanțează imediat achiziționarea unui vagon de hîrtie pentru propagandă în revistele naționale din Basarabia.

La primul Congres al învățătorilor, din 10 aprilie, și cel de al doilea, din 28 mai 1917, discursurile lui P. Halippa, S. Murafa, P. Gore și A. Mateevici au entuziasmat sufletele celor peste 350 învățători moldoveni. Ion Buzdugan (n.b.9) propune ca învățămîntul să se facă cu litere latine, iar doamna dr. Elena Alistar (n.b.10) propune să se aducă cărți de peste Prut.

În perioada 19 - 25 aprilie 1917, are loc la Chișinău Congresul preoților basarabeni care reunește peste 250 de

preoți și laici care reclamă convocarea Sfatului Țării²⁰. Pavel Gore a rostit cu patetism o cuvîntare, emoționîndu-i pînă la lacrimi pe sensibiii preoți, discurs care a culminat cu recitarea versurilor din G. Sion;

"Mult e dulce și frumoasă

Limba ce-o vorbim"

Cît și chemarea profetică a lui Andrei Mureșan de la 1848:

"Preoți, cu crucea-n frunte!

*Căci oastea e creștină....."*²¹

Tot în această perioadă au loc Congresele cooperabilor, la 6 aprilie și 9 mai 1917, și a studenților, din 20 mai 1917.

În sate autoritățile sînt gonite și înlocuite cu comitete. La Chișinău, începînd cu data de 20 mai 1917, se deschide primul Congres al țăranilor din Basarabia, dar pentru că majoritatea delegaților erau bulgari și ruteni, moldovenii au decis să facă un congres aparte²². Al doilea Congres va avea loc în 27 august 1917, tot la Chișinău. La lucrările lui se stabilește a se desființa proprietatea asupra pămîntului, urmînd ca distribuirea și administrarea lui să se facă de către comitete fără răscumpărare.

Marea Adunare Națională de la Odesa, din 18 aprilie 1917, a fost un adevărat triumf. După congres toată suflarea românească din Odesa - peste 10 000 de soldați și ofițeri din garnizoană, studenți, preoți, profesori și proprietari au defilat cu steaguri naționale prin fața hotelului Londra, unde era bolnav V. Stroiescu, președintele de onoare al Partidului Național Moldovenesc²³. La acest miting au participat Pan Halippa, Ion Pelivan și

S. Murafa.

Numărul soldaților români ardeleni și bucovineni, refugiați în țară, era de circa 15 000, iar al prizonierilor din Rusia trecea de 100 000²⁴. Începînd cu luna iunie 1917, ardeleni prizonieri au renunțat la cetățenia austro - ungară și s-au înrolat voluntari în armata română, pentru a-și elibera ținuturile natale.

În ziua de 6 iunie 1917, la orele 17⁰⁰, sosește în gara Chișinău un tren împodobit cu verdeață, streaguri tricolore, din care răsunau cîntece naționale. Garnitura transporta 1 200 de prizonieri ardeleni spre Iași. Onisifor Ghibu mărturisește: „*N-am pomenit în viața mea un tren care să mă fi mișcat atît de puternic, încă înainte de a se opri*"²⁵. Cei peste 1200 voluntari ardeleni, conduși de maiorul Albescu, se înșiră pe companii care poartă steaguri cu devize ardelenesti: Valea Mureșului, Munții Apuseni, Maramureșul etc.

Soția și copiii lui Onisifor Ghibu purtau frumoasele costume din Săliște. Acest gest a produs în sufletele voluntarilor sibieni un dor nemărginit de cei de acasă. Momentul culminant s-a produs atunci cînd căpitanul S. Murafa, în numele moldovenilor, le-a dat soldaților ardeleni un admirabil steag tricolor, spunîndu-le să-l împlînte pe cetatea de la Alba Iulia. Corul ardelenilor din peste 100 de persoane, condus de Aurel Medrea, intonează cele mai dragi melodii: *Deșteaptă-te Române; Pe-al nostru steag e scris uni-*

re; *Vin dorobanții*, etc. În încheiere, boierul basarabean Vladimir Herța a oferit icoana Mântuitorului cu destinația de a fi pusă în Catedrala din Sibiu, din partea moldovenilor²⁶.

La 1 iulie, avea să apară la Chișinău gazeta săptămânală *Ardealul*, sub conducerea lui Onisifor Ghibu, destinată românilor ardeleni din Rusia. Apariția acestei reviste a fost susținută de V. Stroescu, dar și de oierii sibieni împărățiați prin ținuturile rusești. Tot la inițiativa lui O. Ghibu, se înființează la Chișinău, în vara anului 1917, o bibliotecă publică care a fost alimentată cu peste 10.000 de volume aduse de la Iași, care constituiau dublete în Biblioteca Universitară. Un mare succes este și deschiderea la Universitatea din Odesa a două catedre românești: prima de Istoria Românilor condusă de profesorul Ion Nistor, iar cea de a doua, catedra de Limbă și Literatură Română, de profesorul N. Bănescu.

Tot în această perioadă, la inițiativa lui O. Ghibu, au loc două cicluri de reciclare a învățătorilor la Chișinău, începând cu data de 17 iunie 1917, la care au participat câte 400 de ascultători. Cursurile au fost deschise de preotul A. Mateevici, care a recitat vestita sa poezie *Limba noastră*:

„*Limba noastră-i o comoară
În adîncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară,
Pe moșie revărsată.*

Limba noastră-i foc ce arde

*Într-un neam ce fără veste
S-a trezit din foc de moarte
Ca viteazul din poveste.”*

La prima lecție de istorie, profesorul Tofan a repetat celebrul discurs introductiv al lui M. Kogălniceanu la cursul de istorie națională de la Academia Mihăileană din Iași. Cursurile au fost susținute de profesori din Basarabia, Ardeal, Bucovina și România, printre care amintim: Stefan Ciobanu, Onisifor Ghibu ș.a. Cursurile din prima serie s-au încheiat la 15 august cu o manifestare națională înălțătoare. Corul învățătorilor, condus de părintele Berezovschi a cântat compoziții de Gavriil Muzicescu, Ciprian Porumbescu și T. Flondor, impresionând pînă la lacrimi învățătorii care ascultau pentru prima dată aceste melodii. Noi cursuri s-au ținut în toamnă la Chișinău, Bălți și Soroca, dînd încă 400 de elemente pregătite pentru învățămînt. Referindu-se la românii basarabeni, N. Iorga afirma în *Neamul românesc*, publicație editată la Iași, în 10 noiembrie 1917: „*Un popor fără școală, fără carte, fără biserică națională, fără îndemnuri de la cei de un sînge cu dînsul, se ridică întreg, pentru a-și cere un drept, pe care-o minune!- cu toată tăcerea lui resemnată, el nu l-a părăsit niciodată.*”

La 8 septembrie 1917, o tipografie cu litere latine este adusă de O. Ghibu de la Iași, cu care se tipografiază o parte din ziarele naționale și, mai ales, broșurile de propagandă națională scrise de Pelivan, Bogos, Toncu și alții, paralizând într-o oarecare măsură, propaganda rusească bolșevică.

După exemplul altor neamuri, ostașii moldoveni de pe front și din interiorul Rusiei, se organizează în comitete sau soviete ale deputaților. Astfel, se constituie comitete militare la Odesa, Tighina,

Bolgrad, Sevastopol, Cherson, Iași și pe frontul românesc²⁷.

Comitetul Executiv moldovenesc al Sovietului deputaților soldaților și ofițerilor din orașul Odesa, eliberează o dovadă (nr. 299 din 23 iunie 1917), sublocotenentului *Chiril SBEREA* prin care *"este însărcinat să adune soldații moldoveni, să le explice sensul actualelor evenimente în limba lor natală, să organizeze companii moldovenești și să ceară de la comandamentul 48 listele soldaților și ofițerilor moldoveni"*.

Hotărârile Sfatului ofițerilor și soldaților moldoveni din Odesa, din 25 iunie 1917, prevedeau, printre altele, și alegerea unui delegat la 200 de oameni, care să constituie Sovietul. În legătură cu lipsa învățătorilor moldoveni se propune să se invite învățători din Ardeal, Bucovina și România. Ca urmare a acestor hotărâri, prin dovada nr. 310 din 26 iunie 1917, sublocotenentul *Chiril SBEREA* din regimentul 48 de infanterie este numit în Sovietul Moldovenesc al soldaților și ofițerilor al ținutului militar Odesa. Același Comitet Executiv, după numai o zi, la 27 iunie, confirmă prin documentul nr. 322 alegerea sublocotenentului *Chiril SBEREA* ca făcând parte din Comisia de separare națională a companiilor și bateriilor în unități militare din garnizoana orașului Odesa. Se formează astfel regimente moldovenești combatante și un corp de jandarmerie rurală națională. La Chișinău ia ființă Sfatul Central al deputaților soldaților și ofițerilor moldoveni, compus din împuterniciții de la toate organizațiile militare moldovenești. Se impune necesitatea organizării unui Congres al

delegaților moldoveni, în data de 18 oct. 1917, la Chișinău.

Îl găsim și de această dată pe *Chiril SBEREA* din regimentul pușcași nr. 23 *"Moartea"*, ca unitate activă, împuternicit (adresa nr. 5023 din 17 oct. 1917) să participe, însoțit de 2 soldați, la acest congres militar și să aducă la cunoștință hotărârile luate.³¹ Cei peste 600 de delegați din toate unitățile militare pe unde fuseseră împrăștiați basarabeni, alături de alți 300 delegați civili, reprezentanți ai partidelor, organizațiilor și mișcărilor existente, erau adevărații soli ai Basarabiei. Impresionanta manifestare de ordine și disciplină, în sunetele fanfarei militare, cu drapelul tricolor, condusă de colonelul Furtună, pătrunde în cea mai frumoasă sală a Chișinăului - Sala Eparhială. A fost ales un prezidiu sub președinția maiorului V. Cijevschi și a lui Gherman Pîntea (n.b.11), secretar fiind ales Ion Buzdugan.

Congresul votează în unanimitate bazele de viață viitoare ale acestei provincii. Au luat cuvîntul Ion Inculeț (n.b. 12) în calitate de ajutor de comisar al guberniei Basarabia, Pan Halippa din partea revistei Cuvînt Moldovenesc, Pantelimon Erhan (n.b.13) din partea Sovietului țăranilor, *Chiril SBEREA* din partea ostașilor de pe frontul românesc²⁸, dr. Elena Alistar din partea femeilor moldovene, Toma Jalbă din partea moldovenilor de peste Nistru, etc. Hotărârile congresului sînt decisive pentru viitorul provinciei:

- *autonomie teritorială și*

politică pentru Basarabia;

- naționalizarea armatei moldovenești;

- constituirea Sfatului Țării pentru administrare cu o componență de 120 deputați, din care 70 % moldoveni, 30 % alte naționalități, 44 deputați moldoveni se vor alege la congres, 30 vor fi aleși de țărani moldoveni, 10 de la organizații și partide și 10 locuri pentru românii transnistrieni;

- tot pământul este proprietatea popoului;

- oprirea colonizării, naționalizarea învățământului.

În încheierea congresului se proclamă AUTONOMIA BASARABIEI, în ședința din 22 oct. 1917, și se alege un birou pentru organizarea Sfatului Țării. Președintele acestui birou a fost ales sublocotenentul V. Țanțu, iar printre membri îl găsim și pe Sberea Chiril²⁹, alături de Ion Buzdugan, Gh. Pîntea. Ulterior, au fost cooptați în acest birou și N. Alexandri, Ion Pelivan, Pan Halippa, Dan Ciugureanu (n.b.14), P. Erhan, N. Codreanu și Ion Inculeț.

Congresul a mai stabilit în final ca, din cei 44 deputați în Sfatul Țării, să fie aleși 32 deputați militari din partea județelor, iar restul de 12 - din partea unităților militare. Din partea județului Ismail este ales subofițerul Sberea Chiril, în data de 30 octombrie 1917, prin dovada nr. 862, semnată de Gh. Pîntea. (Vezi: Anexa).

Biroul de organizare a Sfatului Țării, constatînd că totalul de 120 plus 10, deputați

este mai puțin reprezentativ decît un total de 150 plus 10, a lansat imediat o circulară către toate organizațiile să-și majoreze corespunzător numărul reprezentanților. Singurul organism care a rămas cu același număr de 44 de deputați a fost Congresul militarilor. Evenimentele au fost precipitate și din cauza că Ucraina adoptase și ea autonomia națională, dar fără să precizeze granițele. De fapt, se știe că Ucraina intenționa să anexeze Basarabia. Rezultatele congresului au pus în gardă reacțiunea din Basarabia, dar și guvernul din Petrograd, care ordonă comisarului gubernial să-i aresteze pe organizatorii congresului, lucru care nu s-a realizat pentru că toată conducerea guberniei era compusă din basarabeni. Hotărârile congresului din octombrie 1917 de la Chișinău, au marea lor importanță prin decizia punerii lor în practică, lucru înlesnit prin descompunerea gradată a imperiului rus, la sfîrșitul lui octombrie 1917, și favorizate și prin războiul civil început la Petrograd și de anarhia din Rusia. Basarabia era acum izolată de Rusia printr-o Ucraină autonomă.

Biroul de organizare a Sfatului Țării a decis convocarea lui pe 21 noiembrie 1917. Solemnitatea de deschidere începe la Catedrala din Chișinău cu un serviciu divin, oficiat de episcopul Gavril al Akermanului în limba română, la care asistă deputații Sfatului Țării, cei mai mulți din ei purtînd cocărzi și panglici tricolore. La ieșirea din Catedrală are loc o paradă militară a regimentului 1 de infanterie și a regimentului 1 de tunari. Sediul Sfatului Țării a fost fixat la Liceul de băieți din Chișinău, unde, în paraclisul

liceului, părintele Gurie ține o slujbă și o cuvîntare.

Prima ședință se deschide sub președinția celui mai bătrîn deputat N. N. Alexandri, în ovații și cîntînd *Deșteaptă-te Române*. Cei 95 de deputați prezenți aleg președinte pe Ion Inculeț, din considerente tactice, ca fiind reprezentantul puterii centrale și care, indirect, acorda o recunoaștere oficială a noii instituții, bucurându-se de simpatia elementului străin din Basarabia. Au luat cuvîntul cei mai de seamă deputați: P. Halippa, P. Erhan, E. Alistar în costum național, I. Pelivan, părintele Gurie, etc, în total, peste 50 de vorbitori³¹. De remarcat faptul că discursurile minorităților erau marcate de frica unei decizi de unire cu România și din această cauză sollicitau federalizarea Rusiei. Singurul care este convins că va exista o înțelegere între moldoveni, stăpînii țări și celelalte minorități este reprezentantul comunității polone, distinsul om de cultură Pomorosky.

Reprezentantul Partidului național Moldovenesc, Ion Pelivan, în cuvîntarea ținută reflectă sentimentele moldovenilor după 100 ani de ocupație rusească: *„Este drept, turcii luau a zecea parte din munca poporului, dar turcul era cinstit, el ne prăda, dar nu-și băga cizmele murdare în sufletul nostru. Turcul ne dădea voie să ne rugăm lui Dumnezeu în limba noastră și în bisericile noastre, de care el nu se atîngea. Turcul ne-a lăsat școala în forma în care am moștenit-o de la bunici, cu predarea în limba natală, el nu ne forța să învățăm turcește... Rușii ne-au pocit numele, au schimbat denumirile de orașe, sate și alte lucruri care puteau servi ca*

*dovadă, că aici a trăit un popor independent.*³²

După euforia de înființare a *Sfatului Țării*, încep discuțiile privind crearea unui organism executiv - Consiliul directorilor generali și al primului guvern, în frunte cu P. Erhan. La 2 decembrie 1917 a fost proclamată Republica Democratică Moldovenească.

În această perioadă Basarabia era invadată de dezertorii de pe front care cutreierau țara, în mare parte înarmați, îndreptîndu-se spre Rusia, distrugînd tot ce găseau în cale, ferme, conace, depozite de alimente, spărgeau beciurile gospodariilor. Soldații ruși nu mai ascultau de nimeni. Comandamentele rusești de pe front au găsit în armata română un scut protector împotriva maltratărilor conaționalilor. Trebuie amintită acțiunea soldaților bolșevici care s-au revoltat la Socola, încercând să-l aresteze pe generalul rus și să-l asasineze pe Regele României. Ei au fost dezarmați de Armata Română și expediați cu trenul peste Nistru.

Guvernul României era și el interesat de liniște în spatele frontului, de siguranța căilor ferate părăsite de ruși, de asigurarea depozitelor de muniții de pe teritoriul Basarabiei, alimentate de aliați, cu care se aprovizionau frontul, și a depozitelor de alimente plătite de România.³⁴ Ucraina rechiziționa din Basarabia tot ce era prost păzit, în virtutea stării de război.

Singura soluție pentru ameliorarea situației dezastruoase era chemarea trupelor

românești bine organizate și disciplinate, nemolipsite de bolșevism, ca să restabilească ordinea și să asigure regulat aprovizionarea armatei. Generalul Scerbacev, șeful cartierului general rus, deplin conștient de tot răul ce produce această măsură din punct de vedere politic, s-a văzut nevoit să solicite Guvernului Român trimiterea trupelor sale în Basarabia.³⁵

Președintele Republicii Democratice Moldovenești, dat fiind situația scăpată de sub control, solicită, la 22 decembrie 1917, ministrului de război al României trimiterea de urgență la Chișinău a unui regiment de ardeleni. După discuții aprinse în Sfatul Țării privind necesitatea intervenției Armatei Române, bolșevicii din Chișinău organizează o lovitură de stat, pun mîna pe telegrafia fără fir, ocupă gara, poșta și telegraful și proclamă stare de asediu la Chișinău, Tighina și Bălți.³⁶ Situația se complică prin faptul că în gara Chișinău se aflau cei 1000 prizonieri ardeleni care se îndreptau spre Iași, pentru a se înrola în Armata Română ca voluntari. Suspectați de bolșevici, tot eșalonul este făcut prizonier, prădat și batjocorit.³⁷ Lucrurile se agravează și prin faptul că sînt arestați și românii ce făceau parte din comisia internațională pentru aprovizionarea frontului românesc, iar Ion Pelivan este condamnat la moarte, împreună cu N. N. Codreanu și N. Gr. Secară, pentru vina de a fi agitat chestiunea Armatei Române.³⁸ În seara aceleiași zile de 6 ianuarie, Ion Peli-

van primește ordin din partea „*Blocului Moldovenesc*” să plece de urgență la Iași în calitate de ministru de externe, ca să solicite intervenția Armatei Române pentru a salva Basarabia din mîinile bolșevicilor. Ion Pelivan reușește cu ajutorul stareșului mănăstirii Suruceni, să treacă Prutul prin Leova, o altă delegație de rezervă din cele 5 planificate, constituită din cei doi prieteni Vasile Țanțu și Gh. Buruiană, a plecat călare în aceiași noapte spre Iași, deghizați în unuforme bolșevice, pe ruta Cornești - Ungheni.

Nu a trecut decît o săptămînă și pe 13 ianuarie 1917, la orele 17, Divizia XI-a a generalului Broșteanu intra în Chișinău, fiind întîmpinată cu entuziasm de toată suflarea românească. Proclamația dată în numele Guvernului român de generalul Prezan preciza pentru Sfatul Țării: *“Comandamentul militar rusesc ne-a cerut să trecem Prutul și îndată ce ordinea și liniștea se vor restabili, soldații români se vor întoarce la ei acasă.”*³⁹

Trebuie să amintim și atitudinea ministrului de război G. Pîntea, care, ce-i drept sub presiunea bolșevică, declară război României în data de 6 ianuarie 1917 și dă ordin armatei moldovenești să plece pe front. După aceste evenimente, președintele *Sfatului Țării* Ion Inculeț și premierul P. Erhan cît și G. Pîntea au fost învinuiți că au dus tratative cu bolșevicii, le-au făcut concesiile și au trimis armata pe front. Criza de guvern din 17 ianuarie 1917 s-a rezolvat cu remanierea primului ministru, fiind numit D. Cegorean, iar colonelul Brăiescu preia funcția de ministru de război.

O altă zi remarcabilă în istoria *Sfatului Țării* o constituie ziua de 24 ianuarie 1918, încărcată de o dublă semnificație: Unirea Principatelor și proclamarea ÎNDEPENDENȚEI REPUBLICII DEMOCRATICE MOLDOVENEȘTI. Trebuie precizat faptul că *Sfatul Țării* avea caracter de autoritate oficială și prin aceea că întreaga procedură de constituire, organizare și funcționare era identică cu a tuturor celorlalte soviete din întreaga Rusie, cărora nimeni nu le-a contestat legitimitatea.⁴⁰ Ziua de 24 ianuarie a fost marcată și de prezența artiștilor de la Teatrul *V. Alecsandri* din Iași, în frunte cu M. Sadoveanu, care au susținut o reprezentație cu piesa *Fântâna Blanduziei* de V. Alecsandri și a doua zi cu drama *Răzvan și Vidra* a basarabeanului B. P. Hasdeu. Tot în ianuarie, scriitorii din Ardeal, Bucovina și România au adresat o chemare comună către populația Basarabiei „...cultura, limba și școala noastră de acum trebuie să ne unească pe veci”, semnează: M. Sadoveanu, I. Agârbiceanu, I. Minulescu, Radu D. Rosetti, I. Petrovici, M. Codreanu, I. Pillat, G. Giurăscu, M. Sorbu, Nichifor Crainic etc.⁴¹

După proclamarea independenței, devenise clar că republica nu va putea rămâne mult timp independentă. Diferite organizații, printre care comitetul studenților moldoveni, fac, la 16 ianuarie 1918, o chemare către populație și, în încheiere, exclamă „*Trăiască libertatea și unirea tuturor românilor*”.⁴² Dar cele mai semnificative afirmații de unire le revendică țărani. Membrii proprietăților de pământ și conducerea din Bălți votează, la 3 martie 1918, o moțiune prin care fac apel la toate adunările din

Basarabia, de la Hotin și pînă la Ismail, să se unească prin votul lor la moțiunea prin care ei solicită Sfatului Țării să trimită o delegație la Iași, unde să explice dorința de unire.⁴³ O altă moțiune în favoarea unirii o exprimă și Adunarea Generală din districtul Soroca din 13 martie, în frunte cu primarul orașului Soroca, președintele Dumei, proprietarii agricoli, preoții, învățătorii, etc. Printre semnatori se numără și avocatul Constantin Moțoc care a fost și printre fondatorii *Partidului Național Democrat Moldovenesc*.⁴⁴ Uniunea proprietarilor agricoli din Basarabia trimite o delegație la Iași, pentru a susține unirea. Delegația este primită pe 6 martie 1918 de Regele Ferdinand.

La ședința Sfatului Țării din 16 martie 1918, deputații minorităților naționale cer arestarea celor care au votat moțiunea pentru unire, obligînd Guvernul Republicii să interzică aceste hotărîri care erau de competența *Sfatului Țării*.

Încheierea păcii separate a ucrainenilor cu germanii din 27 ianuarie 1918, de la Brest - Litovsk și declarațiile acestora făcute puterilor centrale prin care afirmau: „*Basarabia din punct de vedere etnografic, economic și politic, formează o unitate indivizibilă cu teritoriul Ucrainei*”⁴⁵, convinge încă o dată populația Basarabiei de nesinceritatea vecinilor, fapt care atrage și mai mult dorința de unire.

În aceste condiții, pleacă la Iași o delegație în frunte cu președintele Sfatului

Țării, Ion Inculeț, președintele Consiliului de Miniștrii dr. Dan Ciugureanu și vicepreședintele Pan Halippa, pentru a propune Guvernului Român, unirea Basarabiei cu Regatul Român. A fost ales cel mai potrivit moment pentru starea de spirit din Basarabia, Unirea era dorită, ideea ei plutea în aer. Memorabila ședință din 23 martie 1918 a Consiliului de Miniștrii a avut loc în palatul Sturdza de la Iași, la care iau parte C. Stere, ve-nit special de la București și cei doi oficiali basarabeni, I. Inculeț, D. Cegorean. La această ședință, s-a hotărât plecarea imediată a acestor trei la Chișinău, pentru a supune chestiunea Unirii Basarabiei, Sfatului Țării. Ca o satisfacție pentru eforturile, suferințele și luptele duse ani de zile, anume lui C. Stere i-a fost dat să prezideze acele înălțătoare evenimente istorice. Trecutul lui revoluționar, erudiția masivă, naționalismul luminat și autoritatea morală, îl impuneau atît adversarilor, cît și prietenilor.

În dimineața zilei de 27 martie 1918, primul ministru român, Al. Marghiloman, ministrul de război, generalul Hirjeu și alți miniștri și funcționari sînt primiți în ședința Sfatului Țării și, după ce prezintă în detalii modul cum vede România integrarea Basarabiei cu păstrarea specificului ei, declară că: „noi ne retragem din incintă, ca, fără prezența noastră, să discutați cum doriți. Sper că veți lucra, cum cer interesele poporului român din Basarabia”.⁴⁶

În discursul său, C. Stere, proaspăt ales deputat în

Sfatul Țării, referindu-se la decizia ce trebuie luată, afirma: „Gîndiți-vă că nu este vorba numai de Dumneavoastră, ci și de copiii care vor urma. Vă vor ierta ei oare cînd vor ști că părinții lor au dat cu piciorul în dreptul și fericirea copiilor, nepoților și strănepoților”?⁴⁷

După ce toate fracțiunile și reprezentanții fiecărei minorități iau cuvîntul, este citită declarația Sfatului Țării care afirmă: „Republica Democratică Moldovenească în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum mai bine de o sută șase ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și a dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărească soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna, se unește cu mama sa România”.⁴⁸

Se votează declarația, la propunerea deputatului Ion Buzdugan, cu vot deschis nominal pentru ca să rămînă cunoscută pentru vecie numele tuturor cum s-au purtat reprezentanții poporului în cea mai mare zi a Basarabiei.⁴⁹

Rezultatul votului: 86 voturi pentru Unire, 3 voturi contra și 36 abțineri (13 deputați absenți). Cei care s-au abținut sînt reprezentanții minorităților naționale, doar reprezentantul polonezilor a votat pentru Unire. În încheierea istoricului eveniment, primul ministru al României, Al. Marghiloman, invitat în ședință, declară; „În numele Poporului Român și al Regelui Ferdinand I, iau act de Unirea Basarabiei cu România de aici înainte și în veci. Trăiască România Mare”.⁵¹

Printre cei care au asistat la toate aceste evenimente din Sfatul Țării și

care a votat pentru Unire, se afla și Chiril Sbera din partea Blocului Moldovenesc.⁵²

După ședința solemnă, membrii Guvernului Român împreună cu deputații din Sfatul Țării au asistat la un Te-deum, slujit de părintele Gurie. A urmat parada militară a trupelor române și moldovenești în care s-au văzut drapelele sfinte de la Jiu, Oituz, Mărășești, Mărăști și Siret. A urmat un banchet oferit de prim ministrul Al. Marghiloman, deputaților din Sfatul Țării și a notabilităților orașului Chișinău, în sala de concerte a Cazinoului⁵³.

George Enescu a dat la Chișinău, în perioada 24 - 28 martie, trei concerte, primul în folosul refugiaților transilvăneni, al doilea pentru orfanii soldaților moldoveni decedați în război și ultimul - în folosul societății Făclia. Concertele susținute de George Enescu în calitate de dirijor și solist, acompaniat de Orchestra Simfonică din Iași, au constituit o revelație pentru elita rusească aflată la Chișinău, dar și o biruință a culturii românești. Al treilea concert, programat pentru 27 martie și susținut integral de G. Enescu ca solist, a trebuit, spre surprinderea marelui nostru muzician, să fie amânat cu o zi din cauza banchetului oferit cu prilejul Unirii. Vestea amânării concertului a fost adusă la cunoștință lui G. Enescu de către Onisifor Ghibu, care l-a îmbrățișat cu lacrimi în ochi spunându-i un *"Doamne ajută"*⁵⁴. Venirea lui G. Enescu în Basarabia are o importanță culturală epocală pentru împrejurările în care s-a petrecut, căci a contribuit la trezirea conștiinței naționale, la ridicarea prestigiului național.

Onisifor Ghibu remarcă în amintirile sale: *"Neamul nostru nu e dintre acele neamuri fericite, care favorizate de soarta prietenoasă, să se fi putut bucura de liniștea și pacea trebuincioasă dezvoltării culturale și să-și fi putut aduna toate forțele sale pentru cultivarea artei și a frumosului"*⁵⁵

Arta lui G. Enescu a putut fi ascultată și la 14 aprilie, la Bălți, unde a dat un concert în favoarea invalizilor și orfanilor de război din ținuturile Bălți și Soroca.

Este greu de imaginat ce putea să fie în sufletul basarabeanului plecat dintr-un sat cu nume de Colibași să-și slujească neamul, participarea la aceste evenimente, votarea Unirii, discursuri, slujbe în limba română, defilarea armatei, banchetul la care a luat parte în această memorabilă zi de 27 martie 1918, și care l-a marcat pe toată viața. Cu datoria față de neam împlinită, *Chiril SBEREA* revine pe meleagurile natale.

Căsătorindu-se în plin război, la 30 oct. 1915, cu Nadejda Dimitrievna Pașova din Bolgrad, noua familie se bucură de nașterea primului băiat Rostislav, în data de 20 iunie 1916, iar în data de 5 martie 1918, în timpul campaniei unioniste, se naște tot la Bolgrad al doilea băiat Slavic.

Demobilizat din armată, îl găsim pe *Chiril SBEREA* învățător la școala primară din Anadol, jud. Ismail, pentru anul școlar 1920 - 1921 și la școala din Colibași, jud. Cahul, satul lui natal, în perioada anilor școlari 1921 - 1924. *Chiril*

SBEREA se mută la Bolgrad cu familia pentru a oferi copiilor acces la o instruire mai bună. Între anii 1925 - 1926 ocupă postul de secretar la Liceul de fete Regina Maria din Bolgrad, apoi se înscrie la cursurile Facultății de Drept din cadrul Universității din Iași, obținând licența în drept în anul 1929.

Țara recunoscătoare îi acordă lui *Chiril Sberea*, în calitate de fost deputat în Sfatul Țării din Basarabia, Ordinul Steaua României în grad de cavaler. Decretul este semnat de Regele Ferdinand și I. G. Duca în calitate de ministru, în data de 31 mai 1923. (Vezi: Anexa). Conform celor stabilite de către Sfatul Țării, reforma agrară în Basarabia a fost realizată mai repede decât în restul țării. Astfel, la 5 martie 1921 s-a expropriat definitiv pentru cauză de utilitate publică și națională, în baza legii pentru reformă agrară din Basarabia, proprietatea Colibași, jud. Cahul, suprafața de 102 ha, care aparținea lui *Chiril Sberea*. Prețul de expropriere fiind fixat la 211 lei/ha.

Regele Mihai și prin - ministrul său C. Argetoianu, în virtutea Legii pentru împrumutarea foștilor deputați din Sfatul Țării și ai foștilor membrii ai guvernelor autonome ale Basarabiei, care au înfăptuit Unirea Basarabiei cu patria mamă, îl împrumută pe *Chiril Sberea* cu 50 ha, prin titlul de proprietate nr. 28 din 12 iulie 1928.

După obținerea licenței în drept, *Chiril Sberea* ocupă postul de judecător la Cahul în perioada 1929 - 1937. Este înaintat în funcție la judecătoria din

localitatea I. G. Duca, jud. Alba în perioada 1937 - 1939 și, în final, la judecătoria din Alba - Iulia în perioada 1939 - 1946. După această perioadă, sub ocupație rusească, se retrage în calitate de judecător și consilier de Curte de Apel la Ocna Mureșului, jud. Alba. Nu rezistă nici aici mult timp în magistratură și este disponibilizat conf. Legii 341 de „reorganizare” a magistraturii.

La vârsta de numai 55 ani *SBEREA Chiril* se vede dat afară din magistratură, fără nici o perspectivă de a fi angajat în meseria profesată. În această perioadă, este declanșată o adevărată teroare împotriva basarabenilor refugiați sau integrați în România după Unire, care erau vînați de KGB pentru a fi repatriați în Basarabia, sau chiar deportați în Siberia, cum a fost cazul deputaților Vladimir Cristi, Petru Golețchi, Pan Halippa, etc.

Dar cei mai mulți au fost arestați și au făcut pușcărie în România după 1950, cum a fost cazul deputaților Anton Crihan (n.b.15), Ștefan Holban, Gherman Pîntea, Ion Pelivan, etc, unii murind în închisoare. Alții au fost umiliți și lăsați fără serviciu sau cu servicii de mizerie ca magazioner, paznic, cum a fost cazul lui Grigore Cazadin și *Chiril SBEREA*.

După ce ocupă un post de suplinitor de limbă rusă la diferite școli din Ocna Mureșului și Reșița în perioada 1947 - 1952, îl găsim pe *SBEREA Chiril* în postura de paznic și magazioner la Întreprinderea Economică Industrială din Făgăraș, în perioada 1952 - 1956. În anul 1956, se pensionează după 31 ani de activitate cu 219 lei pe lună.

În ultimi ani de viață, locuiește la

Făgăraș pentru o perioadă la familia Gheorghe I. de pe strada T. Vladimirescu nr. 6, foarte aproape de biserica Brîncovenească, unde achită cu regularitate taxa pentru ocuparea unei strane.

Decedează la Făgăraș la 6 dec. 1973 și este înmormântat în cimitirul ortodox. Pe placa comemorativă a acestui bărbat

al neamului este consemnat:
"Fost deputat în Sfatul Țării din Basarabia".

Dumnezeu să-i odihnească pe toți cei care și-au slujit neamul după mintea și voința cu care au fost înzestrați.

Note:

- ¹ Documentul nr. 1228 din 17 august 1889.
- ² Actul de deces nr. 29 din 1910
- ³ Documentul nr. 84 al Comisiei Județene de Expropriere și Împroprietărire Cahul, din 5 martie 1921.
- ⁴ Documentul nr.5652 din 5 martie 1916.
- ⁵ Actul de deces nr. 342 din 1915.
- ⁶ Certificat de absolvire al gimnaziului Împăratul Alexandru III din Bolgrad cu nr. 544 din 17 mai 1914.
- ⁷ Document eliberat de Comitetul Cursurilor de Agricultură din Petrograd cu nr. 7148/27/1925.
- ⁸ Petre Cazacu, Moldova dintre Prut și Nistru, Chișinău, 1992, pag. 35.
- ⁹ Keith Hitchins, România 1866-1947, București, Ediția II, 1998, pag 242.
- ¹⁰ Keith Hitchins, România 1866-1947, București, Ediția II, 1998, pag. 243.
- ¹¹ Keith Hitchins, România 1866-1947, București, Ediția II, 1998, pag.247.
- ¹² Gh. Bezviconi, Profiluri de ieri și de azi, Chișinău, 1992, pag. 137,141, 147.
- ¹³ Petre Cazacu, Moldova dintre Prut și Nistru, Chișinău, 1993, pag.212.
- ¹⁴ Ștefan Ciobanu, Unirea Basarabiei, Chișinău, 1993, pag. 32
- ¹⁵ Alexandru Bobeică, Sfatul Țării, Chișinău, 1993, pag. 8..
- ¹⁶ Petre Cazacu, Moldova dintre Prut și Nistru, Chișinău, 1993, pag.237.
- ¹⁷ Ștefan Holban, Evenimentele premergătoare congresului ostașilor moldoveni 1917, Memorii, Patrimoniul nr. 1, Chișinău, 1991, pag. 9.
- ¹⁸ Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, pag. 111.
- ¹⁹ Gh. Bezviconi, Profiluri de ieri și de azi, Chișinău, 1992, pag. 205.; - Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, pag. 91.
- ²⁰ Antony Babel, La Bassarabie, Paris, 1926, pag. 246.
- ²¹ Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, pag. 139.
- ²² Petre Cazacu, Moldova dintre Prut și Nistru, Chișinău, 1992, pag.250.
- ²³ C. Kirițescu, Istoria războiului pentru Întregirea României, vol II, București, 1989, pag. 201.
- ²⁴ Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, pag. 171.

- ²⁵ Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, pag. 220
- ²⁶ Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, pag. 223.
- ²⁷ Anton Moraru. Istoria Românilor, Chișinău, 1995, pag.144.
- ²⁸ Petre Cazacu, Moldova dintre Prut și Nistru, Chișinău, 1992, pag. 291.
- ²⁹ Anatol Petrencu, Mărturii a unui tragic destin, Patrimoniul nr. 1, 1990, pag. 155.
- ³⁰ Alexandru Chiriac, Patrimoniul nr.2, din 1991, Mic dicționar, pag. 72.
- ³¹ Sfatul Țării, Proces vernal nr. 1, Patrimoniul nr. 1, 1990, pag. 161.
- ³² Ștefan Cazacu, Unirea Basarabiei, Chișinău, 1993, pag. 165.
- ³³ C. Kirițescu, Istoria războiului de Întregirea României, vol II, 1989, pag. 201.
- ³⁴ Alexandru Chiria. Mic dicționar, Patrimoniul nr. 2, din 1991, pag. 75.
- ³⁵ P. Cazacu, Moldova dintre Prut și Nistru, Chișinău, 1992, pag.337
- ³⁶ Keith Hitchins, România 1866-1947, București, Ediția II, 1998, pag. 274.
- ³⁷ Anton Moraru, Istoria Românilor, Chișinău, 1995, pag. 170..
- ³⁸ N.Ștefan Casso, Ion Pelivan, Fapte trecute și basarabeni uitați, Chișinău, 1992, pag 243.
- ³⁹ P. Cazacu, Moldova dintre Prut și Nistru, Chișinău, 1992, pag. 353.
- ⁴⁰ Alexandru Chiriac, Mic dicționar, Patrimoniul nr.2 din 1991, pag 74.
- ⁴¹ Alexandru Bobeică, Sfatul Țării, Chișinău, 1993, pag. 136.; - Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, pag.525.
- ⁴² Ștefan Ciobanu, Unirea Basarabiei, Chișinău, 1993, pag.67.
- ⁴³ Antony Babel, La Bassarabie, Paris, 1926, pag.261.
- ⁴⁴ Antony Babel, La Bassarabie, Paris, 1926, pag. 252.
- ⁴⁵ Ștefan Ciobanu, Unirea Basarabiei, Chișinău, 1993, pag. 69.
- ⁴⁶ Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, pag. 564.
- ⁴⁷ Petre Cazacu, Moldova dintre Prut și Nistru, Chișinău, 1992, pag. 406.
- ⁴⁸ Petre Cazacu, Moldova dintre Prut și Nistru, Chișinău, 1992, pag. 406.
- ⁴⁹ Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, pag. 569.
- ⁵⁰ Alexandru Bobeică, Sfatul Țării, Chișinău, 1993, pag. 150.
- ⁵¹ Alexandru Bobeică, Sfatul Țării, Chișinău, 1993, pag. 150.
- ⁵² Alexandru Bobeică, Sfatul Țării, Chișinău, 1993, pag. 153. ; - Petre Cazacu, Moldova dintre Prut și Nistru, Chișinău, 1992, pag. 307
- ⁵³ Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992. pag. 571 - 574. *„În seara zilei de 27 martie 1918, la orele 8 și 30 minute, în sala de concert a Cazinoului din Chișinău, peste 200 de deputați în Sfatul Țării, membrii guvernului și oficialitățile orașului Chișinău au participat la dineul oficial oferit de primul ministru Alex. Marghiloman”. În toastul lui, dr. Ciugureanu remarca următoarele; „Noi vom avea de luat multe lucruri bune de acolo (România), dar vom duce și noi ceva într-însa....Credem că frații de peste Prut nu se vor ferii de binele pe care-l vom duce noi în țara noastră a tuturor”. Meniul servit la dineu a fost următorul:*
- Zacuscă variată
  - Bulion și borș
  - Șalău cu unt, polonez
  - Friptură de curcan și miel tânăr

- Salate diverse
- Înghețată
- Fructe
- Rachie-țuică.
- Vin roșu și alb.
- Cafea turcească.

La orele 23 și 15 minute, dineul era terminat, iar d-ul Marghiloman cu întreaga lui suită a plecat cu trenul spre Iași.

⁵⁴ Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, pag. 574-577. Ultimul concert a fost dirijat de Jan Bobescu și a cuprins în program concertele de vioară ale lui Ciaikovski, Saint-Saens și Ed. Lalo.

⁵⁵ Onisifor Ghibu, Pe baricadele vieții, Chișinău, 1992, Pag. 579.

UNELE ASPECTE PRIVIND EDITAREA REVISTEI "LUMINĂTORUL"

PREOT VASILE SECRIERU

Cea mai prestigioasă publicație bisericească din Basarabia interbelică a fost **Luminătorul**, organul oficial al eparhiei Chișinăului și Hotinului, revistă care a apărut între anii 1918 - 1944. Originile acestei reviste sînt, de fapt, mult mai vechi. Astfel, în 1890 Episcopul Iacob Piatnițchi a intervenit pe lângă Sinodul rus pentru a obține aprobarea tipăririi foilor și broșurilor cu un conținut religios – moral pentru luminarea populației în spiritul creștin, nu numai în limba rusă, dar și în română. Episcopul Iacob Piatnițchi intenționa să obțină și permisiunea tipăririi cărților

de cult în limba română, după modelul celor de ritual bisericesc, editate în secolul XIX la Chișinău. Sinodul rus a aprobat ambele solicitări.

Printre revistele românești, apărute la Chișinău după revoluția rusă din 1905, se număra și *Jurnalul bisericesc*, **Luminătorul**, una din cele mai statornice publicații din Basarabia. Preoțimea basarabeană, beneficiind de susținerea societății Frățimea Nașterii lui Hristos din Chișinău, a înaintat un demers autorităților superioa-

re bisericești, cerînd aprobarea editării unei reviste cu caracter religios și moral.

Sinodul rus, prin circulara nr. 15 541 din 20 decembrie 1907, aduce la cunoștința Arhiepiscopului din Chișinău că rînduiește: a se da dezlegare tipăririi din anul 1908, prin Sfatul Frățimei Nașterii lui Hristos din Chișinău, jurnalul sub numele de **Luminătorul**, în limba moldovenească, după programa arătată, sub cenzura protoiereului Spiridon Muranevici și cu numirea protoiereului Constantin Popovici și a ieromonahului Iurie ca redactori ai acestui jurnal.

Conținutul publicației, așa după cum se poate constata din programul ei, era bogat în articole de natură religioasă, schițe din istoria bisericească, hagiografii.

Episcopul Vladimir a intervenit la Sinod pentru editarea revistei, iar în rezoluția prin care aducea la cunoștința clerului aprobarea, menționa că: *"împărtășește în totul dorința clerului de a avea un jurnal în limba moldovenească"*, încheind cu îndemnul: *"Lumina lui Hristos să lumineze pre toți"*. De aici și-a luat denumirea revista **Luminătorul**... Episcopul Vladimir a jertfit 100 ruble pentru deschiderea acestui jurnal atât de scump basarabenilor.

Apariția **Luminătorului** a reprezentat o victorie a curentului românesc în Biserica basarabească. Primul număr apare la 1 ianuarie 1908, în limba română, dar cu caractere chirilice și debutează cu un cuvînt al redacției: *"Mîntuitorul azis: cel ce umblă ziua nu se poticnește pentru că vede lumina lumii*

acesteia..." Tot în acest număr, au fost publicate: poezia lui I. H. Rădulescu *Să fie lumină*; lucrarea preotului Constantin Popovici *Ioan Gură de Aur*, studiul *Sfîntul Ioan Botezătorul*, semnat de către misionarul ieromonah Iurie Grosu. Un alt articol, *Sfînta agiasmă de la Bobotează*, aparținea lui Theodor Inculeț. Revista devenise o prezență în toate localitățile Basarabiei, trecînd chiar și Nistrul, *"luminînd"* în graiul dulce moldovenesc multe cămine pînă la Bug. În articolul de fond al acestui prim număr, erau lăudate rîvna și interesul Episcopului Vladimir față de limba maternă a basarabenilor, care *"ca un adevărat episcop al Bisericii pravoslavnice, care nu cunoaște numai o limbă vrednică de a lăuda pe Dumnezeu, ci dezleagă tuturor noroadelor creștinești a face slujba dumnezeiască în limba lor, a propovăduit evanghelia lui Hristos în limba cunoscută norodului."*

Inițial **Luminătorul** era o publicație lunară, avînd doi directori: ieromonahul Iurie Grosu și protoiereul Constantin Popovici. Conform programului, revista urma să aibă un caracter popular și să publice articole cu un conținut dogmatic și religios – moral, predici, povestiri din viața sfinților și vechilor creștini, știri, maxime, voroave, învățăături, hrisoave privitoare la istoria vieții obștești bisericești din eparhie, poezii moral - religioase, scrieri despre slujbele dumnezeiești și obiceiurile Bisericii ortodoxe, comunicări ale conducerii bisericești, hotărîrile adunărilor eparhiale și cele ale preoților. **Luminătorul** publica foarte puține materiale despre viața religioasă a românilor din România, astfel se și explică, într-un fel,

faptul că preoții din Basarabia aveau o idee defavorabilă față de Biserica română, săracă și înstrăinată, în opinia lor, de la care nu ai ce învăța nimic bun.

Revista era destinată preoților, seminaristilor, cântăreților bisericești și țărănimii. Ea avea în fiecare număr câte 80 pagini de literatură creștinească. Atenția **Luminătorului** era orientată, într-o oarecare măsură, spre tradiția veche moldovenească, dar mai ales, spre marile centre religioase rusești: Kievul și Moscova, cu locurile lor de pelerinaj, cu icoanele și cu sfinții lor făcători de minuni, și spre Petrogradul bunului și marelui Împărat, ocrotitor al pravoslaviei nebiruite. Publicația conține în colecțiile ei materiale religioase interesante, care merită să fie studiate cu multă atenție nu numai de către teologi, ci și de filozofi, sociologi, istorici, filologi ș.a. Aceștia pot găsi și studia numeroase articole de literatură religioasă populară, cum nu se mai întâlnesc în literatura basarabeană din ultima jumătate de secol, o filozofie religioasă unică la noi în ultimul veac.

În perioada 1908 - 1918, revista a publicat sute de studii ale colaboratorilor ei, printre care s-a remarcat preotul - poet Alexei Mateevici, autorul poeziei *Limba noastră*. Articolele apărute în **Luminătorul** erau într-o limbă frumoasă, arhaică, care amintea de vechile cărți și hrisoave bisericești. Publicația a fost primită cu bucurie atât de cler, cât și de oamenii din popor, având un număr considerabil de abonați. Toate bisericile erau abonate la revistă din oficiu. Îndată după adoptarea deciziei de a se edita o publicație românească, s-au găsit mai mulți doritori să colaboreze.

Printre cei mai de seamă autori ai **Luminătorului** se numără: Vl. Baltagă, I. Ignatovici, P. Florov, M. Plămădeală, M. Ignatov, Gh. Marinescu, S. Danilă, Gh. Tudor, I. Savca, A. Mateevici, I. Friptu, I. Rădulescu, Th. Inculeț ș.a.

Meritele acestei reviste în lupta pentru promovarea limbii române au fost recunoscute după Unirea din 1918, atunci când **Luminătorul** a devenit una din publicațiile mitropolitane ale Patriarhiei Române.

Redactorul Constantin Popovici i-a însuflețit / mobilizat pe colaboratorii revistei prin dragostea pentru limba română și vechile manuscrise. De la Mitropolitul Gavriil Bănulescu - Bodoni (1813 - 1821) rămăsese un manuscris al Predicilor lui Antim Ivireanu, adus din Țările Române. Acest manuscris este cunoscut astăzi ca una din cele mai prețioase copii ale Predicilor lui Antim Ivireanu.

Informații utile în legătură cu tipărirea revistei **Luminătorul** se conțin în scrisoarea trimisă la 12 martie 1908 de către ieromonahul Iurie Grosu redactorului publicației, Constantin Popovici:

"Mult stimat părinte Constantin.

Alăturat trimițându-vă manuscrisul meu în limba moldovenească, sub titlu: "Înainte Aerului" vă rog să-l tipăriți în jurnalul românesc redactat de noi "Luminătorul" în cartea a patra. Cu aceasta dorind, ca a patra cartea să iasă pînă la Paște, eu aș propune posibil s-o scot

numai în mărime de 4 coale.

După cum vă este cunoscut, noi am promis congresului de a redacta jurnalul cu prețul de 4 ruble, în cărți separate, în mărime de 4-5 coale tipărite. Pe de altă parte, prețul mare pentru tipărire, chiar ne impune să ne folosim de dreptul nostru. Pentru culesul și tipăritul se plătește tipografiei 68 ruble, hîrtia și coperta a tipografiei costă 38 ruble.

*Cu stimă Ierom. Iurie.
12 martie 1908."*

La 20 martie 1914, Episcopul Serafim a fost mutat la scaunul episcopal din orașul Tver (Rusia). Episcopii Platon și Anastasie, care au urmat Episcopului Serafim, nu au intervenit în activitatea redacției revistei. Trecînd peste greutățile din timpul primului război mondial și cele imediat după, **Luminătorul** a apărut cu regularitate.

Acest jurnal bisericesc era căutat și citit nu numai în Basarabia, dar și în alte ținuturi. Astfel, în perioadă 1916 - 1917, din unele cereri în limba română, trimiteri de bani, aflăm că unii dintre prizonierii ardeleni și cititori din Rusia cereau Tipografiei Eparhiale din Chișinău să le trimită cărți bisericești, precum și revista **Luminătorul**. Exemplu concludent este scrisoarea lui V. S. Borosean, din 15 ianuarie 1917, adresată lui Constantin Popovici:

*"15-I.1917. Părinte Constantine! Eu
îs iubitor a ceti moldovenești;
trăiesc în țări streini și aș vre și
ma znacomesc mai aproape*

cu jurnalul "Luminătorul" pentru aceea în Decembri eu am trimăs pre numele sfinție tale o carbovî și 20 cap. și v-am rugat să-ni trimetiți jurn. Luminătorul pi anul 1915 și cartea I și II pi luna Ianuarie Vieața Sfinților. - Păn amu n-am primit vă rog și trimeteț mai răpide, mai digrabî.

Adresa: Groznenschie neftean. promîsla, Tersc.obl. V. S. Borosean"

A doua scrisoare este semnată de către Filimon Marian din satul Mălăești, județul Tiraspol, gubernia Hersonului: *"5 rub. 60 cop. pi anul acesta 1917, numa sî fie Adaosul în legăturî cînd va veni vremea vreo datî... Noi tot trajim nadejde că vom priimi cîndva și adaosul ca și pîn acum, numa cî tare neaț spăriet cî deacu nu ni veț trimite adaosul pentru scumpetea lucrurilor...da eu mă rog să-mi lămurîț, niciodatî nu vom aștepta aceasta, ori numa păn la o vreme și dolesc sî știu.*

Adresa: Filimon Marian din satul I Mălăești, jud.Tiraspol, gubernia Hersonului"

Prezintă un mare interes și scrisoarea lui Dumitru Mihail: *"Aprilie în 29/1917. Onorată tipografie vă aduc la cunoștință cum că v-am trimis două ruble ca să-mi trimeți cărțile bisericești anume Luminătorul, bani i-am pus în poștă în 12 Martie și pînă astăzi nu am primit nici cărțile nici bani înapoi, vă rog a-mi face de știre că cei și cum. Cu stima al d-voastră prieten Român Dumitru Mihail."*

Pecetea poștei: Dubna, gub. Tula. Redactată cu litere latine.

1. Să fac cunoștință.
2. Sau rublă cu 100 copeice.
3. La revistă.

Feodor Culeșov, o persoană din anturajul Arhiepiscopului Serafim

din Tveri, în scrisoarea de la 5 iulie 1916 către protoiereul Vasile Guma, cerea cărți moldovenești și revista **Luminătorul** pentru răniții moldoveni veniți de pe front: *“Nu veți fi așa de bun, părinte protoiereu, să trimiteți măcar o mică bibliotecă în limba moldovenească, cel puțin “Luminătorul”.*

De la 1914 și pînă la revoluția din 1917, revista a promovat politica oficială la care preoțimea basarabeană aderase cu toată puterea convingerii ei. În fiecare număr, **Luminătorul** publica apeluri, articole și informații în legătură cu primul război mondial. Sînt relevante în acest sens articolele: *Rossia s-au ridicat – cutremură-te vrăjmașule*, de preotul Mitrofan Ignatiev; *Războiul cu Turția*, de Constantin Popovici; *Războiul cel Mare și Sălbătăciile nemților* de Alexei Mateevici; *Cînticu Moldovenilor*, de profesorul I. Viscovschi; *Soborul sfintei Sofii*, preotul Ioan Poclitar; *La Golgotac (poezie)*, de profesorul Iorgu Tudor, Nică. *Din viața țărănească basarabeană, Ce înseamnă cuvîntul Anatema, Blagoslovenia părintească la bătălie* ș.a.

Actul Unirii Basarabiei cu România a găsit revista **Luminătorul** luptînd atît pe plan bisericesc, cît și pe cel național. Periodicul a căpătat, spre mijlocul anului 1918, și un caracter oficial, dat fiind că publicația oficială *Kișinevschie eparhial-nâie vedomosti* și-a încetat activitatea în iulie 1917. Pentru un timp i-a luat locul, prin numerele 26 - 27, revista *Bassarabschii țercovnâi golos*, care și-a schimbat ulterior denumirea în *Golos Bassarabscoi țercvi*, dar care va apărea doar pînă în august 1918. Consiliul superior, în ședința sa din 21 decembrie 1918, prezidată de

către Arhiepiscopul Nicodim, a luat în discuție necesitatea unei reviste oficiale bisericești.

La propunerea Arhiepiscopului Nicodim, Consiliul a decis ca **Luminătorul** să rămînă organul oficial al eparhiei Chișinăului și datorită faptului că numele publicației era bine cunoscut, i se va mai adăuga doar subtitlul Organul Eparhiei Chișinăului, avînd două părți: una oficială și alta neoficială, ca supliment. Tot acum s-a hotărât ca articolele din partea oficială și cele culturale din supliment să fie tipărite cu litere latine, iar articolele pentru popor, din suplimentul lunar, să apară cu caractere chirilice. La sfîrșitul fiecărui număr erau publicate în paralel alfabetul latin și cel chirilic, pentru ca cititorii să se obișnuiască a citi și a scrie cu grafia latină.

După Unirea Basarabiei cu România, s-a trecut treptat la alfabetul latin. Pînă în 1922, redacția neoficială a **Luminătorului** a fost condusă de către Constantin Popovici, iar din 1922 - de un comitet de redacție, al cărui președinte a fost același Constantin Popovici, despre care istoricul Nicolae Popovschi în lucrarea sa *Istoria Bisericii din Basarabia în veacul al XIX-lea sub ruși. Din negura trecutului crîmpeie de amintiri*, menționa că este *“unul din cei mai vrednici păstori basarabeni și mai activi muncitori pe terenul cultural - românesc din Basarabia”.*

Pînă la Unire și după, **Luminătorul** a jucat un mare rol în viața culturală a Basarabiei. Publicația a trezit, prin materialele

publicate, interesul pentru învățarea limbii române și a pregătit clerul basarabean pentru Unire.

Revista era tipărită lunar în 1 200 - 1000 exemplare, o parte fiind trimise și în străinătate. Cercetînd sumarul ei, rămîi surprins de varietatea temelor. Fiind o publicație bisericească, predominantă, firește, articolele care tratau teologia practică, explicînd aspectele ritualului. În fiecare număr erau publicate mai multe predici, fie la zile speciale sau ocazionale. Totodată, erau publicate mai puține subiecte de teologie teoretică, multe dintre ele erau traduceri sau prelucrări. Se tipăreau spicuri din literatura și poezia religioasă scrise cu multă artă de cîțiva preoți – poeți din Basarabia, cum a fost, de exemplu, cazul preotului - poet Trofim Suruceanu. Au apărut mai multe articole care reflectau problemele culturale și disciplinare ale clerului local, precum și dările de seamă ale vizitelor canonice, procesele - verbale ale adunărilor preoțimii. Au fost publicate și o serie de documente vechi slavo - române, privitoare la istoria bisericească, îngrijite de slavistul Ștefan Berechet. În partea oficială a numerelor ce apăreau vara erau inserate rezultatele finale ale anului școlar de la toate instituțiile de învățămînt teologice secundare din Basarabia. Rubricilor *Informații*, *Cronică*, *Bibliografie* le-au fost acordate mai puțină atenție decît în alte publicații bisericești. În legătură cu problema sectanților, eparhia Chișinăului tipărea periodic fascicule în limbile română și

rusă, iar mai apoi, numai în cea română. Aceste fascicule aveau menirea să combată rătăcirile sectanților. La fel, au fost editate mai multe broșuri.

Începînd cu 1918, **Luminătorul** apărea de 2 ori pe lună, pe 4 coli de tipar, adică 128 pagini lunar. În fiecare an erau publicate peste 1000 de pagini de revistă. **Luminătorul** a fost, în esență, o revistă regională care oglindea problemele clerului basarabean. Nu a avut o *Cronică bisericească*, nici rubrici precum *Recenzii* sau *Știri*. Totuși a rămas o publicație de calitate, cu multe lucruri interesante și utile.

Din 15/30 ianuarie 1919, directorul revistei devine arhimandritul Visarion Puiu. Secretar de redacție era preotul Petre Comerzan, fiind ajutat de Ștefan Berechet, profesor universitar la Iași (1923 - 1927), pe care îl găsim apoi profesor la Școala Spirituală și Facultatea de Teologie din Chișinău. Anume, Ștefan Berechet a pregătit clerul ortodox pentru o eventuală cruciadă împotriva comunismului. Cunoscător al mai multor limbi străine, printre care și rusa, Ștefan Berechet a ținut timp de mai mulți ani "*Cronica externă*" a Luminătorului, cu știri din Rusia. Începînd cu 1 decembrie 1927, i-a luat locul Corneliu Grumăzescu, profesor la Seminarul Teologic din Galați și referent cultural al Episcopiei Dunării de Jos. De la 1 octombrie 1928 pînă la începutul anului 1930, C. Grumăzescu și-a semnat articolele: "*Ic. St. Director al Seminarului Teologic din Edineți*".

De la 1 ianuarie 1924, redactorul părții oficiale devine Constantin N. Tomescu, membru în comitetul de redacție al revistei, **Luminătorul** va fi

editat la Tipografia „România Nouă” (uneori „Instituțiunea”). Din lunile mai - iulie 1920, apărea cu subtitlul în limba română, cu caractere chirilice: Ревиста Бисеричей Ортодоксь дин Басарабіа, menționat în litere latine, din luna august 1920 pînă în iulie 1921, din august 1921 pînă în 20 septembrie 1923, cu subtitlul Revista Eparhiei Chișinăului și Hotinului (păstrat numai în interior) și, la aceeași dată, Revista bisericeii din Basarabia (pe copertă). Din 10 noiembrie 1923 și pînă în 10 octombrie 1924, publicația „*apare de 3 ori pe lună*”. Din mai 1920, este editată în formatul 23x16 cm. La 1, 15 noiembrie și apoi la 1 decembrie 1924, redacția își anunță cititorii că: „*abonamentul la revista Luminătorul s-a ridicat cu începere de la 1 iulie 1924, ... de la 240 lei anual, la 300 lei anual*” (reclamă, cop. p.4).

De la 30 septembrie /13 octombrie 1919 și pînă la 15/30 aprilie 1920, revista a fost imprimată la tipografia *Glusul Țării*; din luna mai și pînă în septembrie 1920, „*partea oficială*” a publicației era tipărită în continuare la tipografia *Glusul Țării*, iar „*partea neoficială*”, din mai 1920, la *Tipografia Eparhială*. Începînd cu octombrie 1920, ambele părți au apărut la *Tipografia Eparhială*.

Jurnalul bisericesc **Luminătorul** cuprindea, cum s-a menționat mai sus, o „*parte oficială*” și o „*parte neoficială*”, fiecare cu paginație separată; „*partea oficială*” a văzut lumina tiparului permanent în limba română cu caractere latine, „*partea neoficială*” a apărut (mai - octombrie 1920) în limba română cu litere chirilice, iar din noiembrie 1920 - în limba română cu litere latine. Începînd cu

ianuarie 1919, pe lîngă „*partea oficială*” și cea „*neoficială*”, mai era publicată și „*partea a III-a literar-populară*”, în limba română cu caractere slave (unele texte în limba română cu litere chirilice), cu paginație proprie, ea apărînd la *Tipografia Eparhială* din Chișinău. Asemenea suplimente în limba rusă, incluse în paginația numărului respectiv, apar la: 15 februarie, 15 martie, 1/15 aprilie, 1 mai, 1 iunie, 1 august, 1/15 septembrie, 1/15 decembrie 1922, 15ianuarie/1 februarie, 1 martie, 1 aprilie, 1 mai, 1 iunie, 1 octombrie 1923 și la 1 ianuarie 1924; la 30 iunie/13 iulie 1919, un supliment de 10 pagini pe lîngă „*partea oficială*”; în decembrie 1920, cu tabel format 62x44 cm, iar în august 1924, se anexează *Calendarul bisericesc* pe lunile octombrie - decembrie.

În mai 1920, **Luminătorul** a revenit la vechiul format din opt pagini. Din ianuarie 1922, „*partea oficială*” apărea de 2 ori pe lună, avînd 8 - 32 de pagini, iar cealaltă, „*neoficială*” - 4 - 72 de pagini; la sfîrșitul fiecărui număr găsim o rubrică în care se făcea istoricul sectelor și metodele de combatere a acestora.

Din mai 1920, revista a fost condusă de un „*Comitet de ediție*”, iar, începînd cu 1922, publicația va fi dirijată de un comitet în următoarea componență: Președinte - iconom stavrofor Constantin Popovici, rectorul Seminarului Teologic din Chișinău; membrii: iconom stavrofor Serghie Bejan, directorul Școlii Spirituale, protoiereul Ioan Știucă, de la biserica „*Sf.*

Ilie" din Chișinău, protoiereul Vladimir Loghin, administratorul *Tipografiei Eparhiale* din capitala Basarabiei, care era responsabil de corectura și expedierea revistei, Constantin N. Tomescu și preotul Petre Comerzan de la Catedrala arhiepiscopală, care îndeplinea și funcția de secretar al redacției.

Unul dintre cei mai vechi colaboratori a fost traducătorul, corectorul și secretarul redacției Grigorie Constantinescu, preot. S-a născut în anul 1875, la Iași. A absolvit Seminarul Teologic, apoi, fiind binecuvântat de către Mitropolitul Moldovei Iosif Naniescu, de origine basarabeană, a mers să-și facă studiile la Academia Teologică din Kiev. După absolvirea acestei instituții superioare de învățământ, Gr. Constantinescu s-a stabilit la Chișinău. A luat parte activă la editarea ziarului *Basarabia* și a revistei **Luminătorul**. A fost corector la *Tipografia Eparhială*, a predat limba română la Seminarul Teologic și la Școala eparhială. Episcopul Dionisie Erhan l-a hirotonit preot, slujind un timp la soborul din Chișinău, numit apoi ca preot, de către Arhiepiscopul Gurie Grosu al Chișinăului, în satul Năpădeni, păstorind în această calitate pînă la 7 aprilie 1932, cînd a decedat în urma unei congestii cerebrale.

Preotul Constantin Popovici scria următoarele despre Grigorie Constantinescu, în **Luminătorul** (anul LXVI – 1933, ianuarie): "S-a ostenit mult ca corector la redacția *Luminătorului* și tânărul teolog, absolvent al

Academiei din Chiev, Gr. D. Constantinescu, mai pe urmă preot la parohia din Năpădeni. Pe atunci toți scriau cu multe greșeli, așa că cu corectura materialului pentru Luminătorul (chiar și în originale) și cu corectura cărților bisericești, care se tipăreau la tipografie, avea multă trudă și necaz".

La 1 ianuarie 1933, cînd s-au împlinit 25 de ani de la apariția revistei, profesorul Constantin Popovici evoca împrejurările în care s-a născut această publicație: "Pentru mine personal hotărîrea congresului de a scoate o revistă lunară în limba moldovenească precum și numirea mea ca redactor al revistei am primit-o cu sîială și iată pentru ce. Deși fiu de părinți moldoveni, care pînă la zece ani nici n-a cunoscut limba rusă, însă, făcînd studiile secundare și superioare în limba rusă, petrecînd tot timpul în mediul rusesc, făcînd și serviciul ca profesor în limba rusă, pierzînd orișice legătură cu poporul de jos, nu mă obișnuisem să scriu moldovenește și nu mă găseam în stare să fiu de mare folos ca redactor al revistei moldovenești. Nădejdea însă era la ieromonahul Gurie, fostul meu elev de la seminar, care ca misionar eparhial se obișnuise a ține conferințe pentru moldoveni în limba moldovenească, avea mai strînsă legătură cu poporul de jos și cunoștea mai bine decît mine limba curată moldovenească, limba de carte".

La 1 mai 1931, Comitetul de redacție al **Luminătorului** avea următoarea componență: președinte: iconom mitrofor Constantin Popovici, membri: iconom stavrofor Serghei Bejan, profesor Constantin N. Tomescu, preot Ilie Tocan și secretar: preot Serghie Păduraru.

Acuma, revista apărea de 2 ori pe lună și avea 2 părți: „Partea oficială”, care cuprindea diverse știri și anunțuri de ordin administrativ; „Partea neoficială” - conținea articole, studii, traduceri cu tematică moral - religioasă. „Partea neoficială” mai avea următoarele rubrici: *Cronică externă*, *Cronică internă*, *Recenzii* și *Bibliografii*. Redactorul „Părții oficiale” era profesorul Constantin N. Tomescu. Costul abonamentului la revistă pentru anul 1931 a fost de 300 de lei.

Unele informații despre activitatea **Luminătorului** în anul 1942 le aflăm din revista bălțeană *Biserica basarabeană* (anul I, nr.4, iulie-septembrie 1942). În acest an directorul publicației era profesorul universitar Constantin N. Tomescu, redactor – iconom stavrofor Pavel Grosu. Printre colaboratorii revistei îi găsim pe C. Popovici, C. N. Tomescu, I. Reli, S. Bejan, I. Scriban, N. Timuș, M. Vasilache, T. Suruceanu ș.a.

Interesantă ni se pare impresia preotului D. B. despre **Luminătorul**: *“Avem la inimă revista “Luminătorul” - și acum, ca și în trecut – și din tot sufletul îi dorim să trăiască. Această revistă prin amarnic de grele încercări s-a strecurat, dar a eșit din strâmtorare.*

De câte ori primim “Luminătorul”, mai-

ca revistelor bisericești dintre Prut și Nistru, ne amintim de trecutul atât de frumos al acestei reviste, ne bucurăm și am dori să primească această revistă și să se bucure cât mai mulți preoți, cari îi cunosc menirea”.

Importanța revistei pentru provincia dintre Prut și Nistru a fost enorm de mare. Ea a contribuit, prin tot ceea ce a publicat, la trezirea conștiinței naționale și la promovarea culturii în Basarabia.

Istoricul Nicolae Iorga, care a urmărit atent cele ce se petreceau în Moldova dintre Prut și Nistru, a remarcat elogios apariția, la Chișinău, a publicației bisericești - culturale **Luminătorul**.

Revista dată va apare, cu o singură întrerupere, pînă în anul 1944. Din acest an, publicația va fi interzisă de către regimul comunist și va reapărea de abia în 1992 sub conducerea și prin osîrdia preotului Petru Buburuz.

Luminătorul a constituit pentru Basarabia acea oază de cultură în care s-au păstrat „limba vechilor cazanii” și conștiința de neam. Această publicație bisericească a fost candelă care a luminat și a încălzit zeci de ani inimile și sufletele mai multor generații.

Bibliografie consultată:

1. Anuarul Eparhiei Chișinăului și Hotinului (Basarabia), Chișinău: Tipografia Eparhială, 1922, P. IX –X.
2. Biserica basarabeană, Bălți, anul I, nr. 4, iulie – septembrie 1942, p. 235.
3. Calendarul Bibliotecarului 1998. Chișinău, 1997, p. 19-20.
4. Chișinău. Enciclopedie. Chișinău: Ed. Museum, 1997.
5. Ciobanu, Ștefan. Cultura românească în Basarabia sub stăpînirea rusă. Chișinău: Ed. Enciclopedică “Gheorghe Asachi”, 1992.
6. Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută, vol.I. Chișinău: Ed. Universitas,

- 1993.
7. Ibidem, vol.III. Chișinău: Ed. Museum, 2000.
  8. Fapte trecute și basarabeni uitați. Chișinău: Ed. Universitas, 1992.
  9. Ghibu, Onisifor. De la Basarabia rusească la Basarabia românească. București: Ed. Semne, 1997.
  10. Grossu Silvia. Valențele presei clericale din Basarabia (1918-1940) [Autoreferat]. Chișinău, 2002.
  11. Luminătorul. Chișinău, nr. 9, 1931.
  12. Ibidem, nr.14-15, 1931.
  13. Magazin bibliologic, nr. 1-2, 2002. Chișinău, p. 107-108.
  14. Mihail, Paul. Mărturii de spiritualitate românească din Basarabia. Chișinău: Ed. Știința, 1993.
  15. Nistor, Ion. Istoria Basarabiei. Chișinău: Ed. Cartea Moldovenească, 1991.
  16. Păcurariu, Mircea. Basarabia. Aspecte din istoria Bisericii și a Neamului românesc. Iași: Ed. Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, 1993.
  17. Idem. Dicționarul teologilor români. București: Ed. Univers enciclopedic, 1996.
  18. Popovschi, Nicolae. Istoria Bisericii din Basarabia în veacul al XIX-lea sub ruși. Din negura trecutului crîmpeie de amintiri. Chișinău: Ed. Museum, 2000.
  19. Poștarencu, Dinu. O istorie a Basarabiei în date și documente(1812-1940). Chișinău: Ed. Cartier istoric, 1998.
  20. Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste). Tom III. Catalog alfabetic: 1919-1924. București: Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1987.
  21. Răduică, Georgeta; Răduică, Nicolin. Dicționarul presei românești (1731-1918). București: Ed. Științifică, 1995.

UN EVENIMENT MEMORABIL:
SIMPOZIONUL URCAREA PE TRON
A LUI CONSTANTIN BRÂNCOVEANU
(1688 - 1714)

RADU MOȚOC

Urcarea pe tron a lui Constantin Brâncoveanu acum 320 ani a prilejuit organizarea unui simpozion dedicat acestui eveniment. Organizat sub Înaltul Patronaj al Mitropoliei Ardealului și cu contribuția oficialităților municipiului Făgăraș, Muzeului Țării Făgărașului și Asociației culturale Pro - Basarabia și Bucovina, filiala Galați, evenimentul a avut loc în Sala Dietei din Cetatea Făgărașului, în perioada 30 - 31 mai 2008.

Deschiderea simpozionului a fost făcută prin citirea mesajului Directorului onorific și donator al colecției de artă a Muzeului „Tradiție Aulică” Mogoșoaia, Dan Nasta.

În prima parte a simpozionului, ce l-a avut ca moderator pe cunoscutul istoric Dr. Constantin Rezachevici, au fost prezentate următoarele comunicări:

- Dr. Virgil Teodorescu, București - *Simboluri ale cinstirii de for public, dedicate lui Constantin Brâncoveanu;*
- Dr. Gheorge Lazăr, Institutul Național de Istorie „Nicolae Iorga” București

- *Negustori domnești și destinul lor în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu;*
- Sebastian Duicu, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, București
- *Ansamblul de pictură murală al bisericii fostului schit Târnavița din Jud. Dolj;*

Dolj;

- Dr. Constantin Rezachevici, București - *Constantin Brâncoveanu și rolul său în scoaterea Transilvaniei de sub stăpânire habsburgică în 1690.*

Partea a doua a simpozionului a fost moderată de doamna Conf. dr.

Elena Tîrziman, fiind prezentate comunicările:

- Conf. dr. Agnes Erich, Universitatea din Târgoviște - *Carte și tipar în perioada domnitorului C-tin Brâncoveanu;*
- Dr. Constantin Ittu, Dir. Bibliotecii Brukenthal Sibiu - *Heraldica Brâncovenească;*

Mănăstirea **Constantin Brâncoveanu**, Sambata de Sus, Făgăraș, Brasov, Romania

- Conf. dr. Elena Tîrziman, Dir. Gen. Biblioteca Națională a României - *Perioada Brâncovenească reflectată în colecțiile Bibliotecii Naționale a României*;
- Drd. Tudor Tiron, Comisia de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române - *Informații despre ascendenții și descendenții lui Constantin Vodă Brâncoveanu într-un izvor genealogic din secolul XIX*;
- Dr. Mariana Lazăr, Muzeul Național Cotroceni București - *Ctitoriile bucureștene ale lui Constantin Brâncoveanu*;
- Drd. Dana Dincă, Muzeul Romanaiilor Caracal - *Biserica Brâncovenească din comuna Brâncoveni*;
- Claudia Lungu, Biblioteca Națională a României - *Documente brâncovenești în colecțiile speciale ale Bibliotecii Naționale a României*
- Ing. Radu Moțoc, Galați - *Săbiile lui Brâncoveanu din afara teritoriului românesc*;
- Arh. Alexandra Juvara Chiliman, București - *Monu-*

mente brâncovenești;

- Prof. Constantin Băjenaru, Muzeul Țării Făgărașului - *Rolul brâncovenilor în istoria românilor făgărașeni*.

Sesiunea de comunicări a fost continuată a doua zi cu o excursie de documentare la Biserica *Sf. Neculai* din Făgăraș și *Mănăstirea Sâmbăta de Sus*, ambele ctitorii brâncovenești, apoi la Muzeul *Badea Cârțan* din Cârțișoara și, în fine, la Abația cisterciană de la Cârța, datată 1202.

Este bine să amintim faptul că neamul Brâncovenilor, vechi ca și moșia de baștină, începuse să se impună prin reprezentanții săi în Divanul țării, pe câmpul de luptă și în delicatele misiuni diplomatice încă din vremea lui Mihai Vodă Viteazul.

Constantin Brâncoveanu se naștea la 15 august 1654 în satul Brâncoveni din jud. Olt. Rămas orfan de tată, este educat de mama sa, jupânița Stanca, fiica postelnicului C-tin Cantacuzino, care îl deprinde să învețe grecește și latina. Iubitor de carte, sprinten la minte, blînd, cumpătat, la vârsta de 20 ani se căsătorește cu Marica, fiica postelnicului Neagoe, fiul domnului Antonie Vodă din Popești.. Căsătoria le-a fost binecuvîntată de Dumnezeu cu 11 copii: 4 băieți (Constantin, Ștefan, Radu și Mateiaș) și 7 fete (Stanca, Maria, Ilinca, Safta, Ancuța, Bălașa și Smaranda).

În anul 1674, Duca Vodă (1674 - 1678) îl numește postelnic, iar Șerban Cantacuzino (1678 -1688), unchiul său, îl face agă în 1679, vel - postelnic în 1680, ispravnic al orașului București în 1683 și, în fine, vel - logofăt, vrednicia cea mai

înaltă din stat, în anul 1687. În octombrie 1688, după o scurtă suferință, încetează din viață Șerban Cantacuzino. Divanul domnesc, fără a consulta pe marele logofăt Constantin Brâncoveanu, îl alege pe acesta domn. Așezat în scaunul domnesc, tânărul domn de numai 34 ani va întreține relații diplomatice cu Franța, Genova, Anglia și Olanda prin ambasadorii acestor state, dar și cu Austria, Rusia și, mai ales, cu Transilvania, unde și cumpără o serie de proprietăți pentru a avea în caz de nevoie un loc de refugiu. În privința relațiilor cu Poarta, domnitorul, în baza înțelegerilor, le procură turcilor provizii de tot felul, îi ajută la construirea unor cetăți și le plătește cu regularitate haraciul. După 1703, urmează cea mai rodnică perioadă din toată domnia, fiind însoțită de liniște și belșug. Domnitorul construiește biserici și palate, încurajează artele, tipărește cărți. Pentru susținerea ortodoxismului oriental, trimite ajutoare substanțiale la Athos, Ierusalim, Constantinopol, Muntele Sinai, Alexandria, Bulgaria, Serbia, Albania și în Orientul creștin. Înconjurat de fețe eclesiastice ori civile, Brâncoveanu deschide în chiliile mănăstirii Sf. Sava din București o Academie, iar la Biserica Sf. Gheorghe vechi, o școală domnească. Pentru a ne da seama de

numărul cărților ce au văzut lumina tiparului în perioada lui Brâncoveanu, amintim că numai dintr-o singură tipografie în timpul celor 26 ani de domnie, au ieșit 80 de cărți. Cu ajutorul mitropolitului Antim Ivireanu se tipăresc aproape 400 de cărți în limba română, slavă, greacă, armeană, arabă, turcă și georgiană.

Brâncoveanu a achiziționat, prin trimișii săi, carte din Franța și Italia, formând o bogată și variată bibliotecă. Existența unor lexicoane și a unor Biblii străine, utilizate la traducerea Bibliei în română, acum peste 300 de ani, indică faptul că principele nu a fost doar un mecena, ci și un „cărturar implicat direct în viața spirituală a epocii sale, ca un creator de cultură”.

Ctitoriile brâncovenești sunt decorate cu adevărate broderii de mare rafinament, dând naștere la ce numim astăzi „stilul brâncovenesc”, rezultat din împletirea elementelor artistice ale barocului italian cu cele existente în arta populară românească.

Cinstirea acestui mare domnitor - martir, canonizat de Biserica Ortodoxă Română, rămâne a fi o datorie permanentă.

LECTURA NECESARĂ
A CERCULUI DESCHIS

Lucia ȚURCANU, prodecan Facultatea Filologie

Debutînd cu poezie (*O săptămînă de poeme nescrise*, 1998), **Maria Șleahițchi** devine, în ultimii ani, una din vocile distincte ale criticii literare românești. Cartea *Jocurile alterității* (2002), dar și cronicile din revista *Timpul* (țin să remarc că în Basarabia sînt puțini (sau poate că lipsesc cu desăvîrșire) criticii care ar face față ritmului unui cronicar la o revistă săptămînală, Maria Șleahițchi reușind să țină rubrica *Lecturile necesare* în anii 2003 - 2005), ne-ar permite să realizăm o omologare, definind critica practică de acest autor, în termenii lui Radu G. Țeposu, drept o critică a spiritului teoretic. Or, Maria Șleahițchi apelează la bibliografii, face demonstrații clare, limpezi, ordonate, folosește grila, face analogii, descoperă filiații. Cea de-a doua carte de critică, *Cerc deschis*. Literatura română din Basarabia în postcomunism (Iași, Editura *Timpul*, 2007), apărută cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor din România, confirmă încă o dată calitățile scrisului Mariei Șleahițchi.

Comunicînd cu această carte, mi-am amintit de relația pe care o stabilește G. Călinescu între critica și istoria literară: „*Punerea laolaltă a criticii și a istoriei lit-*

erare cînd e vorba de a le studia tehnica nu trebuie să mire, deși mulți s-au obișnuit a despărți istoria literară de critica așa-zis estetică, făcînd din cea dintîi numai o introducere la cea de-a doua. În realitate, critică și istorie sînt două înfățișări ale criticii în înțelesul cel mai larg. Este cu putință să faci critică curată fără proiecție istorică, cu toate că adevărata critică de valoare conține implicit o determinațiune istorică, dar nu e cu putință să faci istorie literară fără examen critic”. Cum motivez raportarea la autorul studiului *Tehnica criticii și istoriei literare*? Apreciind, în primul rînd, că *Cerc deschis* este o carte de critică veritabilă, fiindu-i proprie atît proiecția istorică, cît și abordarea estetică a literaturii. Prin organizarea cărții se insistă asupra perceperii diacronice a fenomenului literar în discuție (întîi, autoarea se referă la contextul social-politic și cultural – Literatură și societate –, apoi se orientează către cărți și autori, aplicînd principiul generaționist – Raftul generației '60, *Ofensiva optzeciștilor*, *Semnele noului val* – și, în cele din urmă, raportează fenomenul analizat la un context literar mai larg – Integrare și sincronizare). Cartea *Cerc deschis* încearcă, conform autoarei: „*să schițeze, în linii mari, direcțiile de afirmare a literaturii române în Basarabia postcomunistă*”.

fiind organizată „în îmbinarea a trei principii: unul cronologic (majoritatea textelor au văzut lumina tiparului în revistele *Contrafort*, *Semn*, *Sud - Est*, *Convorbiri literare*, *Magazin Bibliologic*, *Confluente bibliologice*, precum și în săptămânalul chișinăuian *Timpul*, unde în anii 2003-2005 am ținut rubrica *Lecturile necesare*), altul tematic (luînd în discuție în părțile liminară și finală relația literaturii cu societatea, formele de integrare și sincronizare a literaturii și culturii din Basarabia cu cea română și europeană) și al treilea, generaționist (avînd în cîmpul atenției

labilitatea acestor ipoteze (a se vedea, în acest sens, articolul *Publicistica* lui Ion Druță sub semnul manipulării). „*Babilonia*” literaturii române din Basarabia este interpretată ca o stare firească: „Un ochi critic, obiectiv și democratic, observă existența pestriță a literaturii române din Basarabia. E și firesc ca o literatură să aibă o compoziție mozaicală, în ea coexistînd organic diferite generații, estetici, grupări, școli, cercuri, triumfiuri și... alte figuri geometrice (spiritul ludic se insinuează cu eleganță în textul critic, colorîndu-

– n.n.). Literatura română din Basarabia îmbină tradiționalismul de cea mai spălăcită culoare cu neoromantismul elegant, modernismul tardiv cu postmodernismul livresc, neoclasicismul (prin revenirea la sonete, spre exemplu) cu post-postmodernismul în formulă exacerbată. Procesul literar, definit adesea ca inexistent, există totuși. Se afirmă că în ultimii

doi ani au văzut lumina tiparului cîte 120 - 140 de cărți. Deci, scriem, băieți, scriem... Va veni și vremea spiritului critic care stă, la această oră a scrisului, mai mult «prin expectative». Sînt propuse soluții pentru rezolvarea problemei relației cu cititorul: „Cred că literaturii basarabene actuale îi lipsesc instrumentele de abordare rapidă la schimbările sociale. În primul rînd, ar fi vorba de

producțiile literare a trei generații de scriitori: șaizeciști, optzeciști și douămiiști)”.
Criticul Maria Șleahițchi îndeplinește criteriile obligatorii, după același G. Călinescu, pentru un critic literar adevărat.
 • Creează puncte de vedere din care să iasă structuri acceptabile. Maria Șleahițchi are curajul să lanseze ipoteze noi, uneori împotriva ipotezelor general admise și să demonstreze punctual va-

manifestarea a două tipuri de critică. Critica publicistică ar însemna mici recenzii în cotidienele de larg tiraj, ulterior ar veni critica din presa literară, care ar dezvolta ideea literaturii de calitate și ar impune imaginea unei literaturi vii. În general, o literatură mare trebuie să aibă diverse orientări, cărți pentru diferite niveluri ale publicului, evitându-se, pe cât e posibil, tributul plătit nonvalorii. Mă întreb de ce nu putem scrie „best-seller”, cărți accesibile cititorului de masă? De ce nu putem scrie romane scurte, dar cu priză la public ca, spre exemplu, cele ale brazilianului Paulo Coelho? Am putea recâștiga atenția cititorului, fără de care existența noastră nu-și află motivare”. Autoarea însăși va practica reușit ambele tipuri de critică, propunând astfel o interpretare a procesului literar contemporan, antrenantă pentru cititorul avizat și accesibilă pentru marele public.

- Are gust / simț critic. Prin textele din *Cerc deschis*, Maria Șleahțișchi contribuie la reliefaarea literaturii române din Basarabia, reperînd valorile. Iată doar cîteva nume: Mihai Cimpoi, Vladimir Beșleagă, Aureliu Busuioc, Spiridon Vangheli, Nicolae Leahu, Emilian Galaicu - Păun, Vitalie Ciobanu, Vasile Gîrneț, Nicolae Popa, Irina Nechit, Ghenadie Nicu, Anatol Moraru, Eugen Lungu, Sergiu Pavlicencu, Iulian Ciocan, Adrian Ciubotaru, Liliana Corobca, Oleg Carp ș.a. În contextul unei literaturi patetice, totuși, autoarea știe să mențină echilibrul balanței critice. Niciodată atitudinea nu este exclusiv elogiantă, criticul țintind întotdeauna opera, nu autorul

(cum se mai obișnuiește pe la noi).

- Are însușiri de creator și pricepere tehnică. Fraza, în *Cerc deschis*, este izbitor de limpede, niciodată însă didacticistă; imaginile sînt bine gîndite, niciodată însă nu dau impresia de căutat. Deși adoptă exprimarea academică, criticul Maria Șleahțișchi se lasă uneori dominat de poetul Maria Șleahțișchi, colorîndu-și textul cu metafore. Iată cîteva titluri (intertextualizante) remarcabile în acest sens: *Îmblînzitorul de dileme*, *Yin și Yang sau corpul de femeie și gîndirea de bărbat ale poeziei*, *Martor în cîmpia narativă*, *Poezia singurătății eretice*, *Despre caruselul cu bluesuri poetice*, *Tăcerea care coace cu vîntul*, *Este înalt, pomădat și distins*.

În ceea ce privește priceperea tehnică, aș menționa organizarea cronicilor, cu fraza de început care țintește obiectul, cu comentariul propriu-zis, care presupune punerea în evidență a plusurilor și minusurilor cărții prezentate, cu fraza de încheiere, care conține neapărat îndemnul la lectură. Iată, de exemplu, cum își începe cronică la antologia lui Emilian Galaicu - Păun *Gestuar: „Despre poezia lui Emilian Galaicu - Păun s-a scris, pe merit, mult, foarte mult. Ceea ce intenționăm să spunem aici nu face parte dintr-o stratagemă de frondă și nici nu intră într-o oarecare competiție a receptării. Intenția noastră este mult mai „pămîntească”. Ea, simplă și pur, amintește cititorului din Basarabia (o fi existînd oare? mă întreb cu fiecare „cronicetă”, cum o definește un coleg, prezentată aici) că această carte trebuie, fiindcă merită, citită. De nu cumva cei care se consideră intelectuali sau, de ce nu, cititori de literatură sînt declarați o specie*

dispărută la noi, în sud-estul Europei". Iar în final, îndemnul: „Și pentru a-mi motiva titlul acestor impresii răzlețe (*Yin și Yang sau corpul de femeie și gândirea de bărbat ale poeziei – n. m.*), vă îndemn, dragi cititori, să citiți *Gestuarul care include cele mai bune, până aici poeme de Galaicu - Păun /.../*”. Scriind despre poezia lui Ghenadie Nicu, autoarea - cronicar creează un text dens, comprimând informația, îndeosebi la început: „*Calmată îndelung (debuta în 1992 cu volumul “Calmant pentru alter ego”), alteritatea po(i)etică a lui Ghenadie Nicu dă în Deșertul consoanelor (Chișinău: Știința, 2003) altă formă neliniștilor sale metafizice, pe care criticul Nicolae Leahu le convertește într-un exemplar discurs exegetic în postfața volumului”; și în final, fără a face uz de superlative, dă cea mai înaltă notă cărții: „Ghenadie Nicu, după o îndelungă tăcere, a scris o carte de zile mari. Un volum din care străbate imaginea flaubertiană a redactărilor și șlefuirii și care ne face să credem că adevărata poezie se scrie rar și numai atunci când vrea să se lase scrisă”.*

- Îi este propriu spiritul erudit. Autoarea cărții *Cerc deschis* nu lansează idei fără a proba valabilitatea lor și fără a aduce argumente solide, de aceea, de cele mai multe ori, referința bibliografică este prezentă. În articole precum *Reflexe ale integrării: presa literară din Basarabia,*

Eseuri despre labirint, Eminescu în perspectivă existențialistă (ultimele două referindu-se la cărțile lui Mihai Cimpoi), se fac trimeri la bibliografii consacrate.

Evident, este evitată expunerea savantă, sobră și monotună, autoarea asimilând (valeryan?!) cărți și critici.

Scriind despre volumul *Cerc deschis*, încerc să răspund la două întrebări.

Ce asigură coerența aceste cărți, alcătuită totuși din articole, cronici publicate în presă de-a lungul câtorva ani? Întii, cred, dorința de a pune accent pe nume/ titluri de valoare sau competitive, dând relief astfel segmentului basarabean al literaturii române; apoi, tendința integratoare – raportarea permanentă a obiectului analizat (literatura română din Basarabia) la contextul literaturii române.

De ce este nevoie de astfel de cărți? De ce trebuie citită această carte? Insist asupra unuia din posibilele răspunsuri: pentru că ne facilitează înțelegerea procesului literar contemporan. Maria Șlehtițchi proiectează, prin *Cerc deschis*, un nou „*canon*”, iar cărțile care vor urma ne-ar putea oferi (de ce nu?) *Lista Mariei Șlehtițchi*.

CRITICA LITERARĂ
CA FAPT DE CULTURĂ

Tatiana POTÎNG,
lector universitar Facultatea Filologie

Scriitorul, ca om al cărții, este un om de cultură în mod implicit, dar promovând cartea nemijlocit, prin cronicile de întâmpinare, care au constituit dintotdeauna o modalitate eficientă de promovare a culturii cărții, devine un om de cultură implicat. Răspunzînd, pe de o parte, imperativelor culturale, iar pe de alta, unei datorii civice, criticul literar se impune astfel ca un om al cetății.

Simplificînd la maximum definiția lui Ion Simuț despre cele patru literaturi, și analizînd critica în dependență de gradul de implicare a criticului literar în viața cetății, am putea distinge o critică evazionistă, una angajată civic (uneori politic) și o critică a echilibrului, în care cuvîntul decisiv îi revine bunului simț și criteriului valoric. Cartea *Cerc deschis a Mariei Șleahtițchi*, apărută la editura Timpul din Iași, poate fi înscrisă fără rezerve în cea de-a treia categorie, în sensul că reușește să îmbine fericit preocuparea pentru problemele societății cu deschiderea pentru literatura de înaltă calitate.

Volumul înglobează studii, eseuri și cronicile, organizate caleidoscopic în scopul reflectării stării literaturii române din Basara-

bia în postcomunism. Acest subtitlu integrator este susținut în cel mai înalt grad de cronicile apărute în *Timpul*, prin care autoarea diagnostichează starea literaturii actuale din Basarabia, propunînd totodată publicului larg piste de receptare a operelor literare recent apărute. Asamblate într-o structură consolidată în volum, cronicile demonstrează gradul sporit de responsabilitate pe care și-a asumat-o Maria Șleahtițchi ca om de cultură.

Necesitatea promovării culturii a fost expusă programatic de autoare într-un eseu publicat în 2002 în revista *Sud Est*: „*Societatea basarabeană trece printr-o acerbă afirmare a societății de consum, în care nu este loc pentru carte. În asemenea condiții e firesc să ne întrebăm care este cartea cu eventuală priză la cititorul, practic absent. De fiecare dată este invocat nivelul scăzut de cultură. Un fals totuși, dacă luăm în calcul faptul că de zece ani și mai bine elevul basarabean este „cultivat” cu cele mai bune texte din literatura română.*

Cred că literaturii basarabene actuale îi lipsesc instrumentele de adaptare rapidă la schimbările sociale. În primul rînd ar fi vorba de manifestarea a două tipuri de critică. Critica publicistică ar însemna mici recenzii în cotidienele de larg tiraj, ulterior

ar veni critica din presa literară, care ar dezvolta ideea literaturii de calitate și ar impune imaginea unei literaturi vii..."

Consecventă cu sine însăși, autoarea, în următorii ani, și-a realizat programul cultural încercând și reușind să prindă pulsul literar al timpului. Din această perspectivă, cronicile exegetei ar putea fi comparate, ca intenție, cu prelecțiunile populare ale junimiștilor (cu care autoarea are o relație mai specială) cu precizarea necesară că inserțiile critice ale *Mariei Șlehtițchi* merg mult mai departe de intenția frumoasă, în fond, a junimiștilor de a duce cultura (cartea) în mase, căci volumul reușește să fie superior nu doar ca intenție, ci și ca realizare.

În atenția exegetei au nimerit volumele lui Mihai Cimpoi, Vladimir Beșleagă, Aureliu Busuioc, Gh. Crăciun, Em. Galai - Păun, Nicolae Leahu, Eugen Lungu, Anatol Moraru, Lucia Țurcanu, Sergiu Pavlicencu, ș.a. Indiferent dacă autorii care au intrat în sfera de interes estetic al exegetei erau celebri sau debutanți la apariția volumului interpretat, criteriul de analiză și discernere este cel valoric. În pofida diapazonului amplu de volume analizate, *Cerc deschis* dezvăluie unitate și armonie în organizare și, privit în ansamblu, face dovada unei judecăți critice mature, capabile să discearnă adevărata valoare, susținut fiind și de o manieră personală a scriiturii. Este știut că meseria de cronicar este nu doar foarte dificilă, solicitantă, ci și riscantă, dat fiind că de intuiția critică a interpretului depinde, în mare parte, destinul unei cărți, al unui autor. În acest context se pot evoca numele marilor critici E. Lovinescu sau N. Manolescu (cronicari și ei la

vremea lor) al căror mare merit, pe lângă altele incontestabile, consta și în capacitatea de a descoperi un autor sau o carte, dar și de a trasa direcțiile de interpretare ulterioare. *Maria Șlehtițchi* își asumă, prin recentul volum, responsabilitățile și riscurile acestei activități temerare care necesită multă școală, talent, dar și intuiție critică.

Este de observat și relația specială pe care o are autoarea cu fenomenul cultural în general prin frecvența observațiilor pe care le face în acest sens, fie menționând apartenența la cultură a autorului prin studiu și ocupație, cum o face în cazul Angelinei Roșca, fie lăsându-se impresionată de gradul de cultură generală al autorului iar alteori menționând, justificat, gradul minim de cultură necesară al cititorilor pentru care un volum ar putea fi comprehensibil. Frecvențele observației de acest fel confirmă preocuparea sinceră a criticului literar pentru gradul de culturalizare al poporului, dar și rolul pe care îl poate avea domnia sa în acest proces.

Pentru a lăsa în final să vorbească „opera”, acest intermezzo se poate încheia cu o afirmație din volum care se potrivește ca o mănășă și autoarei acestuia: „*Avem convingerea că impactul și valoarea culturală a acestei cărți va spori în timp, fiind un exemplu demn de urmat*”.